

PERSFOCUS

TIENDE JAARGANG NUMMER 12 - DECEMBER 1994

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

IN DIT NUMMER:

Internationaal kinderpornonetwerk!	pag. 2
...en prof. Frenken weet hoe 't zit	pag. 7
Roze Links strijdt tegen 240b...	pag. 9
...en tegen anti-pedobesluit ILGA	pag. 10
Laat de kinderen (tot mij) komen!	pag. 14
...maar ook weer niet t� dichtbij	pag. 17
Rutgers Stichting is de lust vergaan	pag. 20
Voorganger NVSH in de jaren vijftig	pag. 21
Ontucht van de maand	pag. 22
Herderlijke ontucht	pag. 24
'ChildRight Worldwide' walgt van kinderexploitatie	pag. 26
Sporen naar een misbruikvrije volgende eeuw?	pag. 27
Epe / Finkensieper	pag. 31
Meer kindermishandeling gemeld	pag. 32
Kindermoord	pag. 33
Kernpedofiel Theo H.	pag. 35
Die pet past ons allemaal	pag. 37
Achtergrond	pag. 40

PERSEUS

THE JOURNAL NUMBER 12 - DECEMBER 1984

THE PERSEUS PROJECT AND THE PERSEUS DIGITAL LIBRARY
OVER THE YEARS

BY J. J. BURTON

Abstracts and annotations were
an important part of the
work of the Perseus Project
from its beginning in 1979
to the present. The project
has been a major force
in the development of
digital libraries and
the Internet. The project
has been a major force
in the development of
digital libraries and
the Internet. The project
has been a major force
in the development of
digital libraries and
the Internet.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

PERSFOCUS, TIENDE JAARGANG, NUMMER 12, DECEMBER 1994

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Haagsche Courant	HC
Utrechts Nieuwsblad	UN
Brabants Dagblad	BD
De Gelderlander	Geld
Gooi en Eemlander	G+E
VPRO-gids	VPRO
Primeur	Prim
Groene Amsterdammer	GA
Elsevier	ELS
Tijdschrift voor Jeugdhulpverlening en Jeugdwerk	TJJ
Maandblad Geestelijke Volksgezondheid	MGV
Uit Duitsland:	
Tageszeitung	TAZ
Express	EXP
Bild Zeitung	BIL
Der Spiegel	SPI
BOX	
Magnus	MAG
Focus	FOC
Psychologie Heute	PSH
Uit België:	
Gazet van Antwerpen	GvA
Le Soir	LES
HUMO	
Uit Engeland:	
The Guardian	Gua
The International Times	TIM
The Daily Telegraph	TDT
The Times	TIM

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief is f 15,-- duurder en komt op f 80,--.
Losse nummers f 8,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 93.548
1090 EA Amsterdam

Arrestaties in Limburg, Friesland en Randstad Groot kinderporno- netwerk opgerold

TEL 20/12

door Jo Cortenraedt

ROTTERDAM, dinsdag

De politie heeft de afgelopen weken twee netwerken van producenten van kinderporno in Nederland opgerold. In totaal zijn daarbij de afgelopen weken door drie verschillende regiokorpsen negentien verdachten aangehouden op diverse plaatsen in de Randstad, Friesland en Limburg.

De mannen in het Limburgs/Rotterdamse netwerk stonden allen bekend als kindervrienden, waardoor de ouders dachten hun kinderen met een gerust hart te kunnen achterlaten. Vaak waren de verdachten zelfs goede huisvrienden.

Geen van de ouders had enig vermoeden wat er gaande was en de kinderen hebben daar nooit met een woord over gerept. De verdachten hadden hen ingeprent niet over hun ervaringen te praten en als beloning kregen ze daarvoor cadeautjes.

De moeder van de drie Rotterdamse kinderen die door hun 40-jarige pleegvader zijn misbruikt, reageerde gisteren geschokt. Zij was al eerder gewaarschuwd dat haar man ontucht zou plegen met haar kinderen, maar nadat zowel haar man als haar kinderen de beschuldiging ontkennd, sprak zij met het hoofd van de school van de kinderen.

Zolderkamer

Daarna heeft ze de zaken laten rusten. De vrouw heeft inmiddels tegenover de politie verklaard dat er bovenin hun huis een donker zolderkamer is, waar zij nooit kwam, omdat ze gehandicapt is en moeilijk trappen kan lopen. Uit gesprekken tussen de politie en de slachtoffertjes is inmiddels gebleken dat de ontucht zich op zolder heeft afgespeeld.

Na een tip van de Rotterdamse politie zijn in Zuid-Limburg vijf mannen gearresteerd tussen 43 en 71 jaar oud, die de afgelopen tien jaar zeker 35 kinderen seksueel misbruikt hebben. De kinderen, onder wie zeven Duitse kinderen uit de grensstreek, waren tussen de 3 en 12 jaar. Een tiental kinderen werd bovendien verkracht.

Twee Rotterdammers (37 en 40 jaar), een Delftenaar (69) en

een Hagenaar (40) werden eveneens aangehouden in verband met deze zaak. Zij misbruikten minstens vijf kinderen en wisselden videobanden en foto's uit met de mannen in Limburg.

Videofilms

De politie begon een onderzoek naar deze zaak na de inbeslagname van een grote hoeveelheid lectuur en videofilms met kinderporno bij een 49-jarige man in Gouda.

Bij invallen in woningen in Maastricht, Heerlen en Kerkrade werden de vijf verdachten gearresteerd en zo'n honderd videobanden met kinderporno in beslag genomen.

De Sociale Jeugd- en Zedenpolitie in Amsterdam rolde met de arrestatie van acht mannen en twee vrouwen eveneens een netwerk van pedofielen op. De arrestaties vonden plaats in Amsterdam, Drachten en Alphen aan de Rijn.

Eén van de hoofdverdachten is de 65-jarige R.G., die in 1956 tot twintig jaar celstraf en tbs werd veroordeeld wegens de moord op een negenjarig Utrechts jongetje.

G. heeft na zijn veroordeling tien jaar in de gevangenis doorgebracht en daarna tien jaar in een kliniek gezeten. Na zijn vrijlating heeft G. weer ontucht met jongetjes gepleegd, zo heeft hij inmiddels aan de politie opgebiecht.

In de woningen van de tien verdachten zijn videobanden met kinderporno aangetroffen.

Een aantal hiervan is vervaardigd met een homevideocamera. De arrestaties vonden twee weken geleden plaats.

Op de twee hoofdverdachten na, zijn alle arrestanten inmiddels heen gezonden. De mannen blijken allen eerder veroordeeld wegens seksueel misbruik van kinderen.

Verdachten eerder vast voor misbruik Politie rolt zaken in kinderporno op

ANP

UW 20-12

Rotterdam/Heerlen - Drie regionale politiekorpsen hebben een grote slag geslagen in de strijd tegen de productie van kinderporno in Nederland. In totaal zijn daarbij de afgelopen weken negentien verdachten aangehouden, op diverse plaatsen in de Randstad, Friesland en Limburg. Volgens de politie zijn met de ontrafeling van de kinderpornozaken twee aparte circuits blootgelegd.

De Amsterdamse recherche rolde een netwerk van pedofielen op dat pomovidcos van kinderen en volwassenen maakte en verspreidde. In Drachten, Alphen aan de Rijn en Amsterdam zijn in verband hiermee acht mannen en twee vrouwen aangehouden. In hun woningen nam de politie een groot aantal videobanden in beslag. In Rotterdam en Zuid-Limburg arresteerde de politie negen verdachten. Deze groep bestond volgens de politie uit pedoseksuelen, die zich jarenlang hebben toegelegd op de productie en verspreiding van en handel in kinderporno. De twee netwerken zouden geheel onafhankelijk van elkaar hebben geopereerd.

De jeugd- en zedenpolitie in Amsterdam denkt met de tien arrestaties van vorige week een pedofiel netwerk te hebben opgerold. In verband hiermee zijn twaalf jongens in de leeftijd van zeven tot tien jaar gehoord. De mannelijke verdachten in deze zaak zijn eerder veroordeeld wegens seksueel misbruik van kinderen. Twee van hen zitten in voorlopige hechtenis. Eén van de hoofdverdachten is de 65-jarige R.G., die in 1956 werd veroordeeld tot twintig jaar gevangenisstraf en tbs, wegens moord op

een negenjarige jongen in Utrecht.

In de regio's Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid rolde de jeugd- en zedenpolitie een netwerk op dat zich jarenlang zou hebben toegelegd op de productie van kinderporno. Uit het onderzoek blijkt, dat daarbij zeker 38 kinderen betrokken zijn geweest. Volgens de Limburgse politie zijn er ook kinderen verkracht. Mogelijk volgen in Zuid-Limburg meer aanhoudingen.

In deze omyangrijke zaak zijn inmiddels negen mannen aangehouden, van 40 tot 71 jaar. In Limburg zitten vier verdachten in voorlopige hechtenis, in Rotterdam twee. Hun slachtoffertjes varieerden in leeftijd van drie tot dertien jaar.

In september vorig jaar bracht de regiopolitie Haaglanden de zaak aan het rollen. Uit een advertentie bleek dat een 49-jarige man uit Gouda videobanden met kinderporno aan de man bracht voor 1500 gulden per stuk. Uit deze opnames leidde de politie af dat het ging om drie Rotterdamse kinderen.

De recherche in de Maasstad begon daarop in maart een groot onderzoek. Daarbij stuitte de politie op een 40-jarige man uit Rotterdam, die sinds 1987 geregeld on-

tucht pleegde met zijn drie stiefkinderen. Het gaat om meisjes die nu elf en dertien jaar zijn, en een jongen van twaalf. Hun moeder zou niet op de hoogte zijn geweest. De stiefvader maakte foto- en videoregistraties van zijn seksuele handelingen met de kinderen. Dit materiaal wisselde hij uit met soortgelijke opnamen van de verdachten uit Heerlen, Maastricht en Kerkrade. De kinderen zijn inmiddels ondergebracht bij pleeggezinnen.

In de loop van het onderzoek richtte de politie in Zuid-Holland en Zuid-Limburg op diverse plaatsen huiszoekingen en arrestaties. Dat gebeurde vorige week donderdag in Rotterdam en Schiedam, op 28 november in Kerkrade, Heerlen en Maastricht en op 5 december in Delft, Den Haag en Rotterdam. Daarbij werden een groot aantal boekjes met kinderporno en enkele honderden videobanden in beslag genomen.

Volgens woordvoerder J. Koevoet van de politie in Heerlen hebben vier van de vijf Limburgse verdachten inmiddels een bekentenis afgelegd. Het zou hen er niet om te doen zijn geweest de opnamen te verhandelen. De ouders van de betrokken kinderen wisten nergens van. In enkele gevallen waren de verdachten huisvrienden. Ouders en kinderen krijgen professionele hulp.

In november rolde de Amsterdamse politie ook al een netwerk op dat zich toelegde op de productie van kinderporno. Volgens Wiltink bestaat er geen verband met de groep die gisteren in de publiciteit kwam. In deze zaak zijn acht mannen aangehouden, met de 37-jarige Amsterdammer J.B. als hoofdverdachte.

Negen verdachten wegens maken van kinderporno vast

Door een onzer redacteurs **NRC**
ROTTERDAM, 19 DEC. Door de politiekorpsen van Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid zijn negen mensen aangehouden die ervan worden verdacht zich jarenlang te hebben beziggehouden met de productie van kinderporno. De arrestaties werden verricht in Maastricht, Kerkrade, Heerlen, Delft, Den Haag en Rotterdam. De politie hoopt hiermee een eind te hebben gemaakt aan een jarenlang op grote schaal gepleegde ontucht met minderjarigen. De verdachten variëren in leeftijd van 40 tot 71 jaar. Dat maakte een woordvoerder van de Rotterdamse politie vandaag bekend.

Volgens een woordvoerder van de Limburgse politie hebben de

aangehouden mannen inmiddels bekend dat ze de laatste tien jaar in Zuid-Limburg een vijftigtal jongens en meisjes in de leeftijd van drie tot dertien jaar seksueel hebben misbruikt.

In maart van dit jaar startte de recherche een onderzoek onder leiding van de politie Haaglanden. Aanleiding vormde een advertentie waarin 'Lolita-videobanden' voor f 1500,- te koop werden aangeboden. Het onderzoek leidde naar een 49-jarige man uit Gouda. Een video bevatte beelden van kinderen uit een Rotterdamse gezin.

Uit het onderzoek bleek dat een 40-jarige man uit Rotterdam sinds 1987 geregeld ontucht met zijn drie stiefkinderen pleegde. De moeder van de kinderen was daarvan niet op de hoogte, aldus de politie. Het gaat om meisjes die nu 11 en 13 jaar oud zijn, en een jongen van 12 jaar. De kinderen zijn direct ondergebracht bij pleeggezinnen.

De Rotterdammer maakte foto's en video-opnamen van zijn seksuele handelingen. Dit materiaal wisselde hij uit met soortgelijke opnamen van verdachten uit Heerlen, Maastricht en Kerkrade. Ook in Zuid-Limburg bleek een netwerk te bestaan waarbij eveneens sprake was van ontucht met en verkrachting van minderjarigen. Bij de huiszoeken zijn honderden videobanden en foto's met kinderporno aangetroffen en in beslag genomen. Uit het onderzoek is niet gebleken dat de opnamen commercieel zijn verspreid.

Aanhoudingen wegens kinderporno

ROTTERDAM, 19 DEC. Met de aanhouding van negen mensen verwacht de politie van Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid een netwerk te hebben opgerold van producenten van kinderporno. De arrestaties werden verricht in Maastricht, Kerkrade, Heerlen, Delft, Den Haag en Rotterdam. De verdachten variëren in leeftijd van 40 tot 71 jaar. Pagina 3

NRC

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM, 20 DEC. De Amsterdamse Sociale Jeugd- en Zedenpolitie heeft acht mannen en twee vrouwen aangehouden op verdenking van ontucht met twaalf minderjarige jongens. Dit zegt een woordvoerder van de Amsterdamse politie. De slachtoffers variëren in leeftijd van zeven tot tien jaar. Op verschillende adressen werden videobanden gevonden met kinderporno.

De verdachten zijn aangehouden in Drachten, Alphen aan den Rijn en Amsterdam. Een van de twee hoofdverdachten is een 65-jarige man. Hij kreeg in 1956 twintig jaar gevangenisstraf en terbeschikkingstelling van de regering, voor de moord op een negenjarig jongetje in Utrecht.

Volgens de woordvoerder van de Amsterdamse politie heeft de man tien jaar gevangenisstraf uitgezeten en is hij daarna eveneens tien jaar behandeld in het kader van de terbeschikkingstelling. De man heeft bekend dat hij, nadat hij weer vrij was gekomen, ontucht met jongens heeft gepleegd.

Alle mannen die in deze zaak zijn aangehouden, zijn in het verleden veroordeeld geweest voor seksueel misbruik van kinderen.

De twee hoofdverdachten zitten nog in voorlopige hechtenis. Tussen deze groep pedofielen en het netwerk van pedofielen dat vorige maand in de hoofdstad werd opgerold, bestaan geen dwarsverbanden, aldus de politiewoordvoerder. In deze zaak zijn 21 mannen verhoord, acht zijn gearresteerd. Een 37-jarige Amsterdammer geldt als hoofdverdachte.

In dit onderzoek is samengewerkt met de Britse politie. Een 44-jarige Britse advocaat is daarbij gearresteerd. Bij hem werden 160 videobanden en 600 foto's en boekjes gevonden met kinderporno. Een van de banden was in Nederland opgenomen. De advocaat werd vorige week aangehouden toen hij terugkeerde van een buitenlandse reis. De man zit nog in voorarrest. Amsterdamse rechercheurs hebben hem bezocht en verhoord. Arrestaties werden begin november verricht in Amsterdam, Arnhem, Haarlem en Zwolle. Volgens de politie betreft het hier verdachten „uit gegoede milieus“.

De arrestaties in Amsterdam staan los van het pedofiele netwerk dat gisteren door de politie van Rotterdam-Rijnmond en Limburg-Zuid werd opgerold.

Negen mensen opgepakt voor ontucht en kinderporno

NYHN 19-12

ROTTERDAM - Met de aanhouding van negen verdachten heeft de politie een einde gemaakt aan ontucht die op grote schaal werd gepleegd met kinderen in Rotterdam en Zuid-Limburg. Bij huiszoeken zijn honderden videobanden en foto's met kinderporno gevonden en in beslag genomen.

Een 40-jarige Rotterdammer speelde een hoofdrol in deze zaak. Sinds 1987 pleegde hij vele malen ontucht met zijn drie stiefkinderen: twee meisjes van elf en dertien jaar en een jongetje van twaalf.

Bovendien maakte hij elf pornovideo's en foto's van de kinderen. Het materiaal werd uitgewisseld met pedofielen uit Zuid-Limburg.

Volgens de politie was de moeder van de kinderen niet op de hoogte van deze ontuchtpraktijken. De kinderen zijn onder toezicht gesteld van de Raad voor de Kinderbescherming en ondergebracht in pleeggezinnen.

De Rotterdammer ging getuigenloos te werk. Als tegenprestatie voor geleverde kinderporno liet hij drie mannen ontucht plegen met zijn drie pleegkinderen. Het gaat daarbij om een 37-jarige Rotterdammer, een 69-jarige Delfenaar en een 40-jarige man uit Den Haag. De andere vijf verdachten zijn aangehouden in Zuid-Limburg.

Een advertentie waarin 'Lolita-banden' werden aangeboden voor 1500 gulden, was in september aanleiding voor het grootscheepse politie-onderzoek naar kinderporno en ontucht. Na uitgebreid onderzoek concludeerde de regiopolitie Haaglanden dat een 49-jarige man uit Gouda achter de advertentie zat.

In zijn huis werd een grote hoeveelheid kinderpornolectuur en videomateriaal in beslag genomen. Op de banden bleken onder meer de stiefkinderen van het Rotterdamse gezin te staan.

Twee grote netwerken kinderporno opgerold

NYHN 20-12

DEN HAAG/HEERLEN - Met de aanhouding van in totaal 19 verdachten hebben diverse politiekorpsen twee omvangrijke netwerken op het gebied van ontucht met kinderen en de vervaardiging en verspreiding van kinderporno opgerold.

Eén van deze netwerken, vooral opererend in Zuid-Limburg en de regio-Rotterdam, heeft zo'n tien jaar ongestoord z'n gang kunnen gaan. Van dit netwerk zijn vijf mannen gearresteerd in Kerkrade, Maastricht en Heerlen, twee in Rotterdam, één in Delft en één in Den Haag. De leeftijd van de verdachten varieert van 40 tot en met 71 jaar.

De tweede groepering is door de Amsterdamse politie opgerold. Hiertoe werden acht mannen en twee vrouwen aangehouden in Drachten, Amsterdam en Alphen aan den Rijn. Eén van de twee hoofdverdachten in de 'Amsterdamse' zaak is de 65-jarige R.G. Hij kreeg in 1956 twintig jaar gevangenisstraf en tbs wegens de moord op een negenjarig jongetje in Utrecht.

Volgens de Amsterdamse politiewoordvoerder K. Wiling heeft G. tien jaar gevangenisstraf uitgezeten en is hij ook tien jaar onderworpen geweest aan een behandeling in het kader van de tbs. De man heeft inmiddels bekend dat hij, nadat hij weer op vrije voeten was gekomen, ontucht met jongens heeft gepleegd.

In de woningen van de verdachten in Amsterdam en Alphen werden videobanden met kinderporno aangetroffen. De Amsterdamse politie heeft de afgelopen week al twaalf jongens van zeven tot tien jaar als getuigen gehoord.

In de Limburgs-Rotterdamse zaak is inmiddels komen vast

Kinderporno is een lucratieve handel die video's, foto's en veel geld oplevert. Diverse politiekorpsen hebben 19 verdachten aangehouden en daarmee twee grote kinderporno-netwerken opgerold.

te staan dat de verdachten zeker 35 kinderen in de leeftijd van drie tot en met twaalf jaar seksueel hebben misbruikt en in sommige gevallen verkracht. Verder produceerden zij grote hoeveelheden kinderpornofilms.

Deze zaak kwam aan het rollen toen de politie in de regio Den Haag in september een advertentie zag waarin zogenoemde 'Lolita-videobanden' voor 1500 gulden per stuk te koop werden aangeboden. Via de aanbieder in de advertentie, een 49-jarige inwoner van Gouda, wist de politie een grote hoeveelheid lectuur en videofilms met kinderporno in beslag te nemen. Op één van die films waren beelden te zien van kinderen uit een Rotterdamse gezin.

Een 40-jarige Rotterdammer speelde een hoofdrol in deze zaak. Sinds 1987 pleegde hij vele malen ontucht met zijn drie stiefkinderen: twee meisjes van elf en dertien jaar en een jongetje van twaalf. Bovendien maakte hij pornovideo's en foto's van de kinderen. Het materiaal werd uitgewisseld met pedofielen uit Zuid-Limburg.

Opmerkelijk is dat de verdachten in hun omgeving een vertrouwenspositie innamen. Ze stonden bekend als kindervrienden bij wie de ouders hun kinderen met een gerust hart konden achterlaten.

Kinderporno-netwerken opgerold

Arrestaties in Limburg, Rotterdam en Amsterdam

Van onze correspondent **HEERLEN** - Met de aanhouding van negen mannen heeft de politie een einde gemaakt aan een groot kinderporno-netwerk, dat ruim tien jaar actief was in de regio's Zuid-Limburg en Rotterdam-Rijnmond. De politie, die een speciaal researchteam van 12 mensen formeerde, spreekt van een grote zaak.

Ook in Amsterdam heeft de politie gisteren een kinderporno-netwerk opgerold. Er zijn acht mannen en twee vrouwen aangehouden in Amsterdam, Drachten en Alphen aan den Rijn. Het Limburgse netwerk heeft de afgelopen jaren 35 kinderen tussen drie en dertien jaar misbruikt. In tien gevallen werden de kinderen ook verkracht, aldus de politie. Tijdens het plegen van de ontucht

werden regelmatig video-opnamen en foto's van de kinderen gemaakt. De inbeslagname van een grote hoeveelheid pornolectuur en ruim honderd videobanden door de politieregio Haaglanden leidde vorige maand in Maastricht, Heerlen en Kerkrade tot de aanhouding van vijf mannen in de leeftijd van 43 tot 71 jaar.

In het Rijnmondgebied werden nog eens vier mannen aangehouden. De verdachten hebben volgens de politie allemaal bekend. Een van de mannen is inmiddels vrijgelaten. De overigen zitten nog in voorlopige hechtenis.

Hoewel het om een grote zaak gaat, wil woordvoerder J. Koevoets van de politieregio Limburg Zuid niet van een einde spreken. „De videobeelden werden niet verhandeld, maar alleen in een beperkte pedofiele kring uitgewisseld. Zo werden de Limburgse videobanden geruild

met opnames uit de Randstad.“ Volgens Koevoets werd de ontucht in de meeste gevallen gepleegd door bekenden van de kinderen. In een aantal gevallen ging het zelfs om huisvrienden. „De ouders brachten hun kinderen naar de mannen toe om op hen te passen en hadden er geen idee van dat hun zoon of dochter seksueel werd misbruikt.“ De kinderen werden volgens Koevoets onder druk gezet om thuis niets te vertellen. In ruil daarvoor werden hen cadeautjes beloofd. Dat verklaart volgens de politiewoordvoerder ook waarom de zaak pas na tien jaar aan het rollen is gebracht.

De politie Haaglanden kwam het kinderporno-netwerk vorig jaar september op het spoor. De afgelopen maanden is op verschillende plaatsen in Nederland huiszoeking verricht en in november kon de hele groep worden opgerold. In het be-

lang van de slachtoffers heeft de politie de zaak tot nu toe stilgehouden.

Het RIAGG in Heerlen werd in een vroegtijdig stadium ingeschakeld om de slachtoffers en hun ouders op te vangen. Met name het feit dat de ontucht werd gepleegd door mensen, die bekend stonden als kindervriend, heeft in veel gezinnen tot grote beroering geleid.

Toch noemt RIAGG-woordvoerder T. Gordebeke het niet verwonderlijk dat de daders bekenden van de kinderen waren. „Algemeen heersen allerlei ideeën over de onbekende kinderlokker, maar seksueel misbruik wordt meestal door kennissen gepleegd.“

De emotionele schade die de kinderen van de ontucht ondervinden, verschilt volgens Gordebeke van geval tot geval. „Sommige slachtoffers houden er hun hele leven last van en anderen groeien er na een

bepaalde periode overheen en kunnen ook een normaal seksueel leven opbouwen.“

Ook het Fries-Hollandse netwerk maakte video-opnamen van het misbruik van minstens twaalf jonge kinderen. In de woningen van de verdachten in Amsterdam en Alphen vond de politie zelfvervaardigde videobanden.

Een van de twee hoofdverdachten is een 65-jarige man, die in 1956 na de moord op een 9-jarig jongetje is veroordeeld tot 20 jaar gevangenisstraf en tbs. De man heeft bekend dat hij, nadat hij weer op vrije voeten was gekomen, ontucht met jongens heeft gepleegd. Ook de andere mannelijke verdachten blijken allen eerder veroordeeld wegens seksueel misbruik van kinderen. Het is het tweede kinderporno-netwerk dat deze maand door de Amsterdamse zedenpolitie is opgerold.

Video-opnamen en foto's van seksueel misbruik gemaakt en uitgewisseld

Politie rolt kinderporno-netwerken op

Van onze verslaggever **VK**
AMSTERDAM 20-12

De politie in de regio's Rotterdam-Rijnmond en Limburg-zuid hebben gezamenlijk een netwerk ontrafeld, waarin personen zich bezighielden met productie en uitwisseling van kinderporno. Uit het onderzoek is gebleken dat daarbij 38 kinderen, in leeftijd variërend van drie tot dertien jaar, waren betrokken. Er zijn negen arrestaties verricht. Nog zes verdachten zitten in voorlopige hechtenis.

Ook de Amsterdamse politie maakte maandag bekend vorige week een groep te hebben opgerold die videobanden met kinderporno vervaardigde en onderling ruilde. Tien verdachten, acht mannen en twee vrouwen, zijn aangehouden. Twaalf jongens in de leeftijd van zeven tot tien jaar zijn door de Amsterdamse politie als slachtoffer gehoord.

Een van de hoofdverdachten van de Amsterdamse groep is een 65-jarige man, die in 1956 tot tien jaar cel en tien jaar tbs was veroordeeld wegens de moord op een negenjarige jongen uit Utrecht. Hij heeft bekend na zijn behandeling te zijn doorggegaan met het plegen van ontucht. Van de tien verdachten zitten er nog twee vast.

In het onderzoek naar het netwerk in zuid-Limburg zijn volgens de politie in Heerlen ook bekende-

nissen afgelegd. De afgelopen tien jaar zouden vijf mannen vijftientig jongens en meisjes seksueel hebben misbruikt. In enkele gevallen was er sprake van verkrachting. Van het misbruik werden video-opnamen en foto's gemaakt, die 'in pedofiele kring' werden uitgewisseld. De beelden zaten soms 'verstopt' tussen fragmenten uit speelfilms en tekenfilms. De politie heeft niet kunnen vaststellen of het materiaal ook voor commerciële doeleinden is verspreid.

De verdachten, van wie er een inmiddels weer vrij is, komen uit Maastricht, Kerkrade en Heerlen en variëren in leeftijd van 43 tot 71 jaar. Volgens de politie stonden ze bekend als 'kinder- en huisvriend, aan wie ouders hun kinderen met een gerust hart konden overlaten'. De ouders zouden niet op de hoogte zijn geweest van het misbruik. Er zijn hulpverleners ingeschakeld voor begeleiding van de gezinnen.

De zaak kwam aan het licht, nadat vorig jaar in een advertentieblad 'Lolita-videobanden' te koop werden aangeboden. Het bleek dat een 49-jarige inwoner van Gouda de banden voor vijftienhonderd gulden per stuk wilde verkopen. Op een van de video's, die samen met kinderpornolectuur bij hem in beslag werden genomen, figureerden kinderen uit een gezin in Rotterdam. De politie hield daarop een 40-

jarige man uit die stad aan, die sinds 1987 'op zeer frequentie schaal' ontucht pleegde met zijn drie stiefkinderen. Het gaat om twee meisjes die nu elf en dertien jaar zijn, en een jongen van twaalf. De moeder wist volgens de politie van niets.

De verdachte maakte foto- en video-opnamen. Het materiaal wisselde hij uit met de registraties van de verdachten uit zuid-Limburg.

Hoofdverdachte ging na tbs door met ontucht

Voorts wees onderzoek uit dat een 37-jarige Rotterdammer, een 40-jarige Hagenaar en een 69-jarige Delftenaar de drie kinderen misbruikten. In ruil daarvoor leverden ze de stiefvader kinderporno.

In het kader van hetzelfde onderzoek zijn in Rotterdam en Schiedam op verschillende adressen zo'n duizend boekjes en videobanden in beslag genomen. Volgens de politie waren de drie kinderen op dat materiaal niet te zien. Zij zijn nu onder-

gebracht bij pleeggezinnen en staan onder toezicht van de Raad voor de Kinderbescherming.

Alle mannelijke verdachten die vorige week door de Amsterdamse politie waren opgepakt wegens ontucht, bleken al eerder te zijn veroordeeld wegens seksueel misbruik van kinderen. Ze zijn afkomstig uit Amsterdam, Drachten en Alphen aan den Rijn. Volgens de politie bekleedt een aantal verdachten 'maatschappelijk goede posities'. Bij woningen in Amsterdam en Alphen zijn videobanden met kinderporno aangetroffen, waarvan een aantal was vervaardigd met een home-videocamera.

De politie verklaart dat er geen verband bestaat tussen deze groep pedofielen en het netwerk dat vorige maand in Amsterdam werd opgerold. Tijdens dat onderzoek is vorige week in Groot-Brittannië een 44-jarige advocaat aangehouden. In diens woning zijn banden en boekjes gevonden. Begin november werden arrestaties verricht in Amsterdam, Arnhem, Haarlem en Zwolle.

De politie in Amsterdam verklaart er nog steeds van overtuigd te zijn dat kinderporno in Nederland niet op grote schaal wordt geproduceerd. Uit het buitenland kwamen in het verleden beschuldigingen met die strekking. 'Tot dusver blijkt het steeds te gaan om een beperkt aantal opnamen, dat in kleine kring circuleert', aldus de politie.

Verdachte in zaak kinderporno vrij wegens celtekort

ANP
MAASTRICHT

Een van de vier Zuidlimburgse verdachten in de kinderporno-affaire is kort voor Kerstmis in vrijheid gesteld wegens gebrek aan celruimte. Dit heeft de Maastrichtse persofficier van justitie mr. J. Nabben dinsdagmiddag meegedeeld. De vier Zuidlimburgers werden eind november aangehouden. De Maastrichtse rechtbank in raadkamer had hun gevangenhouding bevolen.

Er moest uit twee kwaden het minst slechte worden gekozen, aldus Nabben. De betrokken man is naar huis gestuurd, omdat zijn aandeel in de affaire als minder zwaar wordt aangemerkt dan dat van de drie andere verdachten.

Er heerst een nijpend tekort aan cellen in het arrondissement Maastricht. In de afgelopen zes maanden moesten ruim veertig verdachten naar huis worden gestuurd.

De Heerlense politie heeft inmiddels contact gehad met zeven Duitse kinderen, die beweren slachtoffer te zijn geworden van de kinderpornogroep van pedofielen, toen zij in Zuid-Limburg op vakantie waren.

Verdachte kinderporno vrij

Maastricht - Eén van de vier Zuidlimburgse verdachten in de kinderporno-affaire is kort voor Kerstmis in vrijheid gesteld wegens gebrek aan celruimte. Dit heeft de Maastrichtse persofficier van justitie mr. J. Nabben gistermiddag meegedeeld. De vier Zuidlimburgers werden eind november aangehouden. De Maastrichtse rechtbank in raadkamer had hun gevangenhouding bevolen. Er moest uit twee kwaden het minst slechte worden gekozen. De betrokken man is naar huis gestuurd omdat zijn aandeel in de affaire als minder zwaar wordt aangemerkt dan de rol van de drie andere verdachten.

UN 20/12

Politie rolt groep pedoseksuelen op

(Van een verslaggeefster)

AMSTERDAM - De Amsterdamse Sociale Jeugd- en Zedenpolitie heeft vorige week een netwerk van pedoseksuelen opgerold. Een van de hoofdverdachten is de 65-jarige R.G., die in 1956 werd veroordeeld tot twintig jaar celstraf voor de moord op een negenjarig jongetje in Utrecht.

Volgens een politiewoordvoerder is G., na tien jaar celstraf en even lange tbs-behandeling, gewoon doorggegaan met het onderhouden van seksuele contacten met kinderen. Behalve de hoofdverdachte werden zeven mannen en twee vrouwen aangehouden.

Allen worden verdacht van seksueel misbruik van jongens. De politie heeft twaalf jongens in de leeftijd van zeven tot tien jaar gehoord die door de verdachten in dit netwerk zijn misbruikt.

Alle arrestanten - acht uit Amsterdam, twee uit respectievelijk Drachten en Alphen aan den Rijn - zijn eerder veroordeeld voor zedendelicten met kinderen. In de woningen van de verdachten zijn videobanden met kinder-

porno gevonden, waarvan enkele volgens de politie door de verdachten zelf zijn gemaakt met een home-videorecorder.

Van de tien verdachten zijn acht na verhoor weer naar huis gestuurd. Twee hoofdverdachten, onder wie R.G., zitten nog vast.

Dit weekeinde is eveneens een wat de politie noemt 'porno-netwerk' opgerold. In Zuid-Limburg en in Rotterdam werden respectievelijk vier en vijf mannen aangehouden.

Zij worden ervan verdacht 35 kinderen - jongens en meisjes in de leeftijd van drie tot twaalf jaar - seksueel te hebben misbruikt en dat misbruik te hebben gefilmd.

• Zie ook pagina 9

Pedoseksueel net was internationaal

(Van een verslaggeefster)

AMSTERDAM - Het vorige maand in Amsterdam opgerolde netwerk van pedoseksuelen, waarin de 37-jarige Amsterdammer J.B. hoofdverdachte is, blijkt internationale vertakkingen te hebben. Vorige week werd in Engeland de 44-jarige advocaat R.L. aangehouden.

Bij hem thuis werden 160 videobanden met kinderporno gevonden en zeshonderd foto's en boekjes.

Van de banden is er ten minste één in Nederland opgenomen. Er zijn jongens op herkend uit de groep van dertien- tot vijftienjarigen die in het netwerk hebben gecirculeerd. Dit heeft de Amsterdamse politie bevestigd.

Het netwerk zou geen verbanden hebben gehad met de groep pedoseksuelen rond de 65-jarige R.G., die vorige week werd gearresteerd.

Onderzoek leidde de politie ook naar een Duits computerbedrijf met een databank, waarin de namen van jongens - ook Nederlandse - werden gevonden.

Begin november arresteerde de Amsterdamse Sociale Jeugd- en Zedenpolitie acht mannen (onder wie een Brit) op verdenking van seksueel misbruik van jongens. Op negen plaatsen (in Amsterdam, Zwolle, Arnhem en Haarlem) werden invallen gedaan en videobanden met kinderporno in beslag genomen.

Inmiddels zijn 21 verdachten gehoord. Volgens de politie zijn 25 jongens gevonden die in die kring van verdachten werden misbruikt. Hoofdverdachte B. was degenen die de jongens opzocht, nadat hem verzoeken om 'bepaalde typen' waren gedaan. Hij bracht ze naar huis en zette hen aan tot ontuchtige handelingen. Zij kregen beloningen en werden aangespoord vriendjes mee te nemen. Ook in het dit weekeinde opgerolde netwerk werd met beloningen gewerkt.

In samenwerking met de Britse politie werd de advocaat opgespoord. Hij bekende met een aantal jongens uit B.'s groep in Nederland contact te hebben gehad.

Politie en justitie zijn terughoudend omdat de verdachten in deze zaak afkomstig zouden zijn uit wat de politie noemt 'gegoede milieus', dan wel 'respectabele maatschappelijke posities' bekleeden. Onder respectabele posities schaarde de politie functies als bedrijfsdirecteuren of hoge posten in het onderwijs.

Zuid-Limburg geschokt na ontdekking ontuchtzaak

AD 24-12

Van onze verslaggeefsters.

ROTTERDAM — Op 10 maart 1994 las een oplettende rechercheur van het politiekorps Haaglanden een kleine annonce op pagina 47 van het Haagse advertentieblad Via. Onder het kopje 'Erotische artikelen aangeboden' stond: *Lolita-films, 30 uur film op VHS. In één koop voor f 1500. Brieven onder nummer...*

De rechercheur werkt bij een speciaal team van de afdeling kinderporno en mensenhandel van Zedenzaken, dat dagelijks de advertenties napluist. Maar het gebeurt niet vaak dat via de advertenties zo'n grote zaak wordt opgespoord.

In samenwerking met Via werd de aanbieder van de Lolita-film opgespoord. De drie kinderen op de video bleken afkomstig uit een Rotter-

dams gezin. De stiefvader van de kinderen had de film geproduceerd. De moeder wist nergens van. Zij is invalide en kan geen trappen beklimmen.

De ontucht speelde zich op de zolder van de woning in Rotterdam-Noord af. De stiefvader liet zijn kinderen bovendien door anderen misbruiken, in ruil voor andere kinderporno-video's. Via hem kwam de politie een netwerk van pedofielen in Zuid-Limburg op het spoor. In totaal werden 38 kinderen slachtoffer van de bende.

Voorals Zuid-Limburg, waar 35 van de slachtoffers vandaan kwamen, is geschokt. Het gaat om de grootste ontuchtzaak die daar ooit is ontdekt. Ook de politie — die toch wel wat gewend is — walgt van de beelden van de seksuele handelingen die met de kinderen zijn gepleegd. 'Echt schokkend', is het enige wat de politie kwijt wil.

Het meest verbijsterend, zo zeggen ze in Limburg, is dat

deze mensen tien jaar lang hun gang konden gaan zonder dat de ouders iets in de gaten hadden. Zoals vaak het geval is bij seksueel misbruik, waren de daders geen vreemden, maar kennissen, buurmannen en zelfs goede huisvrienden.

Ook de Maastrichtse gerechtelijk psychiater dr A. van Leeuwen, vraagt zich af waarom er bij de ouders geen 'lampje is gaan branden'. 'Ik kom dat vaker tegen als ik mijn dossiers doorlees. Kinderen die hun ouders vertellen dat oom Henk ze mee heeft genomen naar Zandvoort en foto's van ze heeft gemaakt, dat oom Henk altijd kadootjes en snoepjes geeft. Dan moeten die ouders zich toch eens gaan afvragen wat die oom Henk eigenlijk precies doet.'

L. Wenselaar, kinderpyschiatr in Rotterdam: 'Ik zou het wel uit willen schreeuwen naar ouders: luister naar je kinderen! Als je kind zegt: ik wil niet meer naar die-en-die,

want die doet zo vervelend, laat ze dan ook niet gaan. Zeg niet: jij doet ook wel eens vervelend, stel je niet aan.'

De politie schermt zowel de ouders als de slachtoffers af. Het is allemaal nog te vers. De Riagg in Heerlen, die voor de arrestaties al is ingelicht, is nog niet begonnen met de opvang van slachtoffers. 'Eerst moet de ergste schok voorbij zijn, dan kunnen we pas beginnen.' De verbijstering werd nog vergroot doordat enkele van de daders eerder veroordeeld waren wegens ontucht. Volgens de Leidse hoogleraar seksuologie dr J. Frenken komt herhaling van het misdrijf onder pedofielen (die zich structureel tot kinderen aangetrokken voelen) en pedoseksuelen (bij wie seks met minderjarigen incidenteel voorkomt) vaak voor, om precies te zijn: bij 57 procent van alle veroordeelden. Volgens hem is de kans op recidive zelfs groter na een gevangenisstraf waaraan

geen psycho-therapeutische behandeling is gekoppeld. 'Pedofielen gaan vaak pas tot daden over als ze kwaad zijn, zich machteloos voelen of vernederd zijn. Ze hebben meestal grote moeite met contacten met leeftijdsgenoten. Dat wordt allemaal versterkt in een gevangenis waar ze door hun medegevangenen worden uitgekotst. Vol ressentiment en ontkenning van hetgeen ze gedaan hebben, komen ze terug in de maatschappij. Dan is het geen wonder dat herhaling vaak voorkomt.'

Frenken probeert de daders duidelijk te maken dat hun zelfrechtvaardiging — het kind vond het leuk, het kind heeft me verleid — nergens op is gebaseerd. 'Als ze eenmaal in de gaten hebben, komen de spijt- en schuldgevoelens. In de cel ontbreken die. Daar zijn ze alleen maar bezig om voor medegevangenen te verbergen wat ze hebben gedaan.'

Arrestatie na kinderporno

BANGKOK — Een Duitser is gisteren in Thailand gearresteerd op verdenking van seksuele handelingen met jongens en het maken van kinderporno. Nadat Nierenz Bernd Karl Heinz uit Eberswalde geweigerd had de politie zijn huis binnen te laten, verschaft de politie zichzelf toegang tot de woning. In de badkamer werden vier twaalf- en dertienjarige jongens in onderbroeken aangetroffen, die zeiden dat ze met Heinz naar bed waren geweest. De politie nam vier videobanden in beslag met pornobeelden van Thaise jongens, en een grote hoeveelheid foto's waarop de jongens naakt waren afgebeeld.

Mannen misbruiken kinderen voor naaktvideo's

Brussel - Twee mannen van respectievelijk 31 en 61 jaar werden voorgeleid wegens aandrang van de eerbaarheid van minderjarigen. Het was de moeder van vier kinderen tussen acht en vijftien jaar die het Brusselse parket op de hoogte bracht.

Het viertal werd geregeld uitgenodigd bij "peter" André. Deze 61-jarige, een fervente naturist, liet de kinderen in het weekend bij hem logeren. Zijn vriend Philippe maakte van de gelegenheid gebruik om de kinderen naakt te fotograferen en video-opnames te maken. De opnames gebeurden zowel thuis als op vakantie in Frankrijk.

Zelfs de verjaardagsfeestjes werden naakt gehouden en gefotografeerd. De kinderen werden beloond met cadeautjes, waarbij hen werd opgelegd over de hele gang van zaken te zwijgen. Verschillende foto's werden later naar buitenlandse uitgeverij van pedofielentijdschriften opgestuurd.

Deutscher Pornofilmer verhaftet

exp Bangkok — Ein Tip von Nachbarn und ein Zweitwohnungsschlüssel halfen der Polizei in Bangkok, einen deutschen Pornofilmer zu verhaften. Die Polizei überraschte Bernd Nierenz (36) aus Eberswalde mit vier einheimischen Jungen (12 und 13 Jahre alt). Die Kinder waren nur mit Unterhose bekleidet, gaben zu Protokoll, mit dem Deutschen

Bernd Nierenz

Geschlechtsverkehr und oralen Sex gehabt zu haben. Vier Videofilme, die thailändische Jungen beim Sex zeigten, und Aktfotos konnten sichergestellt werden", erklärte Polizeimajor Nawin Klamsang. Mit 100 Baht (sechs Mark) hatte Nierenz, der fließend thailändisch spricht, die Jungen in die Wohnung gelockt.

EXP 03.12.94

In Brabantse politieregio's geen gevallen bekend... Kinderporno in huiskamersfeer

Van een verslaggever

DEN BOSCH/TILBURG — Het vervaardigen van kinderporno gebeurt doorgaans in de huiskamersfeer. Volgens de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) is in Nederland geen sprake van een kinderporno-syndicaat, zoals bij de handel in drugs. In de politieregio's Brabant-Noord en Midden- en West-Brabant zijn geen gevallen bekend van kinderporno. 'Maar we zijn er wel alert op.' Wel hebben zich in het recente verleden enkele geruchtmakende kinderporno-affaires in ons land voorgedaan, die voor voormalig minister van Justitie Hirsch Ballin aanleiding waren de straffen op het vervaardigen en het in voorraad hebben van kinderporno te verhogen. De meeste zaken van kinderporno die aan het licht komen worden bij de CRI geregistreerd. 'Overigens niet alle gevallen, omdat er volgens de Politiewet geen meldingsplicht bestaat. Kinderporno is hier te koop. Er is een circuit van liefhebbers van kinderporno, maar je moet er wel de weg weten', aldus het CRI.

Door het verdwijnen van veel jeugd- en zedenafdelingen bij de politie als gevolg van de reorganisatie is de problematiek volgens de CRI-woordvoester 'een beetje verschoven'. De korpsen geven andere zaken meer prioriteit. In de regio Den Bosch zijn volgens de politie geen kinderporno-affaires be-

kend. Ook het Riagg kent geen gevallen. Wel zegt de politie dat er geregeld in video-zaken wordt gecontroleerd op aanwezigheid van kinderporno. 'We vallen niet iedere dag binnen, maar we zijn alert.' Overigens heeft de politie in de regio Brabant-Noord geen kinderporno in de videotheken aangetroffen. Eenzelfde beeld geeft de situatie in de regio Midden- en West-Brabant. Ook hier zijn er geen signalen dat er kinderporno wordt gefabriceerd.

Parkeerbonnen

Bij het Riagg komen jaarlijks tientallen gevallen van seksueel misbruik van kinderen binnen.

Deze en andere hulpinstanties betreuen het in hoge mate dat als gevolg van de reorganisatie bij de politie de afdelingen jeugd- en zedenpolitie naar de achtergrond worden geschoven. Sectorhoofd Jeugdzorg Bert Pennings van het Riagg in Den Bosch: 'Het is zeer te betreuen dat die afdelingen verdwijnen. Het gaat om zo'n specialistisch werk, waarvoor je jaren moet zijn ingevoerd om een aangifte goed te kunnen opnemen. Dat is een speciaal vakgebied. Agenten, die normaal gesproken parkeerbonnen uitdelen moeten als de afdelingen jeugd- en zedenzaken verdwijnen, kinderen opvangen die gedwongen zijn aan pornofilms mee te werken. Gelukkig is het in deze politieregio

nog niet zo ver", aldus Pennings.

Volgens de politie-woordvoerder van de regio Brabant-Noord in Den Bosch worden de afdelingen jeugd- en zedenzorg in de regio wel degelijk afgebouwd, maar blijft er in elk district wel een man of vrouw die jeugd- en zedenzaken in zijn of haar portefeuille heeft en die zonodig ondersteuning krijgt van de overkoepelende 'regio'. In de regio Midden- en West-Brabant heeft ook elk district een eigen coördinator die zich met deze zorgsector bezig houdt. Het gaat daarbij om politiemensen die voorheen hebben gewerkt op de afdeling jeugd- en zedenpolitie.

Wet

Oud-minister Hirsch Ballin van Justitie wilde de straffen op kinderpornografie verhogen van maximaal drie jaar gevangenisstraf of 10.000 gulden boete naar maximaal vier tot zes jaar cel of 100.000 gulden boete. De wet die nog door de Tweede Kamer behandeld moet worden wil de jeugdige (potentiële) slachtoffers van zedendelicten beter beschermen en kinderporno en zedendelicten effectiever bestrijden. Uit onderzoek naar enkele strafzaken is gebleken dat het verschijnsel kinderpornografie de laatste jaren vooral in het westen van het land in ernst en omvang aanzienlijk is toegenomen. □

Verdacht van kinderporno

Amsterdam — De jeugd- en zedenpolitie heeft enige tijd terug in Amsterdam een 31-jarige man gearresteerd die wordt verdacht van het maken en het in bezit hebben van kinderpornografie. De politie heeft 71 foto's in beslag genomen die voor het merendeel kinderporno vertonen. Op de foto's staan

een meisje van drie jaar en een volwassen man en vrouw. Een medewerker van een ontwikkelbedrijf ontdekte de foto's en tipte de politie. Die kwam op het spoor van de man. Het kind is van een kennis van de verdachte. De ouders wisten van niets, aldus een politie-woordvoerder.

Kinderporno gemaakt met polaroids in de huiskamer

Door onze redacteurs
HANS MOLL en
COEN VAN ZWOL

NRC

ROTTERDAM, 23 DEC. Het begint redelijk onschuldig. Een meisje van een jaar of tien, naakt posend. De camera zoomt langzaam in op haar onderlichaam. Dan twee masturberende jongetjes. Dan een jongetje, niet veel ouder dan zeven, dat wordt vastgebonden, gekneveld en anaal verkracht door twee mannen, die hun gezichten zorgvuldig buiten beeld houden. Dan een hand die naalden door de schaamlippen van een heel jong meisje steekt.

Het is niet eenvoudig objectief te kijken naar de kinderporno die door de Nederlandse politie in beslag is genomen, maar de zeer slechte kwaliteit van de beelden doet niet vermoeden dat hier sprake is van professionele, commerciële productie. Acht jaar nadat het bij de wet strafbaar werd (artikel 240b, Wetboek van strafrecht) lijkt kinderporno in Nederland vooral in huiskamers te worden vervaardigd met polaroids en handcamera's, gekopieerd op videorecorders en geruild in zeer gesloten netwerken van pedoseksuelen.

Begin deze week maakten de Rotterdamse en Zuidlimburgse

politie bekend een netwerk te hebben opgerold van pedoseksuelen, die in de loop van tien jaar ten minste 38 kinderen van drie tot twaalf jaar oud misbruikten en opnames daarvan onderling uitwisselden. Het onderzoek begon bij een 49-jarige inwoner van Gouda, die in een advertentieblad 'Lolita-banden' aanbod voor 1.500 gulden per stuk. Het bleek vooral om oud materiaal te gaan, maar ook trof de politie midden in een kinderfilm beelden van een Rotterdamse man die zijn drie stiefkinderen misbruikte.

De man bleek de twee meisjes van 11 en 13 en de jongen van 12

al sinds 1987 te misbruiken. Foto's en films ruilde hij met gelijkgestemde zielen in Zuid-Limburg, Den Haag en Delft, die soms in ruil voor nieuw materiaal gebruik mochten maken van zijn stiefkinderen. In het totaal arresteerde de politie negen mannen.

De Amsterdamse politie maakte even later bekend een netwerk te hebben opgerold van acht mannen en twee vrouwen in Amsterdam, Alphen aan de Rijn en Drachten. Twaalf jongens in de leeftijd van zeven tot tien jaar waren als slachtoffer getraceerd. Anderhalf jaar geleden werden in de hoofdstad enkele rechercheurs vrijgemaakt voor een onderzoek naar de handel in kinderporno. Veel wil de Amsterdamse politie er nog niet over kwijt.

Ook de Tweede Kamer wacht op resultaten uit Amsterdam, want daar is de herziening van artikel 240b van het Wetboek van strafrecht binnenkort weer aan de orde. Dit in 1986 onder grote Amerikaanse druk aangenomen wetsartikel stelt op vervaardiging, verspreiding en tentoonstelling van kinderpornografie een gevangenisstraf van drie maanden en een boete van tienduizend gulden.

Vervolg KINDERPORNO pag. 3

PRESSE 23.11.94

Nichts Böses dabei gedacht

Ein norddeutsches Anzeigenblättchen warb mit einem nackten Kleinkind für Sexannoncen

Dertig geht es in jeder Nummer des niedersächsischen Anzeigenblatts 'ExtraTIP' zu. Keine Ausgabe ohne schlüpfrige Kleinanzeigen, die Unzweideutiges anpreisen: 'Heiße Girls' versprechen 'Sex pur': 'Ich besorge es Dir...', ob 'pervers', 'blond + wild' oder 'fröhlich und sehr lieb'.

Doch nun hat sich das Blättchen, das allwöchentlich 2,5 Millionen mal in norddeutschen Hausbriefkästen landet, einen besonderen Ausrutscher geleistet: Mitten in den Sexannoncen der Hannover-Ausgabe Nr. 30 erschien - 250 x 80 mm groß - eine Eigenanzeige des Verlags mit einem daumenlutschenden nackten Mädchen als Blickfänger. 'Partner gesucht?' heißt es darunter. 'Na klar! Mit einer Anzeige im ExtraTIP findet jeder Topf sein Deckelchen. Mit oder ohne Henkel.'

Die Wellen der Empörung schlugen hoch. In der Tagespresse der Leinestadt brandmarkten Leser die prekäre Annonce als 'Sauerei' und 'Geschmacklosigkeit'. 'Das ist Auf-forderung zur Baby-Prostitution', zürte ein Pensionär.

'Nach so langer Diskussion um Kindesmissbrauch dachten wir, man würde endlich aufhören, mit nackten Babys zu animieren', befand Christine Beckmann vom niedersächsischen Landesverband des Kinderschutzbunds erschüttert. Ihre Bundesverbandskollegin Gabriele Wichert-Dreyer sieht gar 'einen Fall für den Jugendschutz und für eine Rüge durch den Werberat'.

Verstimmt reagierte auch Gertrud Sahler, Sprecherin des Bonner Frauen-

SCHLÜPFRRIG:
Zwischen Sexannoncen
wirbt das nackte Kleinkind
für Kontaktanzeigen

ministeriums: 'Eine so drastische Auf-machung ist mir noch nicht begegnet.'

Die Reue blieb bei den Blättchen-Machern in Hannover indes aus. Chefredakteur Klaus Becker gesteht zwar ein, da sei 'eine Panne passiert', wöhnt aber 'Häme und Heuchelei' hinter den Attacken. Den 'Sturm im Wasserglas' habe die örtliche Presse-Konkurrenz angefaht: 'Wir haben es gewagt, für frischen Wind in Hannovers Medien-landschaft zu sorgen.' Redaktionschef Matthias Büschking gibt sich launig: 'Ein Schelm, der Böses dabei denkt.'

Das Skandal-Signet soll nun dennoch in der Versenkung verschwinden. Die Einsicht aber fehlt. Büschking: 'Schließlich hat eine Frau die Füllan-zeige mit der Karikatur des Mädchens entwickelt. Die Kollegin versteht die Welt nicht mehr...'

EVA KOHLRUSCH

VERSTÄNDNISLOS:
Redaktionsleiter
Matthias Büschking

ANNONCE GESTOPPT:
'ExtraTIP'-Verlagschef
Manfred Feddern

KINDERPORNO

Normen verschuiven rond kinderporno

VERVOLG VAN PAGINA 1

In april 1993 stelde het kabinet voor de strafmaat te verhogen tot vier jaar en een boete van twintigduizend gulden, en tevens het bezit van kinderporno strafbaar te stellen. Bedoeling is de politie op deze manier meer armslag te geven, bijvoorbeeld om huiszoekingen te verrichten of verdachten in voorlopige hechtenis te nemen.

Of dat laatste waar is, kan niemand hard maken. Volgens H.J. Hagen van de Centrale Recherche Informatie ontbreken cijfers, vooral door registratieproblemen. Anderen twijfelen over de veronderstelde toename. 'Ik geloof niet dat het in commerciële zin toeneemt', zegt seksuoloog L. van Naerssen. 'Ik heb zo'n tweehonderd pedofielen onder behandeling gehad, drie daarvan hadden interesse voor geweld, een kleine groep fantaseerde over penetratie. Ik denk niet dat er geen grote markt bestaat voor harde kinderporno. Van het Amsterdamse kinderporno-team heb ik gruwelijke beelden gezien, maar wanneer die gemaakt zijn, is onduidelijk. Als het om casussen gaat, blijft het aan de magere kant.' Bij de Rotterdamse politie

bestaat ook twijfel. Als er in Nederland professionele kinderporno wordt vervaardigd, zou dat bij de gearresteerde pedoseksuelen moeten zijn aangetroffen. Zij beschikken echter alleen over 'huisvlijt' en over professionele kinderporno uit de vroege jaren tachtig.

Het Amsterdamse kinderporno-team is opgericht na de arrestatie van de 39-jarige Zwitser René O. en diens 22-jarige vriendin Augusta S., die zich in hun thuisland schuldig hadden gemaakt aan sadistisch misbruik van een zes en een twaalf maanden oude baby en een jongetje van twaalf. René O. bleek in Amsterdam de weg te weten: in een seksshop op de Wallen had hij 18 banden met sadomasochistische kinderporno op de kop getikt. De seksshop-houder beschikte over tweeduizend banden met kinderporno.

Een rondgang langs seksshops op de Wallen leert dat kinderporno niet meer openlijk te koop is. 'Kinderporno?', zegt een verkoper verbaasd, 'nee, wel tienerseks.' Hij heeft een ruime sortering van bladen en videobanden die de suggestie wekken dat het om vrijmoedige teenagers gaat. Nadere bestudering doet echter

vermoeden dat de 'schoolmeisjes' met vlechtjes en kunstsproeten hun rijbewijs al lang hebben gehaald. Dagelijks wordt de verkoper bestookt met vragen naar afbeeldingen van minderjarigen.

Waar wel vraag naar is, zijn 'naturistenblaadjes', zoals Helios. Daarin staan foto's van zonnebadende of volleybal spelende mensen, jong en oud. Van uitgeverij Pojkart worden kalenders, losse foto's en fotoboeken van kinderen verkocht, quasi-artistiek, met veel vaseline op de lens. Een aantal van deze foto's is volgens de verkoper door de politie in beslag genomen.

Voor 1984 bestond er in Nederland een bescheiden kinderporno-industrie, die met name onder invloed van Joop Wilhelmus en diens blad 'Lolita' relatief hard was. In juli 1984 deed de Amsterdamse politie grootscheepse invalen in acht seksshops die het openlijk verkochten. Dat deed de modale seksshop-houder besluiten kinderporno uit het assortiment te schrappen. De commissie-De Wit, die in de jaren tachtig de omvang van de markt onderzocht, schatte dat de handel op haar hoogtepunt één procent van de totale Neder-

landse porno-omzet vertegenwoordigde.

Tegenstanders verwijten Nederland daarmee te zijn bezweken en voor de Amerikaanse 'zedenhysterie' rond seksueel misbruik, kinderpornografie en satanisme. Zij wijzen erop dat in 1986 werd verzekerd dat de rechterlijke macht redelijk genoeg zouden zijn om artistieke kinderfoto's of kiekjes op het naakstrand te ontzien. Maar sindsdien zijn de normen verschoven. Zo bepaalde de Hoge Raad in de zaak van de fotograaf Don Mader dat twee van diens afbeeldingen pornografisch waren. Kernvraag was wat 'seksuele gedragingen' waren. Volgens de Hoge Raad mocht daarvoor worden begrepen 'een afbeelding in zodanige houding dat daarmee kennelijk het opwekken van seksuele prikkeling wordt beoogd'. Het gaat nu dus niet om wat het kind ondergaat, maar om de uitwerking op de toeschouwer, of op de rechter.

Bestrijding van kinderpornografie blijft een moeizame zaak, erkent Hagen van de CRI. 'Het is vaak een bijproduct van incest-netwerken, bij onderzoek moet je diep ingrijpen in de privacy.'

NRC 23/12

Straf voor pedofiel baat niet

AD

29-12

door MARTINE BOELSMA
en BEP CONRAD

ROTTERDAM — Meer dan de helft (57 procent) van de mensen die wegens seksueel misbruik van kinderen zijn veroordeeld, vergrijpt zich na het uitzitten van de straf opnieuw aan minderjarigen.

Hoewel de kans op herhaling bij psycho-therapeutische behandeling met 30 procent vermindert, krijgt slechts 10 procent van de veroordeelden enige vorm van therapie.

Dit blijkt uit cijfers van het Nederlands Instituut voor Sociaal Sexuologisch Onderzoek (Nisso). Volgens de seksuoloog dr. J. Frenken, verbonden aan het Nisso, blijkt uit ervaringen in Canada en de Verenigde Staten dat de daders kunnen leren zich te beheersen als zij overtuigd raken van de ontoelaatbaarheid van seks met kinderen. Zelf heeft hij ook met succes kinderverkrachters behandeld.

Maar Justitie is — gezien de schok die misbruik van kinderen in de samenleving teweeg brengt — uiterst terughoudend met het aanbieden van behandeling aan de daders. In Nederland zijn daarvoor wel mogelijkheden, maar volgens een reclasserings-ambtenaar die anoniem wil blijven, geeft Justitie daaraan liever geen ruchtbaarheid uit vrees dat plegers van seksueel geweld met kinderen misbruik gaan maken van de mogelijkheid strafvermindering te krijgen

in ruil voor behandeling. Vorig jaar werd bij de politie 1791 keer aangifte gedaan van ontucht met kinderen.

In sommige gevallen krijgen kinderverkrachters in Nederland tbs opgelegd, maar dat gebeurt alleen als er extreem geweld is gebruikt en wanneer de dader zwaar gestoord is. Frenken pleit ervoor pedofielen standaard een behandeling aan te bieden in ruil voor strafvermindering. Celstraf leidt volgens hem vaak tot een verheviging van de drang minderjarigen te misbruiken. „Door hun medegevangenen worden deze mannen als uitschot beschouwd. Ze komen vol wrok terug in de maatschappij en zullen eerder in dezelfde fout vervallen. Als zij psycho-therapie hebben gehad, blijkt die kans veel kleiner te zijn.”

Van de 19 verdachten die deze week zijn gearresteerd toen de politie twee kinderporno-netwerken oprolde in Amsterdam, Rotterdam en Zuid-Limburg, hadden er acht al een veroordeling wegens ontucht met kinderen achter de rug.

Op pagina 6:
Zuid-Limburg geschokt

Seksuoloog Frenken bezorgd over herhalingen Behandeling vermindert kans op kindermisbruik

GPD
Den Haag

UN 20-12

Seksueel misbruik van kinderen is met louter gevangenisstraf niet af te doen. De daders zouden ook behandeld moeten worden. Alleen zo kan worden voorkomen dat een veroordeelde later weer in de fout gaat, aldus prof. dr. J. Frenken, hoogleraar aan de Universiteit van Leiden.

Nu wordt slechts vijf procent van de veroordeelden behandeld in tbs-verband. Van de tien verdachten die door de Amsterdamse politie zijn aangehouden voor seksueel misbruik van kinderen, waren acht eerder veroordeeld. Datzelfde gold voortaan van de negen verdachten die een netwerk van kinderporno en ontucht met kinderen hadden opgebouwd vanuit Limburg en Rotterdam.

J. Frenken probeert justitie te winnen voor het idee om veroordeelden tijdens of na hun gevangenschap te behandelen. Sinds kort is een nieuwe praktische behandelingsmethode in gebruik, die erop gericht is herhaling van kindermisbruik te voorkomen. De resultaten zijn bemoedigend. In twintig tot dertig procent van de gevallen blijft herhaling achterwege. Topambtenaren van Justitie hebben volgens Frenken 'instemmend gereageerd', maar het is nog niet duidelijk of in de gevangenis plaats is voor de behandeling.

Toch is Nederland volgens hem rijp om deze weg in te slaan. De cijfers zijn onthutsend. In 95 procent van de gevallen blijft de veroordeling voor seksueel misbruik van kinderen beperkt tot gevangenisstraf, gemiddeld een tot twee jaar. Behandeld wordt maar 5 procent. Deze mensen krijgen doorgaans wegens een psychische stoornis een tbs-maatregel opgelegd.

De ervaring leert dat liefst 57 procent van de pedoseksuele veroordeelden na korte of langere tijd weer in de fout gaat. „Hun afwijkend seksueel gedrag is kennelijk zo bevredigend dat zij het risico van opnieuw gepakt worden op de koop toe nemen”, zegt Frenken. Illustratief is het voorbeeld van de 65-jarige hoofdverdachte van een vanuit Amsterdam opererend 'kinderporno-netwerk', die eind vorige maand samen met negen anderen werd opgepakt. Hij was in 1956 tot twintig jaar veroordeeld voor seksueel misbruik en moord op een negenjarig jongetje. Na tien jaar met tbs-behandeling was hij vervroegd vrijgelaten.

Frenken spreekt in dit geval van behandeling in een 'grijs verleden', toen ook castratie nog voorkwam. Er is sindsdien veel veranderd. De hoogleraar, tevens aangesloten bij het Nederlands Instituut voor Sociaal Sexuologisch Onderzoek (NISSO), heeft sinds de jaren tachtig opmerkelijke resultaten met een nieuwe behandelingsmethode, de 'terugvalpreventie-training'.

Controle

Met dit programma, dat al vijftien jaar met goed resultaat gebruikt wordt in Amerika en Canada, daalt het aantal gevallen van herhaling met een vijfde tot een derde. „Dat betekent een derde minder kindertjes die door seksueel misbruik getraumatiseerd worden.” De behandeling heeft tot doel het afwijkend seksueel gedrag onder controle te houden en herhaling te voorkomen. „Het is vooral praktisch en concreet gericht op het gedrag en pas in tweede instantie op een eventuele persoonlijkheidsstoornis”, aldus Frenken. Het merendeel van de 'pedoseksuele' daders is volgens Frenken niet ziek of gestoord. Ze hebben vaak ook geen

seksuele voorkeur voor kinderen, in tegenstelling tot pedofielen, maar vergrijpen zich bijvoorbeeld uit eenzaamheid aan een kind, bij gebrek aan een volwassen vrouw of man.

De nieuwe behandeling — ook bedoeld voor aanranders en verkrachters — steunt op vier pijlers. Ten eerste is er aandacht voor de afwijkende seksuele opwinding. „Hoe is die om te buigen tot opwinding jegens de geëigende volwassen partner?” Ten tweede wordt de dader geleerd om te gaan met 'negatieve emoties' zoals boosheid, eenzaamheid en verveling. „Want die gaan vaak vooraf aan het seksueel delict”, aldus Frenken.

Verder beïnvloedt de training de vertekende opvattingen van de dader over kinderen en seksualiteit. „Ze praten goed wat ze gedaan hebben, ze misleiden zichzelf om geen schuld te hoeven voelen: 'kinderen hebben mij verleid', zeggen ze; of 'kinderen houden er van'. Ze ontkennen, minimaliseren en bagatelliseren hun problematisch seksueel gedrag.”

Tenslotte werkt de training aan de gebrekkige vaardigheden om sociale contacten te leggen met volwassenen en zich in te leven in anderen. „Dit laatste noemen we 'slachtoffer-empathie' — als je beseft wat je een kind aandoet dan laat je het wel uit je hoofd.” Als ideaal ziet Frenken dat de veroordeelde tijdens of na het verblijf in de gevangenis aan de training meedoet. „Met als bonus dat de veroordeelde vervroegd voorwaardelijk vrij komt.”

Topambtenaren van Justitie mogen dan een onderzoek naar de mogelijkheden hebben toegezegd, er zijn ook tegenstanders van het idee. „Sommigen vinden de gevangenis geen plek om aan behandeling te doen.”

Hoogleraar wil herhaling seksueel geweld vermijden:

'Behandeling voor pedofielen'

Door Godfried Helwig, ANP ^{BP} 22-12

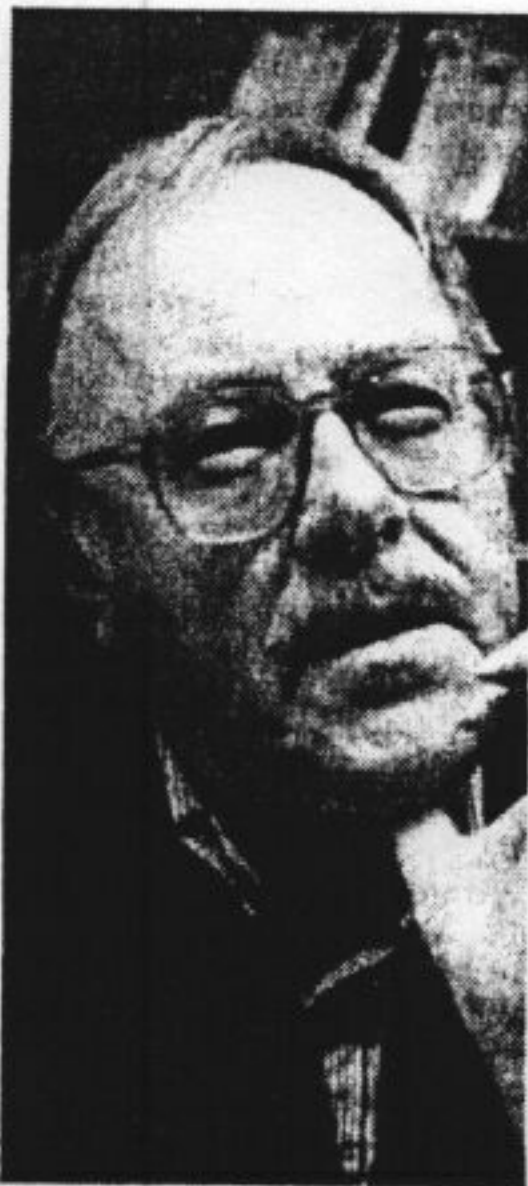
UTRECHT - „Het wordt hoog tijd dat pedofielen en anderen die seksueel geweld plegen, worden behandeld. De kans dat ze na hun straf opnieuw in de fout gaan, is namelijk heel groot. Een goede behandeling vermindert de kans op herhaling aanzienlijk. Als we werkelijk ernst willen maken met de inperking van seksueel geweld, dan is gevangenisstraf niet het enige antwoord.”

Dit zegt prof. dr. J. Frenken, hoogleraar seksuologie in Leiden, naar aanleiding van het oprollen van twee netwerken van pedofielen en pedoseksuelen die zich bezighielden met de productie van en de handel in kinderporno waarin strafbare handelingen met kinderen te zien zijn.

Frenken geldt als autoriteit op het gebied van seksueel gedrag. Behalve hoogleraar is hij onderzoeker bij het Nisso, het Nederlands Instituut voor Sociaal en Seksuologisch Onderzoek in Utrecht. In menige zedenzaak treedt hij op als getuige-deskundige.

Alternatief

Van de negentien verdachten uit beide netwerken die de politie tot nu toe heeft opgepakt, hebben er zeker acht al een veroordeling wegens seksueel misbruik van kinderen achter de rug. Frenken is allerminst verrast door dit gegeven. „Meer dan de helft van de pedofielen gaat na korte tijd of langere tijd weer in de fout. Ze nemen het risico om weer te worden gepakt op de koop toe. Binnen de gevangenis worden ze vaak uitgekotst door de rest. Behandelingen zijn er niet. Ze zwijgen daarom maar over hun vergripen en denken er vaak niet meer over na. Als ze weer vrij zijn, gaat het dikwijls weer mis.”

• Prof. dr. J. Frenken

Frenken pleit voor een systeem dat in Canada en de Verenigde Staten met succes wordt toegepast. Rechters in deze landen leggen veelal een behandeling als alternatieve straf op. Of ze geven een gevangenisstraf met de bepaling van een vervroegde invrijheidstelling als de dader zich in de gevangenis laat behandelen.

Behandeling als alternatieve straf, bijvoorbeeld door een Riagg, begint in ons land gelukkig langzaam van de grond te komen, constateert Frenken. Tevreden is hij nog niet: „De rechters zouden het veel meer moeten doen. Ik zou graag zien dat in sommige strafinrichtingen de mogelijkheden worden onderzocht voor behandelingen tijdens de straf.”

Frenken opperde zijn ideeën onlangs tegenover hoge ambtenaren van het ministerie van Justitie en vond bij hen een gewillig oor. „Er zitten nog veel haken en ogen aan. Justitie vraagt zich af of behandelen wel een taak is van de gevangenis. Verder is het de vraag of gevangenisdirecteuren een deel van hun budget willen spenderen aan de psychosociale begeleiding van seksuele delinquenten. Het ministerie denkt na over het opzetten van experimenten op dit gebied.”

Frenken is een warm pleitbezorger van nieuwe behandelingsmethoden waarmee in Canada en de VS al 'bemoedigende' resultaten worden geboekt. Deze methoden verminderen de kans op herhaling met 30 procent. De behandeling, die maximaal anderhalf jaar duurt, is gericht op het aanleren van controle op het afwijkende seksuele gedrag en het voorkomen van herhaling.

Frenken: „Vergelijk het maar met een behandeling van mensen met straatfobie. Therapeuten leren deze patiënten hoe ze weer zonder angst de straat op kunnen gaan, zonder de eventuele psychische stoornissen te behandelen die ten grondslag liggen aan de fobie.”

Zinvol

Een dergelijke therapie is volgens Frenken ook voor pedofielen en pedoseksuelen heel zinvol. „Het werkt in een deel van de gevallen. Wonderen moet je niet verwachten. Het is buitengewoon ingewikkeld om iemands seksuele voorkeur te veranderen. Het is geen penicilline-kuurtje.”

Pedofielen en pedoseksuelen worden nogal eens met elkaar verward, is de ervaring van Frenken. „Pedofielen hebben een duurzame, bijna exclusieve

voorkeur voor kinderen. Ze willen het liefst zowel een affectieve als seksuele relatie met kinderen. Zelf zijn ze kinderlijk gebleven. Vaak zijn ze verlegen. Hun psychoseksuele ontwikkeling is vroegtijdig gestopt. Ze vinden intiem contact met volwassenen bedreigend. Ze houden van kinderfilms, strips, kortom alles wat de kinderlijke leefwereld verbeeldt. Pedofielen komen in alle lagen van de bevolking voor. Ze kennen elkaar en vormen een gesloten circuit.”

„Pedoseksuelen plegen hun delict uit een noodsituatie. Ze zijn alleen op de daad gericht. Ze hebben niet per definitie een voorkeur voor kinderen. Ze graaien wat voorhanden is. Het zijn vaak heteroseksuelen die onder invloed van drank en in een psychische noodsituatie ook een kind kunnen grijpen. Ze zijn meestal op andere terreinen crimineel actief.”

Vooral pedofielen zijn geobsedeerd door kinderporno en hebben een ware verzamelwoede. Het tegelijk oprollen van de twee omvangrijke netwerken wijst volgens Frenken niet op een groeiende productie van kinderporno, maar is het resultaat van een actiever opsporingsbeleid van de politie.

Frenken: „Kinderporno wordt veelal gemaakt door en voor pedofielen. In die wereld worden de banden geruild. Het is geen handel waarmee kapitalen worden verdiend, zoals bij de heteroseksuele porno. In de jaren '80 werd vooral in Amerika gezegd dat Nederland het centrum van de kinderporno was. Een commissie heeft dat uitgezocht en is tot de conclusie gekomen dat van een beduidende productie geen sprake is. Het zijn incidentele gevallen, al moet ik zeggen dat elke zaak er één te veel is.” □

Child sex abuse study confounds common beliefs

By GILLIAN BOWDITCH

THE majority of men who sexually abuse children were not abused physically or sexually as children themselves, according to a study of child sex abusers.

Three out of four men who abuse were brought up in traditional nuclear families and nine out of ten know their victims. The study, carried out by Edinburgh and Cardiff universities on behalf of the Scottish Office, discounts the common understanding that male sex abusers have been brought up in institutions and subjected to abuse themselves.

The study looked at 501 convicted abusers. It interviewed 53 in depth along with 66 professionals involved in their management. Where information was available, the study showed that only 23 per cent of abusers suffered any abuse themselves as children, with 17 per cent reporting they had suffered sexual abuse.

Some of the findings are: there is no evidence that women collude in the sexual abuse of children; the most common age of abusers is 40; most plan their attacks on children; most are unemployed and the 25 per cent who have jobs tended to be manual workers; alcohol and substance abuse played a part in the lives of half of the abusers, and 20 per cent had previous convictions for sex offences.

The study discovered that 77 per cent of the abused children were under the age of 12 at the time it began. Three quarters of the victims were girls and most of the abusers were either the father, stepfather or another male relative.

Where boys were involved they were more likely to be abused by family friends or acquaintances and less likely

to be abused by fathers. Boys were also much more likely to be abused by strangers. Of the men who abused children outside their family group, 48 per cent said they had had unhappy childhoods. These men were the ones most likely to have suffered violence.

Only 25 per cent of the men who abused their children or step-children reported having unhappy childhoods. The study discovered no clear relationship between the nature of early sexual experiences of the men and the offences committed when they were adults.

Professor Lorraine Waterhouse, one of the authors of the study, which cost £200,000 and took five years, said: "One thing which surprised us was that the sexual behaviour towards the children involved more aggression than has been concluded by other research." In half the cases physical violence or coercion was used.

The study classifies abusers in a new form: random abusers, paedophiles, incest abusers and deniers.

Incest abusers, representing 50 per cent of the 53 detailed cases in the study, tended not to have a prior criminal record and to have sexual relationships with adult women, although often those were unsatisfactory.

Paedophiles, representing 30 per cent, were exclusively preoccupied with children unrelated to them. The backgrounds of these men are often disturbed.

Random abusers, representing 10 per cent, had very similar backgrounds to paedophiles. However, the offences they committed were not planned but were very violent. Deniers, also representing 10 per cent, who totally deny their offences, tend to be better educated.

"Kinderbescherming"

de ROZELINKS

(door: Gijs Ketelaar)
In april 1994 heeft de toenmalige Minister van Justitie Hirsch Ballin een wetsvoorstel tot wijziging van artikel 240b van het Wetboek van Strafrecht inzake de zogenaamde kinderporno bij de Tweede Kamer ingediend (Kamerstukken 23.682 nrs. 1-3). De maximale strafmaat wordt verhoogd van 3 maanden naar 4 jaar. Dat is een 24-voudige verlenging.

Dat is op zich genomen al bijzonder, maar die strafmaat wordt niet zozeer verhoogd om mensen langer in de gevangenis te houden, maar maakt het vooral mogelijk om verdachten in voorlopige hechtenis te nemen, om huiszoeking te doen, telefoongesprekken af te luisteren, enz.

Thans is het strafrechtelijk verboden om kinderporno in je bezit te hebben als je dat doet met het oogmerk om dat materiaal te verspreiden, tentoon te stellen e.d. Volgens het wetsvoorstel wordt voortaan alle bezit van kinderporno strafbaar, dus ook een enkel exemplaar voor privé-geoegeens. En het bezit van zo'n enkel exemplaar voor privé-geoegeens kan dus leiden tot voorlopige hechtenis, tot huiszoeking, het af luisteren van telefoongesprekken, enz.

Wat is kinderporno?

Kinderporno volgens de huidige wetgeving is "een afbeelding van een seksuele gedraging waarbij iemand jonger dan 16 jaar is betrokken". Aan die definitie wijzigt het wetsvoorstel niets, maar het bevestigt wel de zeer ruime interpretatie die inmiddels door justitie en politie aan deze omschrijving is gegeven.

Destijds werd in de Tweede Kamer bij het aanvaarden van die huidige tekst nog door Minister Korthals Altes (VVD) gezegd dat het ging om een

objectief criterium en dat "onschuldige simpele foto's van kinderen, die enkel naakt zouden laten zien" er niet onder zouden vallen; die getroffen geen "seksuele gedraging" (Handelingen II, 17, 18 en 25 oktober 1984, zitting 1984-1985 blz. 715). Maar later is het begrip juridisch "opgerekt" door van het "objectieve" criterium af te stappen: "seksuele gedraging" was voortaan óók het poseren in een houding, bedoeld om seksueel te prikkelen".

Don Mader

Daarmee werden dus ook de "onschuldige blootfoto's" van bijvoorbeeld Don Mader destijds vervolgd. De bedoeling om "te prikkelen" werd in de zaak van Don Mader door de rechter aangenomen, vooral omdat die foto's in een homoboeuwinkel (=Internale in Amsterdam) tentoongesteld waren. Hiermee kan in principe elke naaktfoto van kinderen beneden de 16 jaar als kinderporno worden beschouwd! Zelfs nu de seksuele omgang met een kind van 12-16 jaar niet langer

vervolgbaar is (behalve na klacht van kind, ouders of Kinderbescherming), is het in bezit hebben van een daarvan gemaakte foto wèl strafbaar. De liberalisering van deze wetgeving, waarvoor destijds door een groot aantal organisaties, waaronder het COC en de NVSH, actie is gevoerd, wordt hiermee weer teniet gedaan. Zelfs als de gefotografeerde na het bereiken van de meerderjarigheid uitdrukkelijk instemt met het verspreiden of tentoonstellen van de foto, kan de politie toch nog vervolgen, huiszoeking doen en de bezitter in voorlopige hechtenis nemen. En, zoals het Amsterdamse Homodok tot zijn schade heeft moeten ervaren: ook het bezit en het toezonden krijgen van kinderporno voor wetenschappelijke doeleinden wordt vervolgd.

De NVSH heeft aan de leden van de Kamercommissie voor Justitie een speciaal hiertoe vervaardigde portfolio gezonden, met daarin 24 blootfoto's van kinderen, waarvan sinds de vernieuwing van het strafrecht-

(vervolg op pagina 4)

De afbeelding op deze en de volgende pagina legde het blad Sekstant van de NVSH afgevoerd voorjaar voor aan een aantal leden van de Tweede Kamer en vroeg om hun reactie. Een deel van het antwoord van Ina Brouwer (toen lijsttrekker voor GroenLinks) drukken we af op bladzij 3.
(Foto Will McBride uit Boys (Bucher 1986))

artikel in mei 1986 enkele in beslag zijn genomen, enkele vervolgd zijn en enkele niet vervolgd zijn. Deze verzameling foto's maakt duidelijk hoezeer subjectiviteit, willekeur en zedenmeesterij zijn teruggekeerd in het justitiële en politieke beleid. Dit in tegenspraak met de uitdrukkelijke bedoeling van de wetgever.

Verenigde Staten

De opgerekte interpretatie over het begrip "seksuele gedraging" is ontstaan onder zekere druk vanuit het buitenland (VS), waar thans al bepaalde foto's van geklede kinderen onder het porno-verbod kunnen vallen! Zelfs vindt daar vervolging plaats van ouders die foto's van hun eigen kinderen onder de douche of op het strand hebben gemaakt! Dus, tenzij wij weerstand bieden aan de heksenjacht in en vanuit de VS, weten wij waar wij in Nederland ook naar toe gaan!

Seksueel misbruik

En dat alles onder het motto "bestrijding van seksueel misbruik van kinderen". Ook voor RozeLinks staat onherroepelijk vast, dat seksueel geweld tegen en seksueel misbruik van kinderen niet hard genoeg vervolgd en aangepakt kunnen worden. Dat geldt overigens niet alleen voor kinderen, maar voor alle seksueel geweld en misbruik. Dat motto staat ook hoog in het vaandel van Hirsch Ballin bij de huidige wetsvoorstel. Maar, diezelfde toelichting maakt ook duidelijk dat het hem (mede) gaat om bestrijding van kinderporno als zodanig en om vervolging van de bezitters van kinderporno. Wij vinden dat "kinderporno" opnieuw gedefinieerd zou moeten worden. Zo'n definitie zou kunnen zijn: "afbeelding of informatiedrager bevattende een afbeelding van iemand die kennelijk de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt, waarbij voor de verandering seksuele handeling-

4

Foto uit Pojkart Kalender 1989.

Sekstant legde deze foto en die op de vorige bladzij voor aan onder andere Ina Brouwer.

Na haar eerste spontane reactie ("Ik vind dit best grappige foto's...") vraagt Sekstant:

Wist je dat Justitie deze foto's tot 'kinderporno' verklaard heeft?

Ina:

"Echt waar? Wat een onzin! Kijk, ik ga ervan uit dat deze foto's niet andere dwang genomen zijn en dat de kinderen vrijwillig hun medewerking hebben verleend. Indien dat niet zo is, dan word ik natuurlijk laaiendi! Het gaat mij niet om de foto's zelf, dat is een kwestie van smaak. Het gaat mij in de beoordeling van dit soort zaken om de vraag onder welke omstandigheden de foto's gemaakt zijn. In het geval van kinderen moet ik heel kritisch zijn. Ik ben ervan overtuigd dat er veel uitbuiting en vercommercialisering plaatsvindt. Maar ik vind ook dat je met dit soort zaken rationeel moet omgaan en je altijd moet afvragen: wat gebeurt er nu werkelijk? Niet zomaar afgaan op verhalen. Mijn uitgangspunt is dat seks niet mag ontwaarden in commercie, althans voor kinderen. Volwassenen moeten natuurlijk zelf weten hoe ze daarmee omgaan."

en als bedoeld in een van de artikelen 242 tot en met 249 van het Wetboek van Strafrecht door of met de afgebeelde per-soon verricht zijn. In de ogen van Justitie staat "kinderporno" gelijk aan "seksueel misbruik van kinderen". Deze gelijkstelling is een ernstige simplificatie, waaronder veel mensen te lijden hebben. Die simplificatie mag niet de grond voor wetgeving zijn, noch erdoor worden bevestigd. De bestrijding van seksueel misbruik van kinderen wordt er niet door bevorderd. Integendeel, het leidt tot ondoelmatige inzet van beschikbare politiemiddelen. Daarbij komt nog dat het praten over de "grote vloed van kinderporno" niet op feiten gebaseerd is. Dat is een nog steeds onbewezen fictie - een vuurtje of vuur, opgestookt in de VS - op grond waarvan nu de Nederlandse politie en Justitie zich grotere macht in het vervolgingsbeleid wil toeëigenen. Ten koste van mensen die voor hun privé-geoegeens kinderporno in hun bezit hebben. Ten koste van de eigen keuzemogelijkheid van jongeren om zich in situaties buiten misbruik en geweld te laten fotograferen. En ten koste van doeltreffend beleid tegen seksueel misbruik en geweld.

Alternatieve tekst

De bestrijding van seksueel misbruik van kinderen moet krachtig kunnen worden bevorderd door een goede wetgeving, die met name de commerciële uitwassen kan tegengaan.

RozeLinks heeft zich, met het COC, aangesloten bij de standpuntbepaling over het wetsontwerp van de NVSH (mede namens Vereniging Martijn en Stichting 'Amikejo (uitgeefster van Koinos Magazine).

Dat standpunt is uiteraard afwijzend. Aan dat standpunt is tevens een tekst-voorstel toegevoegd voor een alternatief

(vervolg op pagina 5)

de ROZELINKS

Uithuilen en opnieuw beginnen

De ILGA is beschadigd. Enkele groepen zijn uit de organisatie gezet, andere hebben zich teruggetrokken. Het aantal homo-/lesbische groepen dat pedo-groepen in de ILGA wilde houden bleek te klein om een besluit te blokkeren. En RozeLinks heeft zich duidelijk uitgesproken als deel van die minderheid.

Dat is in het kort het resultaat van een verwarrende en emotionele week vergaderen in juni in New York. De ILGA (International Lesbian and Gay Association) heeft daar weliswaar een traditie in, maar dit keer was de energie eerder negatief dan positief gericht. Veel groepen hadden zich erin vastgebeten en van een open en eerlijke discussie was geen sprake meer. Door de dreiging van een aantal groepen om uit de ILGA te stappen als de pedogroepen lid zouden mogen blijven en van andere groepen om juist eruit te stappen als de pedogroepen er uitgegooid

(vervolg van pagina 5)

Eigenlijk zouden er in New York ook knopen doorgehakt moeten worden over de regionalisatie van de ILGA: de verplaatsing van het accent van wereldniveau naar het regionale. De bedoeling is, dat de werldeleden in de toekomst een belangrijker taak krijgen in de activiteiten van de ILGA, en dat er een soort dagelijks bestuur komt van regionaal secretarissen. Discussie daarover was echter aan veel deelnemers niet besteed. Na de emotionele vergadering waar de stemming over de pedogroepen plaatsvond was voor velen het hoofdpunt van de conferentie afgesloten. Er is nog wel besloten dat na de wereldconferentie van 1995, in Rio de Janeiro, het schema voor wereldconferenties wordt teruggebracht naar eens per twee jaar om meer ruimte te geven voor regionale conferenties. Maar of er nou regionale organisaties komen is onduidelijk.

Een aantal oudgedienden in het ILGA-werk, dus de Europese kern, zit inmiddels in posities

(vervolg van pagina 4)
artikel 240b Wetboek van Strafrecht. Dat luidt dan:

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaar of geldboete van de vijfde categorie wordt gestraft degene die een afbeelding - of een informatiedrager bevattende een afbeelding - van iemand die kennelijk de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt, hetzij verspreidt of openlijk tentoonstelt, hetzij vervaardigt, invoert, doorvoert, uitvoert of in voor-raad heeft met het oogmerk om deze afbeelding of informatiedrager te verspreiden of openlijk tentoon te stellen indien hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat voor de vervaardiging van deze afbeelding of informatiedrager seksuele handelingen als bedoeld in een van de artikelen 242 tot en met 249 door of met de afgebeelde persoon verricht zijn.

december 1994

5

2. Het in het eerste lid bedoeld oogmerk wordt verondersteld indien de verdachte van de afbeelding of informatiedrager een voorraad van ten minste vijf exemplaren voorhanden heeft.

3. Vervolging vindt, indien de afgebeelde bekend is en ten tijde van het tot stand komen van de afbeelding de leeftijd van twaalf jaar had bereikt, en indien de afgebeelde seksuele handeling een overtreding inhield van artikel 245, 247 of 248ter, niet plaats dan op klachte; het derde en vierde lid van artikel 245 zijn van overeenkomstige toepassing.

Ondernomen actie

RozeLinks heeft hierover inmiddels actie ondernomen door haar bezwaren onder de aandacht te brengen van de fractie van GroenLinks in de Tweede Kamer, van het GroenLinks Vrouwenoverleg, van het partijbestuur en voorts van de jongerenorganisatie Dwars.

4. Tot vervolging wordt niet overgegaan indien de afgebeelde bekend is en, na het bereiken van de meerderjarigheid, toestemming heeft gegeven voor de verspreiding of openlijke tentoonstelling van de afbeelding.

Met de fractie wordt overleg gevoerd over het door haar in te nemen standpunt over het wetsontwerp. Bekend is ook dat binnen D66 en PvdA tegen het wetsvoorstel in de huidige vorm is en wordt gelobbyd.

zouden worden, was er een patstelling. De plenaire stemming over al dan niet uitzetting vond pas halverwege de conferentie plaats, maar de discussie was zo dominant, dat de hele conferentie er onder leed. Vanwege het besluit heeft ten minste een van de beide Duitse overkoepelende homogroepen, *Bundesverband Homosexu- alität*, de ILGA verlaten.

Toch hangt de toekomst van de ILGA niet alleen af van de vraag of ze pedogroepen als leden duldt. Sterker nog, in september werd bekend dat de ILGA ook na het besluit tot uitzetting van de North American Man Boy Lovers Association (NAMBLA), van Project Truth en van de Vereniging Martijn, haar status als non-gouvernementele organisatie bij de Verenigde Naties kwijt is.

(vervolg op pagina 6)

waarin het onmogelijk is om namens de ILGA op te treden. Vooral voor het Europese werk betekent dit een punt van zorg: het is niet duidelijk wie de taken overneemt. Wie lobbyt er verder bij het Europese Parlement om voor de ILGA gelden los te krijgen uit de budgetten voor mensenrechtenwerk in Midden en Oost Europa?

Het vrouwensecretariaat, dat werd vervuld door de Deense evenknie van het COC, de LBL, is in problemen gekomen door de geldzorgen van de LBL. LBL zal op korte termijn failliet gaan en dus moet het vrouwensecretariaat door een andere groep worden overgenomen. Maar aangezien er geen groep was die de taak helemaal wilde overnemen, is er een constructie gekozen met gedeelde verantwoordelijkheden. Misschien wordt deze oplossing, regionale vrouwensecretariaten met een coördinerende groep (de Mexicaanse groep El Closet de Sor Juana), wel een model voor de nieuwe manier van werken in de ILGA.

Beide secretarissen-generaal zijn opnieuw gekozen, Hans Hjerpekjøn (Noorwegen) en Rebecca Sevilla (Peru).

Na de teleurstelling in New York zal de volgende ILGA-conferentie, de Europese die in december in Helsinki wordt gehouden, in het teken moeten staan van de opbouw van de Europese ILGA-structuur.

RozeLinks heeft het initiatief genomen om met enkele Nederlandse ILGA-betrokkenen daarover wat van gedachten te wisselen. Het COC is bezig met een voorstel, dat een goede basis lijkt te bieden voor een besluit in Helsinki. Het grote probleem zal zijn om vanuit de Europese regio voldoende eigen activiteiten te ontplooien om geld binnen te halen voor de ILGA en tegelijk ook geld en activiteiten te gebruiken om andere ILGA-regio's te stimuleren.

(Michiel Odiijk.)

US-Konservative versus ILGA - Goliath gegen David?

ILGA-Pädophiliedebatte reißt nicht ab - Auswärtiges Amt nimmt Stellung

Die Internationale Lesben- und Schwulenvereinigung

ILGA ist Amerikas bekanntestem Schwulenhasser, Senator Jesse Helms aus North Carolina, schon seit langem ein Dorn im Auge. Er muß sich schwarzgeärgert haben, als diese im September 1993 nach langen Bemühungen einen Beraterstatus beim einflußreichen Wirtschafts- und Sozialrat der Vereinten Nationen erlangte. Helms und andere erzkonservative US-Politiker versuchen seither, die öffentliche Meinung in ihrem Land dafür zu gewinnen, die unliebsame Schwulen- und Lesbenlobby im UN-Hauptquartier in New York wieder loszuwerden. Helms letzter Schachzug: Eine unsachliche Debatte über Pädophilie, die dazu führte, daß der UN-Beraterstatus der ILGA ausgesetzt wurde und die ILGA-Mitgliedsgruppen untereinander in Streit gerieten.

Für Jesse Helms gelangte gerade zur rechten Zeit ein Bericht an die Öffentlichkeit, der mit akribischer Genauigkeit ILGA-Mitgliedsgruppen unter die Lupe nahm. Dieser sogenannte "Lambda Report" des christlichen Fundamentalisten Peter LaBarbera stellte fest, daß sich unter den rund 400 ILGA-Gruppen ein pädophiler Zusammenschluß befand: die US-amerikanische Gruppe NAMBLA ("north american man/boy love association"). Der Beraterstatus der ILGA geriet schon nach wenigen Wochen in Gefahr, als die UN-Vertretung der Vereinten Staaten auf Presseberichte über die NAMBLA reagierte und im Oktober 1993 die ILGA aufforderte, sich von der NAMBLA zu trennen. Andernfalls, so die Vertretung der USA, werde sie erwirken, daß der Beraterstatus wieder aufgehoben werde. Die Diskussionen in den USA lösten nun auch konträre Debatten innerhalb der ILGA aus. Das Komitee der Sekretariate, das Exekutivorgan der ILGA, verkündete daraufhin: "die ILGA verurteilt die Pädophilie" und forderte im November die NAMBLA und zwei weitere pädophile Mitgliedsgruppen auf, aus der ILGA

terstützung oder Förderung der Pädophilie ist, mit der zukünftigen Entwicklung der ILGA unvereinbar" sei. Der BVH erklärte aus Protest seinen Austritt aus der ILGA. Hiermit warden einige BVH-Mitglieder wiederum nicht einverstanden und traten ihrerseits aus dem BVH aus.

Die ILGA-Mehrheit ging nun davon aus, daß mit dem Ausschluß der drei Gruppen der US-Forderung entsprochen wurde. Man glaubte, daß so der Beraterstatus der ILGA aufrechterhalten werden könne. Aber es kam anders: Auf einer zwei Wochen vor dem Ablauf des Helms-Ultimatums innerhalb von 48 Stunden angesetzten Sondersitzung des UN-Wirtschafts- und Sozialrates (ECOSOC) sollte über den zukünftigen Status der ILGA entschieden werden. Kurze Zeit vor dieser Sitzung hatte die amerikanische UN-Vertretung ein anonymes Fax erhalten. In diesem Fax wurde behauptet, daß der ILGA immer noch eine pädophile Gruppe angehöre. Es handelte sich um die Münchner Schwulengruppe "Verein für sexuelle Gleichberechtigung" (VSG). Die USA beantragten daraufhin den Beraterstatus der ILGA gänzlich aufzuheben. Der ECOSOC beschloß jedoch mehrheitlich, den Status der ILGA lediglich zeitweilig auszusetzen. Eine Sprecherin des Auswärtigen Amtes in Bonn erklärte gegenüber magnus, der Vertreter der Bundesrepublik Deutschland habe sich zusammen mit anderen europäischen Staaten, Kanada und Australien dafür eingesetzt, daß der ursprüngliche Resolutionstext "in entscheidenden Passagen" gemildert wurde. Jetzt soll der für Nicht-Regierungsorganisationen (NRO) zuständige Ausschuß des ECOSOC die Frage der Mitgliedschaft von pädophilen Gruppen in der ILGA überprüfen und dann eine Empfehlung abgeben. "Die ILGA muß den Konsultativsta-

tus nicht, wie zunächst vorgeesehen, in einem langwierigen Prozeß neu beantragen", so die Sprecherin des Auswärtigen Amtes. "Sondern sie kann auf direktem Wege in ihren alten Status wieder eingesetzt werden, wenn der Ausschuß zu einer positiven Empfehlung kommt."

Die sich überschlagenden Ereignisse ließen der ILGA kaum Zeit zu reagieren. In einer vorläufigen Stellungnahme sagte die Sprecherin des ILGA-Aktionssekretariates in San Francisco, Julie Dorf, einer US-Zeitung: "Hätten wir gewußt, daß der VSG eine Pädophilengruppe ist, hätten wir ihn im Juni ausgeschlossen." Die Münchner Gruppe VSG konnte inzwischen ihrerseits in einer dreiseitigen Stellungnahme an das ILGA-Verwaltungsbüro in Brüssel klarstellen, daß sie keine Pädogruppe ist, sondern eine der ältesten deutschen Schwulengruppen, deren Tätigkeit sich hauptsächlich auf schwulenpolitische Emanzipationsarbeit erstreckt. Der VSG besitzt aber eine weitgehend selbständige Selbsthilfegruppe von Pädophilen, die organisatorisch auf den VSG angewiesen ist. Der VSG machte deutlich, daß er und seine Pädophilengruppe nicht-einvernehmliche Sexualität, insbesondere mit Kindern "schärfstens verurteilt". Die Pädophilengruppe des VSG lehne die Förderung von ungesetzlischen Handlungen strikt ab. Bezugsnehmend auf den New Yorker ILGA-Beschluß teilte der VSG mit, daß die Unterstützung oder Förderung von Pädophilie "überhaupt nicht" sein vorrangiges Ziel sei.

Julie Dorf entschuldigte sich unterdessen beim VSG für ihre Äußerungen in der US-Presse. Die Sprecherin des ILGA-Aktionssekretariates teilte in einem Schreiben Anfang Oktober mit: "Es scheint, daß die US-Regierung absichtlich eine unkor-

rekte und irreführende Mitteilung verfaßt hat, um ihrer Förderung nach Aufhebung des ILGA-Status Nachdruck zu verleihen. Deswegen ist mir dieser Fehler unterlaufen." Der VSG hat noch nicht entschieden, ob er in Zukunft ILGA-Mitglied bleiben will. Dazu Dr. Burghard Richter, Vorstandsmitglied des VSG: "Wenn wir drin bleiben, dann nicht deswegen, um die ILGA zu ärgern, und wenn wir austreten, dann nicht um der Forderung der Regierung der Vereinigten Staaten nachzukommen." - Nach Auskunft des Auswärtigen Amtes erarbeitet der NRO-Ausschuß zur Zeit einen Fragebogen, mit dem die ILGA belegen soll, daß sie keine Pädooorganisationen als Mitglied hat. Eine endgültige Entscheidung ist erst im kommenden Jahr zu erwarten. ■

Die ILGA sollte Jesse Helms jetzt genau studieren, um seine Widersprüche öffentlich angehen zu können. Jesse Helms war es, der die US-Einreiseverbote für HIV-Positive durchgesetzt hat, er verlangt Zwangstests, bekämpft Antidiskriminierungsgesetze und will gleichzeitig Safer-Sex-Unterricht an Schulen verbieten. Die gleiche reaktionäre Lobby hat übrigens erreicht, daß die USA bisher die UN-Konvention zum Schutz der Kinderrechte nicht unterzeichnet haben. Dies hätte nämlich eine Abschaffung der Prügelstrafe zur Folge. Die frommen Christen aber wollen weiterprügeln. Jesse Helms wird sich in Zukunft nicht mit dem Ausschuß von drei Pädophilen zufriedengeben, sondern weitere Forderungen stellen. Keine internationale Menschenrechtsorganisation sollte sich von einem Staat unter Druck setzen lassen. Das Verhalten der USA in dieser Sache ist schlichtweg illegitim. Es ist Zeit für die ILGA, nach außen zu handeln. Der eigentliche Gegner sitzt nämlich nicht in ihren eigenen Reihen. ■

Thomas F. Kramer

Eine sachliche tut Not

Ein Kommentar

Die ILGA hätte gut daran getan, die lange verdrängte Frage der winzigen pädosexuellen Minorität rechtzeitig intern zu diskutieren und zu versuchen, einen Konsens zu finden. So hätte man bei Anfragen und Kritik von vornherein Argumente in der Hand gehabt. Diese Chance wurde verpaßt. Für eine effektive und durchsetzbare Politik im Interesse von Schwulen und Lesben kann der Ausschluß bestimmter Gruppen, deren Ziel sich mit denjenigen der Mehrheit nicht vereinbaren lassen, von Vorteil sein. Vor- und Nachteile eines Ausschlusses sind ge-

GALERIE JANSS - men's art.

Bücher · Postkarten · Kunsthandel

FOTO GALER VOLKER JANS

Pariser Straße D-10719 Berlin

GALEI JANSS

Postfach 15 07 01 D-10669 Berlin Tel. 030 - 881 15 90 Fax 030 - 885 43 44

VSG kontra ILGA-Support

Unter den deutschen Mitgliedsgruppen ist ein heftiger Streit um die Politik der ILGA in Zusammenhang mit dem Ausschluss von Pado- und anderen Gruppen entstanden, die nach Meinung des ILGA-Sekretariats Pädagogengruppen unterstützen. Grund des Ausschlusses (BOX berichtet) war der Druck, den amerikanischer Schwulenhasser im US-Kongress auf die US-Regierung ausübten, die Unterstützung von schwulen und lesbischen Anliegen durch die UN zu unterbinden. Dabei wurden von diesen vermeintliche Padoaktivitäten der ILGA als Argument gegen den internationalen Verband von Schwulen- und Lesbengruppen vorgebracht. Nun nahm die VSG in München zu den Anschuldigungen Stellung, die die ILGA-Support-Group Berlin veröffentlichte.

„ILGA Support Group“ versucht BVH zu diskreditieren

In einer Stellungnahme vom 03. Okt. 1994, die von der „Box“ in ihrer Nr. 17 (Nov. 1994) veröffentlicht wurde, erhebt die „ILGA Support Group Berlin“ einen dreifachen Vorwurf gegen den Bundesverband Homosexualität (BVH) wegen seines Verhaltens gegenüber dem Internationalen Lesben- und Schwulenverband (ILGA), in dem es auch um die Münchener Schwulengruppe „Ver-ein für sexuelle Gleichberechtigung“ (VSG) geht. Nach der Feststellung, daß durch den Ausschluss von Pädophilengruppen aus der ILGA „eine jahrelange Diskussion innerhalb der ILGA abgeschlossen“ worden sei, wird dem BVH als erstes vorgeworfen, er habe sich durch seinen Austritt aus der ILGA „der ILGA-internen Diskussion über Pädophilie“ entzogen. Als „Rückschlag für die Diskussion über Pädophilie“ in der ILGA wird nicht etwa der Rauschmiss der drei Pädagogengruppen, sondern der aus Protest dagegen erfolgte Austritt des BVH verurteilt. Wie sollte aber nach dem von 88% der Delegierten unterstützten Padoausschluss in der ILGA noch eine fruchtbare Diskussion zu diesem Thema möglich sein?

Als zweites wird dem BVH vorgeworfen, daß die Aussage seitens des Vorstandsmitglieds Wolfram Setz, die ILGA habe den VSG als Pädophilengruppe bezeichnet, falsch sei. Es stimmt, daß der VSG in einem Schreiben der ILGA vom 23.09.1994 gefragt wurde, ob er eine Pädophilengruppe sei und ob die Pädophilie fördere oder ihre Anerkennung oder Legalisierung anstrebe. Unabhängig davon hat aber Julie Dorf, die als Sprecherin des ILGA-Aktionssekretariats des Exekutivorgans der ILGA angehört, schon im September in der amerikanischen schwulen Presse (z.B. im Washington Blade) verkündet: „Hätten wir gewußt, daß der VSG eine Pädophilengruppe ist, hätten wir ihn im Juni ausgeschlossen“. Wolfram Setz's Aussage war also vollkommen richtig. Der Vorwurf der „ILGA Support Group“ gegen den BVH

Vorstandsmitglied des VSG Burghard Richter, Vorstandsmitglied des VSG

BOX 12.94

Abscheulich

(Burkhard von Schassen: Pädophilie - Faszination für das Ursprüngliche, Themen und Trends 9/94) Die Schlüsse, die Rüdiger Lautmann aus seinen Interviews mit pädophilen Männern zieht, finde ich skandalös. Sein Vorschlag, Kindheit neu zu definieren, bedeutet nichts anderes, als den Männern den Druck der Illegalität zu nehmen. Die Vorstellung, daß besonders vernachlässigte Kinder vom Kontakt mit pädophilen Männern profitieren könnten, ist abscheulich. Die Art Ihrer Berichterstattung hat mich erstaunt und wütend gemacht. Es wird der Eindruck erweckt, als ob es einen Unterschied gäbe zwischen Mißbrauch und dem sogenannten „Kuschelsex“. Wo Kinder zur Befriedigung sexueller Bedürfnisse benutzt werden, handelt es sich um Mißbrauch, und es sollte alles getan werden, um dies zu verhindern.

Ursula Hilbert
Felzbach-Oeffingen

Wovon ist da die Rede? Von Empfindungen Pädophiler, die sich in „echt“ und „unecht“ abgrenzen lassen, gegenüber „Kindesmißbrauch und Inzest“, denn sie „lieben Kinder wirklich“, „fühlen sich letztlich nur unter ihnen wohl.“ Wo fängt denn bei der Pädophilie der Mißbrauch an und wo hört er auf? Etwas bei „Kuschelsex mit taktiler Sinnlichkeit“ oder bei dem narzißtischen Benutzen von Kindern, die sich schutzlos diesen Verführungen stellen müssen und ihnen häufig genug erliegen?

Auch den vielfältigen Gefühlen Pädophiler wird Lautmann nicht gerecht, wenn er nur ihr Begehren untersucht. Wie gehen sie zum Beispiel damit um, wenn das Begehren da aufhören muß, wo sie auf die zu achtenden inneren und äußeren Grenzen der Kinder stoßen? Diese Studie aber sucht eher nach einer Antwort auf die Frage: Wie schön kann Pädophilie für Kinder sein, zumindest doch als zweitbeste Lösung? Den Preis einer Entwicklung zwischen Triebbefriedigung, -aufschub und -verzicht bezahlt das Kind.

Karin Schläpfer
Kirchhellen

FSH 12.94

Mörderische Knabenliebe

Sexueller Kindesmißbrauch, das ist das Thema der Saison. Väter tummeln an ihren Töchtern, Pädagogen an den Chorknaben, Kindergärtner an ihren Schützlingen. Ganz Deutschland lebt in billigen Mißbrauchshysterie, die großen Gazetten bringen die Geschichten der Opfer in Fortsetzung. Von den Tätern weiß man wenig. Es sind Bestien, ganz klar. Frank Goykes Roman „Ruf doch mal an“ nähert sich dem Thema auf andere Weise. „Mir vorwerfen wird, mich von einer Welle tragen zu lassen“, bekennt der Autor, „aber mein Anliegen war, gegen den Strom zu schwimmen. Ich bin kein hysterischer Moralist.“ In „Ruf doch mal an“, von der schwulen Monatszeitschrift Männer aktuell als der erste Sado-Pädo-Krimi deutscher Sprache bezeichnet, wird auch aus der Sicht des Täters erzählt, eines jungen Mannes, der seit der Pubertät davon träumt, kleine Jungen zu quälen. Der nicht an Sex denkt, sondern an Gewalt, Schläge, Folter. Das ist seine Art der Sexualität. Und irgendwann, das ist nur folgerichtig, will auch er Befriedigung erlangen. Der junge Mann ist kein Scheusal, er ist auch nicht übermäßig liebevoll, sondern er ist so gewöhnlich wie andere Männer auch. Gewöhnlich in seinem Alltag; außerordentlich sind nur seine Träume, später seine Taten. Vor allem aber: Der junge Mann ist, wie er ist. Und er muß tun, was er tut. Und er hat nur eine Alternative, sich selbst zu töten, indem er auf jegliche Leidenschaft demer auf jegliche Leidenschaft verzichtet, oder zum leidenschaftlichen Mörder zu werden. Frank Goyke arbeitet sein Thema mit dem Seziersmesser ab. Fast bestürzend wirkt die Plastizität des von ihm erfundenen

BERLIN CRIME

Frank Goyke

RUF DOCH MAL AN

BERLIN CRIME 9

edition hahor
Johanna Kumpmann
Neuersteigerung
Künstliche
Geschlechter
Niemals der Entscheidung!
Buchhandel oder beim Verlag
Tax 040/45 15 66
312 Seiten, 40 Abb., DM 34,- E.
Borchbeck

FTR 12.94

Misere

Kinderfeindliche Zeiten

Hamburg (epd) - Die deutsche Gesellschaft war nach Auffassung des Hamburger Historikers Klaus Arnold noch nie so kinderfeindlich wie heute. Niemals zuvor hätten Kinder so wenig Lebens- und Spielraum gehabt wie zur Zeit. Auf Straßen, die früher ein wichtiger Erlebnisraum für Kinder gewesen seien, tobe heute nur noch „lebensgefährlicher Verkehr“. Der Ehrenpräsident des Deutschen Kinderschutzbundes, Bärsch, wies darauf hin, daß für jedes neue Auto per Gesetz ein Stellplatz von 12,5 Quadratmetern nachgewiesen werden müsse. Es sei skandalös, daß ähnliche Bestimmungen für Kinder nicht existierten: „Leider sind Autos bei uns mehr wert als Kinder“, sagte Bärsch.

TAZ 12.12.94

‘Ik voel dat ik leeggezogen word. Op dit spannende moment word ik wakker’ (Stijn, 11)

HMD 08.12.94

lassen. Die Art, wie der Senator sich vorletzte Woche mit dem Präsidenten anlegte, war geeignet, ihn selbst als Außenpolitiker zu disqualifizieren. Helms hatte behauptet, Clinton sei als Oberkommandierender ein Versager und werde von den Militärs nicht ernst genommen. Solches ist geeignet, Amerikas Führungsrolle zu schwächen – und überschreitet somit jene Grenze, an der in Washington parteiische Kritik am Präsidenten traditionell zu enden hat.

Als genigte diese Provokation ihm noch nicht, bemerkte Helms danach vor Journalisten, Clinton solle es lieber unterlassen, North Carolina zu besuchen; andernfalls müsse der Präsident „eine Leibwache mitbringen“, so unpopulär sei er hier. Wie es dem Zufall gefäll, verkündete Helms diese Weisheit ausge-rechnet am 31. Jahrestag der Ermor-dung Präsident Kennedys.

Da mußte sich nun Bob Dole ein-schalten, der künftige Mehrheitsführer der Republikaner im Senat und Aspi-rant auf die Präsidentschaftskandidatur im Wahljahr '96. Dole kanzelte Helms öffentlich ab und sagte nach einem ver-träulichen Treffen mit ihm, der Senator habe ihm versprochen, derartige „Feh-ler“ nicht zu wiederholen.

Die Forderung der Demokraten aller-dings, Helms erst gar nicht den Vorsitz im Auswärtigen Ausschuss übernehmen zu lassen, mußte Dole mit bedauerndem Unterton zurückweisen: Die Republika-ner würden im Senat bei der Bestim-mung ihrer Ausschußvorsitzenden nun einmal das Senioritätsprinzip respek-tieren; außerdem habe Helms ja Besserung gelobt. Am eigenen Temperament wird der Südstaatler freilich so leicht nichts korrigieren können – er liebt nun einmal die Rolle des Stinktiers auf dem Garten-fest.

Direktor Gegenspieler, prädestinier-tes Ziel von Helms' Angriffslust, wäre eigentlich Warren Christopher, Clintons farblos-tüchtiger Außenminister, der seine Beamten schon gegen den Vor-wurf des Senators in Schutz nehmen mußte, sie seien „arrogante Lakaien“. Nur, bald kam das Gerücht auf, Clinton wolle Christopher ohnehin opfern und durch eine stärkere Persönlichkeit erset-zen, die Zustimmung auch bei den Re-publikanern finden könnte.

Drei Namen vor allem waren im Ge-spräch: Madeleine Albright, Clintons energische Uno-Botschafterin; Walter Mondale, Botschafter in Tokio – sowie der gemäßigte republikanische Senator und Helms-Rivale Richard Lugar (siehe Interview Seite 150). Gerade die letzte-re, genialisch anmutende Möglichkeit muß Helms zutiefst verstört haben. Auf einmal fand er ein Herz für Christopher und schrie ihm einen Brief, „freund-schaftliche Zusammenarbeit“ in Aus-sicht stellend.

Alles Multilaterale ist Jesse Helms su-pekter, bisweilen sogar die Nato, und seit-jher ist die Uno sein rotes Tuch, diese „ewige Heimsuchung Amerikas, die den US-Steuerzahler auch noch Milliarden kostet“. Von Friedensmissionen mit dem Segen der Weltgemeinschaft hält er nichts: Ginge es nach ihm, würden die GIs nicht durchs chaotische Haiti pa-trouillieren, sondern im kommunisti-schen Kuba einfallen.

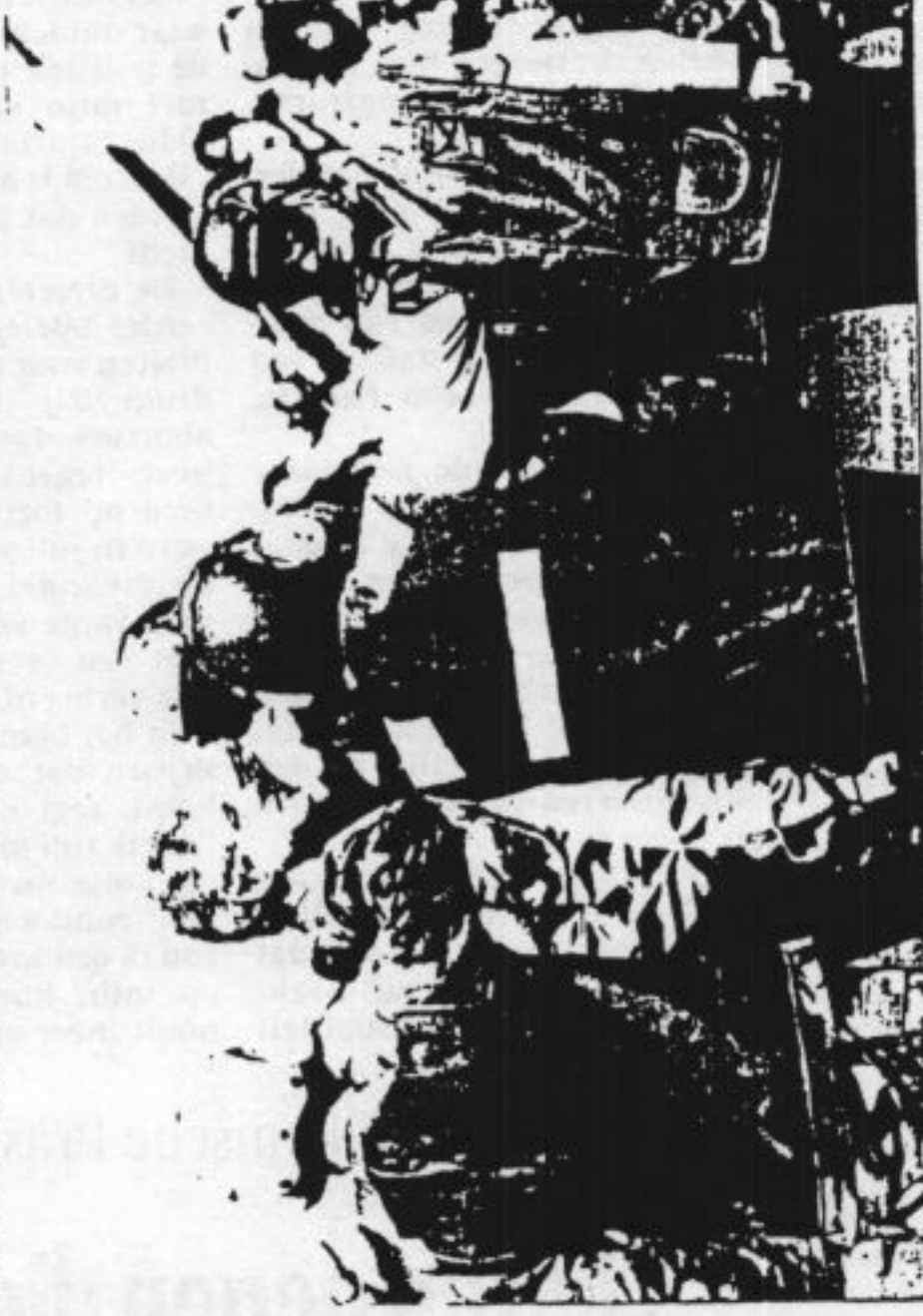
Daß die Russen einmal Kommunisten waren, hat Jesse Helms ihnen bis heute nicht verziehen. Er findet – und mit die-ser Meinung steht er nun nicht allein – daß Clintons Osteuropa-Politik „russo-zentrisch“ orientiert sei und nichts un-ternehme, um die einstigen Bestandteile und Satelliten des Sowjetreichs in ihrer Selbstständigkeit zu stärken.

Doch wenigleich Jesse Helms vom Januar an, wenn der von Republikanern beherrschte Kongreß seine Arbeit auf-

nimmt, bisweilen die außenpolitische Debatte bestimmen wird, brauchen Amerikas Partner noch keinen leibhaf-tigen Isolationismus zu fürchten. Allein aus den Launen und Phobien des alten Sauriers läßt sich ja noch keine alterna-tive Außenpolitik basteln.

Nur wer sich vergegenwärtigt, wie hoch Clinton in der ersten Amtshälfte begriffen hat – als er amerikanische Au-ßenpolitik mit dem Wirken der Weltge-meinschaft verschmelzen wollte –, muß den Umschwung als radikal empfinden. Von der Umarmung zur Brückierung der Uno nur ein Schritt? Erst die von Clinton hergestellte Fallhöhe läßt die neue Distanz zur Weltgemeinschaft als dramatischen Absturz erscheinen.

Bevor er sein hohes Amt übernimmt, hat Helms es beinahe zum Bruch mit den eigenen Parteifreunden kommen

US-Präsident Clinton beim Truppenbesuch: Als Oberkommandierender versagt?

entgegenkommen) und ihr auch die he-scheidensten Subventionen zu entziehen. Gewiß, zwei Drittel der von Helms un-terstützten Gesetzesvorlagen landen im Papierkorb, seine Energie erschöpft sich oft in fruchtlosen Kreuzzügen, und in De-schichte Nummer. Doch ein Jesse Helms im Vorsitz des Auswärtigen Ausschusses? Wird sich da nicht vor aller Welt ein ganz anderes Amerika präsentieren?

Auslandshilfe, besonders an Entwick-lungsländer, bedeutet in den Augen von Helms, das gute Geld amerikanischer Steuerzahler in „Rattenlöcher“ zu stop-fen, die dann in der Uno „immer gegen uns stimmen“. Andererseits ist ihm in der weiten Dritten Welt noch kein rechtsge-richteter Folterknecht begegnet, an dem er nicht mindestens eine Schokoladensei-te entdeckt hätte.

Als einziger prominenter Republi-kaner widersetzte sich Helms auch dem Plan, einen Nationalfeiertag nach Martin Luther King zu benennen.

In den Augen seiner vor allem ländli-chen Wähler ist Helms moralisches Urge-stein, Prinzipienreiter ohne Fehl. Die Abtreibung hat im Kongreß keinen radi-kaleren Gegner. Selbst Vergewaltigungs-opfer will er keinen Schwangerschafts-abbruch gewähren.

Womöglich noch leidenschaftlicher ist Helms' Homophobie, die er mit dem Witz des Gemütsmenschen zu kaschieren sucht. „Als kleiner Junge lernte ich, die Sünde zu hassen und den Sünder zu lie-ben“, sagt er oft und gern. „Doch diese Brüder mit ihren Schwulenparaden und ihren Heiratswünschen können einem den zweiten Teil wirklich verleiden.“ Sein anderes Lieblingshobby ist es, mo-derne Kunst als „schweinisch“ zu entlar-ven (wobei ihm manche Künstler weit

Die Befürchtung, dem reaktionären Südstaatler könne einmal der Vorsitz des Auswärtigen Ausschusses im US-Senat zufallen, verfolgt weltläufige Ameri-kaner seit den frühen achtziger Jahren. Geschichte geführt, kann der Ausschub eine der Machtzentralen Washingtons sein. Von hier aus ließe sich eine opposi-tionelle Außenpolitik steuern, die jener des State Department und des Weißen Hauses zuwiderläuft.

Bereits 1985 hätte Jesse Alexander Helms jr. – Jahrgang 1921, Senatsmit-glied seit 1973 – nach dem Senioritäts-prinzip diesen Schlüsselposten bean-spruchen können. Nur stand der Pro-vinzler damals noch bei seinen Wählern und Geldgebern im Wort: er hatte ver-sprechen müssen, die Außenpolitik, die North Carolina schnurz ist, zu vernach-lässigen und weiter den Landwirt-schaftsausschub zu führen. Helms muß-te auf dem Kapitolshügel die Interessen der heimischen Tabakindustrie vertre-ten – die ihrerseits nicht vergessen woll-te, wem er seinen Aufstieg verdankte.

Der einstige Lokalredakteur der *Ra-leigh Times* war ein Dutzend Jahre lang (bis 1972) beim „Tobacco Radio Net-work“ als wütiger Kommentator aufge-fallen. Unter anderem attackierte er Präsident Richard Nixon wegen der De-facto-Anerkennung „Rotchinas“, wie er jenes Land noch heute nennt. Daß der Tabak-Lobbyist lange ein demonstrati-ver Raucher war, versteht sich von selbst – Lucky Strikes, ungefiltert.

Der Vater... „Big Jesse“, war ein auto-ritärer Kleinstadt-Politizist, der beson-ders bei den Schwarzen für hartes Durchgreifen bekannt war. „Little Jes-se“ ist Baptist der fundamentalen süd-staatlichen Sorte, wurde aber auch zum Grand Orator der Freimaurerloge von North Carolina bestellt. Einer seiner millionenschweren Förderer beging, am selbstweiten Linksdrahl verzweifend, Selbstmord. Ungewöhnlich an einem amerikanischen Politiker: Helms hat keinen Studienabschluß. Politische Bil-dung eigener Art hat er sich 1950 angeeignet – als Gehilfe des rassenbewußten Senatskandidaten Willis Smith.

„Weiße Mitbürger, wacht auf, bevor es zu spät ist!“ stand auf den Wahlplaka-ten Smiths zu lesen. „Mein Gegenkandi-dat propagiert die Rassenvermischung. Wenn Sie das nicht mögen, wählen Sie Willis Smith zum Senator.“ Daran ge-messen, bevorzugt Jesse Helms subtile-re Methoden.

Vor seiner Wiederwahl – gegen einen schwarzen Konkurrenten – ließ er 1990 einen Fernsehspot verbreiten, in wel-chem weiße Hände langsam einen Brief zerknüllten. Eine Stimme wispert dazu: „Du hast diesen Job gewollt. Du warst der Richtige für diesen Job. Aber ein weniger Qualifizierter hat ihn bekom-men. Weil er einer Minderheit ange-

US-Senator Helms: Stinktier auf dem Gartenfest

USA

Saurier aus dem Süden

Carlos Widmann über den republikanischen Außenpolitiker Jesse Helms

Der Boden hebt, Unheimliches Grollen und Grölen drängt aus der Erdentiefe dräuend herauf. Über-mant von Panik und Ekel, schlagen Linke und Liberale sich seitwärts in die Busche. Zu spät: Fafner gleich, dem Riesenwurm, wälzt sich Jesse Helms aus seiner Höhle. Erst hebt er das Haupt mit dem Basiliskensblick, dann spritzt er Gift und Geifer in die Gegend.

Ein gewisses Image-Problem hatte der gallige Senator aus North Carolina seit jeher. Nachdem er aber plötzlich, durch das Wahldebakel der Demokra-ten vom 8. November, auf Dauer ins Scheinwerferlicht der Nation gerückt ist, wird die Psyche vieler Amerikaner, besonders der Intellektuellen, von alp-traumhaften Visionen heimgesucht.

Der Abscheu reicht bis in Helms' ei-gene Republikanische Partei. Präsident Reagan, eigentlich kein Linker, auch kein richtiger Hanser, konnte als Präsi-

Als Extremist

bekämpft Jesse Helms, Senator des Südstaates North Carolina, seit zwei Jahrzehnten alles, was aus seiner Sicht links ist – von der Abtreibung bis zur Entwicklungshilfe. Den Präsi-denten Clinton attackierte Helms, 73, als Versager. Der Rechtsaußen der Republikaner übernimmt im Ja-nuar den Vorsitz des einflußreichen Außenpolitischen Ausschusses.

Clinton ontslaat vrijmoedig hoofd gezondheidsdienst

Van onze correspondent Oscar Garschagen

WASHINGTON

President Clinton heeft een van de meeste progressieve leden van zijn regering, het hoofd van de Amerikaanse gezondheidsdienst Jocelyn Elders, op staande voet ontslagen. Elders was in opspraak geraakt door haar uitspraken over masturbatie-onderricht op scholen, het legaliseren van drugs en het toekennen van adoptierecht aan homoseksuele paren.

Het ontslag van Elders wordt toegejuicht door de Republikeinen, die op grote schaal campagne hebben gevoerd tegen haar opvattingen. Maar ook Democraten die Elders beschouwen als een links blok aan het been van hun partij zijn tevreden.

De voorzitter van de Democratic Leadership Council, McCurdy, zei dat Elders al veel eerder had moeten worden ontslagen. "Haar opvattingen stemmen niet overeen met die van de Democratische partij en met die van onze kiezers in de middenklasse. Zonder de steun van die middenklasse is de Democratische Partij verloren." McCurdy werd in Oklahoma verslagen in de race om een van de twee senaatszetels, en net als vele anderen in zijn partij geeft hij daar Clinton de schuld van.

Als hoofd van de openbare en de militaire gezondheidsdienst sprak Elders vorige week ter gelegenheid van Wereld-aidsdag in New York een VN-congres toe. Sprekend over aidspreventie en veilige sex pleitte zij ervoor het sexonderwijs op school uit te breiden met lessen in masturbatie. "Masturbatie maakt deel uit van de menselijke seksualiteit en zou misschien deel moeten uitmaken van het sex-onderwijs, dat zo'n belangrijke rol kan vervullen in de strijd tegen aids", aldus Elders.

Met enige vertraging drong deze opmerking door tot de media en het Witte Huis, maar toen Clinton ervan hoorde, aarzelde hij geen moment en dwong Elders tot aftreden. Clinton nam meteen ook afstand van Elders opvattingen. Dat was niet voor het eerst, want Elders heeft het Witte Huis de afgelopen twee jaar met grote regelmaat in verlegenheid gebracht.

Eerst pleitte zij voor het legaliseren van drugs om de criminaliteit te verminderen. Zij brak een lans voor homoseksuele paren die kinderen willen adopteren. De zwarte Elders

noemde de rooms-katholieke kerk een doer blanke mannen gedomineerde organisatie die vrouwen de wet wil voorschrijven op het gebied van abortus, en zij pleitte voor sex-onderwijs op kleuterscholen.

Iedere keer als Elders een toespraak hield, ontstond er commotie. In de afgelopen verkiezingscampagnes werd de *surgeon general* door de Republikeinen afgeschilderd als het linkse boegbeeld van de regering-Clinton. Alleen Hillary Rodham Clinton werd zwaarder bekritiseerd.

Elders' ontslag was onvermijdelijk geworden na de grootste verkiezingsoverwinning van de Republikeinen in veertig jaar. Sinds 8 november verkeren de Democratische Partij en het Witte Huis in opperste verwarring. Tientallen verslagen Democraten geven Clinton openlijk de schuld en dringen erop aan dat hij zich niet herkiesbaar stelt.

Democraten die wel gekozen zijn in het nieuwe Congres hebben zich al bij voorbaat gedistantieerd van de president. Uit een recente opiniepeiling onder Democratische kiezers blijkt niet alleen dat Clinton zeer impopulair is, maar ook dat de partij voor de presidentsverkiezingen van 1996 moet omzien naar een andere kandidaat.

Democratische Congresleden als McCurdy hebben Clinton geadviseerd de koers naar rechts te verleggen. Liberale adviseurs (zoals George Stephanopolous en Harold Ickes) en ministers (zoals Robert Reich van Arbeid) kan de president volgens hen maar beter ontslaan. Of Clinton bereid is zijn staf en regering te reorganiseren, zal in de loop van deze week blijken.

Het Witte Huis heeft aangekondigd dat de president deze week in een televisietoespraak uiteen zal zetten wat hij nog denkt te bereiken in het resterende jaar (1996 is een verkiezingsjaar, waarin een president weinig tot stand kan brengen).

Waarschijnlijk zal de president een belastingverlaging voor de middenklassen en nieuwe bezuinigingen op de sociale zekerheid en de bijstand aankondigen. Daarnaast wil Clinton het overheidsapparaat verder verkleinen door enkele diensten van het ministerie van Landbouw op te heffen. Ook de opheffing van het ministerie van Volkshuisvesting, dat onder andere belast is met de uitvoering van fel bekritiseerde sociale woningbouwprogramma's, wordt door de president overwogen.

'Masturbatie' kost Witte Huis staflid

WASHINGTON - President Bill Clinton is gisteren weer een spraakmakend lid van zijn regering kwijtgeraakt. Hij moest Jocelyn Elders (61), de zwarte directeur-generaal voor de volksgezondheid, vragen haar ontslag in te dienen na haar uitspraak, dat scholen zouden moeten overwegen hun leerlingen de kunst van het masturberen bij te brengen.

"De president vindt dat verkeerd, vindt dat scholen daar niet voor zijn en dat de directeur-generaal voor de volksgezondheid zo iets niet zou moeten zeggen," zei de stafchef van het Witte Huis, Leon Panetta, verbouwereerd.

Elders maakte de gewraakte opmerking tijdens een discussie met psychologen. Ze zij daar dat ze een groot voorstander was van seksuele opvoeding in een zeer vroeg stadium en dat de scholen zich daarmee zouden moeten belasten "omdat veel ouders het moeilijk vinden hun kinderen bepaalde dingen bij te brengen".

"Om op uw specifieke vraag over masturbatie in te gaan," vervolgde Elders, "ik denk dat zelfbevrediging deel uitmaakt van de menselijke seksualiteit

en dat het misschien zou moeten worden onderwezen."

Elders, een arts die ook onder Clinton diende toen deze nog gouverneur van de staat Arkansas was, werd op het matje geroepen bij Clinton zelf. "Dokter Elders uitlatingen in het openbaar duiden op verschillen met de politiek van de regering en met mijn eigen overtuiging," aldus Clinton in een verklaring. "Daarom is het noodzakelijk geworden dat zij haar ontslag indient."

De directeur-generaal had al eerder opzien gebaard door te pleiten voor de legalisering van drugs. Zij stond een liberale abortuswetgeving voor en verweet tegenstanders 'verliefdheid op foetussen'. Haar zoon werd in juli veroordeeld wegens drughandel, maar zijn moeder verklaarde vervolgens dat ze er niet van overtuigd was dat hij iets verkeerd had gedaan.

In het blad *U.S. News & World Report*, dat dit weekeinde uitkomt, zegt Elders onder meer: "Als ik zou menen dat het hielp om jonge mensen ertoe te brengen condooms te gebruiken, zou ik een kroon van condooms op mijn hoofd zetten en die nooit meer afnemen." (Rtr)

Masturbatierel VN kost vrouw baan 10-12

Washington - De Amerikaanse president Clinton heeft de *Surgeon General* Jocelyn Elders, de hoogste functionaris voor volksgezondheid, ontslagen. Aanleiding was een pleidooi van Elders om masturbatie op school te onderrichten. "De president meent dat dit niet iets is wat men op school moet leren", aldus de stafchef van het Witte Huis, Leon Panetta. Elders deed haar omstrede opmerking na een toespraak voor de Verenigde Naties over aids. "Ik denk dat masturbatie deel uitmaakt van de menselijke seksualiteit en iets is dat wellicht onderwezen zou moeten worden", antwoordde ze. Elders, een zwarte vrouw uit Clintons thuisstaat Alabama, was vanwege haar progressieve ideeën al langer de 'boeman' van de Conservatieven.

■ Der amerikanische Präsident legt sich in die Rechtskurve:

Clinton tegen die Masturbation

Man hat's schon nicht leicht als „Demokrat“ in den USA, wo die Opposition wie ein Fettsau auf der Nostalgieuppe schwimmt und mit Erfolg das Ende des liberalen Sündenpuffs der 68er und die Rückkehr von Petticoats, „Star Wars“ und Schulgebet propagiert. Seit über einem Jahr schon jogggt Bill Clinton den „Republikanern“ und ihrem mondsüchtigen Finpfeitscher Newt Gingrich hinterher. Doch die Welt im allgemeinen und der Wähler im besonderen sind ungerecht und verschaffen der Rechten am 8. November einen noch größeren Vorsprung - und Bill muß sich in der Transformation vom „New Democrat“ zum „Newt Democrat“ noch mehr in die Rechtskurve legen. Da bot er den „Newt Republicans“ zunächst an, über die Einführung des Schulgebets - und damit über die Aufhebung der Trennung von Staat und Kirche - mit sich reden zu lassen. Denn schließlich symbolisiert doch das morgendliche „Vater unser“ im Klassenzimmer, wie der republikanische Abgeordnete Richard Arney sagt, jene Zeiten, „als die Welt noch in Ordnung war.“

Mittlerweile geht der Präsident dazu über, all jene ihrer Ämter und Würde zu berauben, deren politische Richtung ihn an seine liberale Vergangenheit erinnern könnte.

Ganz gefährlich leben derzeit Administrationsmitglieder, die sich öffentlich zum Thema Sexualität äußern. Auch und gerade dann, wenn sie Selbstverständliches zum besten geben. „Masturbation ist ein Teil der menschlichen Sexualität“, hatte Dr. Jocelyn Elders, „Surgeon General“ und damit Clintons ranghöchste Beamtin der öffentlichen Gesundheitsverwaltung, Anfang Dezember auf einer Aids-Konferenz in New York erklärt. Und in der Schule, so meinte Elders, sollte auch über dieses Thema aufgeklärt werden. Das war auch schon das Ende ihrer kurzen Karriere, in der sie für die Verteilung von Kondomen an den Schulen eingetreten war, die Legalisierung von Drogen für diskussionswürdig erklärt und Adoptionen durch homosexuelle Paare befürwortet hatte.

Für ihre immer zahlreicheren Feinde hatte sie dabei jederzeit ein paar warme Worte übrig. Die christliche Rechte taufte sie im Streit um Sexual- und Aids-Aufklärung an den Schulen in die „unchristliche Rechte“ um, die „im Namen der Religion unsere Kinder ausverkauft“.

Nun hätte niemand in Washington die Ansichten der Jocelyn Elders zur Selbstbefriedigung überhaupt zur Kenntnis genommen,

hätte nicht ein Nachrichtenmagazin angekündigt, ihre Äußerungen noch einmal zum Thema zu machen - ein gefundenes Fressen für Newt Gingrich und seine „Republikaner“, die von jenen Zeiten schwärmen, da man dem masturbationserprobten Nachwuchs noch mit der Aussicht auf Rückenmarkschwund zu schrecken versuchte. Doch bevor die „Republikaner“ erneut Hand an Bill Clinton legen konnten, legte der lieber Hand an Jocelyn Elders und zwang sie zum Rücktritt, weil sie so freimütig über das „Hand-an-sich-legen“ geredet hatte.

Da strahlte der echte Newt, weil der Abgang der Ärztin „gut für das Land und gut für den Präsidenten ist“ - und gut für Newt Gingrich, weil er nicht einmal die eigene Hand gegen Elders heben mußte. Das besorgte der Präsident schon selbst. Für medizinisch Interessierte und politisch Besorgte stellt sich nun die Frage, ob die fortschreitende Rückgratverkrümmung der „Demokraten“ möglicherweise auf Rückenmarkschwund zurückzuführen ist. Allerdings nicht, wie der echte Newt vermuten würde, aufgrund übermäßiger Masturbation. Nein, wir tippen eher auf einen mittelschweren Schlaganfall auf der linken Seite. Andrea Böhm

TAZ 15.12.94

NRC HANDELSBLAD 5

Weer medewerker president Clinton afgetreden

WASHINGTON, 10 DEC. Jocelyn Elders is gisteren onverwachts opgestapt als inspecteur-generaal van volksgezondheid in de VS. Aanleiding was een pleidooi van Elders om masturbatie op school te onderrichten. „De president meent dat dit niet iets is wat men op school moet leren“, aldus de stafchef van het Witte Huis, Leon Panetta. Hij zei dat dit een controversiële opmerking te veel was.

Volgens het weekblad *US News and World Report* maakte Elders haar omstrede opmerking na een toespraak voor de Verenigde Naties naar aanleiding van Wereld-aidsdag. Een man vroeg haar of zij masturbatie onder schoolkinderen zou aanmoedigen om te voorkomen dat zij zich aan meer riskante seksuele activiteiten wa-

gen. Ze lag al een tijd onder vuur wegens haar liberale opvattingen met betrekking tot abortus, legalisering van drugs en de verstrekking van voorbehoedmiddelen. Haar vertrek wordt in verband gebracht met de grote winst die de Republikeinen hebben behaald bij de parlementsverkiezingen van vorige maand. President Clinton zou het accent van zijn beleid wat meer in de richting van het politieke centrum willen verleggen. Tot dusver gold de positie van Elders als onaantastbaar. Ze werd in alle voorgaande controverses steeds gesteund door de president. Hoewel Clinton haar opvatting over de legalisering van drugs niet deelde, bleef ze ook publiekelijk aan haar opvattingen vasthouden. Elders is de laatste in een reeks van uit Arkansas afkomstige medewerkers van Clinton die de afgelopen maanden het veld hebben moeten ruimen. (AP)

Aidscampagne is weggegooid geld

TEL 3-12-94

door Jan-Kees Emmer

AMSTERDAM, zaterdag

De miljoenen gulden kostende aids-preventiecampagne in Nederland blijkt volgens een enquête van het NIPO weggegooid geld. Het merendeel van de ondervraagden zegt ondanks het risico op aids toch zonder condoom te vrijen.

Over het effect van de campagne 'Ik vrij veilig of ik vrij niet' zijn de ondervraagden duidelijk: Er moet meer sex in. De huidige campagne wordt als te zoet ervaren.

Schokkend

De enquête is uitgevoerd door de stichting Friends for Life uit Amsterdam. In het nog vertrouwelijke rapport over het onderzoek staan ronduit schokkende resultaten. Zo weet tachtig procent van de ondervraagden wel een situatie op te noemen waarin ze niet veilig zullen vrijen. Dit is met name het geval na alcohol- of druggebruik.

Uit persoonlijke gesprekken met jongeren tussen de 14 en 25 jaar bleek dat het effect van de campagne bijna nihil is omdat zij menen dat aids juist hen niet zal treffen. Ook laten veel jongeren het gebruik van een condoom afhangen van hun partner. Vaak komt het er dan niet van.

Twijfel

Friends for Life heeft het onderzoek laten uitvoeren omdat er al langer twijfel bestond aan de wijze waarop de aidspreventie-campagnes worden gevoerd.

Voorzitter H. Broeren: „Dat de resultaten zo alarmerend zouden zijn, hadden we niet verwacht.

Wij dringen aan op een snelle koerswijziging, met campagnes die wél bij jongeren aanspreken. De jeugd is wat ons betreft een van de belangrijkste doelgroepen.”

Broeren doelt op de reclame-campagnes rond bijvoorbeeld sportschoenen. „Jongeren horen er niet bij als ze niet de juiste schoenen aan hebben. Het moet toch mogelijk zijn dat het gebruik van condooms zo wordt gebracht dat iemand uit de groep valt bij onveilig vrijen.”

Afwijzing

Het onderzoek van het NIPO bestaat uit twee delen. Naast een aantal gesprekken met jongeren van 14 tot 19 jaar heeft het onderzoeksbureau ruim zeventienhonderd mensen via de computer ondervraagd.

In de persoonlijke gesprekken gaan de jongeren het verst in het afwijzen van het condoom. Broeren: „Dat komt waarschijnlijk omdat de vragenlijsten per computer vaak in gezinsverband worden ingevuld. Dan zijn veel mensen

Jongeren vrijen onveilig volgens enquête:

School ontslaat strippende lerares

Een lerares die zichzelf voor de klas uitkleedde om haar les te verlevendigen, is door een middelbare school in het Zweedse Kristinehamn ontslagen, heeft de Zweedse krant Aftonbladet gemeld. Het schoolbestuur stelde dat leerkrachten tijdens de lessen niet mochten strippen.

De 44-jarige Irene Wachenfeldt leerde aan een klas volwassen werkloze vrouwen hoe belangrijk het was te houden van het eigen lichaam. Om

haar betoog aanschouwelijk te maken kleepte de vrouw, een moeder van vijf kinderen, zich uit. „Mijn lichaam is goed genoeg. Ik wil dat jullie hetzelfde denken over jullie eigen lichaam”, hield ze de klas voor.

Leerlingen schreven een brief aan het schoolhoofd om te protesteren tegen het ontslag van de lerares. „Het was een van onze beste lessen, het vergrootte ons zelfvertrouwen”, zo werd leerlinge Jenny Berg door Aftonbladet aangehaald.

GVA 12.12.94

GA 7-12 Steek hem erin, sufferd!

Alweer geruime tijd geleden werd ik benaderd door een reclamebureau met de vraag of ik eens wilde denken over een 'goeie slagzin die het condoomgebruik moet bevorderen'. Ik ben nog van een generatie die, als hij het woord 'condoom' hoort, zijn lachen niet kan inhouden, laat staan bij een begrip als 'condoomgebruikbevoordering'.

Ik kreeg heel veel materiaal mee, waaruit bleek dat neuken zonder condoom erg gevaarlijk is. Ik kreeg ook condooms mee.

Nu kan ik niet neuken met condoom, dus ik vond me zelf wel de slechtste persoon om hier propaganda voor te gaan zitten/liggen bedenken. Mijn vriend, de dichter Jan Kal, aan wie ik het probleem voorlegde, bedacht ter plekke: 'Tegen aids? Gebruik een condoom steeds.' Niet gek, maar ergens liep het niet lekker.

In mijn eigen kop lukte het maar niet een serieuze slagzin te formuleren. Alles werd grof, plat, banaal - kortom: alles wat ik onder humor versta. Het kon me ook niet flauw genoeg.

'Een knappe jongen heeft hem altijd om.' 'Zet je muts eens op, jongen. Ja moeder.' 'Kapotjes, een vrije drug.' (Die heb ik geloof ik ook ingeleverd.) 'De grootste lul mag er ook in.' 'Met een

condoom kan iedereen zakkenvullen.' 'Aids-virus niet gewenst!' 'Een slimme meid laat ze meteen zien.' 'Ik zoek een man voor mijn condooms.' 'In verpakking geruime tijd houdbaar.' 'Met een condoom stijgt uw aandeel in het leven.' 'Zeisbestendig, en je krijgt er ook niet per ongeluk kinderen van.'

De juiste zat er niet bij. Het reclamebureau dat af en toe eens belde hoe de zaak er voorstond, moest ik steeds weer teleurstellen. 'Ach, dat geeft niet, we hebben enkele tekstschrijvers voor ons werken. Maar lever wel iets in, want dan krijg je het bedrag dat we afgesproken hadden.'

Ik geneerde me. Carmiggelt, Schippers, Van Kooten, Elsschot, ze hadden allemaal in de reclame gezeten en wel eens een aardige slagzin be-

dacht, en mij lukte het niet.

'Je moet hem eerst daarin steken, sufferd!' Die zin betekende lange tijd voor mij een 'doorbraak'. Dubbelzinnigheid (vindt doelgroep leuk), maar ook een serieus en goed voorbeeld.

'Ik neuk eerst hem, dan jou.' Dat werd: 'Eerst hem, dan jou.' Die vond ik, met de betreffende tekening erbij (je werkt, moet ik nog vertellen, samen met een art director) zelf erg goed, omdat het zowel op homo's en hetero's kon slaan en de tekening was ook erg komisch van een condoom die het midden hield tussen een kont en een vagina. Maar ja, ik voelde ook wel dat ze die niet zouden nemen.

Toch kwam 'Eerst hem, dan jou' erg ver - en ik dacht dat de slagzin het wel zou halen, en dat alleen de tekening aangepast moest worden. Maar

nee, op een donderdag werd alles afgekeurd. Ik kreeg nog drie dagen om iets nieuws te bedenken. Ik bedacht toen de slagzin die ik zelf voortreffelijk vind: 'Vrij anders. Vrij met.' De hele dag danste die slogan in mijn hoofd. Het gaf aan dat vrijen met condooms lekker kan zijn, iets anders, iets nieuws, iets fijns... noem maar op. Je gaat naar iets heerlijks toe, in plaats van dat je voortdurend met de dood bedreigd wordt. 'Op z'n Grieks, SM en specialiteit... met condoom.' Dat zat erachter.

Iedereen bij het reclamebureau was dolenthousiast. Flessen champagne. Schouderklopjes. Kon niet op.

Een maand later hoorde ik dat het 'Vrij veilig of vrij niet' was geworden. Wat een slechte rotzin. Een moraliserende, de seksualiteit dodende aanbeveling.

Ik besloot om nooit meer een condoom te gebruiken. Lekker puh! En nu las ik dat de campagne volkomen mislukt is. Ik weet hoe dat komt.

OPHEFFER

NIET GEZIEN...

toch meer terughoudend.”

Woordvoester L. Kolker van de Stichting Sexueel Overdraagbare Aandoeningen (SOA), die de Vrij Veilig-campagne coördineert zegt verbaasd te zijn over de uitkomsten van het NIPO-onderzoek.

„Wij laten de effectiviteit van de campagne testen door de Universiteit van Utrecht en kwamen tot een veel positievere uitkomst.

Verder verwachten wij ook niet dat we het gedrag van mensen met deze campagne kunnen veranderen.

Daarvoor hebben we andere middelen, zoals lespakketten voor scholen.”

When sex lessons fail

Liberal reformers saw an early awareness of sex as an antidote to many of society's ills. It has not happened - because, **Ray Honeyford** argues, they failed to provide a moral framework

DO THE sex educators know what they are doing? I ask since there appears to be growing controversy surrounding the issue. In March there was the furore surrounding the explicit sex lesson given by a nurse in a Leeds school. Then we had the banning of *A Pocket Guide to Sex*, published by the Health Education Authority (a powerful curriculum influence), on the grounds that it was amoral, smutty and irresponsible.

Next we had the outrage surrounding the sex education guidelines issued by, of all people, the Catholic Education Service. These were considered so inappropriate, not to say offensive, that they have been proscribed in the archdiocese of Birmingham, and condemned as scandalous by a respected moral theologian. Finally we have had talks on Radio 3 by the child psychiatrist Dr Clifford Yorke in which he castigated some sex educators as paedophiles for engaging in "dirty talk" with children.

No sensible person is going to deny the need to answer children's questions and provide factual information. But the sex educators fail to ask a crucial question: does what they are offering work? We have had more than enough experience of sex education in the schools to provide an answer. And for all of us, it is not encouraging.

The first official case for sex education appeared in 1942, in the Board of Education's *Sex Education in School and Youth Organisations*. Then we had references to the subject in the Crowther Report, 1959. In 1963 the Newsom report stated: "Positive guidance to boys and girls in sexual behaviour is essential."

Plowden repeated this in 1967, and the message was reinforced in 1977 in the DES pamphlet *Health Education in Schools*. In 1981, the DES declared: "Schools are responding in a variety of ways to the need for sound sex education", and it repeated the sentiment in 1986. The latest official wisdom is provided in *Sex Education at School*, DfE circular No.5/94, issued this year.

When I started teaching in 1961, sex educators were assuring all and sundry that modern, enlightened sex education heralded the dawn of a new age: it would produce healthier and saner attitudes to sex; when children grew up they would establish more successful marriages;

babies; abortions would be drastically reduced; divorce would become rare; sexually transmitted diseases would become virtually unknown.

More than 30 years later we know that this Utopian vision has been shattered. The figures for abortion, divorce, illegitimacy, under-age sex and sexually transmitted diseases all bear witness to the emptiness of the sex educators' dreams. If sex education has not actually caused this descent into a moral and social abyss, then it has emphatically done nothing to prevent it. Yet the sex educators stridently insist we need more of the same.

I suspect there are two reasons why sex education has failed. First, sex is a much more powerful and complex matter than the sex educators realise. Sex is a wonderful servant, but a tyrannical master. Our ancestors knew this. They knew that without a panoply of restraining taboos, sex would get out of hand, and produce social breakdown and personal misery.

Thanks to the permissive, liberal attitudes of the Sixties, which mocked morality, chastity, and self-control, we abolished taboos on promiscuity, divorce, abortion, and illegitimacy. And instead of challenging sexual anarchy by creating a moral counter-culture in the schools, too many sex educators went along with it. Instead of providing the young with effective ways of saying no, they retained the doctrine that all that mattered was that the girl should not get pregnant and disease should be avoided. The latest expression of this shrunken and offensive view of human sexuality is the condom culture and the myth of so-called safe sex.

This moral collapse has been accompanied by the rise and influence of forces outside school, forces which far too few teachers have been willing to resist, and all of which, in different ways, subscribe to the discredited doctrines of sex education.

Far too few teachers have been brave enough to defend the case for traditional sexual morality.

Teachers have all too often allowed themselves to be intimidated by those who advocate 'value-free sex' - they have been too afraid of being labelled "old-fashioned" and lacking in the pleasure principle. As a result, I suspect there has been far too little consideration given to the ethical, emotional and psychological aspects of sex. Youngsters can so easily be convinced that sex is primarily a matter of seeking short-term thrills, when every mature adult knows that

the sort of sexual decisions he or she makes can have life-long consequences.

I am not entirely pessimistic. I am sure there are schools where responsible and supportive sex education is being provided - such schools did not need a law to tell them sex education should be located in a moral and family context. But I am equally sure that such schools are in a minority.

When the sex educators have come to their senses, and show evidence of real understanding of sex and its proper place in human relationships, perhaps then the schools will be able to provide all youngsters with the sort of sex education they really need in order to live a secure and civilised life.

(Ray Honeyford is a former headmaster. He is now a governor of an inner-city comprehensive, a freelance writer on education and an outspoken critic of liberal education theory)

TDT 07.12.94

PKM 11-12 800 x veiliger vrijen

WOEDEN - Als het aan zo'n 800 Nederlandse scholieren ligt, vrijen jongeren voortaan niet meer zonder condoom. Ze hebben meegedaan aan een wedstrijd waarbij jongeren hun leeftijdsgenoten tips moesten geven over veilig vrijen. Martin Jochems (17), Chantal ter Huurne (15) en Jessica Antonissen (12) wonnen met hun inzendingen een eerste prijs. De wedstrijd was georganiseerd door de Nederlandse Stichting tot Bestrijding van Sexueel Overdraagbare Aandoeningen, de SOA-Stichting.

In zo'n dertig schoolagenda's deed de stichting dit jaar een oproep aan scholieren om op een creatieve manier veilig vrijen bespreekbaar te maken. De inzendingen liepen uiteen van gedichten tot posters, van songteksten tot cartoons. Woensdag werden de prijswinnaars in de drie leeftijdscategorieën (tot 13 jaar, 14 en 15 jaar, en vanaf 16 jaar) bekendgemaakt. "We hebben deze wedstrijd bedacht omdat veel jongeren wel veilig willen vrijen, maar het vaak nog moeilijk vinden condooms te kopen, of erover te beginnen", zegt Jos Poelman van de SOA-Stichting. De stichting vindt de inzendingen zo leuk dat de gedachte speelt ze te bundelen en mis-schien te gebruiken voor eigen publiciteit. Lianda van der

Heijden (16) uit Hoeven won met deze songtekst een tweede prijs:

SAFE!!!

Mijn ouders waren weg, we waren dus alleen

We keken elkaar aan en wisten het meteen

We kustten en we streelden, we wilden verder gaan

Maar ik moest het wel vragen: "Je doet toch wel iets aan?"

Hij vroeg wat ik bedoelde en deed heel erg stom

Ik keek hem heel strak aan en vroeg: "Ben je nou zo dom?"

Toen vroeg hij of ik ziek was en ik antwoordde 'nee'

Hij zei dat hij ook niets had, dus het was wel oké

Ik zei: "Doe niet zo dom, je doet zoiets altijd."

Hij zei: "Dat is niet lekker als je met iemand vrijt."

Toen zei ik: "We doen het met of we doen het niet

Er zijn ook SOA's waar je niets van ziet"

Ik wil ook nog niet zwanger worden, daarvoor is het veel te vroeg.

Toen gaf mij gelijk en we hebben het gedaan

En het was toch echt heerlijk, ook al had hij er één aant'

HC 29
11

Freud vond al dat kinderen geen seksuele gevoelens konden hebben. En nog steeds vinden veel mensen dat zulke zaken exclusief voor volwassenen zijn gereserveerd. Toch zijn kinderen geen seksloze wezens.

Doktertje spelen hoort erbi

DOOR MADELEINE ROUMEN

Veel ouders weten er geen raad mee: hun kleuter speelt doktertje met de buurkinderen en dan doen ze de deur dicht. Of de kleine van drie zit steeds met de hand in de broek terwijl er bezoek is. Of kindlief van tien blijkt met vriendjes steevast 06-sekslijnen te bellen.

Wat moeten ouders daar nou mee? Hoe weten ze of het gedrag van hun kinderen wel normaal is? Zij zouden best wat meer informatie, praktische tips en een beetje steun bij de seksuele opvoeding van hun kroost kunnen gebruiken. Dat is ook de reden dat psycholoog Sanderijn van der Doef in samenwerking met de Rutgers Stichting een boek schreef over kinderseks. Het bijeltje is net ten doop gehouden op een symposium over dat onderwerp en heet: 'Kleine mensen, grote gevoelens'.

„Want jonge kinderen hebben wel degelijk seksuele gevoelens”, verklaart Van der Doef, „al vinden volwassenen vaak van niet. Dat komt doordat zij zelf bij seksualiteit vaak het eerst aan geslachtsgemeenschap en orgasme denken. Terwijl kinderen bezig zijn om hun lichaam te ontdekken. Maar onderschat nou niet wát zij voelen, want dat is best hevig”.

Zelf is zij moeder van drie kinderen, een van negen en een tweeling van zeven. „Seksualiteit is mijn vak, maar soms heb ook ik thuis momenten dat ik denk: Kan dat wel?” Ze schiet in de lach: „Maar ik vertel niet wát”.

Op het symposium van Rutgers Stichting en Nederlands Instituut voor Sociaal en Sexuologisch Onderzoek (NISSO) is gezegd dat seksualiteit voor kinderen het liefst geheim wordt gehouden, maar tegelijkertijd is de maatschappij doordrongen van seks, in films, boeken en op tv. Het is toch raar dat ze over een heleboel andere onderwerpen ongevraagd informatie krijgen, maar over seks niets mogen horen of zien. En jong grut is nog zo onbevangen dat het dat onderscheid niet maakt: een lekker gevoel is net zo gewoon als eten, drinken en spelen.

„Volwassenen zijn bang om kinderen van hun onschuld te beroven”, zegt Van der Doef, „en ze vinden het vaak al zo moeilijk om over eigen seksuele gevoelens te praten. In hun jeugd werd er over zulke dingen meestal niet gerept. Ze hadden die gevoelens wel, maar ze dachten waarschijnlijk dat ze de enigen waren. Daarom weten ze vaak niet wat ze met seksueel gedrag van hun kinderen aan moeten”.

Voorlichting

De psycholoog geeft vanuit de Rutgers Stichting voorlichting aan ouders, verzorgers en leerkrachten. Op zo'n avond op school merkt ze hoezeer ouders vroeger in een taboe-sfeer leefden. „Maar ze willen het voor hún kinderen anders, al hebben ze er nog zo'n moeite mee. Nou gaan de meeste voorlichtingsboekjes voor kleintjes eigenlijk alleen maar over zwangerschap en geboorte. Dat is maar een klein onderdeel van seksualiteit en bovendien gaat het over de

Harmen van Straaten tekende voor de omslag van 'Kleine mensen, grote gevoelens' bekend moment uit de seksuele ontwikkeling van kinderen.

wereld van volwassenen. Er is veel meer te vertellen”.

„Het leuke aan mijn vak is dat ik ouders duidelijkheid kan verschaffen. Veel van de informatie is nieuw voor ze. Maar als je de moeders en vaders van Nederland vergelijkt met ouders in de omringende landen, dan zijn ze hier zo preuts nog niet”. De laatste jaren wordt kinderseks bijna alleen nog maar met seksueel misbruik in verband gebracht. Tegelijkertijd hebben al die treurige verhalen de belangstelling voor de seksuele ontwikkeling van jongens en meisjes gewekt. Immers, ongewone seksuele belangstelling bij kinderen zou op misbruik kunnen duiden. Maar wat is ongewoon en wat is gewoon?

„Omdat seksuele gevoelens bij kinderen lange tijd zijn ontkend, was het ook niet zo nodig om er onderzoek naar te doen. Er is wel aan volwassenen gevraagd wat zij zich nog

uit hun kindertijd kunnen herinneren; een niet zo betrouwbare manier van onderzoek. Maar we hebben veel gegevens uit de ervaring van ouders met kinderen. Naar schatting stimuleert dertig tot vijftig procent van de jongens en meisjes onder de twaalf jaar hun geslachtsdelen. Ik noem dat niet masturberen, omdat een orgasme niet het doel is. Toch heeft ongeveer tien procent wel eens een orgasme”.

Blozen en stotteren

Aart Staartjes uit 'Sesamstraat' verzucht in het voorwoord van 'Kleine mensen, grote gevoelens': „Was dit boekje maar vijftig jaar eerder geschreven, dan had mijn moeder niet zo hoeven te blozen en stotteren toen ik haar het verschil vroeg tussen jongens en meisjes”. Een paar voorbeelden van volkomen normaal seksueel gedrag onder de twaalf jaar: kijken als volwassenen

zich uitkleden, met geslachtsdelen spelen, flirten met mannelijk bezoek, schuine moppen tappen, zingen over 'pik' en 'kut' en - onverwoestbaar populair - doktertje spelen. Soms gaan experimenten nogal ver, als twee ukken met elkaar de geslachtsdaad proberen te imiteren. Maar ook dat hoeft volgens de psycholoog nog niet op iets afwijkends te duiden. Pas als dezelfde kinderen dat gedrag vaker en op een agressieve manier vertonen, moeten ouders zich afvragen waarom het gebeurt.

Tussen ongeveer tien en twaalf jaar ontstaat meer belangstelling voor volwassen seksualiteit: samen naar erotische video-films of tijdschriften kijken, of sekslijnen bellen. „Dat is vooral slecht voor de telefoonrekening, niet voor de kinderen”, meent Van der Doef. „Als ze maar weten dat de seksualiteit die jij bedoelt met liefde te maken heeft. Even later

neemt die interesse voor seksbladen en -praatjes weer af, omdat ze zich dan richten op die ene persoon op wie ze verliefd zijn. Maar het is te begrijpen als ouders het soms niet meer weten”.

Op zulke moeilijke momenten krijgt een kleine die in gezelschap voortdurend de kleren omhoog doet, misschien een tik. „Terwijl straffen juist niet moet. Leg liever uit dat niet iedereen het leuk vindt. Maak van seksualiteit niet iets aparts. En zeg ook nooit op een vraag over seks: daarvoor ben jij te klein. Een kind is nooit te klein of te jong om antwoord te krijgen. Dingen verzwijgen kan tot verwarring of schuldgevoel leiden”.

Grenzen stellen

„Nu betekent begrip niet dat ouders geen paal en perk moeten stellen aan gedrag. Ook dat hoort bij opvoeden. En laten ouders tevens grenzen stellen aan hun eigen seksuele houding tegenover kinderen. Een belangrijk criterium voor ontoelaatbaar handelen is volgens incestdeskundigen als volwassenen er zelf opgewonden van raken. Het komt voor dat kinderen vragen of ze eens met hun vader of moeder mogen vrijen om te zien hoe dat gaat. Het antwoord is dat vaders, moeders of andere volwassenen niet met kinderen vrijen”.

Zij benadrukt dat het goed is om met kinderen over seksualiteit te praten. Maar dan wel duidelijk. Als het gaat over 'met elkaar naar bed gaan' moet moeder of vader of de juf ook vertellen wat dat inhoudt. Want veel kinderen denken dat het betekent dat je bij elkaar blijft logeren. Het gaat trouwens niet alleen om praten, zegt ze, ook om knuffelen. Want dan laten ouders ook zien dat ze van hun kinderen houden.

Kinderen van nu zijn seksueel eerder rijp. Twintig, dertig jaar geleden deden jongeren onder de twintig jaar doorgaans nog niet aan seks. Uit onderzoek in 1990 bleek dat de helft van de zeventienjarigen al 'naar bed' was geweest. Maar ze hadden er wel eerst ongeveer vier jaar over gedaan voordat het echt zover was.

„Omdat ze eerder rijp zijn”, zegt Sanderijn van der Doef, „is het nodig om eerder over veilig vrijen te beginnen. Sommige volwassenen menen dat vroege voorlichting seksueel contact stimuleert. Maar dat blijkt in de praktijk helemaal niet. Bovendien zijn kinderen die in een sfeer van openheid leven, beter gewapend tegen misbruik. Zij hebben eerder door dat er iets niet klopt en zullen er ook sneller over praten.

Ik weet wel dat er ouders zijn die zeggen: Moet dat gepraat over al die enge dingen nou echt? Moet je over aids praten? Niets moet, maar ik zou het wel doen. Aan zwemmen bij voorbeeld zitten ook gevaarlijke kanten en dat krijgen ze toch ook te horen. Waarom dan niet als het om seksualiteit gaat? Michael Jordan is met het aids-virus besmet. En hij is toevallig wel het idool van heel veel kinderen”.

■ SANDERIJN VAN DER DOEF

'Kleine mensen, grote gevoelens'. Uitgever: De Brink. Prijs: f 24,95.

NVSH Info Asd dec Seksualiteit bestaat nauwelijks bij kinderen 94

De meeste mensen nemen aan dat kinderen dezelfde of een soortgelijke betekenis geven aan activiteiten die wij als volwassenen seksueel noemen. Bijna alle theorieën over psychoseksuele ontwikkeling veronachtzamen de fundamentele vraag hoe mensen seksuele dingen leren te benoemen, hoe ze die leren ervaren en hoe ze leren daarnaar te verlangen. Pas nadat mensen bepaalde jeugdervaringen achter de rug hebben gaan ze die ervaringen als seksueel benoemen.

door Jos Frenken

Seksualiteit is een domein van onderling verbonden activiteiten en ideeën. Een domein dat we opbouwen gedurende onze ontwikkeling in een bepaald tijdsgewricht en in een bepaalde samenleving. Masturbatie heeft voor de volwassene die het doet een heel andere betekenis dan het genitale experimenteren van de puber of het aanraken van de eigen geslachtsorganen van het driejarige jongetje of meisje. De meeste van die betekenissen zijn we vergeten, vooral die uit onze kindertijd. Als we iets willen weten over de kinderlijke seksualiteit kunnen we niets anders doen dan het observeren van kinderen en iets daaruit trachten af te leiden. We kunnen niet weten wat het kind ervaart of wat de betekenis is die het kind geeft aan de activiteit.

Je maakt een fout als je een volwassen versie van een seksuele beleving toeschrijft aan een kind. Je maakt ook een fout als je denkt dat de betekenissen die aan een activiteit gegeven wordt in de kindertijd een direct verband hebben met wat die activiteit

in de toekomst zal betekenen. De betekenis die we geven aan een seksuele activiteit kan radicaal veranderen van leeftijd tot leeftijd, van relatie tot relatie en van cultuur tot cultuur. Die betekenissen liggen niet vast, als dat wel zo zou zijn zouden we ons leven lang voelen als een kind.

De manier waarop volwassenen met kinderen omgaan rondom het thema seksualiteit is in zekere zin tegengesteld. Ik bedoel dit: de manier waarop volwassenen kinderen bejegenen op dit punt beïnvloedt de seksualiteit van kinderen niet door die te onderdrukken of te controleren, maar door die seksualiteit te creëren.

Als volwassenen reageren of juist niet reageren op wat kinderen doen op zogenaamd seksueel gebied, creëren ze wat seksualiteit voor het kind in de toekomst zal zijn. Dus een volwassene die handje weghaalt bij het piemeltje onderdrukt niet een of andere natuurlijke aandrift, maar geeft aan een activiteitje een speciale betekenis die het kind oppikt. Dóór hun reacties creëren en vormen volwassenen een domein van activiteiten, gevoelens, ideeën en opvattingen dat later het seksuele domein wordt. Wij, volwassenen, hebben al die opvattingen geordend en op een samenhangende wijze in ons hoofd zitten. En dan terugkijkend naar onze eigen jeugd geloven we dat we die opvattingen al ons hele leven hebben gehad, en dat kinderen ook zo zullen denken en voelen.

Dat kinderen de seksuele betekenissen van gebeurtenissen helpen creëren is niet het hele verhaal. Veel dingen die kinderen doen, doen ze niet waar volwassenen bij zijn. Kinderen hebben onbewaakte ruimten waarin ze improviseren. Volwassenen

treedt het seksuele spel heel frequent op tussen verliefden.

In onze cultuur leren we onze kinderen niet over seksueel gedrag. We behandelen onze prepubertaire kinderen alsof ze asexueel zijn en daardoor zijn ze ook asexueel in de volwassenen zin van het woord. Kinderen hebben losse eindjes kennis over seks, maar ze kunnen er nog geen gebonden soep van koken. Een kind kan wel weten waar de baby's vandaan komen maar nog niks over geslachtsgemeenschap. Een ander kind weet iets van gemeenschap maar niets over waar de baby's vandaan komen. Een ander kind kent een hele hoop schuttingwoorden en kan toch niet weten over seksueel gedrag.

Wat weten kinderen aan het begin van de pubertijd over seks? Het antwoord is: buitengewoon weinig. Ze weten heel weinig van die zaken die voor hen belangrijk gaan worden. Ze hebben gevoelens over naaktheid en schaamte en schuldgevoelens over wat verboden is. Ze zullen een nieuwe wereld binnen stappen of ze willen of niet, en worden door de volwassenen dan beschouwd als mensen die al bepaalde gevoelens en verlangens hebben.

De leeftijdsgroep vult de lege plekken in die door ouders, school en media zijn opengelaten: namelijk de concrete inhoud van de activiteiten die verbonden zijn met die vage gevoelens en verlangens.

De leeftijdgenoten leren elkaar wie seksuele dingen met elkaar behoren te doen: meestal jongens en meisjes. Wat ze behoren te doen is aanraken en zoenen en dat niet in 't openbaar. Maar waarom ze het zouden behoren te doen dat blijft nog absoluut onduidelijk voor de dertien-jarige.

Langzaam wordt het seksuele draaiboek voor hen opgevuld: doe dit met die soort persoon, of doe het voorlopig nog niet; doe deze seksuele dingen, maar niet andere dingen.

De fragmenten beginnen samen te klonteren en het draaiboek zoals wij volwassenen

dat kennen is pas mede door oefening en ervaring na de pubertijd compleet.

Er is dus bij kinderen en prepubers geen sprake van een al bestaande seksualiteit in onze zin van het woord, dus ook geen seksualiteit die onderdrukt is en slechts wacht op bevrijding en roept om emancipatie. Die seksualiteit in de volwassen zin ontvouwt zich heel geleidelijk aan de hand van de betekenissen die kinderen daarvoor krijgen aangereikt door alle bronnen van voorbeeld, informatie en eigen ervaring. De snelheid waarmee ze dat leren houdt gelijke tred met alle sociale en individueel-psychologische ontwikkelingsstaken die ze moeten doorlopen. Ze doen het in hun eigen tempo dat mede bepaald wordt door de mogelijkheden die hen om goede maatschappelijke en slechte pedagogische redenen in de weg worden gelegd.

10

geven slechts brokstukjes ideeën door om kinderen te helpen iets te snappen van de wereld om hen heen; zoals je je moet voelen ten opzichte van de andere sekse. Al deze dingen worden op verschillende momenten en in verschillende omstandigheden geleerd. En de assemblage van al die brokstukjes informatie tot een primitief draaiboek voor het gedrag wordt aan het kind overgelaten.

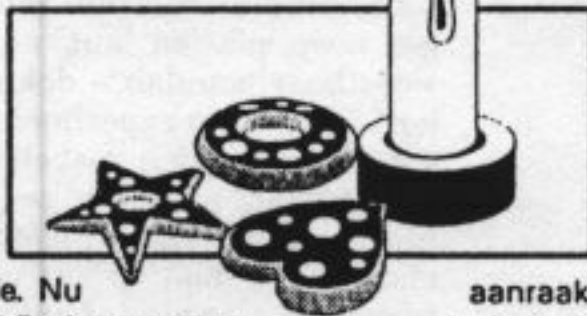
Maar of activiteiten van het kind nu wel opgemerkt worden of niet, kinderen gaan er privé mee door, of stoppen er mee of gaan iets anders doen omdat hun aandacht door iets anders wordt getrokken. De zogenaamde seksuele activiteit van het kind wordt niet "seksueel" door bepaalde sleutelgebeurtenissen zoals de psycho-analyse dat dacht maar door een langzaam proces van het bijeenbrengen van losse eindjes informatie en door wat experimenten totdat kinderen na de puberteit een enigszins consistent beeld krijgen van activiteiten die de volwassenen rondom hem of haar seksueel vinden.

TWEE VOORBEELDEN

- Het aanraken van de genitaliën

Vroeger werd die activiteit door ouders onderdrukt vanwege het algemene taboe op masturbatie. Nu vinden we zo iets "natuurlijk" of we zeggen dat het een normaal aspect is van kinderseksualiteit. Ouders krijgen de raad hier niet in te grijpen óf omdat 't dan vanzelf verdwijnt óf omdat het een iets is. Volwassenen nemen aan dat die activiteiten een seksuele betekenis hebben voor het kind maar we weten niet wat die activiteiten voor het kind betekenen. Als ouders hun wat oudere kinderen vragen waarom ze zo iets doen zeggen die vaak dat het lekker aanvoelt. Maar dat zegt ons nog niet of het kind die activiteit als seksueel beschouwt.

- Het 2e voorbeeld is seksspelletjes

De grote meerderheid van de kinderen doen seksspelletjes tussen hun 3^e en 13^e levensjaar. 't Gaat meestal om het tonen of kijken naar geslachtsorganen, het aanraken ervan, misschien het vrijen nadoen of een enkel keer oraal-genitale contacten. Veel van die ervaringen bij jonge kinderen komen voort uit NIEUWSGIERIGHEID NAAR HET VERBODENE of uit het nadoen van ouderen. Die dingen treden op in de context van kinderspelletjes en de seksuele aard ervan wordt nauwelijks begrepen door kinderen.

Als wij als volwassenen naar onze kinderen kijken die die dingen doen reageren we op het seksuele aspect, de SEKS is heel belangrijk; het SPEL is onbelangrijk. Voor het kind geldt precies het omgekeerde. Het spel is het belangrijkste stuk en wat er aan seks in zit is alleen maar interessant omdat het verboden is, zoals de gereedschappij van vader interessant verboden is. Kijk, kinderen zijn actief en nieuwsgierig en omdat de seksuele delen van het lichaam vrijwel altijd bedekt zijn, zijn ze nieuwsgierig hoe die eruit zien en zijn benieuwd wat er gebeurt als je die

aanraakt. Ze zijn niet geïnteresseerd in het seksuele, maar nieuwsgierig naar het verbodene. Ze worden er niet seksueel opgewonden door maar die mysterieuze lichaamsdelen van een ander zijn anders nooit zichtbaar. Het feit dat kinderen maar een beperkt aantal keren in hun hele jeugd seksspelletjes doen, duidt erop dat hen dat weinig interesseert in vergelijking met allerlei andere activiteiten in die periode.

Omdat dat soort gedragingen niet psychologisch en sociaal gewaardeerd gedrag is komt het ook niet regelmatig voor. Pas als in de puberteit zulke activiteiten sociaal gedefinieerd worden als behorend tot de seksuele definitie van jongen mensen,

NVSH Info Asd dec
1 9 9 4

Ingezonden brief

Met stijgende verbazing heb ik in de INFO van december het stuk van Jos Frenken op blz 10 - 12 gelezen. Wanneer je onder 'seksualiteit' alleen verstaat: datgene wat tussen hetero's de paringsdaad wordt genoemd, heeft hij misschien een beetje gelijk, hoewel ik een negenjarige jongen heb gekend die meisjes neukte. Maar wanneer je onder seksualiteit ook verstaat: masturbatie, lust of geilheid, dan weet ik uit ervaring dat dit soms bij kinderen zelfs nog heftiger voorkomt dan bij volwassenen. Ik heb zelf als zesjarige een meid van 13 verleid, en ook al 'klikte' het daarna niet, toch was ik toen behoorlijk erotisch opgewonden; ik wil daar nog aan toevoegen dat mijn geheugen wat betreft emoties nog beter is dan wat betreft feiten!

Ook kan ik me herinneren dat ik tussen mijn negende en twaalfde jaar mezelf vrijwel onbeperkt tot een hoogtepunt kon brengen en dat het daarna door zaadlozingen wat minder werd.

Verder is het 'nauwelijks' bestaan van seks bij kinderen volkomen in strijd met wat ik zelf heb geobserveerd. Er zijn de laatste vijftig jaar talloze boeken over kinderlijk gedrag verschenen waaruit blijkt dat kinderen wel degelijk lustig zijn. Jos Frenken beweert maar steeds dat hij 'het niet weet' wat ik enerzijds wel met hem eens ben, maar anderzijds vind ik ook dat hij geen 'gevoel' heeft voor kinderen, en dat hij hun gedrag volkomen verkeerd interpreteert.

Het stukje als geheel lijkt op een artikeltje over kinderopvoeding uit een damesblad anno 1950.

Het gevaarlijke van dit soort stukjes is dat hiermee de lobby van mensen die overal 'seksueel misbruik' menen te bespeuren, in de kaart wordt gespeeld.

Het tekeningtje, hoewel technisch goed, maakt - ook in de geest van het artikel - van een kind een karikatuur.

Teko van Meurs

NVSHoInfo. Asd. jan '95

WERF EEN LID

9

Dezer dagen bestaat de oudste Kindertelefoon — die in Amsterdam — vijftien jaar. Eén van de goede gevolgen van het Internationale Jaar van het Kind in 1989. Kinderen die nergens heen kunnen met een probleem vinden een luisterend oor. Sommigen van hen lijden onder misbruik en mishandeling, de meesten zitten met toberijen van alledag. Dat laatste is voor sommigen mensen wel eens aanleiding om denigrerend te doen over de Kindertelefoon: de problemen zouden niet zwaar genoeg zijn.

Nu is uit onderzoek onder volwassenen herhaaldelijk gebleken dat belangrijke stress niet alleen veroorzaakt kan worden door een grote ramp die iemand treft, maar ook door een opeenstapeling binnen korte tijd van lummelige misère en kleine ergernissen waarvoor geen oplossing bestaat. Er is geen reden om aan te nemen dat dat voor kinderen en jongeren heel anders ligt. Veel van wat volwassenen zich uit hun kindertijd herinneren als vreselijk, cirkelt lang niet altijd om grote gebeurtenissen, maar om ogenschijnlijk weinig dramatische voorvallen, waarin vooral schaamte een grote rol speelde. Het gaat vaak om situaties waarin ze zich voor schut voelden staan en hun gevoel van eigenwaarde even volledig onderuit werd gehaald. Het was voor een meisje van twaalf uit de brugklas vreselijk toen de jongen uit de eindexamenklas op wie zij verliefd was in het zwembad goed-

moedig lachend naar haar keek en zag dat ze nog absoluut geen borstjes had. Dat is een herinnering die haar twintig jaar later als eerste te binnen schiet als haar wordt gevraagd een rotervaring uit haar jeugd te vertellen.

Het is voor een kind dat tobt over een pijnlijke of onbegrepen ervaring een opluchting daarover aan iemand te kunnen vertellen. Anders kan het in het hoofd blijven spoken en als andere vervelende ervaringen volgen, wat onvermijdelijk is, kan dat onnodig het zelfvertrouwen ondermijnen. Gelukkig dus de kinderen en jongeren die 'praatpalen' in hun omgeving hebben. De boezemvriend, de hartsvriendin, de grootvader, de buurvrouw, de klasseleraar enzovoort hebben hier hun belangrijke rol.

Uit onderzoek onder zogenaamd veerkrachtige kinderen — dat zijn kinderen die ondanks dat ze in ellendige gezinssomstandigheden leven, toch emotioneel overeind blijven — is als één van hun gemeenschappelijke kenmerken naar voren gekomen, dat ze weliswaar veel op eigen kracht kunnen verwerken, maar ook scherp aanvoelen bij wie ze van tijd tot tijd terecht kunnen voor een beetje steun. Ze zijn gezegend met een extra hoeveelheid sociale intelligentie. Voor in sociaal opzicht gemiddeld begaafde kinderen is het prettig als zij niet op zoek hoeven, maar de steunpilaren als vanzelfsprekend aanwezig zijn.

Luisterend oor

NRC
3/12

Door Rita Kohnstamm

Er zijn nogal wat mensen die er vanuit gaan dat kinderen en jongeren met de Kindertelefoon bellen, omdat de relatie met hun ouders zó slecht is, dat ze daar met hun problemen niet terecht kunnen. Ik zou echter de stelling willen verdedigen dat ze juist bellen omdat de relatie met hun ouders goed is. Ik heb het dan niet over degenen die bellen vanwege diverse vormen van gezinsgeweld, maar om

tobberijen in de orde van verliefdheid, niet weten hoe je moet zoenen, vaak alleen thuis zijn, jezelf lelijk vinden, niet kunnen meekomen op school.

In deze tijd hebben ouders nog steeds het ideaal voor ogen dat door de pedagoog Lea Dasberg 'Jeugdland' is genoemd, een wereld die zo veel mogelijk is afgezonderd van de hardheid van het bestaan. Ze willen dat hun kinderen gelukkig zijn en onbezorgd. Het ideaalbeeld is ouders die blijde kinderen hebben. Als je kinderen ongelukkig zijn, schiet je als ouders te kort. Juist omdat ouders hun kinderen zo graag gelukkig zien, worden ze ongelukkig, geërgerd of zelfs kwaad als die kinderen problemen hebben. Je zou kunnen zeggen dat ideale ouders degenen zijn die er tegen kunnen dat hun kinderen niet altijd gelukkig zijn. Maar zulke ouders zijn schaars. De meeste ouders kunnen er, althans periodiek, niet tegen. Als je problemen hebt op je werk, kan een sip kijkend kind je al te veel worden. Of ouders kunnen een bepaald soort problemen niet goed inschatten. In een muzikaal gezin vindt het sportieve buitenbeentje wellicht weinig gehoor als hij strubbelingen heeft met zijn trainer.

Maar, dat is de andere kant, kinderen en jongeren voelen vaak op een of andere manier aan dat hun ouders hen zo graag onbezorgd willen zien en van problemen liever niet willen horen. Kinderen en jongeren vertellen hun ouders lang niet alles

en vragen lang niet alles als het gaat om iets dat erop zou kunnen wijzen dat ze iets gezien of gehoord hebben waarvan ze weten dat hun ouders dat niet prettig zouden vinden. Kortom: ze ontzien hun ouders. Van weerskanten wordt het ideaalbeeld van het gelukkige kind in stand gehouden, vooral als er over en weer veel affectie is.

Wat jongeren aangaat — meer dan de helft van de bellers is overigens ouder dan vijftien jaar, dus hoezo Kindertelefoon? — komt daar nog iets bij. Het blijkt dat verliefdheid en seksualiteit de belangrijkste wekkerende thema's zijn. En hoe goed je relatie met je vader en moeder ook is, de intieme details daarover bespreek je niet met hen. Het emotionele losmakingsproces doet hier een behoefte aan privacy ontstaan. Het is een misleidend idee dat je alles moet kunnen vertellen als je relatie goed is. Als het gaat om ouders en kinderen is het de mijn-dochter-is-mijn-grootste-vriendin-illusie, die vooral door de vrouwenbladen in stand wordt gehouden. Inderdaad een illusie, want de dochter vertelt haar moeder niet alles, zoals ze aan een vriendin zou vertellen. En dat is maar goed ook. Want eerder is het omgekeerde waar: veel relaties blijven goed, omdat niet alles wordt verteld. En dat geldt ook voor de relatie tussen ouders, kinderen en jongeren. Voor wél vertellen kun je dan bij de Kindertelefoon terecht.

Als meest aansprekende voorbeeld van de kneuterigheid van de jaren vijftig geldt de seksuele moraal. De geschiedenis van de NVSH maakt die benepenheid aanschouwelijk. Dezelfde geschiedenis toont ook aan dat er een flinke kloof gaapte tussen de leer en het leven.

door Herman Selier JK 29-12

WIE ZELF in de jaren vijftig is opgegroeid loopt het risico dat de eigen herinneringen bij het nadenken over hoe we in dat decennium met de seksualiteit omgingen in de weg gaan zitten. Het is daarom misschien beter die persoonlijke ervaringen maar meteen te openbaren, om vervolgens een wat wijder perspectief te kunnen openen.

Welnu, de seksuele opvoeding die ik van mijn ouders kreeg mag eigenlijk geen naam hebben. Mijn vader verbood me alleen maar enkele malen om met mijn handen onder de dekens te slapen en mijn moeder moedigde me, jaren later, een tijdje lang aan om toch vooral naar haar toe te komen als ik vragen had. Maar dat aanbod kwam op dat moment - ik zal een jaar of dertien zijn geweest en de jaren vijftig waren al voorbij - te laat, want alles wat er volgens mij te weten viel had ik inmiddels al op allerlei manieren vernomen. En zo heb ik er met mijn ouders nooit over gesproken.

Lang voor het me überhaupt interesseerde waren de technische details van het geslachtsverkeer me al uitvoerig duidelijk gemaakt door de wat oudere buurjongetjes uit de straat die het blijkbaar wel heel erg spannend vonden. Een van hen, de oudste zoon uit een streng gereformeerd gezin met een stuk of acht kinderen, speelde ook graag 'vieze spelletjes' in de bosjes en deed bij herhaling, al begreep ik dat pas veel later, pogingen tot anale penetratie. Ook een 'oom' met wie ik wel eens naar het zwembad ging kon zijn handen niet thuishouden. Later (klein verzwegen familieschandaal) bleek hij overigens geen oom maar een neef te zijn - het buitenechtelijke kind van een tante.

Gelukkig was ik toen al wel zo wijs de benen te nemen zodra iets me niet beviel, net zoals ik geheel in vuur en vlam was toen het me een paar jaar later voor de eerste keer wél beviel, dank zij een iets ouder meisje van wie ik me nu overigens verder niets meer kan herinneren. Geen naam, geen gezicht, alleen maar dat ene. Dat was overigens toen ik acht was, toen ik een tijdje in een ziekenhuis doorbracht zonder echt ziek te zijn. Massa's tijd en lege kamers, gelegenheid te over dus. Maar praatte ik daarover? Hooguit met m'n echte vriendjes en zeker niet met m'n ouders. Tegen de tijd dat we in de zesde klas van de lagere school zaten (een openbare) waren we in onze vrije tijd nauwelijks nog met iets anders bezig.

Omdat we thuis aan geen enkele geloofsrichting waren gebonden (behalve misschien het socialisme) beperkte de bemoeien van officiële zijde zich tot een voordracht over voortplanting van de leraar biologie, in de tweede klas van het gymnasium, waarvan ik me alleen maar kan herinneren dat de even populaire als gewetensvolle leerkracht (een man

Waarover zelfs de NVSH in bedekte termen sprak

van middelbare leeftijd immers) tijdens die vijftig minuten minstens vier sigaretten rookte - in de klas uiteraard, want dat deed hij altijd. Zonder filter, uit een blauw-wit pakje van het merk Hunter. Het waren er die keer meer dan anders.

En in de vierde klas kwam er, terwijl we dat uur eigenlijk Latijn zouden krijgen, een mevrouw van de een of andere goedwillende organisatie met een koffertje vol voorbehoedmiddelen. Ze tekende ook allerlei dingen op het bord om de bijbehorende technieken uit te leggen. Nodeloos de vrolijkheid te beschrijven die er dat uur heerste, die zich van onze kant vooral uitte in pesterige vragen die alleen maar de bedoeling hadden haar penetrante opgewektheid te verstoren. Per slot van rekening waren we zelf vooral gefrustreerde pubers, en die mevrouw deed maar alsof het de gewoonste zaak van de wereld was. Maar dat speelde zich dan ook in de tweede helft van de jaren zestig af.

Als één ding duidelijk mag zijn dan wel dat het een vergissing zou zijn te veronderstellen dat men gedurende de jaren vijftig in seksueel opzicht minder actief zou zijn geweest dan in de jaren zestig of tegenwoordig. Wat onze tijd betreft zou het tegendeel wel eens het geval kunnen zijn, per slot van rekening was er veertig jaar geleden nog geen aids.

Wat wel verschilde was dat men er niet graag openlijk over sprak, tenminste niet over de praktijk. Wat naar voren werd gebracht door hen die zich er beroepshalve mee bezig-

hielden - zielzorgers, artsen en pedagogen -, was bovenal abstract, theoretisch en vermanend. Als er één officiële consensus bestond waar het de levensbeschouwelijke instituties betrof, dan was het dat sex binnen het huwelijk thuishoorde en onderdeel diende te zijn van de gezinsvorming, hetzij volgens christelijke beginselen, hetzij volgens 'verantwoorde gezinsplanning', zoals het in de meest verlichte kringen werd genoemd, en dat betekende dan weinig meer dan het (geheime) gebruik van voorbehoedmiddelen.

De eerste wanklank in dit Gregoriaanse gebodskoor dat zich uitstrekte van links tot rechts, van atheïstisch tot streng gelovig, van liberaal tot semi-autoritair, kwam van hen die toch al gewend waren te veel te zeggen: de schrijvers. Er was de rel over het 'pornografische' boek *Bob en Daphne* (1955) maar er was ook de Staatsprijs voor Letterkunde voor Anna Blaman, terwijl die zich toch aan tegennatuurlijke liefde had overgegeven. Ook van beeldende kunstenaars werd meer getolereerd dan van anderen, dat was duidelijk, maar waar het tegenwoordig vooral de fysieke consequenties zijn die zorgen baren leek het levensgevaar toen bovenal in de morele gevolgen te schuilen. Er waren immers antibiotica, een van die talloze technologische trofeeën van die periode, en dus ging het vooral om het maatschappelijke weefsel en de nationale cohesie, en in mindere mate om de volksgezondheid.

En dat is ook eigenlijk het meest intrigerende verschijnsel van de jaren vijftig. Waar kwam die collectieve angst om de teugels te laten vieren dan toch precies vandaan? Traditie, vrees om de greep op de eigen achterban te verliezen, gemengd met de minstens even grote dreiging dat wie te ver ging op de mestkar door het dorp zou worden rondgereden (zoals op de Veluwe nogal eens daadwerkelijk gebeurde)? Complete uitbanning uit het openbare leven behoorde immers tot de reële sanctie-mogelijkheden. Zelfs de na de oorlog vol idealisme

opgerichte NVSH offerde bijna alle beginselen op, inclusief de eigen oprichter en voorzitter, omdat die voor de oorlog strafrechtelijk was vervolgd wegens het in bezit hebben van 'pornografie' - voorlichtingsmateriaal. De Vereniging moest toch vooral voor koninklijke - en dus nationale - goedkeuring in aanmerking komen.

Feit is dat burgemeester D'Ailly van Amsterdam, de meest geliefde en actieve burgervader die de stad ooit had gehad, moest aftreden toen eenmaal was uitgelekt dat hij er een buitenechtelijke relatie met een beeldhouwster in Halfweg op nahield. Terwijl juist de hoofdstad in ieder opzicht toen al het meest liberale klimaat van Nederland kende.

Toen de Amerikaanse filmster Gary Cooper tijdens een promotietournee in 1955 Nederland bezocht, sprak hij bij aankomst de legendarische woorden (tot de Nederlandse vertegenwoordiger van zijn filmaatschappij): 'First I want a woman.' Die bleek op de hoogte van Coopers reputatie en had ervoor gezorgd dat in de lobby van het Amstel Hotel acht dames van lichte zeden op de ster zaten te wachten.

De persconferentie werd uitgesteld en de verzamelde vaderlandse pers moest een paar uur wachten tot de held uit *High Noon* aan zijn trekken

was gekomen. In de verslaggeving van het bezoek daarover echter geen woord, terwijl alle aanwezigen wisten wat er aan de hand was.

MISSCHIEN IS wel het meest karakteristieke gegeven van de jaren vijftig, dat er zoveel gebeurde zonder dat het publiek mocht worden en dat het consequenties moest hebben als het toch aan het licht kwam. Althans waar het de seksualiteit betrof.

Want kijken we naar de organisatie die in dat decennium ondanks alles het verste durfde te gaan, de NVSH, dan is het eerste dat naar huidige maatstaven opvalt een bijna onverdraaglijke braafheid. Dat idee gaat maar met moeite samen met het beeld van de organisatie dat in de jaren zeventig zou ontstaan als sex-bezeten club waar alles moest kunnen. 'Verantwoord' was destijds het sleutelwoord, alles moest verantwoord zijn, inclusief de seksualiteit. Wat dat betreft wilde de NVSH zich maar al te graag voegen naar de nationale consensus.

Wie de jaren vijftig wil begrijpen moet onderscheid maken tussen de werkelijkheid die door de gevestigde politieke en maatschappelijke organisaties werd waargenomen, en de empirische realiteit die op basis van objectieve gegevens achteraf valt te reconstrueren. Dat de 'officiële' opvattingen niet meer dan een zijdelingse verwantschap met de waarneembare realiteit hoefden te hebben, wordt bewezen door een serie foto's die Ben van Meerendonk maakte in opdracht van de NVSH.

Zo zien we een man en een vrouw, qua leeftijd beiden hooguit voor in de twintig, op de trappen van een grachtenpand in Amsterdam. Om precies te zijn op Keizersgracht 718, waar een van de dertien consultatiebureaus was gevestigd waarover de NVSH destijds (de opname werd gemaakt op 19 februari 1955) landelijk beschikte. De foto maakt deel uit van een serie van vijftig, een met behulp van modellen geënceneerde reportage die onder de titel 'twee jonge mensen' werd gearchiveerd.

Het is een beeldverhaal over een jongedame en een jongeman (Riek en Dick), die verliefd op elkaar worden en besluiten 'verder te gaan', maar daarbij wel 'verstandig willen

zijn'. Het geheel kreeg uiteindelijk gestalte in de door de Amsterdamse arts dr J. Baruch opgestelde brochure 'Hij, zij en de NVSH', waarin de lotgevallen van Riek en Dick van de eerste verliefdheid, via de huwelijksschool van de NVSH, het Centraal Bureau Volkshuisvesting, het Gemeentehuis, het Aletta Jacobs Huis van de NVSH, tot de eerste echte woning (twee kamers, een douche en een keuken) en de geboorte van het eerste kind worden beschreven.

De brochure was niet eens in de eerste plaats bedoeld om leden te werven, want over toeloop had men bij de NVSH niet te klagen. Per 1 januari 1955 stonden al meer dan honderdduizend landgenoten van beiderlei kunne als lid ingeschreven. Binnen het bestuurlijke kader van de Vereniging, dat bestond uit gemotiveerde seksuele heropvoeders van uiteenlopende pluimage, werd het als een veel groter probleem gezien dat deze toeloop voornamelijk was gericht op het zo gemakkelijk mogelijk verkrijgen van voorbehoedmiddelen. De brochure is dan ook goed te begrijpen als een ernstige vermaning tot verantwoordelijkheidsbesef aan de nieuwkomers die het alleen, maar daarom was te doen.

Of de aspirant-leden daarop zaten te wachten is een andere vraag. Feit is dat er van de brochure landelijk, volgens de eigen administratie van de NVSH, slechts enkele honderden exemplaren werden verkocht. Anderzijds had volgens een eigen onderzoek van de NVSH uit 1948 al tweederde van de echtparen, ongeacht maatschappelijke status of levensbeschouwelijke gezindte, voor het huwelijk geslachtsverkeer bedreven. Maar de reportage, die volgens uitvoerige richtlijnen van opdrachtgever Baruch in scène werd gezet, geeft een aardige weergave van wat destijds bij de NVSH als 'politieke correctheid' werd beschouwd.

Citaat: 'Neen, Riek en Dick waren beslist niet de enige die zich voor geboortenregeling tot de NVSH wendden!! En toen de dokter hen vroeg, waarom ze dan eigenlijk voorlopig geen kinderen wilden hebben, en ze hem verteld hadden, dat ze inwoonden en het financieel nog niet makkelijk hadden, knikte de dokter: Zeker 80 procent van de mensen die bij de NVSH om hulp komen inzake geboortenregeling, vertellen precies hetzelfde. (...) Voor een goede opvoeding komt trouwens tegenwoordig heel wat kijken, vooral wanneer je je kinderen als goed toegeruste mensen in de maatschappij wilt zetten.'

De opnamen uit de fotoreportage die als onbruikbaar afvielen omdat ze mogelijk aanstoot zouden kunnen geven (zoals van een gesuggereerd inwendig onderzoek van de jonge vrouw door de bekende vrouwenarts dr Musaph, hoewel daarop niet meer is te zien dan een ernstig kijkende arts en een geschoeid vrouwenbeen) zijn nu hooguit door hun gekunsteldheid curieus, maar waren destijds te prikkelend om openlijk te kunnen worden verspreid.

Nog ironischer is de historische waarheid achter de foto's: volgens het fictieve verhaal van Riek en Dick moest er uiteindelijk een prachtige baby komen, die ook moest worden gefotografeerd, in de armen van de gelukkige (want verstandige) ouders. De fotograaf had dus een moeder en een kind nodig. O treurige werkelijkheid: hij vond die in de persoon van uitgerekend een jonge ongehuwde moeder. De getoonde baby was het spreekwoordelijke ongelukje dat iedereen nu juist wilde voorkomen.

De man op de foto's was niet de vader, maar een werknemer van de

fotograaf die weliswaar ondanks zijn jeugd op dat moment al een brave huisvader met twee kinderen was, maar tegelijkertijd berucht als rokvant uitgerekend een jonge ongehuwde schil tussen schijn en werkelijkheid van de jaren vijftig.

Herman Selier is historicus en fotograaf.

g e m e n g d e B E R I C H T E N

MARTIN SOMMER

De lust vergaan

VK 3-12

Bij wijze van geestelijke voorbereiding, in de trein naar Groningen, bood *Der Spiegel* deze week een uitgebreide verhandeling onder de kop *Kommt Streit, kommt Sex*. De nieuwste seksuele problematiek volgens het weekblad: partners die langer dan een paar jaar bij elkaar zijn, hebben last van *Lustverlust*; vervelendheid, onoprechtheid en overdreven streven naar harmonie bederven het plezier in bed.

In de wachtkamer van het Rutgers-huis in Groningen grijnst een vibrator de bezoeker vanuit een glazen uitstallkast tegemoet. Jelto Drenth (48), arts en seksuoloog, steekt zijn hoofd om de hoek van de spreekkamer. Hij schudt nee bij de Duitse kwestie. Er is niets nieuws onder de zon - en Drenth kan het weten, want hij werkt al tweeëntwintig jaar bij hetzelfde Rutgershuis. Tot een jaar of tien geleden was een vaak voorkomende klacht van echtparen dat de vrouw geen zin in sex had, 'terwijl de man wel gemotiveerd was'. Sindsdien maakt Drenth, mede als gevolg van het feminisme, eerder het omgekeerde mee en hebben de mannen 's avonds hoofdpijn. Dat verhaal van *Der Spiegel* is een hype. Maar het tekent wel dat een instelling als de Rutgersstich-

ting nodig is. 'En blijft.'

Jelto Drenth maakt zich verschrikkelijk kwaad over de bekendmaking vorige week dat de subsidie van 6,2 miljoen voor de Rutgersstichting 'voor seksualiteit en geboortenregeling' wordt ingetrokken. De ministeriële toelichting was beknopt. En een schriftelijke motivatie niet te krijgen, had de voorlichtster gezegd: 'Zoiets wordt wel vaker in een mondeling overleg ten departemente geregeld.' De overweging luidde dat de seksuele emancipatie in Nederland zo ver is voortgeschreden dat we 'langzamerhand met open vizier over dit soort dingen kunnen spreken'. Pardon, de eerste overweging was geweest dat 'de taakstelling gehaald moet worden'. Zo heet het in Den Haag als je moet begrijpen dat er geen geld meer is.

Dank zij het leven en streven van de Neomalthusiaanse Bond, de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH) en de Rutgersstichting kan dit land bogen op het laagste aantal abortussen ter wereld. De drempel om voor de pil naar de huisarts te gaan, is verdwenen. En de Riaggs, de instellingen ter bestrijding van het geestelijke onbehagen, zijn heel wel in staat om ook het resterende

de seksuele ongenoegen onder handen te nemen.

Het lijkt een plausibel verhaal. Sinds een jaar of dertig geleden de pil op grote schaal werd geïntroduceerd is er toch een en ander veranderd. Pastoors die de pil verbieden omdat het echtpaar pas twee kinderen heeft, bestaan niet meer. Er zijn überhaupt geen pastoors meer. De Rutgersstichting piept wel, maar dat doet iedereen die zijn hachje bedreigd weet. Het is nu eenmaal makkelijker om een stichting op te richten dan om er een op te heffen.

Jelto Drenth verzorgt een rondleiding door het Groningse Rutgershuis. In de loge zit de secretaresse te bellen. 'Als de rode pasta irriteert, moet u misschien de groene proberen.' Zij is eigenlijk de belangrijkste kracht in huis. Jaarlijks komen er honderdduizend telefoontjes, met eenvoudige informatieve vragen. Er is een zaaltje voor groepsonderwijs, bijvoorbeeld van leerkrachten die voorlichting willen geven maar niet weten hoe. Op de eerste verdieping zijn enkele spreekkamertjes en twee kamers voor de vier seksuologen, door de stichting opgeleide psychologen en artsen. 'De titel seksuoloog is niet beschermd. Iedereen mag zich seksuoloog noemen. Vandaar dat wijlen pornokoning Joop Wilhelmus en Xaviera Hollander zich tot onze collega's rekenden', grapt Jelto Drenth. Er is een kleine bibliotheek van de afdeling voorlichting/preventie. Allemaal mooi, maar waarom zouden de huisarts en de plaatselijke Riagg dat alles niet kunnen overnemen?

De Rutgershuizen doen allang niet meer waarmee ze vijfentwintig jaar geleden begonnen. Destijds kreeg de Groningse vestiging dagelijks 35 tot veertig vrouwen aan de deur die om

de pil vroegen. Die tijd is lang voorbij. Maar om te beginnen wil Jelto Drenth wel gezegd hebben dat het een mythe is om te denken dat de seksuele emancipatie voltooid is. Integendeel. De drempel is hoger geworden. In verband met geslachtsziekten en aids. 'Mensen willen nog steeds niet dat ik aan hun huisarts doorgeef dat ik een recept heb voorgeschreven. Doodnormale vragen, ik heb hier een pukkel zitten, ik zal toch geen aids hebben? Maar dan blijkt een geremde man voor het eerst flink gevreesd te hebben en heeft ie daarna eens goed naar zijn anatomie gekeken. Alles wat met seks te maken heeft, raakt onmiddellijk aan pure angst en onwetendheid. Nog steeds.'

Ook de huisartsen en de Riaggs schijnen er niet vrij van. Veel huisartsen, de libertijnen niet te na gesproken, hebben nog steeds moeite met alles wat zich ter hoogte van het kruis afspeelt. Net gewone mensen. En wie met zijn of haar seksprobleem naar een Riagg gaat, krijgt te horen dat het een *relatieprobleem* is. 'Iemand was daar in groepstherapie en wilde over sex praten, maar dat mocht niet. Daar was de groep niet aan toe, volgens de therapeut. Nou die groep had geen enkel bezwaar, maar het is de vraag wie er niet aan toe was.'

Seksualiteit neemt in de opleidingen tot psychotherapeut nog altijd een marginale plaats in. Sterker, de Riaggs bewegen zich steeds meer in de richting van de psychiatrie. Psychotherapeuten zijn geneigd te vergeten dat mensen ook een lichaam hebben. Terwijl urologen juist negeren dat er een hoofd boven op dat lichaam zit. Het bijzondere van de Rutgershuizen blijft dat medici en psychologen onder één dak wonen. De seksuologen, specialisten

van de psychosomatiek, heeft de stichting veelal zelf opgeleid.

Met de vraag of de overheid geld moet uittrekken voor particuliere tobberijen, worstelde de Rutgersstichting ook al vóór de voorgenomen intrekking van de subsidie. Cliënten moeten ook nu voor een consult betalen, en er is nauwelijks een verzekering die de therapieën wil vergoeden. 'Maar als je rekent dat hier zeven mensen werken en je kijkt wat wij doen, dan kan het beslist niet goedkoper. Die zes miljoen subsidie, die krijgt één niet al te grote Riagg, en daarvan zijn er meer dan vijftig.'

Ze hebben de laatste reorganisatie net achter de rug. Drie jaar geleden zijn alle kleine Rutgershuizen afgestoten, terug van 26 naar 7. Ze hadden ook een nieuwe taak gekregen, namelijk de Riaggs en de huisartsen bijhouden. 'Dat hoeft nu kennelijk niet meer, dan maar slechte seksuologie, moet het ministerie hebben gereedgeerd. Voor zover ze het niet hebben gezegd, is het de consequentie.'

Jelto Drenth heeft zich in de loop der jaren ontwikkeld tot expert op het gebied van de voorhuid. Met vijf pu-

blikaties is hij de enige ter wereld. 'Bij jongetjes is een nauwe voorhuid normaal. Maar als er hier een volwassen man komt met klachten daarover, weet ik: dat is een extreem geremde man die nooit met zichzelf geëxperimenteerd heeft. Dat vindt hij vreselijk. Als die man met zijn klachten bij een uroloog komt, pakt hij zijn mes. Die zal hem wel even besnijden. Dat vindt die man natuurlijk ook vreselijk. Terwijl het helemaal niet hoeft. Want hij moet gewoon doen, wat die jongetjes allemaal op hun dertiende hebben gedaan.'

Foto uit de serie 'Twee jonge mensen'.

FOTO'S BEN VAN MEERENDONK - AHF/ISSG

VK 31-12
Pornokoning (Chick en Lolita)
Joop Wilhelmus blies zijn laatste adem uit. In de jaren zestig werd hij op handen gedragen als emancipator. Toen hij zich toch meer als kinderpor-nograaf ontpopte, daalde de waardering. De Rutgersstichting kondigde een boek annex cursus aan voor ouders 'omdat kinderen hun seksuele carrière steeds vroeger beginnen'. Een half jaar later werd de subsidie stopgezet omdat de seksuele emancipatie geen verdere voortgang behoeft.

Arrestaties in omvangrijke ontuchtzaak Meer dan honderd Noordierse kinderen seksueel misbruikt

BD 1-12

LONDEN - De politie in Noord-Ierland heeft een uitgebreid netwerk van seksueel misbruik van kinderen ontdekt. Drie mannen zijn gearresteerd maar het onderzoek wordt voortgezet naar deze omvangrijkste ontuchtzaak die ooit in Groot-Brittannië is ontmanteld. De krant The Observer meldde gisteren dat meer dan honderd kinderen in de leeftijd tussen drie en twaalf jaar zouden zijn misbruikt. Drie mannen zijn gearresteerd en in staat van beschuldiging gesteld. Het onderzoek richt zich op een overwegend door katholieken bewoonde wijk in de westelijke stad Londonderry. Het aantal aanhoudingen kan nog oplopen. In totaal zouden twintig personen hebben deelgenomen aan seksueel misbruik, aldus het blad. Tevens beschuldigde een familie in Londonderry de katholieke kerk ervan drie jaar lang

een priester in bescherming te hebben genomen die hun dochter in 1988 seksueel mishandelde.

Pas nu er een nieuwe bisschop in Londonderry is, heeft de kerk verzocht om een ontmoeting met de familie.

Geplaagd

De katholieke kerk in Ierland en Noord-Ierland wordt de laatste tijd herhaaldelijk geplaagd door sekschandalen rond geestelijken. Daarbij was ook het geval van een priester die jarenlang ontucht pleegde met kinderen, en om wiens uitlevering door Noord-Ierland werd verzocht bij de Ierse Republiek.

De lakse behandeling van het verzoek, dat ruim een half jaar door de Ierse procureur-generaal werd opgehouden, leidde twee weken geleden tot de val van de regering in Dublin.

DPA/AFP □

Gilzenaar gebruikte fysiek geweld Man bekent ontucht met vier jongetjes uit Gilze

Van een verslaggever BD 2-12

GILZE - Een 21-jarige man uit Gilze heeft bekend dat hij ontucht heeft gepleegd met vier jongetjes in de leeftijd van vier tot zes jaar. Ze moesten onder dwang met elkaar en met de verdachte ontuchtige handelingen plegen. Volgens een woordvoerder van het politieteam Gilze en Rijen zette de Gilzenaar de kinderen met fysiek geweld onder druk. De jongetjes zijn allen afkomstig uit de wijk De Wildschut in Gilze. Op zondagavond 13 november kwam bij de politie een eerste melding binnen dat met een zesjarig kind ontucht zou zijn gepleegd. Er ontstond daardoor onrust in de wijk. De politie zette haast achter het onderzoek. Na anderhalve dag

kon de verdachte worden aangehouden.

Het onderzoek is afgelopen woensdag afgerond. Drie van de vier jongetjes zijn verhoord in speciale verhoorstudio's voor minderjarigen in Eindhoven en Rotterdam. De Gilzenaar heeft zich in september, oktober en november langs de openbare weg in de woonwijk aan de kinderen vergrepen. Voor de slachtoffertjes en de ouders is professionele hulp ingeschakeld.

De politie verwacht niet dat de man meer van deze delicten op zijn geweten heeft. Hij was nooit eerder met de politie in aanraking geweest. De man zit vast in het Huis van Bewaring in Breda. □

Vijf jaar voor Geld. kinderverkrachter 9/12

MAASTRICHT (ANP) - De rechtbank in Maastricht heeft gisteren een 37-jarige man uit Maastricht tot vijf jaar cel veroordeeld. De man heeft in een periode van tien jaar een groot aantal meisjes verkracht of ontucht met hen gepleegd. Er was zes jaar geëist. De zaak werd achter gesloten deuren behandeld in verband met het schokkende karakter van de daden. De man bracht de slachtoffers met drugs buiten bewustzijn en misbruikte hen. Van verschillende slachtoffers maakte hij foto's die hij gebruikte om hen te chanteren. Justitie was bang dat familie van de slachtoffers wraak zou nemen. Om hen niet op het spoor te zetten van zijn identiteit, hield de rechtbank de naam van de man geheim.

30 000 Jahre Haft

■ 30 000 Jahre Haft haben Geschworene in Oklahoma/USA für einen Kinderschänder gefordert. „Wir wollen dafür sorgen, daß der nie wieder aus dem Gefängnis kommt“, so ein Sprecher.

EXP 17.12.94

'Slechtste moeder ter wereld' hoort voor Hof zes jaar eisen

NYHN 8-12

HENGELO - Procureur-generaal mr. J.A. Hulsenbek blijft uiterlijk onbewogen als hij voor het Gerechtshof in Arnhem zijn vernietigend oordeel over de Hengelose Sylvia B. uitspreekt. "Zij is één van de slechtste moeders ter wereld.

Zij heeft haar drie dochters overgeleverd aan barbaren die er afschuwelijk seks mee bedreven." Hij zei dit gistermiddag in de Arnhemse rechtzaal tijdens de derde en laatste zittingsdag in deze hoger beroepszaak. Evenals de officier van

justitie en de rechtbank in Almelo vindt hij dat de 31-jarige vrouw tot zes jaar cel en terbeschikkingstelling met dwangverpleging dient te worden veroordeeld. Voor hem staat vast dat de verdachte haar kinderen tot prostitutie heeft gedwongen, eerst in Dordrecht en later in Hengelo.

Hulsenbek maakt korte metten met de uitspraak van de moeder dat haar kinderen van toen twee, vier en zeven jaar alle hebben verzonnen en dat ook zij, onder druk van de poli-

tie, er maar op los heeft gefantaseerd. Hij verwijst daarbij naar de uitleg van psychiater E. Noorlander van het Pieter Baan Centrum in Utrecht, die de vrouw in mindere mate toerekingsvatbaar acht.

Bovendien, aldus Hulsenbek, zijn kinderen van (momenteel) zeven en negen jaar niet in staat zulke afschuwelijke details te verzinnen. Zo hebben de oudste dochters aan de politie verteld dat er van het seksueel misbruik tevens films zijn gemaakt.

LIÈGE

Pédophile arrêté

La juge d'instruction Martine Dautrewe a placé sous mandat d'arrêt pour viol un Liégeois de 28 ans, Philippe R. (aujourd'hui domicilié à Boncelles) et libéré sous condition sa compagne, Régine L. (29 ans, reconnaissant néanmoins avoir commis des attentats à la pudeur), dans le cadre d'une affaire de pédophilie qui a duré deux ans. Exploitant une librairie sandwicherie située rue Basse-Wez, non loin d'une école, le couple habitait à l'étage. En 1992, ils se sont pris d'amitié avec une jeune fille de 12 ans qu'ils ont peu à peu amené à fréquenter les locaux privés de l'immeuble. Ils reconnaissent avoir entretenu des relations régulières avec elle jusqu'en septembre 1994, date qui correspond environ à la plainte des parents (ayant remarqué un profond changement de comportement chez leur fille) et à l'arrêt de leurs activités commerciales dans le quartier. (E. R.)

LFS 07.12.94

Drie jaar voor verkrachter

Turnhout - Julien Claes (38) uit Mol werd voor de correctionele rechtbank van Turnhout veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie jaar. De man had zijn dochttertje verkracht, terwijl zijn echtgenote afwezig was.

GVA 01.12.94

Verkrachter gaf slachtoffer 500 fr.

Luik - De correctionele rechtbank van Luik heeft dinsdag een 38-jarige Luikenaar veroordeeld tot drie jaar cel waarvan de helft met probatie-uitstel voor het verkrachten van een 13-jarige jongen. De man had de jongen voor-

gesteld per fiets naar huis te brengen, maar verkrachtte hem op een braakliggend terrein. De familie achtte het zeer cynisch dat de jongen 500 frank kreeg toegestopt, en is er traumatisch voor bevreesd dat het kind aids heeft opgelopen.

GVA ??.12.94

Verdachte ontucht trekt bekentenis in

Geld. 10/12

Door onze rechtbankverslaggever

ARNHEM - „De politie ging op de knieën voor me zitten en zei: 'zeg het nou maar'. En ik wou naar huis, naar mijn ziekelijke vrouw. Daarom heb ik allemaal dingen gezegd, die niet waar zijn.”

Zo gedetailleerd als een 63-jarige Nijmegenaar bij de politie de ontucht met de kleindochter van een vriendin bekende, zo stellig wees hij gisteren voor de Arnhemse rechtbank alle verwijten van de hand. „Ik ben onder druk gezet”, herhaalde hij regelmatig.

De man wordt ervan verdacht in de jaren 1982 tot 1985 regelmatig ontucht met het nu 21-jarige meisje te hebben gepleegd. Dat zou zijn gebeurd in het huis van de man in Nijmegen, maar ook op een camping in Alverna.

Werkstraf

De verklaringen van het meisje werden ondersteund door die van een zusje, nichtje, een docente en de huisarts. „Ik geloof er geen barst van dat u door de politie onder druk bent gezet”, zei officier van justitie mr. J. Wiarda. Hij eiste een gevangenisstraf van tien maanden, waarvan zeven maanden voorwaardelijk. Die drie maanden onvoorwaardelijk mogen worden omgezet in een werkstraf. Advocaat mr. J. Nijenhuis bepleitte een mildere straf. Het is al een

straf dat het slachtoffer met een grote gniffelende aanhang in de zaal aanwezig is en dat hij in de buurt wordt nagewezen, aldus de raadsman.

De rechtbank doet 23 december uitspraak.

Drie jaar geëist tegen voetbaltrainer

LEEUWARDEN - Tegen de 35-jarige voetbaltrainer A.S. uit Sneek is donderdag voor de rechtbank in Leeuwarden drie jaar gevangenisstraf geëist, waarvan zes maanden voorwaardelijk. S. zou twee minderjarige jongens hebben verkracht. Uit het dagboek van S. blijkt dat hij van 1989 tot 1994 tientallen jongens heeft misbruikt.

Bij de politie zijn zes zaken bekend. Niet alle slachtoffers hebben aangifte gedaan. De man was postbode in Wommels en in dezelfde plaats jeugdleider bij de voetbalvereniging SDS. Hij zegt geen geweld te hebben gepleegd bij het misbruiken van de pupillen uit de voetbalteams. Hij gebruikte meestal geen condooms en koos vaak jonge jongens om het risico op aids te verkleinen.

Uitspraak volgt op 29 december.

NYHN 16-12

Drunenaar van ontucht verdacht met vier meisjes

BD 3-12

Van een verslaggever

DRUNEN - De politie van Drunen heeft een 57-jarige inwoner van die plaats aangehouden. Hij wordt verdacht van ontucht met vier meisjes in de leeftijd van vier tot en met negen jaar.

De ontucht heeft zich afgespeeld in de maanden mei en juni van dit jaar. De zaak kwam aan het licht toen een van de meisjes haar ouders van het voorval in kennis stelde.

Twee van de kinderen zijn verhoord in de politieverhoorstudio voor minderjarigen in Eindhoven. Daaruit is volgens de politie gebleken dat de man ontuchtige handelingen pleegde bij de kinderen en dat de kinderen dat ook bij hem moesten doen.

De man is voorgeleid aan de officier van justitie in Breda. Hij heeft een aantal feiten bekend. De man blijft voorlopig ingesloten.

Vrijspraak gevraagd voor aanrander zonder slachtoffer

Van onze redacteur

René (38) uit Schaarbeek moest zich maandag voor de correctionele rechter verantwoorden voor aanranding op de eerbaarheid van een minderjarige jongen. Hij zou samenwonen met een Turk van 15 jaar, met wie hij ook seksueel contact zou hebben. René had hiervoor in november 1993 bij verstek 3 jaar cel gekregen en stond nu terecht bij verzet. Het parket moest maandag heel wat gas terugnemen, want het bleek dat men het slachtoffer niet had gevonden.

De hele affaire kwam in maart 1992 aan het rollen door een anonieme klacht van een zogenaamde buur met de fraaie naam A(lfred) Noniem (!). René bekende aanvankelijk, maar later zegde hij dat hij met zijn verklaringen een plezier wilde doen aan de gerechtelij-

ke politie. Hij ontkent dus. Bij een huiszoeking vond men een cassette met pornografische beelden en allerlei enveloppes met namen op en haar erin. Volgens de gerechtelijke politie ging het om schaamhaar van diverse jongens, volgens René om haar van diverse kamelen.

Hij verzamelt dat om wetenschappelijke redenen, hij bekijkt het onder de microscoop. Op een vroegere zitting had rechter Claire De Gryse bevel gegeven om het 15-jarige slachtoffer op te sporen. Ondanks vlijtig speurwerk had de gerechtelijke politie geen slachtoffer gevonden. Onderzoek van de haren leverde niets op. Het parket droop af: anonieme klachten en bekentissen alleen volstaan immers niet als bewijs. Zeker niet als ze later werden ingetrokken. Mr. Roland Menschaert vroeg de vrijspraak. Uitspraak op 24 januari.

J.D.W.

GVA 20.12.94

Broers verdacht van seksueel misbruik zusjes

NVHN 21-12

WEITEVEEN - De regiopolitie Zuidoost-Drenthe heeft twee broers uit Weiteveen aangehouden die er van worden verdacht in het begin van de jaren tachtig hun twee jongere zusjes seksueel te hebben misbruikt. Het gaat om de 31-jarige D.K. en de 34-jarige W.P.K. Onlangs deed hun inmiddels 23-jarige zusje bij de politie aangifte van het feit dat zij in het begin van de jaren tachtig gedurende een periode van drie jaar meerdere keren door haar broers seksueel is misbruikt.

Daarna heeft ook een ander zusje zich met een soortgelijk verhaal bij de politie gemeld. Officier van justitie mr. S. Tempel bevestigt dat in deze zaak een gerechtelijk vooronderzoek is opgestart. Over de vorderingen daarvan kan hij niets zeggen.

Rotterdammer gepakt voor mensenhandel

TEL 20-12 ROTTERDAM, dinsdag De Rotterdamse politie heeft gisteren een 34-jarige Rotterdammer aangehouden wegens mensenhandel. De man is eigenaar van een privéhuis en een escortbureau.

Voor een nationale en internationale klantenkring van pedofiele homofielen beschikte hij over enkele tientallen, voor het merendeel minderjarige, jongens die tegen betaling seksueel werden gebruikt.

De zaak kwam aan het rollen door een tip van de politie in Hamburg. Twee Duitse jongens hadden daar in juni aangifte gedaan van wederrechtelijke vrijheidsberoving en mensenhandel.

De twee Duitse jongens die aangifte hebben gedaan van mensenhandel en vrijheidsberoving zijn er volgens justitie psychisch zo slecht aan toe dat ze professionele hulp hebben moeten zoeken.

■ **ONTUCHT** De rechtbank in Dordrecht heeft donderdag de 73-jarige hulpverlener H.W. veroordeeld tot een jaar gevangenisstraf, waarvan elf maanden voorwaardelijk. Ze acht bewezen dat de man tijdens zijn werk diverse keren ontucht heeft gepleegd met een minderjarige jongen die aan zijn zorg was toevertrouwd. W. moet zich tijdens een proeftijd van twee jaar laten begeleiden door de reclassering.

Vier jaar cel voor verkrachting stiefdochter

Dendermonde - De correctionele rechtbank van Dendermonde heeft Ronald V. (44) uit Temse veroordeeld tot vier jaar cel. De man werd voor een periode van vijf jaar onziet uit de rechten. Beklaagde verscheen aangehouden voor de rechter. Van 1

december 1992 tot begin oktober 1994 maakte hij zich schuldig aan verkrachting en aanranding van de eerbaarheid van zijn twee stiefdochter, meisjes van elf en dertien jaar. Op 15 oktober van dit jaar werd de man reeds onder arrest geplaatst.

GVA 21.12.94

Rotterdammer verdacht van handel in jongens

GPD Rotterdam

Justitie in Rotterdam heeft gisteren een 34-jarige Rotterdammer aangehouden op verdenking van mensenhandel. De verdachte bemiddelde op het gebied van betaalde seksuele contacten tussen minderjarige jongens en pedofielen. De Rotterdammer beschikte voor een nationale en internationale klantenkring over enkele tientallen meest minderjarige jongens die tegen betaling seksueel werden ge-

bruikt. De Rotterdamse officier van justitie mr. J.H. Wesselink spreekt van 'een forse zaak'. Nadere gegevens wil hij echter niet verstrekken. Justitie in Rotterdam verwacht nog meer arrestaties.

De Rotterdammer had, voor zover nu bekend, voor zijn handel contacten in Europa en in de Verenigde Staten. De gebruikte jongens komen uit verschillende landen. Het onderzoek heeft zich vooral toegepast op jongens uit de omgeving van Rotterdam.

Boy, 12, on rape charge

A boy aged 12 denied raping a girl aged 11 when he appeared before a youth court in Northwich, Cheshire, yesterday. He also denied indecently assaulting a girl aged nine. If convicted, the boy, who was 11 at the time of the alleged rape, would be the youngest found guilty of the offence in Britain. He was remanded on conditional bail.

TIM 21.12.94

Verkrachting met gesloten deuren

Assisen Henegouwen - Het hof van assisen van Henegouwen heeft maandag beslist dat het proces van de 24-jarige P. M. uit Charleroi met gesloten deuren zal worden behandeld. De jongeman wordt beschuldigd van de verkrachting van een meisje van zeven op 3

november 1993

De maatregel werd even opgeheven voor de verklaring van de gerechtspsychiater, die een licht verzwakte verantwoordelijkheid aan M. toekende wegens persoonlijkheidsproblemen.

GVA 20.12.94

Schuldig aan verkrachting van 7-jarig meisje

Assisen Henegouwen - Het assisenhof van Henegouwen heeft dinsdag de 24-jarige Philippe Mairesse uit Charleroi schuldig geoordeeld aan verkrachting van een meisje van 7. Het arrest viel na circa een uur beraadslaging.

Het proces van Mairesse verliep deels achter gesloten deuren. Dinsdagvoormiddag hoorde het hof o.m. de getuigenissen van de moeder van het

slachtoffer en van twee sociale assistentes. Deze laatste verklaarden dat het meisje aanvankelijk erg getraumatiseerd was, maar het sindsdien beter stelt.

Voorts leerden de juryleden dat zowel het slachtoffer als de dader, uit een sociaal sterk achtergesteld milieu komen.

Het arrest wordt vandaag verwacht.

Levenslange dwangarbeid in zedenzaak

Assisen Henegouwen - De 24-jarige Philippe M. werd woensdag door het assisenhof van Henegouwen veroordeeld tot levenslange dwangarbeid wegens verkrachting van een zevenjarig meisje. De jury had hem dinsdagavond schuldig bevonden.

Jury en Hof waren strenger dan de openbare aanklager, die rekening wilde houden met verzachtende omstandigheden en een straf van meer dan 10 jaar eiste, de limiet voor proba-

tie-uitstel. De advocaat-generaal geloofde immers niet dat M. zich zou houden aan de eisen die gepaard gingen met een voorwaardelijke vrijlating.

De verdediging was ervan overtuigd dat de man zich wel kan reintegreren in de samenleving en wees erop dat haar cliënt is veranderd na anderhalf jaar voorhechtenis.

Hof en jury hielden geen rekening met beide voorstellen en veroordeelden de jongeman tot de maximumstraf.

Boy rapist gets 3 years for attack on girl, 13

By Paul Stokes

A BOY of 15 who raped a younger girl after she rejected his advances was sentenced yesterday to three years' youth custody.

Swansea Crown Court was told that he attacked the 13-year-old, who attended the same school, as she went to buy a Mother's Day present.

Judge Martin Stephens told the boy, who had been convicted of rape at an earlier hearing, that had he been an adult he would have jailed him for seven years.

Mr Huw Evans, prosecuting, said that the girl told her parents about the attack two days after it happened.

He said: "She knew him from school because he had asked her to go out with him. He caught up with her and asked her out again. When she refused he grabbed her and led her down an alleyway to a riverbank."

In a police video interview shown to the court the girl said: "He started walking beside me asking me why I wouldn't go out with him."

"He kept saying 'Why?' and I said 'Leave me alone'. He pulled me down a slope to the bank of the river. He undid the belt of my trousers and pulled them down."

The boy, from Troedyrhiw, near Merthyr Tydfil, Mid Glamorgan, had denied rape.

Minderjarigen plegen ontucht met kinderen

LEEWARDEN (ANP) - De politie heeft in Bolsward twee verdachten van dertien en veertien jaar aangehouden die ontucht met kinderen tussen de vijf en negen jaar zouden hebben gepleegd. De politie zegt dat alle slachtoffers, zowel jongtjes als meisjes, bij haar bekend zijn.

De betrokken ouders hebben aangifte gedaan. Beide verdachten hebben gedeeltelijk bekend en bevinden zich momenteel in voorarrest.

Vriendjes vast op verdenking van misbruik buurtkinderen

Van onze correspondenten **LEEWARDEN** - Twee jongens uit Bolsward van 13 en 14 jaar zijn vorige week aangehouden op verdenking van ontucht met jonge kinderen. De slachtoffers zijn tussen de vijf en negen jaar. Het gaat zowel om meisjes als om jongetjes.

Politie en justitie willen geen mededelingen doen over het aantal slachtoffers. Wel is duidelijk dat het om een vrij grote groep gaat. De twee jongens zijn al voorgeleid aan de officier van justitie en de kinderrechter. Inmiddels hebben ze een gedeeltelijke bekentenis afgelegd en zitten ze in voorarrest.

Nadat de jongens opgepakt waren, ontstond er grote onrust in Bolsward. Ouders waren bang dat hun kinderen slachtoffer waren geworden. De politie is er echter van overtuigd dat alle slachtoffers nu bekend zijn. Inmiddels hebben alle betrokken ouders aangifte gedaan en bevindt het politie-onderzoek zich in een afrondende fase.

Omdat de verdachten minderjarig zijn, zal de zaak achter gesloten deuren worden behandeld. Wat er precies is gebeurd en om hoeveel slachtoffers het gaat, wil het openbaar ministerie niet zeggen. "Omdat na de aanhouding van de jongens onrust ontstond, hebben we een verklaring uitgebracht. Daarin is benadrukt dat alle slachtoffers bekend zijn. Andere ouders hoeven zich hierover dus geen zorgen meer te maken", aldus R. Wijmenga, woordvoerder van het openbaar ministerie in Leeuwarden.

Op de rooms-katholieke basisschool in Bolsward zijn vijf kinderen slachtoffer geworden. "Het probleem speelt op verschillende scholen. De twee jongens woonden in dezelfde buurt en hebben daar de kinderen misbruikt", vertelt schooldirecteur M. Krijnsen. "Ouders van de betreffende leerlingen hebben mij verteld dat hun kinderen zijn misbruikt. Wat er precies gebeurd is, weet ik niet, maar het is in ieder geval verschrikkelijk."

De directeur heeft geen idee om hoeveel kinderen het in totaal gaat. "Ik heb nog geen contact gehad met de politie of met collega's van andere scholen. Het is onze taak de leerlingen zo goed mogelijk in de gaten te houden en te kijken hoe ze functioneren."

Voor de ouders is inmiddels slachtofferhulp ingeschakeld.

TDF 13.12.94

Child abuse priest finds new living in a church

OBS 04.12.94

Michael Durham

A ROMAN Catholic priest convicted of child abuse in the Republic of Ireland four years ago is again working as a priest in south-east London, apparently with the full backing of Church leaders who have kept his background a secret.

Father James Doyle's duties at St Peter and the Guardian Angels, Rotherhithe, have included christenings and visits to local schools. His conviction for indecent assault by a court in Wexford appears to have been well known to fellow priests and church authorities in London. However, it was not shared with churchgoers or parents, who were shocked at the disclosure.

The case is the latest in a series of child abuse scandals involving the Catholic Church in Ireland and Britain. Last month, the Irish government fell over claims of a cover-up over the failure to extradite a paedophile priest, Father Brendan Smyth, from Northern Ireland.

Father Doyle, 45, pleaded guilty in 1990 to indecently assaulting a 12-year-old boy, the son of a senior Catholic Church official, at the boy's home in Wexford. The assault was witnessed by the child's father, who called the police.

The priest, who had been a curate at Clonard, Wexford, for more than 10 years, was given a three-month suspended prison term on the understanding that he would be leaving the country.

He had earlier served for five years in the Roman Catholic Anderstown area of Belfast. He is understood to have moved suddenly away from Belfast in 1979.

After the court appearance, Father Doyle moved to England, where he was then said to be receiving treatment for alcoholism at a centre in Stroud, Gloucestershire. His arrival in Britain only came to light after he was recognised in London.

Last week, Father Doyle was still carrying out duties at St Peter's, although colleagues were determined to protect him. On Friday morning, *The Observer* watched Father Doyle celebrate mass at the redbrick church.

He is thought to have been staying for at least a year at the presbytery, home of the regular parish priest, Father Jim Furlon. When *The Observer* knocked at the door, they were told Father Doyle had moved away. But a few minutes later, *The Observer* confronted him at a back door. The priest fled.

He has visited at least two local Roman Catholic schools, St Joseph's primary and St Michael's

Father Doyle: Christenings and visits to local schools.

secondary. Although he is known to staff, there is nothing to indicate they were aware of his background.

Many parents were indignant that they had not been informed. 'But you can be sure the Church has known about him all along. They are just protecting each other,' said one mother. Another parent said: 'This man baptised one of my children, but I would never have let him near if I had known. He occasionally came to school to take mass or assembly. I am shocked. The Church should not allow anybody who is even suspected of child abuse to be a priest.'

The Catholic Church's own guidelines on child abuse warn that when a priest is accused of misconduct 'there is a temptation to protect that person, and the Church, from the glare of publicity... Against this, it must be made clear that the first concern is the child.'

'Any attempt to cover up abuse, or even the suspicion of abuse, is misguided and highly dangerous.'

The Roman Catholic diocese of Southwark released a brief statement distancing itself from Father Doyle. It said the priest had been given 'hospitality' by the parish priest in Rotherhithe, who was a childhood friend. But the diocese insisted he had not been given an official post.

'Because of his background, there was no question of his being given an appointment in the diocese. He celebrated mass regularly as any priest does, but was not engaged in regular pastoral work and therefore had no ministry involving him with children.'

Father Richard Moth, the diocesan communications officer, said the diocese was not involved in deciding Father Doyle's future. Yesterday, that future looked doubly uncertain. On Friday, Father Doyle had been due to move permanently to St Mary and St Michael in Commercial Road, east London.

A woman who answered the phone on Friday, said: 'We understood he was coming to help out. We expected him here today, but he hasn't turned up. Now we've been told that he won't be coming after all. We don't know why.'

■ A second allegation of child sex abuse against a priest who served in Derry six years ago has emerged. The former Bishop of Derry, Dr Edward Daly, was informed of the allegation more than three years ago, writes *Eamonn McCann*.

The priest, currently in a monastery in the Republic, is understood to be taking independent legal advice about his position after being urged by his Cistercian order to return to the North and make a statement responding to the first allegation of a serious sexual assault on a girl, reported in last week's *Observer*.

According to a reliable source, the new allegation concerns a girl who claimed that Father X abused her while staying in the family home in 1988. The girl was 13 at the time. As with the first case, her claim did not emerge until three years later when she spoke to a teacher who in turn informed local social services. Both the RUC and the Church in the diocese were then

'Regret' over abuse priest's school visits

GUA 05.12.94

David Sharrock in Belfast and Paul Myers

A ROMAN Catholic diocese yesterday said it "deeply regretted" that a priest convicted of child sex charges in the Irish Republic four years ago had been visiting schools in south-east London.

The future of Father James Doyle would now be a matter for his bishop in Ireland, the diocese of Southwark said.

The revelations over Father Doyle, who had been the guest of Fr Jim Furlon, the priest at St Peter and the Guardian Angels in Rotherhithe, south-east London, for a year are the latest in a series of child abuse scandals involving the Catholic Church in Ireland and Britain. There are allegations against at least 10 priests, and police are conducting investigations both sides of the Irish border. In Londonderry, a file has been sent to the Director of Public Prosecutions, and investigations are being carried out by the RUC in Craigavon, Mid-Ulster, and Downpatrick, South Down.

Cardinal Cahal Daly, the Catholic Primate of All Ireland, said last week he expected more allegations against his priests would be made and pledged there would be no attempt to shelter those accused.

He added: "They should be handed over to the authorities. Once substantial cases are verified and known to be substantial, the police should be informed."

Father Doyle, aged 45, was given a three-month suspended sentence in 1990 after pleading guilty to indecently assaulting a 12-year-old boy in Wexford. The sentence was given on the understanding he was leaving Ireland.

He had earlier served as a priest for five years in Anderstown, west Belfast, but is understood to have left suddenly in 1979.

The Southwark diocese statement said: "Before agreeing to

such hospitality the diocese received an assurance from the centre where Fr Doyle received many months of therapeutic treatment that he was in no way a danger to children. Because of his conviction he was not offered a pastoral appointment and any suggestion that such an appointment be made was rejected. Therefore it was not felt necessary to reveal his history to parishioners."

But despite assurances that Fr Doyle would not have contact with any children, he presided over christenings and entered local schools.

The statement added: "While it is to be deeply regretted that Father Doyle has been entering schools, it must be stressed that at the time Fr Doyle was offered hospitality in the parish it was agreed that he would not engage in such work."

Fr Doyle could not be contacted yesterday. A woman at St Peter and the Guardian Angels last night referred calls to diocese headquarters.

The diocese's apology is the latest blow to the church which an Irish bishop yesterday admitted had been thrown into chaos by revelations surrounding Father Brendan Smyth, whose abuse of children over a 24-year period brought down the Irish government.

Thomas Flynn, the Bishop of Achonry, in Co Sligo, told BBC Radio 4's Sunday programme there could be 200 similar cases pending. He admitted the church had chosen to shelter priests from the legal authorities by moving them around when complaints were made.

"We didn't appreciate the seriousness of the problem. In many cases it was felt that those incidents happened because of the circumstances in which a priest found himself and that if you took him out of those surroundings he would recover from the temptation," Bishop Flynn said.

"The first thing to restore order would be to accept the fact that we are in chaos and to accept the fact that very many people have been hurt."

Seksschandalen rond priesters schokken Ieren

Door onze correspondent Bob van Huët

Geld. 30/11

LONDEN - De katholieke kerk in Ierland wordt geteisterd door een reeks schandalen rond priesters met seksuele problemen. Zestig van hen, inclusief een aantal pedofielen, blijken te worden behandeld in een Dublinse kliniek. Die heeft hiervoor op verzoek van de kerkhierarchy een speciale afdeling geopend.

Voorheen werden voor verleiding bezweken biechtvaders meestal discreet naar de Gracewell Clinic in het Engelse Birmingham gestuurd. De Ierse krant *The Irish Independent* onthulde onlangs dat sinds enige tijd gespecialiseerde hulpverlening bestaat in de eigen

hoofdstad, de St. John of God Kliniek, aan de zuidkant van Dublin. Tot voor kort stond deze instelling vooral bekend als particulier afkickcentrum voor drug- en alcoholverslaafden.

De omvang van het 'priesterprobleem' heeft een schok teweeg gebracht in het zo traditionele Ierland. In geen ander Europees land - uitgezonderd misschien Polen - heeft de katholieke kerk nog zoveel invloed en gezag als op het groene eiland. De kerkhierarchy heeft abortus laten uitbannen en scheiding verboden. Ierse televisiestations luiden nog altijd drie maal daags de angelusklok. Zeker op het platteland hebben de priesters veel van hun traditionele macht behouden.

De recente onthulling over de kliniek volgt op het schandaal rond de pedofiele priester Brendan Smyth.

Ontucht

De politieke rel die volgde op het uitstel van zijn uitlevering - zeven maanden - aan de justitie in Noord-Ierland leidde begin deze maand tot de val van de Ierse regering. De omstreden procureur-generaal die de ziekelijk pedofiele priester de hand boven het hoofd had willen houden (al dan niet op aandrang van de kerkhierarchy) moest later aftreden als president van de Hoge Raad. De wegens tientallen zaken gezochte priester gaf zich uiteindelijk zelf aan bij de Ulster autoriteiten en werd deze

zomer veroordeeld tot vier jaar cel. De zaak Smyth was geen incident. Verschillende Ierse pastoors zijn de afgelopen jaren veroordeeld wegens ontucht met kinderen. Vorige week kreeg een priester vijftien maanden gevangenisstraf wegens aanranding van een student. Een andere pastoor is voortvluchtig na beschuldigingen van pedofilie in Noord-Ierland.

Afgaande op de eindeloze reeks onthullingen en beschuldigingen in de Ierse kranten lijkt de nationale kerk problemen te hebben met haar strenge dogma's. Alle vormen van seks buiten het huwelijk worden als zondig gezien. Triest was het geval van de 68-jarige priester die vorige week overleed in de sauna van de Incog-

nito Club, een bekend homotreffpunt in Dublin. Twee andere priesters waren aanwezig om hem de laatste sacramenten te geven. Een woordvoerder van de katholieke kerk meent dat sprake is van een hetze in de media en betreurt het 'ontbreken van perspectief' in het debat over de schandalen. Desondanks vaardigde de kerk nieuwe 'richtlijnen' uit voor priesters die beschuldigd worden van ontucht. "Het gebeurde maakt wel", aldus ex-minister van vrouwenzaken Nuala Fennell, "dat de Ieren eindelijk eens gaan nadenken over de traditionele en autoritaire dogma's". Sinds 1990 is het aantal seminaristen in Ierland met een derde afgenomen en het aantal intredingen in kloosterorden gehalveerd.

Lage drempel voor r.-k. aanpak seksueel misbruik pastores

Van onze kerkredactie **TK 15-12**
AMSTERDAM - Eerder dan de gezamenlijke Samen-op-weg kerken heeft de r.-k. kerk in Nederland een algehele regeling rond voor afhandeling van zaken van seksueel misbruik in pastorale situaties. De zeven bisdommen en alle religieuze orden en congregaties hebben zich met de landelijke regeling akkoord verklaard.

Doel is het opvangen en steunen van de slachtoffers, de begeleiding en berechting van daders en het doen stoppen en voorkómen van het misbruik. Daartoe is gekozen voor een laagdrempelige opvang via een 06-nummer, een deskundige en vertrouwenspersonen. De regeling is voorbereid door de bisschoppelijke commissie vrouw & kerk, die heeft onderstreept hoe complex deze materie is. Seksueel misbruik kan gemakkelijk een schok teweeg brengen in de betreffende parochie en een smet werpen op andere pastores. Het gevaar van dit misbruik is in de intieme pastorale verhouding nooit uit te sluiten. Men verwerpt de suggestie dat het celi-

baat een bepalende factor voor seksueel misbruik zou zijn. Naast de genoemde taken gaat de aandacht ook uit naar de zorg om geruchtenstromen en anonieme beweringen tegen te gaan. Juridische verjaring van seksueel misbruik zal geen reden zijn een klacht niet te behandelen. Op basis van ervaringen in Amerika zal alles gedaan worden om valse van ware klachten te onderscheiden.

De regeling, die op 1 januari ingaat en waarvoor dan een brochure zal verschijnen, wijkt af van wat het kerkelijk recht voorziet. Dat stelt de bisschop of in geval van misbruik door een kloosterling de hogere overste aan als verantwoordelijk aanspreekpunt. Formeel blijft dit overeind, zeker ook voor het eindoordeel, maar het is in de praktijk een veel te hoge drempel om mee te beginnen, zo vinden alle betrokkenen. Men verklaart overigens geen idee te hebben over de omvang van deze vorm van misbruik in de kerk.

Bij de drie SoW-kerken is op het ogenblik een andere, maar vergelijkbare regeling in de maak.

Rk kerk krijgt regeling tegen ontucht pastors

Van onze verslaggever **VK**
AMSTERDAM **15-12**

De Nederlandse rooms-katholieke bisschoppen en alle religieuze orden en congregaties zijn akkoord gegaan met een regeling tegen seksueel misbruik in pastorale relaties. De regeling bevat een procedure voor de behandeling van klachten van seksueel misbruik door priesters, diakens, religieuzen, pastoraal werkers en andere kerkelijke medewerkers.

Op grond van die procedure moeten maatregelen worden getroffen tegen de daders. De nieuwe regeling zal begin 1995 worden ingevoerd.

De klachten kunnen bij een landelijk meldpunt worden aangemeld. Deskundigen van het meldpunt moeten vervolgens pastorale en juridische begeleiding regelen.

Als een slachtoffer een kerkelijke of civielrechtelijke procedure wil beginnen, biedt het meldpunt de diensten van een juridisch adviseur aan.

Hoewel de omvang van het seksueel misbruik in Nederland niet bekend is, vinden bisschoppen en religieuzen een makkelijk toegankelijke regeling van groot belang.

Het gevaar van seksueel misbruik is aanwezig in veel beroepen, schrijft de bisschoppelijke commissie die de regeling heeft voorbereid, maar het ambt van pastor zou 'aan geen enkele twijfel onderhevig' mogen zijn.

Aanpak misbruik door religieuzen

UTRECHT - De Nederlandse bisschoppen en alle religieuze orden en congregaties zijn akkoord gegaan met een regeling tegen seksueel misbruik in pastorale relaties. Dit heeft het secretariaat van het RK Kerkgenootschap gisteren meegedeeld.

De Rooms-Katholieke Kerk is daarmee na de Gereformeerde Kerken in Nederland het tweede kerkgenootschap dat seksueel misbruik systematisch aanpakt.

De regeling bevat een procedure voor de behandeling van klachten van seksueel misbruik door priesters, diakens, religieuzen, pastoraal werkers en andere kerkelijk medewerkers.

De bedoeling van de procedure is recht te verschaffen aan slachtoffers en maatregelen te treffen tegen de daders. De klachten kunnen bij een landelijk meldpunt worden aangemeld. (ANP)

Man moet in de kerk boeten voor incest

64E 31-12
 (Van onze correspondent)

BARNEVELD - De Utrechtse rechtbank heeft een 61-jarige Barnevelder schuldig bevonden aan incest. Daarmee is de kous niet af. De man is lid van de gereformeerde gemeente in Barneveld. En als belijdend lid heeft hij zich onder de kerkelijke tucht gesteld. Nu de zonden van de man door de rechtszaak openbaar zijn geworden, schrijft de kerkelijke tucht voor dat de man ten overstaan van de hele gemeente boete moet doen.

De Barnevelder kreeg een gevangenisstraf van vijftien maanden, waarvan zes voorwaardelijk met een proeftijd van twee jaar. Tegen hem was een celstraf geëist van twee jaar, waarvan zes maanden voorwaardelijk.

Wanneer de man moet verschijnen voor zijn geloofsgenoten is onduidelijk. De zaak wacht nog op behandeling door de kerkeraad. Vast staat wel dat als hij weigert in het openbaar zijn schuld te belijden, hij op termijn uit de gereformeerde gemeente wordt gestoten. Bij niet-gelovigen ontmoet het in openbaar boete doen doorgaans weinig weerstand. Het wordt al gauw vertaald als het nodeloos kleineren en stigmatiseren van de betrokkene. Zo hield de advocaat van de man mr. A. Bouw tijdens de zitting de rechtbank voor dat zijn cliënt dubbel wordt gestraft.

Die man heeft er geen snars van begrepen, zo vindt een scriba uit een omliggende gemeente. Omdat zijn Barneveldse collega D. Roest

zich onthoudt van commentaar, vindt hij het ongepast zich onder naam 'in de zaak te mengen'. Hij is wel bereid 'voor goed begrip van deze heikele kwestie' inzicht te geven in de achtergronden.

De doelstelling van kerkelijke tucht is niet straffen, maar genezen. Het woord 'tucht' zet in dit verband mensen die niet thuis zijn in de reformatorische leer, al snel op het verkeerde been. Bij het woord 'tucht' doemt immers het beeld op van het met een straffe hand optreden tegen mensen die over de schreef zijn gegaan. Maar van oorsprong heeft het woord een mildere lading. 'Tucht' is afkomstig van 'tiën' of 'tiegen' wat (recht)trekken betekent.

De Brieven aan de gemeenten in Klein-Azië (Openbaring 2) vormen de bijbelse grondslag van de kerkelijke tucht. De grondslag van de praktische uitvoering is eveneens vrij gedateerd: De Dordtse kerkorde van 1618 en 1619. Het 'rechtstrekken' dient een drieledig doel. Handhaving van de eer van God, het bewaren van de heiligheid van de gemeente en ten slotte het behoud van de zondaar.

Ergernis

De uitoefening geschiedt door zowel de leden zelf als door de herders (predikant en ouderling). Ieder lid heeft volgens de scriba de plicht een lid dat niet 'overeenkomstig Gods woord' leeft daarop aan te spreken. Buitenstaanders vatten dat vaak op

als bemoeizucht, zo ervaart onze zegsman. Onder de kerkelijke tucht vallen alle volwassene belijdende leden (leden dus die in het openbaar hun geloof beleden hebben) die kunnen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid.

De kerkelijke tucht is vanzelfsprekend van toepassing als de Tien Geboden met voeten worden getreden. Maar daarmee zijn we er niet. Niet voor niets zijn over de duiding van De Dordtse Kerkorde dikke boeken volgeschreven. Het is een materie waar nogal wat haken en ogen aanzitten, erkent de scriba. In zijn algemeenheid kun je zeggen dat de tucht betrekking heeft op menselijk handelen dat ergernis veroorzaakt. En dan gaat het er niet om of iemand zich aan het gedrag van een ander ergert. Dan zou het hek van de dam zijn. De één ergert zich immers groen en geel aan gedragingen waar de ander zijn schouders voor ophaalt. Nee, zo stelt ds. K de Gier in zijn gezaghebbende boek over De Dordtse Kerkorde, ergernis veroorzakende zonden zijn zonden die gevaarlijk zijn, omdat ze gemakkelijk door anderen worden nagevolgd en afbreuk doen aan de praktijk van het heilige leven.

De openbare schuldbelijdenis is verwoord in artikel 75 van de kerkorde. Daarin wordt gesteld dat de verzoening van de zonden die openbaar zijn geworden (bijvoorbeeld door een rechtszaak), in het openbaar zal geschieden. Door in het openbaar schuld te belijden verkrijgt de zondaar barmhartigheid,

zo is althans de gedachte in reformatorische kring.

De vorm waarin de openbare schuldbelijdenis plaats vindt laat de kerkeraad aan de kerkeraad van de gemeente over. Er zijn twee mogelijkheden: openbare schuldbelijdenis tijdens de openbare eredienst of schuldbelijdenis ten overstaan van de kerkeraad, met daarna openbaarmaking door middel van afkondiging in de eredienst.

De eerste vorm is vrij uitzonderlijk, maar wordt wel toegepast. Ook in Barneveld. Bijvoorbeeld als paartjes zijn bezweken voor de vleeselijke lusten en 'moeten trouwen'. Het gevolg van de zondige gemeenschap voor het huwelijk is door het bollen van de buikje van de aanstaande immers 'openbaar' geworden en moet dus ook in het openbaar worden afgedaan.

Wat moeten we ons voorstellen bij een openbare schuldbelijdenis? Hoewel de scriba erkent dat het niet niks is om boete te doen ten overstaan van de gehele gemeente, wordt er zeker geen 'show' van gemaakt. Hij of zij hoeft niet de hele affaire op te rakelen. Meestal stelt de predikant drie vragen: of erkend wordt dat tegen een bepaald gebod gezondigd is; of dat hem/haar van hart leed doet; of hij belooft voortaan heilig te leven. Als een kort 'ja' klinkt is de zonde afgedaan, of, zoals de scriba het omschrijft: 'weggegooid in de zee van eeuwig vergeten'.

ELW
24-12 **Walgelijk** Elke dag weer worden er over de gehele wereld miljoenen kinderen misbruikt. Zonder dat er ook maar een haan naar kraait. Neem het toenemende verschijnsel van **kinderprostitutie**. Waarbij jongetjes en meisjes (vaak nog geen acht jaar!) hun leven in bordelen moeten slijten. Om aan de lopende band door sexbeluste toeristen (ook Nederlanders) voor nog geen grijpstuiver te worden misbruikt. Je wilt het niet geloven, maar het is de **gruwelijke werkelijkheid** in Thailand, in de Filipijnen, India, Sri Lanka en vele andere landen in Zuid-Oost Azië, Latijns Amerika en Afrika. En wat te denken van de afschuwelijke praktijken van **kinderarbeid** in de tapijtindustrie (zie ook Elsevier van 3 december jl.). In het schemerdonker van tapijtfabriekjes in India, Nepal en Pakistan zitten kinderen van vaak nog geen tien jaar van vroeg tot laat **vastgeketend aan weefgetouwen**. Ze werken zich letterlijk dood op wollen tapijten en haardkleedjes. En er wordt grof geld met ze verdiend. Want hoe kleiner de vingertjes, hoe fijner de knopen en hoe meer geld de tapijten opleveren voor de **uitbater**. . . . Het zijn nog maar twee voorbeelden van een wereld vol misbruik van kinderen. Misbruik waar we met z'n allen keihard tegen moeten optreden. Net zolang tot alle vormen van kinderexploitatie uit deze wereld zijn verdwenen.

ChildRight Worldwide vecht elke dag tegen kinderexploitatie. ChildRight is een initiatief van ruim 100 Nobelprijswinnaars. We zoeken wegen om kinderexploitatie grondig aan te pakken. We sporen oorzaken op en zoeken er oplossingen voor die liefst op korte termijn werkelijk effect kunnen sorteren. We hebben al heel wat bereikt, maar er valt nog zoveel te doen. Daar hebben wij uw hulp bij nodig.

Help ons. Bijvoorbeeld door de petitie te tekenen die u hieronder aantreft. Of door voor slechts fl. 7,50 per maand donateur te worden. Giro 633 633. U helpt er miljoenen kinderen mee!

Kinderexploitatie. Je wilt het niet geloven. Maar het is de gruwelijke realiteit.

Straf Kinderexploitatie Af.

PETITIE 1 AAN DE NEDERLANDSE REGERING.	PETITIE 2 AAN Vliegmaatschappijen en Reisburo's.	PETITIE 3 AAN TAPIJTHANDELAREN EN -IMPORTEURS
Verander de wet. Maak sexueel misbruik van kinderen in het buitenland door Nederlanders ook in Nederland strafbaar!	Voeg informatie over de afschuwelijke praktijken van kinderprostitutie toe aan alle tickets naar landen waar dit voorkomt!	Voer het tapijt-keurmerk in, als garantie dat er géén kinderhanden meer aan het maken van kleden en tapijten te pas komen.
Handtekening	Handtekening	Handtekening

Naam in blokletters _____
Adres _____
Postcode _____ Woonplaats _____

Stuur deze bon in een voldoende gefrankeerde envelop naar ChildRight Worldwide, Vondelstraat 120 D, 1054 GS Amsterdam. De stichting heeft geen winstoogmerk en is ingeschreven in A'dam S-213.793.

Ik onderschrijf daarmee tevens de acties die ChildRight Worldwide in de toekomst zal ondernemen om kinderexploitatie uit de wereld te helpen.

Ik machtig daarom ChildRight Worldwide om eenmalig een bedrag van f. van mijn bank/girorekening af te schrijven.

Ik word daarom donateur en machtig ChildRight Worldwide om tot wederopzegging maandelijks fl. 7,50 van mijn bank/girorekening af te schrijven

Naam in blokletters _____
Adres _____
Postcode _____ Woonplaats _____
Bank/gironummer _____
Handtekening _____

Nederlandse justitie liet man lopen

Uitgever reisgids buit kinderseks uit

Door Bob Kroon Geneve
UN 27/11

Edmond Kaiser, de Zwitserse oprichter van Terre des Hommes, verklaarde gisteren dat zijn organisatie in het verleden vruchteloos heeft geprobeerd de Nederlandse overheid ervan te doordringen dat Stamford moest worden gestopt. In Spartacus wordt publiciteit gemaakt voor 'Holiday Help Portfolios', een supplement voor pedofiele toeristen in bijvoorbeeld de Filipijnen, Sri Lanka en Noordafrikaanse landen dat voorziet in 'happy boys' die 'een bed voor de nacht zoeken'.

Elders worden aan gegadigden kinderen van iedere leeftijd, ieder geslacht en iedere prijs aangeboden. Klachten bij autoriteiten in Manilla en Sri Lanka worden volgens Kaiser 'sympathiek onthaal', maar daar bleef het bij. In een brief aan Terre des Hommes zegt Stamford te hopen, "dat onze vijanden ooit begrip kunnen opbrengen voor seks tussen mannen en jongens".

De Franse arts François Lefort, die namens Terre des Hommes de aanbidding van Stamford's publicaties ter plaatse onderzocht, kwam tot schokkende conclusies. Hij bestempelde Pataya, het Zandvoort van Bangkok, als het 'grootste kinderboorddeel ter wereld'. In Manilla wordt de helft van de straatkinderen gestitueerd, aldus Lefort. "In steden als Colombo, Manilla, Bangkok en Dakar is het leuren met kinderen als koopwaar voor westerlingen zo'n alledaagse zaak geworden, dat alleenreizen de mannelijke toeristen uit Europa al bij voorbaat als pedofiel worden beschouwd".

John Stamford meldt zich ziek

Turnhout - Voor de correctionele rechtbank van Turnhout moest gisteren normaal het proces van John Stamford worden voortgezet. Deze 55-jarige Engelsman wordt ervan verdacht uitgever te zijn van de zogenaamde Spartacus-gids, een boek voor homoseksuelen dat zich via codes ook tot pedofielen zou richten.

Rechtbank-voorzitter Bergs had voor deze rechtszaak een hele zitting voorbehouden.

GVA 1-12

Naar een gezinsgericht meersporenbeleid

TJDSCHRIFT VOOR JEUGDHULPVERLENING EN JEUGDWERK

NOV/DEC

De belangstelling voor de aanpak van seksueel misbruik volgens een meersporenbeleid neemt toe. Roel Bouwkamp vindt meersporenbeleid te beperkt omdat het de aandacht alleen op het seksueel misbruik richt. Hij pleit daarom voor een gezinsgericht meersporenbeleid. Een van de uitgangspunten hiervan is het bieden van hulp aan slachtoffer en gezin. De bedoeling is primair de gezinsrelaties te veranderen en niet primair de daders te straffen of het kind uit het gezin te verwijderen. Belangrijk hierbij is dat het gezin niet behandeld wordt als een ziek systeem.

EEN GEÏNTEGREERDE KIND- EN GEZINSGERICHTE BENADERING BIJ SEKSUEEL MISBRUIK IN HET GEZIN

Roel Bouwkamp

In haar artikel *Meersporenbeleid is aan vernieuwing toe* in het januari/februari nummer van dit tijdschrift, concludeert Reinhilde Melles op grond van onderzoeksresultaten dat het meersporenbeleid aan vernieuwing toe is: "Het model in zijn oorspronkelijke vorm levert in de praktijk te weinig op. Bovendien dreigt het gevaar dat een meersporenbeleid te dogmatisch wordt nagestreefd, waardoor het een doel op zichzelf wordt. Hierbij kan de eigenlijke hulpvraag van het gezin uit het oog raken. Ook een ander onderzoek komt tot soortgelijke resultaten als Melles. Zeldenrust (1993) vraagt zich op grond van haar onderzoeksresultaten af in hoeverre het meersporenbeleid toepasbaar is op alle soorten gezinnen en bruikbaar voor kinderen van alle leeftijden. Een belangrijke kwestie voor haar is hoe de behandelingen voor de verschillende gezinsleden geïntegreerd kunnen worden en in welke mate de behandelingen gescheiden moeten blijven.

Wanneer we het meersporenbeleid op de ken" (Melles, 1994, pag. 32).

Ondanks de vele knelpunten neemt de belangstelling voor de aanpak van seksueel misbruik volgens een meersporenbeleid toe. Melles stelt dat het zinvol is om het model van het meersporenbeleid niet te dogmatisch na te streven, maar op zoek te gaan naar nieuwe modellen en variaties. Hierbij moeten hulpverleners streven naar 'hulp op maat', oftewel die hulp bieden, die aansluit bij wat de gezinsleden op dat moment nodig hebben (Melles, 1994, pag. 36).

keeper beschouwen, dan zien we dat het een primair kinderbeschermende interventie is. Het meersporenbeleid is immers primair er op gericht het slachtoffer te beschermen (ik beperk mij tot de situatie waarin de vader de pleger is en dochter het slachtoffer).

Nu is deze hulp uitgebreid met hulp aan de beide ouders, maar deze hulp staat ten dienst van de hulp aan het slachtoffer. Zo is de hulp aan de vader primair gericht op de bekentenis en het verantwoordelijk nemen hiervan en de hulp aan de moeder primair gericht op het nemen van verantwoordelijkheid voor haar rol als moeder, zodat de moeder het slachtoffer kan gaan ondersteunen.

Nu is deze gerichtheid op het slachtoffer

van cruciaal belang. Alleen heeft deze gerichtheid een exclusief karakter waardoor andere benaderingswijzen, die gericht zijn op het gehele gezinsfunctioneren, de partnerrelatie en dergelijke, uitgesloten worden of niet bij de behandeling betrokken worden. Hierdoor wordt ook duidelijk waarvoor het meersporenbeleid problemen creëert in de (multi)professionele samenwerking.

Het meersporenbeleid heeft een wezenlijke aanvulling nodig als het gaat om een vruchtbaar werkmodel, dat een goede basis vormt voor een gecoördineerde multi-professionele interventie. Het meersporenbeleid is te beperkt. De dader is niet alleen dader, maar ook vader en man. De moeder is niet alleen moeder van het slachtoffer, maar ook moeder in een gezin en vrouw van haar man. Dochter is niet alleen slachtoffer, maar ook dochter in een gezin van haar vader en moeder. Wat willen wij hiermee zeggen? Seksueel misbruik is een symptoom van een signaal voor ernstige verstoorde gezinsverhoudingen. Er is sprake van een slechte huwelijksrelatie, veelal sprake van een gebrekkige moeder-dochter relatie en voorts is er een dysfunctionele gezinsstructuur, die er voor zorgt dat seksueel misbruik jarenlang kan doorgaan.

Het is een illusie te denken dat gezinnen met seksueel misbruik geholpen kunnen worden met een alleen op het slachtoffer gerichte methodiek. Het risico is dan om voornamelijk met het symptoom seksueel misbruik bezig te zijn, zonder de aan die symptomen ten grondslag liggende dynamiek aan te pakken, zoals bijvoorbeeld de slechte huwelijksrelatie en de dysfunctionele gezinsstructuur.

Door exclusief te focussen op het symptoom seksueel misbruik loopt de interventie snel vast: vader en moeder krijgen geen directe gezamenlijke hulp hoe zij constructief als ouders kunnen samenwerken, als echtpaar krijgen zij geen hulp hoe zij gezamenlijk hun huwelijksproblemen aan kunnen pakken. Vader, moeder en dochter kunnen alleen indirect (via de individuele gesprekken) aan een verbetering van hun onderlinge relaties werken, omdat er geen directe hulp is aan het hele gezin om de onderlinge relaties en de gezamenlijke structuur te verbeteren.

Dit is een van de redenen waarom het meersporenbeleid zo weinig effect sorteert en waardoor zoveel moeders en daders afhaken. Hun motivatie om deel te nemen aan de behandeling wordt ontmoedigd wanneer er zo weinig verbetert in het gezin.

◆ UITGANGSPUNTEN

We hebben een methodisch model nodig dat niet alleen gericht is op het verlenen van hulp aan de gezinsleden vanuit het perspectief het slachtoffer te beschermen, maar ook gericht is op hulp aan alle leden van het gezin op grond van hun positie (als vader, moeder, ouder, partner, kind, broer, zus) in het gezin en aan het gezin als een geheel, waarbij de interventies van de hulpverlening, politie en kinderbescherming bekeken worden in hun consequenties voor de hulp aan alle gezinsleden en aan het gehele gezin.

Dit methodisch model moet functioneren als een overkoepelend perspectief dat de basis legt voor een constructieve gecoördineerde multi-professionele samenwerking van alle betrokken instanties. Veel auteurs gaan uit van een gezinsgerichte benadering bij de hulpverlening bij seksueel misbruik (Sgroi, 1982; Giarretto, 1982; Kempe en Kempe 1984; Furniss, 1991; Bentovim, 1988, 1992). Dit betekent dat de hulpverlening zich in principe op alle (betrokken) gezinsleden richt. Alle gezinsleden hebben hulp en steun nodig op grond van hun positie in het gezin.

Voor de veiligheid van het kind is het noodzakelijk dat er veranderingen in het gezin optreden, anders is de kans op herhaling van het seksueel misbruik groot (Sgroi, 1982, 248). Een sterke gezinsweerstand of -vijandigheid kan de hulpverlening aan het kind ondermijnen. Zonder een bepaalde vorm van gezinsbehandeling is het onwaarschijnlijk dat een kind, dat thuis blijft wonen, weer kind kan zijn. Ook bij uithuisplaatsing van het kind is het belangrijk dat een zekere vorm van gezinsbehandeling plaatsvindt, omdat de ouder(s) met een enkel bezoekje resultaten van de behandeling van het kind kunnen ondermijnen (Sgroi, 1982, 249). Maar ook andere gezinsleden hebben hulp nodig. Vader heeft hulp nodig om allereerst verantwoordelijkheid te nemen voor het misbruik en om vervolgens te leren op een adequate wijze (niet gewelddadig en niet als slachtoffer) op te komen voor zijn wensen en daarbij de grenzen van de ander te respecteren. Moeder heeft hulp nodig om zowel als moeder haar dochter te steunen, als haar problemen als vrouw in relatie met haar man aan te pakken. Het misbruikte kind heeft hulp nodig om haar grenzen ten aanzien van haar vader te stellen en om steun te krijgen van haar moeder en de andere kinderen. Andere kinderen hebben hulp nodig om een betere relatie met het misbruikte zusje te krijgen, en om de schok van de ont-hulling van het seksueel misbruik op te vangen en mogelijk ook een betere plaats voor zichzelf in het gezin te krijgen.

In mijn artikel *Psychosociale therapie bij seksueel misbruik in het gezin. Beleid en praktijk van het gezinsgerichte meersporenbeleid* (Bouwkamp, 1994) beschrijf ik de uitgangspunten en de methodiek van zo'n nieuw model, die ik de titel 'gezinsgericht meersporenbeleid' geef, waarin een op de bescherming van het kind gerichte hulpverlening geïntegreerd is met een hulp aan het gehele gezin, waarin de interventies van de betrokken functionarissen op elkaar afgestemd worden vanuit een overkoepelend perspectief en waarin de keuze van de hulpverleningsstrategie, het zogenaamde 'spoor' mede afhangt van de fase van het hulpverleningsproces met dit specifieke gezin en van de implicaties van de multi-professionele samenwerking.

Ik zal de belangrijkste uitgangspunten en stappen van dit gezinsgericht meersporenbeleid beknopt schetsen, dat mede berust op de visie en werkwijze van de experimentiële psychosociale therapie (Bouwkamp, De Vries, 1992).

- Kinderen zijn structureel afhankelijk van ouderfiguren van hun ouderlijk gezin of plaatsvervangend gezin. Kinderen kunnen niet op zichzelf leven. Een gezinsgerichte benadering voor seksueel misbruik van kinderen houdt rekening met de actuele verbintenissen met de misbruikende en niet-misbruikende ouder en andere gezinsleden. Ze benadrukt de behoefte van kinderen aan natuurlijke verzorgers (Furniss, 1991).

- Uitgangspunt is zowel hulp aan het slachtoffer als aan het gehele gezin. De bedoeling is primair de gezinsrelaties te veranderen en niet primair de daders te straffen of het kind uit het gezin te verwijderen.

- Er moet voortdurend gezocht worden naar een goed evenwicht tussen strafrechtelijke vervolging, kinderbescherming en therapeutische hulp voor de ouders en het gezin, waarbij in het begin van de behandeling het accent zal liggen op bescherming van het kind en het vervolg van de behandeling vooral aandacht geschonken wordt aan de aan seksueel misbruik ten grondslag liggende dysfunctionele huwelijksrelatie en het seksueel misbruik in stand houdende gezinspatroon.

- De hulpverlening is er op gericht de goede en gezonde krachten in het gezin te ontwikkelen en het gezin niet te behandelen als een ziek systeem. De hulp aan de ouders is in het begin gericht op er zorg voor te dragen dat de ouders verantwoordelijkheid nemen als ouders, zodat het kind veilig beschermd wordt. Daarna is de hulp aan de vader gericht op het verkrijgen van een bekentenis en het nemen van verantwoordelijkheid voor zijn misbruikend gedrag. Tegelijkertijd is het van belang dat de moeder de verantwoordelijkheid neemt voor haar positie als moe-

der. Vervolgens kan aan de huwelijksrelatie, de moeder-dochter en vader-dochter gewerkt worden.

- Seksueel misbruik heeft strafrechtelijke, civielrechtelijke (kinderbescherming) en gezins-therapeutische aspecten. Seksueel misbruik van kinderen in het gezin is vanuit interactioneel gezichtspunt gezien een symptoom van dysfunctioneren van het gezin, vanuit het gezichtspunt van de wet is het een misdaad, op grond waarvan politie en kinderbescherming in actie komen. Hulpverlening aan gezinnen met seksueel misbruik bevindt zich dan ook op het grensgebied van hulpverlening, strafrecht en civiel recht. Ouders hebben de verantwoordelijkheid hun kinderen op een verantwoorde manier op te voeden, hun welzijn te verzekeren en hen te vrijwaren van mishandeling, verwaarlozing en misbruik. Op het moment dat een hulpverlener beroepsmatig verbonden is met een gezin, deelt hij in deze verantwoordelijkheid. De therapeut heeft te accepteren dat hij op deze manier deel uitmaakt van een groter maatschappelijk bestel met wetten en regels wat al dan niet geoorloofd is.

Is de hulpverlener niet in staat zijn verantwoordelijkheid waar te maken en garandeert zijn hulpverlening niet dat een kind in het gezin gevrijwaard is van mishandeling en misbruik, dan is het zijn verantwoordelijkheid hulp te halen bij de hiervoor in het leven geroepen instanties (politie en kinderbescherming; zie ook Bentovim, 1988, p. 43). Van belang is dat al deze drie disciplines onderling samenwerken en hun interventies op elkaar afstemmen, waarbij de gezins-therapeutische benadering aangeduid moet worden door maatregelen van de strafrechtelijke en civielrechtelijke instanties, zeker wan-

neer de therapeutische benadering door gebrek aan coöperatie met de ouders geen garantie kan geven dat het misbruik stopt. De gezins-therapeutische benadering kan en moet (indien mogelijk) gecontinueerd worden wanneer de vader in de gevangenis zit en/of wanneer de dochter (tijdelijk) uit huis geplaatst is en elders verblijft.

Afhankelijk van de voortgang van het hulpverleningsproces wordt gekeken welke hulp voor wie en met welk doel op welke manier het beste gerealiseerd kan worden door wie. Zal de hulpverlening veelal starten met de omstandigheid dat slachtoffer, moeder en vader ieder een eigen hulpverlener hebben, dit mag op generlei wijze de noodzakelijke samenwerking middels co-therapieën met moeder en dochter en met het gehele gezin in de weg staan. Ook is het heel goed mogelijk dat een aantal sporen door een hulpverlener uitgevoerd worden. Zo kan het kind een eigen vertrouwenspersoon hebben, heeft een andere hulpverlener gesprekken met de beide ouders en voeren beiden samen de gezinsgesprekken.

Voorwaarde voor het houden van gezinsgesprekken is dat de gezinstherapeut zich bewust moet zijn van de machtsverschillen in het gezin en ervoor moet waken dat de verantwoordelijkheid voor het seksueel misbruik blijft waar deze hoort, namelijk bij de dader. De gezinstherapeut moet opgewassen zijn tegen ouders die de hulpverlener voor zich trachten te winnen om het seksueel misbruik te ontkennen, de verantwoordelijkheid van zich af te schuiven en hun machtspositie te handhaven. Wanneer de ouders weg blijven, wanneer ze met hun verantwoordelijkheid geconfronteerd worden, zijn strafrechtelijke en civielrechtelijke maatregelen noodzakelijk en hebben de gezinsleden afzonderlijk hulp nodig om de confrontatie met elkaar aan te kunnen gaan.

De sporen binnen de hulpverlening zijn primair niet gericht op de individuen, in casu vader, moeder en dochter, maar op hun onderlinge relaties, te weten de moeder-dochter relatie, vader-moeder relatie, de gezinsrelaties (waaronder de relatie van het slachtoffer met haar broers en zussen) en de vader-dochter relatie. Wanneer blijkt dat het slachtoffer onvoldoende geholpen kan worden binnen deze relationele benadering, is aparte hulp voor het meisje gewenst buiten het gezin in de vorm van individuele en/of groeps gesprekken. Deze hulp kan ook aanvullend zijn voor de gezinsgesprekken.

In het gehele therapeutische proces is het van belang om zoveel mogelijk de natuurlijke vertrouwenspersonen van het kind te betrekken en haar eigen natuurlijke steunsysteem te ontwikkelen.

◆ TAAK HULPVERLENER

In het gezinsgerichte meersporenbeleid heeft de hulpverlener, drie algemene taken te vervullen:

- Bescherming van het kind en het treffen van maatregelen en het maken van afspraken die de veiligheid garanderen in samenwerking en overleg met de ouders en het professionele netwerk.

- Beïnvloeding van de factoren binnen het gezin die het seksueel misbruik van kinderen (mede) deden ontstaan of in stand hielden, met name factoren in de persoonlijkheid van de plegger, in de partnerrelatie, moeder-dochter relatie, vader-dochter relatie en de gezinsstructuur.

- Verwerking bieden van het trauma bij het slachtoffer voor zover nodig, bij voorkeur binnen het gezinsverband.

Daar waar de therapeut niet in staat is deze taken naar behoren te vervullen, bijvoorbeeld omdat de ouders niet mee werken, is het zijn taak hulp in te roepen bij de hiervoor geëigende instanties, zoals politie en kinderbescherming om zo over de gewenste therapeutische autoriteit te beschikken.

Ik wil nu de reeks doelen en stappen van het gezinsgericht meersporenbeleid schetsen, welke allen van belang zijn voor een succesvolle interventie. Deze reeks doelen dient door alle betrokken functionarissen voor ogen gehouden te worden, ook wanneer overgegaan wordt tot strafrechtelijke (gevangenisstraf) en civielrechtelijke (uithuisplaatsing, onder toezicht stellen en dergelijke) maatregelen.

De validering van het vermoeden hangt grotendeels af van het vermogen van de onderzoeker een gesprek met het kind tot stand te brengen voordat de dader en andere gezinsleden de mogelijkheid hebben het kind onder druk te zetten haar beschuldiging in te trekken of te ontkennen (Sgroi, 1982, 101).

Een vaag vermoeden vereist altijd een nader verzamelen van informatie en verheldering, alvorens welke interventie dan ook in overweging genomen kan worden. Daarvoor moet nagegaan worden welke functionaris het meest aangewezen is om de melding te behandelen. Hij zal ook de eindverantwoordelijkheid voor deze melding dragen. Deze hulpverlener zal na moeten gaan welk vooronderzoek nodig is en van welke personen/instellingen informatie ingewonnen kan/moet worden en welke disciplines/personen ingeschakeld moeten worden voor onderzoek en hulpverlening. Het nemen van voldoende tijd om voldoende feiten te verzamelen voor een goed gefundeerd vermoeden voorafgaande aan een onthulling leidt vaak sneller tot effectieve hulp dan overhaast overgaan tot actie in de fase van vaag vermoeden.

In dit proces is het van belang om gebruik te maken van de vertrouwenspersoon aan wie het kind bedoeld of onbedoeld een gedeelte van het misbruik onthuld heeft.

◆ CRISISTEAM

Wanneer het eerste vage vermoeden is gestaafd en er een goed gefundeerd vermoeden is en wanneer er een volledige onthulling van het kind op handen is, moet er een actieplanvergadering komen van alle professionele medewerkers die betrokken zouden kunnen worden tijdens de interventie. De taak van deze vergadering is om de interventie te plannen en de verschillende taken van de verschillende hulpverleners (politie, kinderbescherming, vertrouwenspersoon, hulpverleners) te coördineren.

De actieplanvergadering moet een beslissing nemen over de basisstructuur van de interventie en de noodzakelijke te ondernemen stappen. Overeenstemming moet bereikt worden over welke professional verantwoordelijk is voor welke actie; wie met het kind praat over de feiten van het misbruik en over de mogelijke verdere gebeurtenissen, zoals het confronteren van de ouders; wie de zogenaamde plegger en de ouders zal confronteren met de onthulling van het kind, en waar; wat de praktische consequenties zijn van de ontkenning van de plegger; wat er met het kind zal gebeuren en waar het kind moet blijven wanneer het kind niet terug naar huis kan gaan; hoe de moeder wordt betrokken; wat de verschillende rollen en functies zijn van de politie, justitie, kin-

derbescherming, hulpverlening (AMW, RIAGG) in dit speciale geval en hoe ze zullen samenwerken; wie de eindverantwoordelijkheid heeft voor de interventie en hoe een primair therapeutische interventie gevrijwaard kan blijven van de verandering in een primair straffende of primair kinderbeschermende interventie. Dat wil zeggen hoe voorkomen kan worden dat de bemoeienis met het gezin stopt met het straffen van de dader of het uithuisplaatsen van het slachtoffer.

De belangrijkste taak van dit overleg is er voor te zorgen dat de professionele personen op een lijn staan. Structurele, institutionele en persoonlijke conflicten dienen open tegemoet getreden te worden.

De grote angst van veel hulpverleners is dat ouders bij confrontatie met het seksueel misbruik, het seksueel misbruik ontkennen en vervolgens het kind onder druk zetten, waardoor het zijn onthulling intrekt, vervolgens weer thuis gaat wonen en het misbruik gecontinueerd wordt.

Het professionele netwerk is dan machteloos en hulpeloos.

Vanwege deze angst willen veel hulpverleners binnen het 'klassieke' meersporenbeleid het kind veelal direct uit huis plaatsen, zelfs zonder dat met de ouders overlegd te hebben. Vaak veroorzaken zulke panische voorzorgsmaatregelen een definitieve breuk tussen het professionele netwerk en het gezin (vergelijk de Bolderkar affaire).

De hier gesuggereerde oplossing binnen het gezinsgerichte meersporenbeleid om dit dilemma te omzeilen bestaat uit twee elementen. Voordat de ouders met het vermoeden van het seksueel misdrijf geconfronteerd worden, bereidt de hulpverlener een eventuele uithuisplaatsing voor in het multiprofessionele teamoverleg; de ouders worden erop aan gesproken de hulpverlener te helpen in zijn taak en verantwoordelijkheid het kind te beschermen. Afhankelijk van de medeverantwoordelijkheid en bereidheid van de ouders mee te werken, zal de hulpverlener al dan niet er toe over gaan tot de eenzijdig door hem afgeroepen maatregelen, die hij in overleg met het crisisteam heeft voorbereid.

Tijdens de crisisinterventie is een tijdelijke scheiding van misbruiker en kind gewenst, waarbij het wenselijk is dat de vader het huis verlaat en het kind thuis kan blijven, tenzij het kind door de moeder en het resterende gezin als zondebok gezien wordt. In dat geval is het beter dat het kind tijdelijk het huis verlaat. Daarbij moet dan wel zorg gedragen worden dat het kind indien mogelijk in haar natuurlijke sociale omgeving (school, vriendinnen, familie) contacten kan blijven onderhouden. Afhankelijk van de kwaliteit van de moeder-dochter relatie kan een kind in bepaalde gevallen onder strikte voorwaarden (nooit alleen met vader) thuis blijven.

◆ GEZINSBEHANDELING

Zelfs al is er (nog) geen sprake van gezinsbehandeling, dan is het toch belangrijk om een gezamenlijk (gezins)gesprek te hebben waar de feiten van het seksueel misbruik op tafel komen. Allereerst (aanleiding) om ieder gezinslid duidelijk te maken wat er in het gezin aan de hand is, waarom vader of zusje tijdelijk uit huis gaat. In de tweede plaats kan de vader, na-

dat hij het misbruik in aanwezigheid van het gehele gezin opgebiecht heeft, na deze aanvankelijke bekentenis later minder eenvoudig terugvallen in een ontkennen van het misbruik.

In dit gezinsgesprek wordt er verhelderd wat er gebeurd is (zonder dat daarbij op de details ingegaan wordt), wordt het feit van het seksueel misbruik door de vader genoemd en de omstandigheden waaronder dit plaatsvond. Erkenning van het seksueel misbruik door de dader is wel een voorwaarde voor deze gezinsgesprekken direct na de onthulling.

Een belangrijke stap voor het therapeutisch proces bestaat er uit dat vader de verantwoordelijkheid op zich neemt

voor het seksueel misbruik in aanwezigheid van de andere gezinsleden, met name de moeder en het slachtoffer en niet langer de verantwoordelijkheid voor het seksueel misbruik

bij de ander legt. Vervolgens moet hij zijn spijt- en schuldgevoelens tegen het slachtoffer betuigen, haar vrijpleiten van schuld aan het misbruik ook wat betreft de melding of aangifte en de eventuele gevolgen waarmee de dader geconfronteerd is. Het is belangrijk dat dit duidelijk expliciet uitgesproken wordt, omdat moeders vaak zichzelf of hun kind blameren en slachtoffers, als ze al niet door anderen geblameerd worden, zichzelf vaak verantwoordelijk stellen voor het misbruik.

Dat vader de volledige verantwoordelijkheid voor het seksueel misbruik op zich neemt, wil niet zeggen dat hij de enige participant is, dat het kind volledig passief is en dat de moeder van niets weet. Door de verantwoordelijkheid te nemen voor het misbruik, wordt de vader weer ouder voor het kind, neemt hij de positie van ouder in en kan het kind weer kind worden in plaats van pseudopartner.

In veel situaties zullen daders zich niet laten behandelen noch oprecht hun verantwoordelijkheid voor seksueel misbruik nagaan, tenzij zij daartoe gedwongen worden door de angst voor een strafrechtelijke veroordeling.

De moeder kan op diverse manieren een rol hebben gespeeld in het gezinsdrama en het is belangrijk dat zij de verantwoordelijkheid neemt voor het feit dat zij haar dochter onvoldoende heeft kunnen beschermen. Daarvoor moet ze stoppen haar dochter te verwijten dat deze het haar niet (duidelijker) verteld heeft. En haar dochter haar gevoelens van pijn en spijt laten zien. Op deze wijze neemt moeder haar positie van ouder weer in.

◆ OUDER-VERANTWOORDELIJKHEID

Vervolgens is het belangrijk dat beide ouders de gezamenlijke ouderverantwoordelijkheid voor de zorg van het kind op zich nemen, waardoor de grenzen tussen ouders en kinderen zich herstellen. Vanuit de ouderrol van de vader gezien getuigt het van grote ouderverantwoordelijkheid wanneer hij voor de bescherming van en zorg voor de dochter besluit tijdelijk het huis te verlaten.

Aan de andere kant getuigt het van de moeder van grote ouderverantwoordelijkheid wanneer zij niet onmiddellijk gaat scheiden, zelfs wanneer ze dat als partner zou willen, en haar dochter eerst de tijd geeft de traumatische gebeurtenissen te verwerken.

Het maken van een onderscheid tussen de ouders als partners en als opvoeders is hier van groot belang. Beide ouders kunnen hun partnerrelatie beëindigen maar toch als ouders verantwoordelijk blijven. Vaak schuiven ouders hun huwelijksproblemen naar voren als reden waarom ze geen ouders kunnen zijn, maar in feite onthullen ze daarmee hun ouderverantwoordelijkheid.

◆ **MOEDER-DOCHTER RELATIE**

Het herstel van de moeder-dochter relatie is niet alleen belangrijk vanuit therapeutisch opzicht, maar ook vanuit preventief opzicht. Het maakt de moeder weer tot de persoon die de dochter kan vertrouwen en deze wordt niet opnieuw door haar afgewezen wanneer vader zich aan hernieuwde pogingen tot misbruik schuldig zou maken.

Beiden zijn vaak op grond van de gebeurtenissen in een negatief interactiepatroon verwickeld. Om dit te doorbreken is het belangrijk dat de moeder haar schuldgevoelens deelt met haar dochter, dat zij niet in staat is geweest haar dochter te beschermen voor het misbruik en dat de dochter in plaats haar verwijten haar behoefte naar voren brengt om haar moeder te kunnen vertrouwen, dat haar moeder haar verhaal serieus neemt en haar in de toekomst zal beschermen.

◆ **PARTNERRELATIE**

In alle studies over (stief-)vaders die incest pleegden, wordt melding gemaakt van ernstige relatieproblemen (Lukianowicz, 1972; Justice en Justice, 1979; Renvoize, 1982; Groth, 1983; Frenken en van der Stolk, 1987; Coulborn Fuller, 1988).

Het vermijden van het huwelijksconflict uit angst bijvoorbeeld dat het aangaan van dat conflict op een echtscheiding zal uitlopen, is een belangrijke factor voor het ontstaan van seksueel misbruik. Op grond van het vermijden van dit conflict kunnen beide ouders gezamenlijk het kind tot zondebok maken, nadat zij het seksueel misbruik onthuld heeft. Vandaar dat het werken aan een verbetering van de partnerrelatie een cruciale factor is in het veranderingsproces van het gezin. Daarbij wordt het huwelijk nog eens extra op de proef gesteld doordat het seksueel misbruik boven tafel is gekomen.

De moeder wordt hierin zwaar op de proef gesteld, wanneer zij zich zowel loyaal voelt naar haar man als naar haar kind. Het is zeer belangrijk dat moeder voorlopig voor zichzelf niet hoeft te kiezen en ook niet door haar omgeving onder druk gezet wordt (i.c. haar dochter) om te kiezen. Een aantal moeders verwarren in reactie op de gezinscrisis vaak de ouder- en partnerfunctie en denken acuut van hun man te moeten scheiden op grond van de verwachtingen van hun omgeving, terwijl ze in een later stadium hun partner alsnog missen en contact met hem zoeken buiten de regelingen met het professionele netwerk om, en daarbij zich gedwongen voelen opnieuw voor haar man te kiezen en tegen haar dochter.

Het is dus belangrijk dat de moeder van meetaf aan in staat wordt gesteld zowel de positieve als de negatieve gevoelens tegenover haar man te accepteren en te exploreren.

◆ **VADER-DOCHTER RELATIE**

Last but not least in het therapeutisch proces is het herstel van de vader-dochter relatie. Dit herstel begint met het op zich nemen van de verantwoordelijkheid voor het misbruik door de vader, het betonen van spijt- en schuldgevoelens aan zijn dochter en het zich rekenschap geven van

wat zijn dochter ervaarde toen hij haar molesteerde.

Direct na de onthulling kunnen gevoelens van teleurstelling, haat en afkeer de boventoon voeren bij het meisje, waardoor zij haar vader afwijst, maar in een latere fase kunnen ook positieve gevoelens (liefde en genegenheid) naar voren komen. Het is belangrijk dat beide gevoelens hun plaats krijgen in de gesprekken tussen vader en dochter.

Voor beiden is het belangrijk dat de vertrouwensrelatie tussen beiden herstelt wordt, een relatie waarin de intergenerationale grenzen gerespecteerd worden en waarin de vader een gepaste vaderlijke zorg voor zijn dochter aan de dag legt.

Het herstel van de vertrouwensrelatie tussen de ouders en het meisje is van groot belang voor het meisje, niet alleen voor haar functioneren in het huidige gezin, voor de (weder)opbouw van zelfrespect en zelfwaardering, maar ook voor het aangaan met vertrouwensrelaties met volwassenen in haar verdere leven.

(Roel Bouwkamp is pedagoog-gezins-therapeut en als mede-directeur/opleider verbonden aan het Kempler Instituut Nederland. Dit instituut organiseert trainingen in het gezinsgericht meersporenbeleid en cursussen rond actuele thema's in de jeugdhulpverlening)

Lezers die het oorspronkelijke artikel willen lezen, kunnen dit bestellen bij het secretariaat van het Kempler Instituut Nederland, Molengraaf 20, 5374 AH Schaijk, 08866-40 33 door overmaking van f 20,- (inclusief verzendkosten) op bankrekening 52.38.44.298 of postbank 55.25.207 ten name van het Kempler Instituut Nederland te Schaijk.

Literatuur

Bentovim, A., Elton, A., Hildebrand, J., Tranter, M. and Vizard, E. (Eds.), *Child sexual abuse within the family. Assessment and treatment: the work of the Treat Ormond Street Sexual Abuse Team*. Butterworth and Co., London 1988

Bentovim, A., *Trauma organised systems: physical and sexual abuse in families*. Karnac, London 1992

Bouwkamp, R., *Psychosociale therapie bij seksueel misbruik in het gezin. Beleid en praktijk van het gezinsgerichte meersporenbeleid*. Kempler Instituut, Nederland 1994

Bouwkamp, R. en Vries, J. de, *Handboek Psychosociale Therapie, Theorie en Praktijk*. College uitgeverij, Amersfoort 1992

Coulborn Fuller, K., *Child sexual abuse*. Columbia University Press, New York 1988

Frenken, J. en B. van der Stolk, *Hulpverleners en incestslachtoffers*. Van Loghum Slaterus, Deventer 1987

Furniss, T., *The multiprofessional Handbook of Child Sexual Abuse. Integrated management, therapy and legal intervention*. Routledge, London and New York 1991

Giaretto, H., *A comprehensive child sexual abuse treatment program*. *Child Abuse and Neglect*, 1982, vol. 6, 262-278

Groth, N.A., *The incest offender*. In S.M. Sgoi, *Handbook of clinical intervention in child sexual abuse*. Lexington Books, D.C. Heath and Co., Lexington (Massachusetts) 1982

Justice, B. and Justice, R., *The broken taboo*. Human Sciences Press, New York 1979

Kempe, R.S.; Kempe C.H., *The common secret: sexual abuse of children and adolescents*. W.H. Freeman and company, New York 1984

VOG-PROTOCOL PREVENTIE VAN SEKSUEEL MISBRUIK DOOR HULPVERLENERS

Instelling moet als politie en als rechter functioneren

Mevr. mr. T.Y. Miedema

TJ NOV/DEC

Bij seksueel misbruik is vrijwel nooit een getuige aanwezig. Het is het woord van de één tegen het woord van de ander. Bij veronderstelling van seksueel misbruik moet de werkgever feiten beoordelen en belangen van de betrokkenen tegen elkaar afwegen. Het blijft voor een werkgever moeilijk te besluiten welke maatregel hij zal treffen en voor de uiteindelijke keuze van een instelling zijn ook nauwelijks richtlijnen te geven. Het VOG-protocol geeft een juridisch bruikbaar instrument over het mogelijke handelen in geval van een vermoeden van seksueel misbruik. Het VOG adviseert onder andere naarmate de klacht ernstiger is, sneller een op non-actief stelling te overwegen.

Wanneer er een klacht wordt geuit over seksueel misbruik door een hulpverlener in een instelling voor jeugdhulpverlening, zal de werkgever bij het nemen van een beslissing over een te nemen maatregel niet alleen de feiten beoordelen maar ook de diverse belangen tegen elkaar af moeten wegen. Normaliter zal de werkgever zich van dit proces niet bewust zijn, de feiten staan immers meestal vast en de belangen van de betrokkenen zijn duidelijk. Gewoonlijk zijn er twee belanghebbenden, de instelling en de werknemer. De instelling heeft belang bij goede collegiale verhoudingen, goede arbeidsprestaties en een betrouwbare werknemer. De werknemer heeft belang bij behoud van werk en inkomen. Een aantal voorbeelden ter illustratie.

Wanneer een werknemer voortdurend te laat op zijn werk verschijnt en hiervoor door zijn werkgever herhaaldelijk is gewaarschuwd, zal er een moment komen dat de werkgever geen moeite heeft de werknemer op staande voet te ontslaan. Wanneer er gelden uit de kas zijn weggenomen en er is een sterk vermoeden dat de werknemer de dader is - omdat hij de enige is die de sleutel van de kas heeft

zal een werkgever er geen moeite mee hebben de werknemer in afwachting van een nader onderzoek te schorsen. Bij vermoeden van seksueel misbruik blijkt uit de praktijk dat de werkgever moeilijk kan besluiten welke maatregel hij zal treffen. Doorgaans wordt dit geweten aan het feit dat in geval van seksueel misbruik meestal de feiten (nog) niet vaststaan. "Is het wel waar, wat het vermeende slachtoffer zegt?"

Wat echter naar mijn mening te weinig wordt onderkend, is dat ingeval van seksueel misbruik niet alleen de feiten het besluitvormingsproces bemoeilijken maar ook en in belangrijke mate de belangen van de betrokkenen. Niet alleen de belangen van de betrokkenen liggen dan anders, maar de kring van betrokkenen is ook beduidend groter.

Als betrokkenen en hun bijbehorende belangen kunnen worden genoemd:

- * De instelling. Naast de hierboven genoemde belangen heeft de instelling een publicitair belang en een ander financieel belang. Geen enkele instelling zal graag zien dat haar naam in verband met seksueel misbruik in de media wordt genoemd. Negatieve publiciteit is niet alleen vervelend, maar kan de instelling ook plaatsen kosten. Bovendien is er een reële kans dat de werkgever bij gebleken onjuistheid van de klacht een forse schadeloosstelling tegemoet kan zien. Een instelling heeft dus behoefte aan een stille afrocht van de werknemer.

- * De werknemer. De werknemer heeft niet alleen belang bij behoud van werk, maar ook belang bij eer en goede naam, belang bij voorkoming van strafrechtelijke vervolging en civiele aansprakelijkheidsstelling.

Lukianowicz, N., *Paternal Incest*. *British Journal of Psychiatry*, 120, 301-312, 1972

Melles, R., *Meersporenbeleid is aan vernieuwing toe. Onderzoek naar de aanpak van seksueel misbruik binnen het gezin*. Tijdschrift voor Jeugdhulpverlening en Jeugdwerk, 1994, 31-36.

Renvoize, I., *Incest: A family pattern*. Routledge and Kegan Paul, London 1982

Sgoi, S.M., *Handbook of clinical intervention in child sexual abuse*. Lexington Books, Lexington (Massachusetts) 1982

Zeldenrust, W., *Het spoor bijster? Een verkennend onderzoek naar het functioneren van samenwerking bij 22 meldingen van seksuele kindermishandeling*. Provinciaal Incestteam Noord-Brabant, Tilburg 1993

* Het slachtoffer, de jongere. De jongere wil niet alleen gehoord maar ook geloofd worden. Een stille aftocht van de werknemer zal hieraan doorgaans niet bijdragen.
 * De ouders van het slachtoffer. Vaak zijn de ouders in het verleden, door de Raad voor Kinderbescherming en de Kinderrechter niet capabel geacht het ouderschap feitelijk uit te oefenen en is de jongere daarom uit huis geplaatst. Ouders die deze uithuisplaatsing nog steeds niet geaccepteerd hebben, kijken met argusogen naar de hulpverlening, en zullen vanuit hun eigen belang - terugplaatsing, alles en iedereen mobiliseren indien zij de indruk krijgen dat de klacht niet serieus wordt genomen.

De plaatsingsinstelling en de Kinderrechter. Publiciteit zal zijn invloed hebben op de overige werkzaamheden van deze instellingen.

* Collega-werknemers. In geval van 'licht' seksueel misbruik kan een zware maatregel tot onrust onder het personeel leiden. Het adagium "vandaag hij, morgen ik" gaat dan op. Al deze belangen zal een instelling in een vroeg stadium - op het moment dat de klacht binnen komt - moeten afwegen. Daarbij wordt de werkgever bemoeilijkt door het overbekende bewijsprobleem.

BEWIJSPROBLEMEN

Bij ernstig seksueel misbruik zal vrijwel nooit een getuige aanwezig zijn. Het is dan het woord van de een tegenover het woord van de ander. Vaak heeft dit strafrechtelijk tot gevolg dat een klacht geen strafrechtelijke consequenties zal hebben, omdat in het strafrecht geldt: "Een getuige is geen getuige". In het arbeidsrecht ligt dit anders. Geen juridisch bewijs van het seksueel misbruik heeft niet logischerwijs tot gevolg dat er dan ook geen beëindiging van de arbeidsovereenkomst kan plaatsvinden. De mate waarin bewijs voorhanden is, speelt in feite alleen een rol bij de beoordeling van de maatregel die de werkgever heeft getroffen. Naarmate de getroffen maatregel zwaarder is, zullen er door de rechter hogere eisen aan het bewijs worden gesteld. Mijns inziens mag dit echter nooit tot gevolg hebben dat de instelling niet al het mogelijke doet om de waarheid boven tafel te krijgen. Afwezigheid van getuigen werkt immers niet alleen in het nadeel van het slachtoffer maar ook in het nadeel van de onschuldige werknemer. Hij is niet in staat zijn onschuld te bewijzen. De gevolgen daarvan kunnen zeer ernstig zijn. Bij een klacht over seksueel misbruik moet de instelling dus als politie functioneren en onderzoekend maar ook als rechter en na belangenafweging oordelen.

OBJECTIVITEIT

Een gebrek aan objectiviteit en aan afstand tot de werknemer en eigen belangen, kunnen een goede uitoefening van genoemde taken wel eens in de weg staan. Gaat het om een hooggeplaatste werknemer dan kan het voorkomen dat de werknemer al is geïnformeerd over de inhoud van de klacht voordat het onderzoek feitelijk is gestart. Gaat het om een populaire, joviale werknemer die als uitstekend hulpverlener bekend staat, dan is de objectiviteit in het geding. Het valt derhalve te overwegen, zowel de deponering van de klacht als het onderzoek aan een derde onafhankelijke uit te besteden en uitsluitend de belangenafweging bij de instelling te laten.

Daarbij doet zich echter het probleem voor dat een externe klachtencommissie vaak traag werkt en dat kan tot gevolg hebben dat, ook al is de klacht terecht en zijn de gedragingen zo ernstig dat een ontslag op staande voet gerechtvaardigd is, een instelling de werknemer desalniettemin niet op staande voet kan ontslaan omdat niet aan het vereiste van de dringendheid van de dringende reden wordt voldaan. Bij een ontslag op staande voet moet namelijk niet alleen sprake zijn van een ernstige misdrijving, een dringende reden, maar moet de misdrijving ook zodanig zijn, dat van de werkgever niet verlangd kan worden dat hij de werknemer nog een minuut langer op de werkplek duldt. De zogenaamde dringendheid van de dringende reden.

OPTREDEN

Is er nog nader onderzoek nodig dan wordt daarvoor weliswaar gelegenheid geboden, echter van de werkgever wordt wel een voortvarend optreden verwacht. Dit enerzijds omdat de werknemer niet te lang in onzekerheid mag blijven, maar anderzijds omdat de werkgever niet, alleen door woord maar ook door gebaar duidelijk moeten maken dat hij de zaak zeer hoog opneemt. Wanneer het dan om een klacht over zeer ernstig seksueel misbruik gaat, zou de rechter weleens kunnen oordelen dat de werkgever voor een sneller onderzoek had moeten kiezen dan de 'lange' weg via de klachtencommissie. Met andere woorden een instelling zal in voorkomende gevallen niet zelf aan een onderzoek kunnen ontkomen. Wat voor juridische middelen staan een instelling nu ten dienste?

1. Waarschuwing, onder mededeling dat bij herhaling ontslag op staande voet wordt gegeven.
2. Op non-actiefstelling voor de duur van het onderzoek (artikel 55 CAO Jeugdhulpverlening met een maximum van twee maal twee weken).
3. Schorsing in geval van een vermoeden van een dringende reden (in de zin van 1639o en 1639p BW, artikel 54 CAO Jeugdhulpverlening met een maximum van twee maal twee weken). Indien ongegrond moet de werknemer gerehabiliteerd worden.
4. Ontslag op staande voet, eventueel voorafgaand door schorsing en zekerheids-halve gevolgd door een ontslagvergunning dan wel een ontbinding voor het geval later blijkt dat het ontslag op staande voet niet rechtsgeldig was.
5. Ontbinding van de arbeidsovereenkomst door de Kantonrechter omdat er wel een dringende reden is, het misbruik is bewezen, maar ontslag op staande voet weinig kansen heeft omdat aan de dringendheid van de dringende reden niet kan worden voldaan, óf omdat het misbruik weliswaar niet is bewezen maar de arbeidsverhoudingen door alle gebeurtenissen zijn verstoord.
6. Ontslagvergunning aanvragen.

DIVERSITEIT

Wanneer er sprake is van een veelheid van individuele, ernstige klachten dan zal de keuze doorgaans niet moeilijk zijn. Op non-actiefstelling en/of schorsing en een ontslag op staande voet, na een snel doch zorgvuldig onderzoek, zal vaak het besluit zijn. Beduidend moeilijker zal de keuze zijn wanneer het om een enkele klacht gaat.

Stel dat een jongere een klacht indient tegen zijn directe hulpverlener. Bekend is dat de hulpverlener en jongere uitstekend met elkaar overweg kunnen. Opnieuw dient een jongere eenzelfde klacht in maar nu is bekend dat de jongere voortdurend overhoop ligt met betrokken hulpverlener. De jongere is een lastige pupil en de hulpverlener staat als uitstekend bekend. In beide gevallen zal de instelling de klacht onderzoeken. De instelling zal evenwel in het eerste geval eerder tot schorsing besluiten dan in het tweede, omdat er in het eerste geval niet een direct aanwijsbare reden is waarom de jongere een valse aanklacht indient tegen zijn populaire hulpverlener.

Of deze beslissing juist is, zal pas achteraf blijken. Zo kan blijken dat de eerste klacht niet terecht was en de tweede wel. Ondertussen is de hulpverlener in het eerste voorbeeld, de onterechte beschuldiging en de scheve ogen van familie en burenen niet aankunnend, geestelijk afgeknapt. Een terugkeer naar de instelling is niet mogelijk. Alhoewel dat ongetwijfeld niet de bedoeling van de instelling is geweest, komt het dan in beide gevallen tot een beëindiging van de dienstbetrekking.

CONCLUSIE

Betekent dit nu dat de instelling onjuist heeft gehandeld en ook de hulpverlener in het tweede voorbeeld had moeten schorsen? Nee, het geeft enkel aan hoe lastig het is een beslissing te nemen, die ook achteraf bekeken recht heeft gedaan aan de situatie. De instelling zal van geval tot geval moeten bekijken welke beslissing zij zal nemen. Iedere keer zal de instelling de hierbovengenoemde belangen moeten afwegen en maar hopen dat zij voor de juiste beslissing kiest. Voor deze keuze zijn nauwelijks richtlijnen te geven.

ADVIES

Het enige advies dat gegeven kan worden, is, naarmate de klacht ernstiger is sneller een op non actiefstelling te overwegen en de afwikkeling van de klacht niet afhankelijk te stellen van de deskundigheid of populariteit van de hulpverlener. Er moet goede en objectieve voorlichting gegeven worden aan zowel klager, hulpverlener en andere betrokkenen, opdat ieder het gevoel heeft dat zij serieus worden genomen en de instelling oog heeft voor hun respectievelijke belangen. Met name door dit laatste wordt een gang naar de pers veelal voorkomen. Tot slot zou ik willen adviseren om in een vroeg stadium een advocaat te raadplegen die zonnodig het onderzoek en de besluitvorming kan begeleiden.

PROTOCOL

Het VOG-protocol 'preventie van seksueel misbruik door hulpverleners' biedt een juridisch zuiver en bruikbaar instrument hoe te handelen in geval van een melding van een vermoeden van seksueel misbruik. Tijdens de werkconferentie 'preventie van grensoverschrijdend gedrag door jeugdhulpverleners' op 7 december 1994 zal een op basis van adviezen van diverse instellingen voor jeugdhulpverlening en de Inspectie Jeugdhulpverlening aangepaste versie van dit protocol worden gepresenteerd.
 (Mevr. mr. T. Y. Miedema is advocaat bij Rijpkema en Miedema Advocaten, Nieuwe Boteringestraat 32, 9712 PM te Groningen, 050 - 18 52 86)

Voor vragen over het protocol preventie seksueel misbruik door hulpverleners of de werkconferentie 'preventie van grensoverschrijdend gedrag door jeugdhulpverleners' kunt u contact opnemen met de VOG, sectie Jeugdhulpverlening, Mevr. mr. G.E. van der Spoel, tel. 070 - 394 93 49.

Geloof de kinderen **M6V**
11-94

Verslag van het congres 'Disclosure in the '80's, backlash in the '90's, georganiseerd door de organisatie 'Believe the Children' van 10 tot en met 12 juni 1994 te Chicago

'Believe the Children' hield in juni van dit jaar haar tweede jaarlijkse congres. Deze organisatie werd in 1986 in de Verenigde Staten opgericht door ouders, wier kinderen betrokken waren bij de

Manhattan Beach zaak in Los Angeles. Deze gerucht makende zaak speelde zich af in 1983 en betrof aanklachten van ritueel misbruik tegen enkele leiders en leerkrachten van een kindercrèche, de 'McMartin preschool'. Van de 400 kinderen van de crèche zouden er 369 seksueel misbruikt zijn, waarbij in 8% van de gevallen fysiek bewijs aanwezig was. Later sloten zich ook ouders bij deze organisatie aan, wier kinderen bij andere gevallen van seksueel misbruik betrokken waren, en mensen die zich beroepsmatig met kindermisbruik bezighouden. De organisatie treedt naast het organiseren van deze conferenties ook naar buiten door middel van een informatieve 'newsletter'.

Op het congres, bezocht door ongeveer tweehonderd deelnemers, werd de 'Opening Keynote Address' uitgesproken door dr. Roland Summit, een forensisch psychiater uit Californië, die nauw betrokken was bij de eerdergenoemde zaak in Manhattan Beach in Los Angeles. In zijn inleiding memoreerde hij de ontwikkelingen na het bekend worden van deze zaak en de gevolgen die dit in de Verenigde Staten heeft gehad op de bewustwording, erkenning en herkenning van seksueel misbruik en ritueel misbruik in het bijzonder. De McMartin-case was de eerste grote zaak in de Verenigde Staten op het gebied van ritueel misbruik, die jarenlang volop in de belangstelling van de media heeft gestaan.

Een van de lessen die hij uit de gebeurtenissen in Californië trok, was dat hij waarschuwde voor het onvoorwaardelijk geloven in een 'conspiracy-theorie' van misbruikers en satanisten. Dit achtte hij niet juist omdat daar geen bewijzen voor te vinden zijn; als uitgangspunt staat dat geloof een reëlere benadering

van het probleem dan ook in de weg. Hij stelde bovendien dat het vasthouden aan een onbewezen uitgangspunt verlies betekent van de geloofwaardigheid. Hij pleitte voor een genuanceerde benadering en wees op het feit dat er op het gebied van het misbruik altijd vragen over wat er precies wel of niet gebeurd is, zullen blijven bestaan. Nooit kan alles bewezen worden. Daarmee mag echter niet het bestaan van ritueel misbruik van tafel worden geveegd. Ter illustratie memoreerde hij de tunnels waarover de kinderen van de 'McMartin preschool' regelmatig spraken, maar die de politie nooit vond. Toch bleken die wel degelijk te bestaan: een archeoloog die door een groep ouders werd ingeschakeld, bracht ze in 1991 aan het licht. Daarnaast ging dr. Summit in op de negatieve reacties, de zogenaamde backlash. Hij sprak zijn verwondering uit over hoe mensen als experts op het gebied van misbruik kunnen worden beschouwd zonder enige ervaring op dit gebied te hebben. In dat verband noemde hij onder anderen dr. Lee Coleman, die als getuige-deskundige in de McMartin-zaak optrad, maar die tot drie maanden ervoor geen enkele ervaring had op het

genoemde gebied. Ook noemde hij de schrijvers Paul en Shirley Eberle, die over deze zaak het boek 'The abuse of the innocence: The McMartin Preschool Trial' schreven en de zaak betitelden als hekserijacht, 'child abuse wich hunt'. Opvallend is dat deze schrijvers eerder een eigen blad, 'Finger', hadden waarin hun ideeën over onder meer op kinderen gerichte seksuele gevoelens en uitingen op een zeer exhibitionistische wijze beschreven werden. Een andere expert die genoemd werd, was Richard Gardner, die het seksuele misbruik ziet als hersenspoeling van kinderen door moeders in het kader van toewijzingen bij echtscheidingen. Ook Ralph Underwager en zijn vrouw Hollida Wakefield werden genoemd. Deze laatste twee traden in meerdere rechtszaken prominent naar voren als getuige-deskundigen voor de verdediging. Ook in Nederland geniet het echtpaar enige faam. Hun namen ontbreken zelden wanneer sceptici hier over grote misbruikaffaires schrijven (zie bijvoorbeeld Wessel en Merkelbach, MGv 5-94). Volgens Summit staan zij in de Verenigde Staten niet meer als deskundigen te boek en worden zij niet meer toegelaten als expert voor het gerecht.

Van de diverse workshops koos ik die van de schrijver Newton, van wiens hand het boek 'Raising Hell' is. In 'Ritual abuse, a historical overview' toonde hij aan dat ritueel misbruik al eeuwen bestaat en dat vroeger ook al grote zaken voorkwamen, zoals rond de Françoise Catherine Deshayes, die in 1679 haar gerechtelijke vervolgers verbaasde met het erkennen van het vermoeden van talrijke kinderen in satanische ceremonies. Vervolgens schetste hij een overzicht van een groot aantal zaken zowel in als buiten de Verenigde Staten, waar ook veroordelingen voorkwamen wegens ritueel misbruik en moorden. Hij gaf aan welke problemen men bij het onderzoek tegenkomt, en liet aan de hand van voorbeelden zien welke fouten er gemaakt worden, waardoor men vaak niet tot een oplossing van rituele moorden komt. Veel gemaakte fouten komen voort uit het ontbreken van kennis over ritueel misbruik bij degenen die met het onderzoek zijn belast. Ook ontbreekt het hun aan ervaring, wat bijvoorbeeld tot uiting komt in slecht uitgevoerde ondervragingen van kinderen. Die moeten dan weer door anderen worden her-

haald, wat de kinderen verwart en belast. Zo noemde hij een zaak waarbij een kind 35 keer werd ondervraagd. Newton stelde ten slotte dat het vaak zover helemaal niet komt: de verklaringen van kinderen worden niet serieus genomen en onderzoek wordt niet eens ingesteld.

Een andere workshop werd gehouden door Rachel Downing: 'Understanding the Meaning and Validity of Ritual Abuse Memories'. Zij gaf een interessante uiteenzetting over de verschillende vormen van realiteit. Zij onderscheidde daarbij de volgende niveaus:

- (1) 'Event reality': dit is werkelijk gebeurd.
- (2) 'Externally created reality': hierbij is door de daders op zodanige wijze een situatie gecreëerd, dat het slachtoffer gelooft dat het gebeurd is. Een voorbeeld daarvan is een kind dat rode limonade krijgt te drinken, waarbij gezegd wordt dat het bloed is ('created information'). Een ander voorbeeld: een kat wordt gedood voor de ogen van de kinderen, maar het is een speelgoedkat ('created events'). Ook komt het voor dat onder hypnose een gebeurtenis wordt afgeschilderd die het slachtoffer ook voor zich gaat zien ('hypnotically created reality'), of het slachtoffer krijgt gesuggereerd dat het een bepaalde, andere persoon is, wat steeds bevestigd wordt ('created identity').
- (3) 'Internally created reality': het slachtoffer creëert in zijn gedachten een eigen wereld om het trauma te verwerken. Een voorbeeld hiervan is dat het slachtoffer als onderdeel van het ver-

Kerst-in Yolanda voor incest-slachtoffers

Door Ivo Postma

ZOETERMEER - Een bijeenkomst voor de gezelligheid en nou eens zonder treurig stemmende verhalen over vreselijke jeugdherinneringen. Dat is wat Yolanda, slachtoffer in de Eper incestzaak, beoogde met de kerst-in die zij op eerste kerstdag organiseerde voor slachtoffers van incest.

Het kerstfeest, waaraan veertig mensen deelnamen, was een succes, zo vertelde gisteren de veelvuldig door haar familieleden misbruikte vrouw, die met haar stichting De Vraagbaak zelf in de hulpverlening is gegaan. Mannen, vrouwen en kinderen uit het hele land, in leeftijd variërend van nul tot 57 jaar, waren aanwezig in het zaaltje in Zoetermeer dat door Yolanda was afgehuurd voor de feestelijke bijeenkomst, het resultaat van een spontane ingeving. Yolanda prijst zich gelukkig dat er mensen met baby's bij waren. "Kin-

deren bezorgen afleiding. Dan kun je wat tuttelen."

Stichting De Vraagbaak is een hulpverleningsdienst die Yolanda zelf in het leven riep in de nasleep van de processen waarbij haar ouders en andere familieleden en haar verloofde terechtstonden. De stichting, waarin 35 vrijwilligers meewerken, is 24 uur per dag bereikbaar. Wie contact zoekt, kan de politie in Epe of een ander politiekorps bellen, waarna deze instanties ervoor zorgen dat de persoon in kwestie door de stichting wordt teruggebeld.

"In de tijd voor Kerstmis kregen we bij de stichting De Vraagbaak veel telefoontjes van mensen die niet echt blij waren met de opkomst zijnde feestdagen", zegt Yolanda. "Sommigen zeiden dat ze van plan waren een einde aan hun leven te maken. Ik heb toen besloten dat die mensen Kerstmis niet alleen moesten doorbrengen, maar bij elkaar moesten komen. Ik heb nog

een aantal slachtoffers dat ik ken-de gebeld, en zo kwamen we aan veertig deelnemers. Sommigen hadden al iets anders. Voor een paar anderen, die niet in staat waren te reizen, hebben we ver-voer geregeld."

Yolanda huurde het zaaltje en bestelde de kerstmaaltijd op kosten van haar stichting De Vraagbaak, waarin ze de opbrengst van haar boek 'Yolanda, mijn verhaal' laat vloeien. De kerst-in begon rond het middaguur en duurde tot acht uur 's avonds.

Twespaal

Haar gasten ontvingen bij aankomst in Zoetermeer een stencil waarop de initiatiefneemster voor de gelegenheid een paar huisregels had samengevat. De belangrijkste regel was dat er niet over zware problemen gepraat zou worden. "Ik wilde dat we zouden proberen het verleden te vermijden", zegt Yolanda.

Incest-boek zou reden zijn voor vernieling

ANP

ZWARTSLUIS

Joke Bonhof van het Landelijk Steunpunt voor Incestslachtoffers heeft aanwijzingen dat het interieur van haar huis in Zwartsluis het afgelopen weekeinde is vernield door mensen die op zoek waren naar informatie uit haar zwartboek over ervaringen van incestslachtoffers. Zij heeft namen van vermoedelijke daders aan de politie verstrekt. In haar woning is voor circa honderdduizend gulden schade aangericht.

Bonhof zegt de afgelopen zes weken geregeld telefonisch te zijn benaderd door mensen die de inhoud van het zwartboek opeisten. Zij wilden er zelf een boek mee samenstellen. Om die reden had Bonhof de informatie voor haar uitgave elders opgeslagen. Wandens van haar huis zijn ondergespoten met zwarte verf; meubels en kleding zijn met bleekwater overgoten.

werken delen van het trauma erger maakt dan het was of juist het tegenovergestelde ermee doet ('spontaneous internally created reality'). Een andere mogelijkheid is dat een slachtoffer het oorspronkelijke trauma als voorbeeld neemt om er gefingeerde misbruikervaringen mee te creëren ('traumatic transference and internally created reality'). Ten slotte kan het slachtoffer verzomen informatie verschaffen om de ondervraging te plezieren of een incomplete herinnering volledig te maken. Downing bracht een onwelkome boodschap voor mensen die gefixeerd zijn op de vraag 'Is het nu gebeurd of niet?'. Zij bracht voor ons een moeilijk te doorgronden wereld van subjectieve realiteit in kaart en demonstreerde daarmee het onhoudbare van het zwart-witdenken over wat de werkelijkheid is bij herinneringen aan misbruik. Een goede les voor hulpverleners en de rechterlijke macht. Bij de vorige conferentie voor therapeuten van slachtoffers van seksueel en ritueel misbruik die ik in de Verenigde Staten bezocht (de 'Eastern Regional Conference on Abuse and Multiple Personality' in Washington, 1993) was een zekere paniek voelbaar naar aanleiding van het agressieve optreden van de False Memory Syndrome Foundation. Nu had men zich weer hervonden. De sfeer werd gekenmerkt door herbezinning en een brede poging om een genuanceerde en realistische kijk te ontwikkelen op ritueel misbruik.

F. Jonker
(huisarts, Oude Pekela)

'Activisten tegen incest daders vernieling huis'

Van onze verslaggever

ZWARTSLUIS

Joke Bonhof van het Landelijk Steunpunt voor Incestslachtoffers vermoedt dat de daders van de forse vernielingen in haar woning moeten worden gezocht onder activisten die strijden tegen incest. Dit heeft ze tegenover de politie verklaard.

Bonhof kreeg onlangs ruzie met Yolanda van B. over het publiceren van een zwartboek over incest. Bonhof weigerde het zwartboek te laten drukken, om de privacy van de slachtoffers te beschermen. Yolanda, die landelijke bekendheid kreeg als slachtoffer in de Eper incestzaak, zou wel voor publicatie zijn geweest.

Bonhof vermoedt dat de daders op zoek waren naar de tekst van het zwartboek. Als voorzorgsmaatregel had zij die elders opgeslagen.

Geen cassatie in incestzaak

Van onze verslaggever

ZWARTSLUIS

De procureur-generaal bij de Hoge Raad in Den Haag heeft gisteren het beroep van drie hoofdverdachten in de Eper incestzaak verworpen. Volgens de procureur is er geen reden om de uitspraken te herzien die het gerechtshof in Arnhem heeft gedaan tegen de vader en de moeder van Yolanda en huisvriend Ad H. De ouders van de vrouw gingen in cassatie nadat ze waren veroordeeld tot vier jaar wegens zware mishandeling en het plegen van illegale abortussen. De huisvriend werd tot drie jaar veroordeeld wegens herhaalde brute verkrachting van Yolanda. Haar ex-man werd vrijgesproken.

Een andere regel bij het kerstfeest luidde dat de bittere verwijdering tussen haar en haar medeslachtoffer Joke Bonhof, met wie zij samen door middel van een zwartboek ten strijde is getrokken tegen een wetswijziging over de verjaring van zedendelicten, eveneens vermeden zou worden. De in Zwartsluis wonende Bonhof is de oprichtster van het Steunpunt Sexueel Misbruik, dat rechtstreeks gebeld kan worden.

Yolanda zegt dat ze het ook niet kan helpen dat er tussen haar en Bonhof twespaal is ontstaan nadat het zwartboek samen met 1.700 handtekeningen aan het ministerie van Justitie in Den Haag was aangeboden. "Ik kan mijn energie wel voor iets anders gebruiken", zegt zij op haar bijdehante, ietwat defensieve toon.

Open dag

Volgens Yolanda is het een zeer geslaagde bijeenkomst geworden in Zoetermeer. "Het feest stond niet onder leiding van iemand. De mensen zaten aan verschillende tafeltjes bijeen en spraken over allerlei alledaagse dingen." Als gastvrouw schoof zij nu eens hier en dan eens daar aan. "We doen dit het volgende jaar met Kerstmis zeker weer."

Verder kondigt de publiciteitsbewuste activiste aan dat zij nog veel meer mensen verwacht op de 'open dag' die De Vraagbaak in februari gaat organiseren op een nog nader te bepalen plaats.

Op de vraag wat dit hulpverlenende werk voor haarzelf betekent, zegt Yolanda: "Dat ik eindelijk bereikt heb waar ik altijd naar gestreefd heb: een organisatie die op een positieve manier omgaat met slachtoffers van incest. Een heleboel slachtoffers draaien gewoon mee in de samenleving, maar af en toe hebben ze behoefte aan een luisterend oor. Wij begeleiden die mensen."

Doen andere hulpverleningsorganisaties het dan niet goed? "Neen", luidt het antwoord.

H. Finkensieper NRC wellicht eerder vrij

Door een onzer redacteurs

AMSTERDAM, 23 DEC. De Europese Commissie heeft ex-directeur en psychiater van de Helder Stichtingen in Zetten, H. Finkensieper, deels in het gelijk gesteld. Finkensieper had een klacht ingediend bij de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens, nadat hof en Hoge Raad hadden toegestaan dat een belangrijke getuige niet op zijn proces hoefde te verschijnen.

Het Arnhemse hof veroordeelde Finkensieper in 1990 tot zes jaar gevangenisstraf met ontzetting uit zijn beroep voor de duur van elf jaar, wegens het plegen van ontucht met een van zijn patienten, aanranding van de eerbaarheid en verkrachting. Hij werd beschuldigd van jarenlang seksueel misbruik van pupillen.

De klacht van Finkensieper die door de Europese Commissie ontvankelijk is verklaard, betreft de beschuldiging 'schending van eerbaarheid'. Hierover legde een vrouw een belastende verklaring af bij de politie. In laatste instantie oordeelde de procureur-generaal van de Hoge Raad, J. Remmelink, dat de emotionele en psychische problemen van de vrouw

genoeg redenen waren voor het hof om het verzoek om getuigenis tijdens de zitting af te wijzen. Finkensieper wilde dat de vrouw zou verschijnen. Maar volgens de procureur waren er naast de betrokken getuige vele andere relevante verklaringen.

Tegen de psychiater was door procureur-generaal W. Sorgdrager, de huidige minister van Justitie, acht jaar gevangenisstraf en dertien jaar ontzetting uit de geneeskunst getist. Nu de Europese Commissie de ex-directeur in het gelijk heeft gesteld, wil zijn advocaat, de Haagse strafpleiter G. Spong, aan de minister van Justitie vragen Finkensieper "bij wege van gratie" eerder vrij te laten. Hij hoopt dat zijn cliënt voor de jaarwisseling thuis kan zijn.

Volgens Spong worden veel klachten die bij de Europese Commissie komen, niet ontvankelijk verklaard. "Wanneer de Commissie een klacht gegrond acht, is een veroordeling door het Europese Hof nabij. Dat zou het aanzien van Nederland ernstig aantasten." Spong zei vandaag rechtstreeks contact te zullen opnemen met de minister voor "een minnelijke schikking".

Kinderen worden steeds meer mishandeld

NVHN 29-12

GRONINGEN - Het aantal gevallen van kindermishandeling dat bij het bureau Vertrouwensarts Groningen en Drenthe werd aangemeld, is dit jaar met ruim tien procent gestegen naar ruim 860.

Exacte cijfers heeft vertrouwensarts R. Peters, hoofd van het bureau, nog niet bij de hand. Maar het is volgens hem zonneklaar dat het aantal gevallen beduidend hoger ligt dan vorig jaar. Toen werd er een stijging van slechts vijf procent genoteerd: van 746 naar 785.

Met die toename bleef zijn bureau in 1993 ruim onder de landelijke stijging. Die bedroeg vijftien procent: van 11.466 naar 13.220. Een verklaring voor de stijging van dit jaar heeft de heer Peters niet.

Uit het jaarverslag van de Landelijke Stichting Buro's Vertrouwensarts inzake Kindermishandeling (LSBVK) blijkt dat het bureau Groningen en Drenthe qua meldingen samen met Amsterdam procentueel op een gedeelte vierde plaats staat. Koploper is het bureau Noord Brabant, gevolgd door Limburg, Overijssel en Rotterdam, dat Zuid Holland ten zuiden van de lijn Gouda-Delft en de provincie Zeeland beslaat.

Omgerekend naar het aantal kinderen tussen de 0 en 19 jaar in Groningen en Drenthe bedroeg het aantal meldingen van kindermishandeling hier vorig jaar 1 op de 306.

"De meeste gevallen komen uit Groningen, omdat we hier een eigen meldpunt hebben. Maar als in de toekomst ook Drenthe een eigen provinciaal meldpunt krijgt, dan denk ik dat het aantal aanmeldingen zal oplopen. De provinciegrens

vormt nu toch nog een obstakel", aldus de heer Peters.

Geestelijke mishandeling en verwaarlozing komen volgens het jaarverslag van de LSBVK het meeste voor: in 46 procent van de geregistreerde gevallen. Daarna volgen onder meer lichamelijke mishandeling (20 procent), seksueel misbruik (16 procent) en lichamelijke verwaarlozing (8 procent).

De meeste mishandelingen vinden plaats bij kinderen van zes tot en met elf jaar, waarbij meisjes het vaakst het slachtoffer zijn. Alleen bij baby's worden meer jongens mishandeld. Het zijn vooral mannen die mishandelen (in 51 procent van de gevallen).

Maar ten opzichte van 1992 daalde hun aantal, terwijl het aantal vrouwen dat zich te buiten ging aan mishandeling met drie procent toenam. Mannen scoren 't hoogst bij seksueel misbruik en lichamelijke mishandeling en vrouwen bij emotionele mishandeling en lichamelijke verwaarlozing.

Qua nationaliteit wordt bijna driekwart van de mishandelingen gepleegd door Nederlanders. Bij de allochtonen schommelt het percentage rond de vier. Bij twee van de drie mishandelingen is een gezinsprobleem ontdekt, waarbij een slechte relatie tussen de ouders en individuele problemen bij een van de ouders het vaakst werden genoteerd.

De aanmeldingen van kindermishandeling (of verdenking) komen voor 43 procent uit de naaste omgeving van het kind (vooral burens en kennissen), 19 procent uit de somatische gezondheidszorg (huis- en schoolartsen) en 17 procent uit het onderwijs.

Van de 785 meldingen die het bureau Groningen en Drenthe vorig jaar kreeg werden er 488 zelf ter hand genomen. De rest, 297, werd aangemeld door professionele instellingen of personen, die het verzoek kregen de zaak zelf op te lossen. Deze categorie zal volgens de heer Peters in de toekomst steeds groter worden.

"Dat is een landelijke beleidswaarde. Het heeft onder meer te maken met de werkdruk bij de bureaus. Wij zitten al jaren met hetzelfde aantal formatieplaatsen, terwijl het aantal aanmeldingen jaarlijks met zo'n tien procent is gestegen. Daardoor kunnen we een aantal taken niet meer goed uitvoeren. Maar gelukkig hebben we geen wachtlijst."

Aantal meldingen kindermishandeling vorig jaar gegroeid

Van onze verslaggever

DEN HAAG

Bij de vertrouwensartsen kindermishandeling zijn vorig jaar dertien meldingen binnengekomen, dat is gemiddeld één melding op 280 kinderen in de leeftijd van nul tot negentien jaar en is 15 procent meer dan in 1992. Dat blijkt uit het vrijdag verschenen jaarverslag inzake kindermishandeling van de Landelijke Stichting Buro's Vertrouwensarts.

De groei wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de toenemende bereidheid om (vermoedens van) mishandeling te melden, en veel minder doordat het aantal gevallen van mishandeling stijgt, aldus het jaarverslag.

Om te voorkomen dat de tijd die met afhandeling van een klacht is gemoeid, langer wordt, werken de vertrouwensartsen tegenwoordig vaker met 'meldingen-ter-advies'.

Dat houdt in dat professionele melders - zoals Riaggs en artsen - advies krijgen welke maatregelen ze zelf kunnen nemen om aan de kindermishandeling een eind te maken. Meldingen van ouders en burens worden wel door de vertrouwensarts behandeld.

De doorlooptijd van een melding - de tijd dat een vertrouwensarts met de behandeling bezig is - is in 1993 teruggelopen, maar is nog steeds lang. In 1993 waren 2792 meldingen uit vorige jaren nog niet afgesloten. Het aantal klachten dat in 1993 werd gemeld en afgesloten, bedroeg 2842. Het aantal in 1993 gedane meldingen dat niet in datzelfde jaar werd afgewikkeld, lag aanzienlijk hoger: 4421 meldingen.

Maar omdat, aldus directeur Samsom in zijn inleiding, de bureaus vertrouwensarts nog altijd een te krap budget hebben, kunnen ze het toenemend aantal meldingen niet snel genoeg afwikkelen.

Mishandeling en misbruik kinderen vaker gemeld NRC

Meer geweld tegen kinderen gemeld in provincie Gelderland

Geld. 29/12

ARNHEM - Het aantal meldingen van kindermishandeling in de provincie Gelderland is in 1993 sterk toegenomen: ten opzichte van 1992 met 25 procent. En deze tendens zet dit jaar door: voor 1994 wordt een 'lichte stijging' verwacht. Eén op de 290 Gelderse kinderen wordt mishandeld.

Dat heeft het Buro Vertrouwensarts Gelderland in Arnhem gistermiddag meegedeeld naar aanleiding van de landelijke presentatie van het jaarverslag 1993. De Landelijke Stichting Buro's Vertrouwensarts inzake Kindermishandeling stelt dat alle meldpunten in meerdere of mindere mate te maken hebben gekregen met een toename van registraties met ruim vijftien procent.

Emotionele mishandeling en verwaarlozing (46 procent) is volgens het landelijke jaarverslag de meest voorkomende klacht bij kindermishandeling. Vervolgens gaat het in de regel om meldingen van lichamelijke mishandeling (20 procent), seksueel misbruik (16 procent) en lichamelijke verwaarlozing (8 procent).

In 1993 ging het in totaal om ruim 13.000 meldingen. Voor dit jaar wordt bij een landelijke inventarisatie gerekend op 15.000 meldin-

Vertrouwensartsen geschokt over stijging met 15%

Dit jaar rond 22.000 kinderen mishandeld of seksueel misbruikt

TEL 29/12

Van onze correspondent

UTRECHT, donderdag

De twaalf in al onze provincies opererende Bureaus van Vertrouwensartsen hebben nog nooit zoveel meldingen over mishandelde of seksueel misbruikte kinderen ontvangen als dit jaar.

Het totale aantal slachtoffertjes ligt rond de 22.000. Dat is ruim 15 procent meer dan in 1993.

Dit blijkt uit het gisteren verschenen jaarverslag van de Landelijke Stichting Bureaus Vertrouwensartsen inzake Kindermishandeling (LSBVK).

Volgens woordvoerder R. Perdon zijn in ons land vrijwel zeker nog veel meer jongetjes en meisjes slachtoffer van mishandeling of seksueel misbruik dan uit deze cijfers blijkt. "Het is waarschijnlijk het topje van de ijsberg. Uiteindelijk stapt niet iedereen met zijn vermoedens naar een vertrouwensarts", zegt hij.

Perdon pleit daarom voor een wetenschappelijk onderzoek dat volgens hem verbijssterende aantallen en feiten aan het licht zou kunnen bren-

gen. Ongeveer een vijfde van de bij de bureaus binnengekomen meldingen had betrekking op stelselmatige mishandelingen. Daaraan stierven zonder meer tien kinderen. In 60 procent van de gevallen was sprake van seksuele vergripen en bij meer dan de helft vormde het laten honger lijden en pesterijen en treiterpartijen de hoofdmoot.

De gevoelige praktijken kwamen voor 80 procent (al dan niet in combinatie) op het conto van de vader en moeder van de kinderen. Een beduidend minder gruwelijke rol speelden andere familieleden en kennissen. De meldingen over mishandeling en seksueel misbruik kwamen voornamelijk uit het circuit van de familie, vrienden, medici, onderwijzers en welzijnswerkers.

UTRECHT, 29 DEC. De elf bureaus vertrouwensartsen hebben in 1993 13.220 meldingen van mishandeling en misbruik van kinderen gekregen. Dat is ruim vijftien procent meer dan in 1992. Vergelijken met het aantal gevallen dat in 1990 is gemeld, is er zelfs sprake van een stijging van zestig procent. Dit staat in het jaarverslag over 1993 van de Landelijke Stichting Buro's Vertrouwensarts Kindermishandeling (LSBVK)

dat deze week is verschenen. De stichting denkt niet dat er sprake is van meer mishandeling, maar van een toenemend aantal meldingen. Aandacht in de media voor de ernstige gevolgen van mishandeling en misbruik van kinderen hebben daar volgens de stichting aan bijgedragen. De bureaus vertrouwensartsen kregen in 1993 vooral meer meldingen waarbij de beller om advies vroeg (36 procent meer dan in 1992). Het aantal gevallen waarin de vertrouwensarts tot actie moest overgaan is in 1993 slechts licht gestegen (van 7102 naar 7263).

Justitie stopt met AMAL-project voor jonge Marokkanen

Van onze verslaggever

AMSTERDAM

2-12

Het experiment met de behandeling van Marokkaanse jongeren in het zogeheten AMAL-project wordt niet voortgezet. Dit heeft minister Sorgdrager van Justitie besloten na overleg tussen ambtenaren van haar ministerie en medewerkers van het Sociaal Agogisch Centrum (SAC) in Amsterdam.

De beschikbare capaciteit van zestien plaatsen zal worden gebruikt voor uitbreiding van de algemene opvang in het Jongeren Opvang Centrum te Amsterdam. Dat is een onderdeel van het SAC.

In september besloot het ministerie van Justitie tot het tijdelijk onderbrengen van de jongeren bij het Jongeren Opvang Centrum, nadat enkele medewerkers van AMAL waren aangehouden. Zij werden ervan verdacht jongeren te hebben mishandeld. Het politie-onderzoek naar deze zaak is afgerond.

Advocaat Spong hield Harke uit tbs-kliniek

Verdachte van moord Felicita doodde in 1980 Haags meisje

TEL 22-12 door Roy Klopper

DEN HAAG, donderdag

Kindermoordenaar Harke J. (36) is dinsdag gearresteerd op verdenking van de lugubere moord op het negenjarige meisje Felicita Oostdam. Zij werd in de vroege ochtend van donderdag 24 november met messteken vermoord en achtergelaten op het volksuinencomplex aan de Haagse Loolaan.

De voormalige plantsoenarbeider J. bracht in 1980 het zeventienjarige Haagse meisje Maitrie Koeldiep om het leven met een snoeischaar. Tijdens de rechtszaak in 1981 noemde zijn eigen advocaat hem al „psychisch gestoord“.

Hulp advocaat

J. werd veroordeeld tot tbs, maar zat drie jaar later alweer thuis, nadat zijn broer plotseiling de moord opeiste. Hoewel dit niet bleek te kloppen, bleef Harke op vrije voeten en zag, mede dankzij de ijver van zijn advocaat G. Spong, de psychiatrische kliniek nooit meer terug.

• Maitrie Koeldiep

In 1990 werd de toenmalige Hagenaar opnieuw opgepakt, nadat hij zijn dochtertje (10) en een buurmeisje (8) meermalen had verkracht. Het OM eiste opnieuw dwangverpleging in plaats van een celstraf: „Na zijn gruwelijke moord is deze man nog niet genezen. Hij is een gevaar voor onze samenleving en moet worden opgenomen“, zo waarschuwde procureur-generaal H. Feber destijds.

Het gerechtshof achtte psychiatrisch onderzoek echter onnodig en veroordeelde J. in hoger beroep tot 15 maanden cel, veel minder dan de 3 jaar die hij eerder van de rechtbank had gekregen. Omdat hij lang in voorarrest had gezeten, was J. onmiddellijk weer thuis.

Gezien zijn verleden was de politie J. al een tijdje op het spoor. „Het wachten was op een aanwijzing die de vermoedens deden omslaan in een echte verdenking“, aldus de Haagse persofficier N. Zandbergen. De ontkenkende J. wordt vrijdag voorgeleid voor de rechter-commissaris.

In haar Leidschendamse flat zegt J.'s echtgenote, die ondanks alle ellende steeds bij haar man is gebleven en vier kinderen van hem heeft, helemaal kapot te zitten.

Niets gemerkt

„Ik doe geen oog dicht.“ In aanwezigheid van drie behuilde dochtertjes meldt ze niets te hebben gemerkt aan haar

man. De vrouw wordt bijgestaan door slachtofferhulp van de politie.

De familie van Felicita wil, na overleg met de politie niet reageren op de aanhouding.

„Wij hebben de recherche beloofd met niemand te praten“, aldus broer A. Caffa van Felicita's moeder. Ook advocate G. Later van het kantoor Spong onthoudt zich van commentaar.

Verdachte moord Felicita morgen voor de rechter

Van onze Haagse redactie 22.12 DEN HAAG, dinsdag De Leidschendammer Harke J. (36), die wordt verdacht van de moord op de negenjarige Haagse scholiere Felicita Oostdam, moet morgen voor de raadkamer van de Haagse rechtbank verschijnen.

De officier van justitie, die nog niet wil zeggen of de al eerder wegens kindermoord veroordeelde J. een bekentenis heeft afgelegd, wil hem nog zeker dertig dagen vasthouden voor nader verhoor. Voor de kerstdagen is J. al in verzekerde bewaring gesteld door de rechter-commissaris.

Myra Hindley told officially that she will never be released from prison

Alan Travis
Home Affairs Editor

A DECISION to keep Myra Hindley in jail for the rest of her life was taken four years ago, by the then Home Secretary, David Waddington, the moors murderer was told yesterday.

Hindley, who is now aged 52 and has served 29 years, can appeal to the Home Secretary, Michael Howard, but is believed to have little chance of success. Home Office officials have told her she will never be released.

The official correspondence details for the first time the recommendations of the trial judge, the Lord Chief Justice and the Home Secretary after she was convicted at Chester in 1966 of the murders of Lesley Anne Downey and Edward Evans.

The trial judge, Mr Justice Fenton Atkinson, made no specific recommendation on her minimum sentence but "he hoped that, apart from some dramatic conversion, you should be kept in prison for a very long time," I. A. Newton, the head of the Home Office tariff unit, told Hindley.

In January 1982, Lord Lane, then Lord Chief Justice, said he did not think "any term less than 25 years would be appropriate in the circumstances". He added in January 1985: "I should emphasise the suggested period of 25 years in Hindley's case was indeed a minimum."

After receiving Lord Lane's advice in 1985, ministers "de-

Myra Hindley: 'condemned to a political sentence'

cided to set a 30-year tariff in your case, which, however, they described as provisional".

After Hindley's confession in 1987 of her role in the murders of Pauline Reade, Keith Bennett and John Kilbride, "the Secretary of State of the day [Lord Waddington] concluded that a whole life tariff should be imposed in your case".

The Rev Peter Timms, Hindley's former counsellor, said the letter confirmed she was condemned to a "political" sentence. "If this is at the cost of one serious injustice, then the cost is too high," he said.

Hindley is one of those convicted murderers serving a mandatory life sentence who are being officially informed of their recommended minimum sentence, after the House of Lords last year ruled "mandatory lifers" had the right to see details of their "tariff" and appeal to the Home Secretary.

Most have already been told the details of their minimum sentence, but about 20, including Hindley and Ian Brady, who have been convicted of sadistic murders, are to be told that in their cases life will mean life. Brady will also be told the details of his tariff shortly.

Berouwvolle 'heidemoordenares' verbijstert Britten

Door onze correspondent Bob van Huêt Geld. 10/12

LONDEN - Een door Channel 4 uitgezonden documentaire met een verzoek om gratie van de beruchte kindermoordenares, Myra Hindley, heeft veel Britten verbijstert. Duizenden verontwaardigde televisiekijkers stemden gisterochtend tegen haar eventuele vrijlating in een spontane opiniepeiling. Hindley is Englands penitentiaire recordhoudster en zit nu bijna dertig jaar achter slot en grendel wegens haar aandeel in de zogeheten Heide-moorden (1965).

De 'Moor murders' staan veel Britten in het geheugen gegrift als ultieme gruwel. Drie jongens en twee meisjes tussen de 10 en 17 jaar werden ontvoerd, gemarteld en vermoord door de sadist Ian Brady en zijn toenmalige vriendin Myra Hindley. De slachtoffers werden begraven op de heide bij Old-

ham, noordoostelijk van Manchester. Een macaber aspect was dat Brady en Hindley zover gingen de laatste momenten van hun vastgebonden slachtoffers te registreren met geluidsbanden en foto's. Beiden werden in 1966 tot levenslang veroordeeld. Pas twintig jaar nadien bekende Hindley haar aandeel in de twee laatste moorden en wees ze de politie waar de resten van de kinderen waren begraven. Inspelend op de nationale gevoelens van walging en gruwel wordt de zaak Hindley regelmatig opgedist door de boulevardkranten. Die betalen veel geld aan haar voorma-

lige medegevangenen om te 'bewijzen' dat de meest gehate vrouw van Engeland nog steeds een 'manipulerend monster' (Daily Mail) is.

In een brief aan de makers van de Channel 4-reportage doorbrak de nu 54-jarige moordenares een lang zwijgen: „Woorden kunnen geen uiting geven aan mijn droevenis en spijt voor de misdaden die ik heb gepleegd en het leed dat ik heb veroorzaakt. Maar na dertig jaar in de gevangenis denk ik mijn schuld aan de samenleving te hebben betaald. Ik vraag de mensen me te beoordelen naar wie ik nu ben en

niet naar wie ik toen was.“

Onrecht

Een aantal advocaten en prominente Britten onder wie David Astor, voormalig eigenaar van The Observer, en het Hogerhuislid Lord Longford zijn het daarmee eens. Ze noemen Hindley een slachtoffer van onrecht omdat zij anders zou worden behandeld dan andere moordenaars - die meestal na een kleine twintig jaar cel werden vrijgelaten.

„Deze vrouw is een politieke gevangene. Ze zit vast omdat geen enkele regering het aandurfde haar vrij te laten. Ze blijft altijd gevangen van de lafheid van politici“, aldus de 89-jarige Longford.

Volgens een in de Channel 4-reportage eveneens opgevoerde oud-celgenote van Hindley worden de Lord en anderen door de moordenares al jaren in de maling geno-

men. Voor een bezoek van haar prominente verdedigers zou ze eens tegen haar celgenote hebben gezegd: „Kom Jane, help me met mijn make-up. Ik moet een voorstelling geven voor die gekke ouwe zak en zijn vrienden“. De oude vriendin vertelde dat de 'Heidemoordenares' al had uitgekend dat ze vermogens kon verdienen aan een autobiografie en optredens in praatshows. „Ze wil leven als een beroemdheid“, aldus de ex-vriendin.

Gezien de hoog opgelopen emoties rond de zaak Hindley en de dramatische oproepen van familie van de dode kinderen om de moordenares eeuwig in de gevangenis te houden lijkt de kans klein dat haar verzoek om gratie wordt ingewilligd. De andere 'heide-moordenaar', Ian Brady, heeft laten weten niet voor vrijlating in aanmerking te willen komen,

Young killers win rights on release date

GUA 17.12.94

Commission rules role of politicians violates human rights convention

Clare Dyer
Legal Correspondent

THE Home Secretary should have no say in when young murderers such as the killers of James Bulger are released, the European Commission of Human Rights in Strasbourg has ruled.

The commission decided unanimously that the Home Secretary's role violates the European Convention on Human Rights.

If the European Court of Human Rights agrees — as it usually does where the commission is unanimous — the Government will be forced to legislate to change the way release dates are decided for those under 18 sentenced to detention at Her Majesty's pleasure, the juvenile equivalent of an adult life sentence. The decision will have to be taken by a judicial body, not a politician.

The commission delivered its opinion in two unrelated cases brought by Abed Hussain and Prem Singh, now in their 30s, sentenced to be detained at Her Majesty's pleasure in the 1970s.

The court's decision, expected in about a year, will crucially affect Robert Thompson and Jon Venables, convicted of the murder of two-year-old James Bulger last year, when both were aged 11. Their "tariff" period, the minimum time they must serve, has been fixed at 15 years by the Home Secretary, Michael Howard.

Murderers under 18 are treated like adults serving a

James Bulger: decision will affect time killers will serve

mandatory life sentence for murder. The length of their sentence, which may be much longer than the tariff period, is up to the Home Secretary.

A European Court of Human Rights judgment in 1990 gave discretionary lifers — adults serving life for crimes other than murder — the right to have their release dates decided by a judge and two members of the parole board. The commission, whose opinion will be made public on Monday, says this system must be extended to young murderers.

Mr Hussain, aged 32, was convicted of murdering his younger brother in 1978 at the age of 16. His tariff period has expired. The parole board declined to recommend release, but after a High Court challenge he won a review. Now he expects to be freed next year.

Mr Singh, 36, was convicted of murder in 1973 when he was 15. He was released in 1990 but was recalled to prison in 1991 after being arrested and questioned for alleged offences of deception. Although criminal charges were dismissed in March 1992, the parole board has refused to recommend another release.

How Howard means life

AN UNOFFICIAL category of prisoner became official yesterday: the fulltime lifer. Until now, no Home Secretary has publicly admitted that there are categories of prisoners who are going to spend the rest of their life in prison. Yesterday, without debate or discussion, Michael "Hard Hat" Howard did just that. In a written reply — why bother the Commons with an oral statement, let alone a debate? — the Home Secretary referred to lifers "for whom the requirements of retribution and deterrence can be satisfied only by their remaining in prison for the whole of their life". They will, of course, be reviewed. First after 25 years and then at five-year intervals. Without such reviews, the lawyers would quickly have the Home Secretary before the European Court of Human Rights in Strasbourg. But the reviews will not be about release but "solely" about whether their indeterminate life sentences should be converted into determinate periods.

The old system of secretly marking a prisoners' papers was wrong. So, to that extent, the Home Secretary's admission that some prisoners will fall into a "life means life" category is an advance — one forced on him by the courts, who have insisted on the Home Secretary disclosing to lifers the "tariff" (the minimum period to be served) he has set. But Mr Howard now appears to have achieved through the backdoor what his Cabinet colleagues denied him at the front door: the right to include a "life means life" clause in the last Criminal Justice Bill.

'Life to mean life' for 20 as Hindley seeks release

THE MOORS Murderer Myra Hindley today breaks a seven-year silence to appeal for her release after 30 years in prison in the face of the first official admission by the Home Secretary that there is a category of prisoners for whom "life does mean life".

Michael Howard has consulted the Prime Minister on a list of 20 convicted killers — mostly involved in sadistic or sexual child murders — who will be told in the next three weeks that they will never be released.

Among those being considered for this official category of "life means life" are believed to be Myra Hindley and Ian Brady, jailed 28 years ago for the Moors Murders; Donald Neilson, the "Black Panther"; Peter Sutcliffe, the "Yorkshire Ripper"; mass murderer Dennis Neilsen; and John Straffen, aged 64, whose death sentence in 1952 for the murder of a schoolgirl was commuted to life imprisonment.

The Home Secretary also announced yesterday a reform of the review procedures for those sentenced to mandatory life and a rule change that those who receive more than 30 years will have to wait 27 years before there is any question of parole. At present their sentences are automatically reviewed after 17 years.

Mr Howard said this will be

scrapped for new mandatory life prisoners. It was argued yesterday it was more honest not to raise false hopes of release, but penal reformers suggested 27 years was too long to deprive prisoners of hope, regardless of their remorse or personal changes.

Hindley claims in her first public statement since she gave a confession to the police seven years ago that she has paid her debt to society. "Words are inadequate to express my deep sorrow and remorse for the crimes I have committed, and the pain they have caused. But after 30 years in prison I think I have paid my debt to society and atoned for my crimes. I ask people to judge me as I am now and not as I was then," she says in a written statement to Channel 4's Witness programme.

"Dreadful as my crimes were, I hope that the Home Secretary will take account of the very unusual circumstances in which I became involved in those crimes. I explained this fully to the police in 1987, and my solicitor has set it out in a recent letter to the Home Secretary."

As relatives of her victims again make clear today, Mr Howard is expected to reject her plea on the grounds that her release, from Cookham Wood prison, Kent, would be unacceptable to the public.

Danny Kilbride, brother of victim John Kilbride, said: "I

am not violent but something like that would make me violent. Without doubt if I got the chance I would do her, and the rest of my family would."

Mr Howard's reform of the system governing release of murderers was prompted by High Court and European Court rulings which mean that he must tell all 2,500 mandatory lifers what their trial judge, the Lord Chief Justice and the Home Secretary have recommended as their minimum imprisonment. They are to be told this "tariff" and the dates of their review.

In his Commons written answer, Mr Howard confirmed for the first time that there has been a category of prisoners whose files have been informally marked "natural life" but who, with the public, have not been officially told they will never be released. To underline the point the Home Office minister Lady Blatch told the Lords yesterday: "There are some people serving a mandatory life sentence who are in fact subject to 'life means life'."

Senior judges and penal reformers fear that the move will lead to Home Secretaries taking political decisions to extend judges' recommended sentences to natural life on the new grounds that release is not acceptable to the public.

"For such awesome decisions to be made by a politician, with no right of appeal, rather than by a proper judicial process, is impossible to reconcile with natural justice," said Paul Cavadino of the Penal Affairs Consortium. "It is wrong to rule out any chance of future release regardless of what may happen by way of personal change, remorse or the process of ageing."

Leader comment, page 3

Words are inadequate to express my deep sorrow and remorse for the crimes I have committed, and the pain they have caused. But after thirty years in prison, I think I have paid my debt to society and atoned for my crimes. I ask people to judge me as I am now and not as I was then.

Dreadful as my crimes were, I hope that the Home Secretary will take account of the very unusual circumstances in which I became involved in those crimes. I explained this to the Police fully in 1987, and my solicitor has set it out in a recent letter to the Home Secretary.

Myra Hindley

GUA 08.12.94

Yesterday's statement will only reignite calls from reformers to end the Home Secretary's role in sentencing. There are two types of lifers — discretionary lifers who have committed offences over which the courts have discretion to impose life (manslaughter, rape) and mandatory lifers (murderers) where there is no discretion. The Home Secretary used to determine the "tariff" (after consulting the Lord Chief Justice and the trial judge) in both categories. Thanks to the courts, he can no longer exercise these sentencing powers with discretionary lifers. It is time his powers over mandatory lifers was removed too. The easiest way would be to make all life sentences discretionary — a cause which has won the support of three separate advisory bodies plus a House of Lords Select Committee and the Parliamentary All-Party Penal Affairs Group. Even Lord Lane, the former Lord Chief Justice and no softy on any definition, backs the idea. It is a breach of natural justice to allow politicians to lengthen sentences by executive decree. Denying a citizen freedom is an awesome task requiring a judicial ruling that should be subject to appeal — not a political decision that might be currying votes.

LEVENSLANG

THEO H. VAN ZUID II

Een leven lang

achter de celdeur

Zeventien was Theo H. toen hij een zedendelict pleegde. Inmiddels zit hij 35 jaar vast, ter beschikking gesteld en nog altijd 'delictgevaarlijk'. De directeur van de kliniek: 'Buiten gaat het vroeg of laat weer mis.' Zelf vindt Theo H. echter dat hij rijp is voor ontslag.

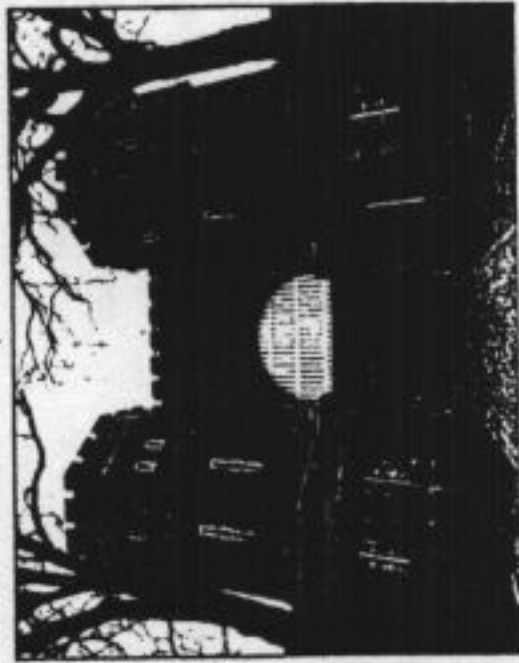
VZ
oor Theo H. — 52 jaar oud — wordt het de 35ste kerst achter gesloten deuren. In de zomer van 1960 pleegde hij, zeventien jaar oud, een zedendelict met een elfjarige meisje. Behalve gevangenisstraf kreeg hij tbs opgelegd: een maatregel van onbepaalde duur voor criminelen die vanwege een psychische stoornis niet (geheel) toerekeningsvatbaar zijn. Omdat H. tijdens verloven opnieuw zedenmisdrijven beging, verblijft hij nog steeds in de zwaarbeveiligde dr S. Van Mesdagkliniek in Groningen.

DYNAMIET

Zijn cel op Zuid II, een intensive care-afdeling in de oudbouw van 'de Hel van het Noorden', meet 2,65 bij 4 meter. Tegenover de stalen celdeur bevindt zich hoog in de muur een klein tralievenster. Op een plankje staan wat plastic kamerplanten. De cel is overvol met houten wandmeubels, een klerenkast, een bedbank en een bureau. Her en der pronken zelfgemaakte hebbedingetjes van metaal. In de hoek een televisietoestel, een video en een stereotoeren. Op de grond een verhuissdoos, met op de zijkant in zwarte drukletters: EIGENDOM VAN HET RIJK.

Op de binnenkant van de celdeur staat een gedicht:

GERLOF LEISTRA
Mijn weg
De langzame groei der seizoenen
en het rijp worden van de tijd
hebben niets voor mij kunnen doen
en mij nergens naar toe geleid
Ik dwaal zo vervreemd als tevoren
langs verlaten paden heen
misschien heb ik de weg verloren
misschien vind ik de weg alleen.
Met zijn licht gebogen schouders oogt H. als een vermoeide bouwvakker. Maar zijn gezicht kan op slag veranderen in dat van een jochie. Priemende blauwe ogen, donker haar. Hij draagt hoge sportschoenen, een blauwe spijkerbroek en een wit T-shirt. Op zijn armen zelfaangebrachte tatoeages. In de drukke warme cel steekt H. zijn zoveelste stekkie op.

Het pruttelende koffiezetapparaat overstemt de geluiden van de afdeling. Zonder zichtbare emotie vertelt H. zijn verhaal. Daarbij springt hij van de hak op de tak en is de grens tussen fantasie en werkelijkheid niet altijd even duidelijk. 'Ze willen hier alles onder stoelen en banken steken. De waarheid is dat ik als een beest word behandeld voor iets waar je tegenwoordig een half jaar voor zou krijgen. Een ander was in zijn situatie al lang ontploft, zegt hij. 'Mijn hoofd is één bonk dynamiet. Wat ze mij hebben aangedaan, valt met geen pen te beschrijven. En het gaat maar door. Elke keer als 's avonds die celdeur dichtslaat, ben ik alleen met mijn gedachten. Dan lig ik te woelen of ik zit de hele nacht te schrijven.' Zelf vindt H. dat hij rijp is voor ontslag. Volgens de kliniek is en blijft hij echter gevaarlijk. In een recent psychiatrisch rapport wordt hij omschreven als 'een infantiele fantasierijke man, die onbetrouwbaar is in zijn mededelingen over met name zijn seksuele belevingswereld.' Het rapport maakt onderdeel uit van het dossier dat de advocaat van H. met diens instemming ter inzage heeft gegeven.

De directeur Behandeltzaken van de Van

Mesdagkliniek, de psychiater Leeuwestein, vindt ontslag geen serieuze optie. 'H. is wat wij noemen een kernpedofiel. Bij dergelijke patiënten is de pedofilie een dominant onderdeel van hun persoonlijkheid. Zo iemand is niet werkelijk in staat zich anders te oriënteren. Buiten gaat het vroeg of laat weer mis. Dat is geen absolute zekerheid maar een serieuze inschatting. Op basis daarvan hebben wij de rechtbank steeds geadviseerd de tbs te verlenen.'

Iedere patiënt die acht jaar of langer in een tbs-kliniek verblijft, wordt beschouwd als chronisch. In totaal gaat het om zo'n vijftig

mensen: acht procent van de totale populatie in tbs-klinieken. Onder hen vormen pedofielen een grote groep.

VAKANTIEKOLONIE

Het probleem van chronische tbs-patiënten is volgens Leeuwestein lange tijd onderschat. 'Dit komt omdat de gemiddelde opname duurt van een tbs-gestelde zes jaar is en voor seksueel-agressieve delicten zelfs acht. Bovendien kunnen er na die periode veranderingen optreden in de persoonlijkheid of in de omstandigheden. Zo kan iemand lichamelijk ziek worden of een partner ontmoeten, terwijl

rond je veerligste de agressie afneemt. Voor je dus überhaupt kunt vaststellen of iemand chronisch is, ben je al jaren verder.'

Theodorus Albertus Baptista H. werd op 9 november 1942 in een Eindhoven's arbeidersgezin geboren als vijfde van acht kinderen. 'Mijn vader rooide bomen in het bos en verdiende later de kost als schoonmaker.' Het was, zo blijkt uit zijn ijjige dossier, een 'a-sociaal milieu waar een branie-achtige sfeer heerste. Vader was 'zwakbegaafd en egocentrisch', moeder een 'debiële en slordige vrouw'.

De oudste dochter was zwaar debiel en een

LEVENSLANG OF CHRONISCHE TBS

De kans dat Theo H. de rest van zijn leven in een inrichting doorbrengt is groot. Mensen als hij hebben weliswaar geen 'levenslang' in de strikte betekenis van het woord. Maar is de rechter van mening dat een tbs-veroordeelde een te groot gevaar voor de samenleving betekent, dan kan hij beslissen de tbs te verlengen. Op het ogenblik zijn er circa vijftig 'chronische' tbs-patiënten.

Het aantal door de rechter tot levenslange gevangenisstraf veroordeelde 'gewone' gedetineerden is beduidend kleiner. In die categorie vallen momenteel vier gevangenen. 'Tenzij er gratie wordt verleend en ze alsnog op jaren worden gesteld, betekent levenslang letterlijk levenslang', zegt mr R.P.J.A. Vermeulen, hoofd afdeling selectie en bejegening van het ministerie van Justitie.

Levenslang werd in 1870 geïntroduceerd bij de afschaffing van de doodstraf. Sindsdien zijn er - oorspronkelijk van zonen geestelijk en lichamenlijk invalide - de meeste kinderen konden lezen noch schrijven, vertelt Theo. 'Van opvoeding was geen sprake. In de zomer stuurden ze mij naar een vakantiekolonie. Op de lagere school bleef ik drie keer zitten en toen moest ik naar de blo.'

Maar ook dat was geen succes en op zijn veertiende begon Theo te werken. Eerst in de keuken bij V&D, later als stratemaker. 'Die baas wilde mij niet kwijt. Maar vanwege mijn zwakke rug moest ik na een half jaar stoppen. Zijn dossier vermeldt de Ziekte van Scheuermann, een groei stoornis van de wervelkolom. Verder liep hij als kind bij een val uit het raam schedelletsel op. 'Misschien dat ik daarom niet mee kon komen op school.'

Thuis gebeurden wel meer vreemde dingen, vertelt hij. 'Mijn moeder zei in ene keer dat mijn oudste broer was gaan varen. Hij was werkloos en kon als matroos veel geld verdienen. Een kamerad vertelde vijf maanden later: "Die zit niet op de vaart, maar in de gevangenis!" Hij had mijn jongste zusje verkracht. Een andere broer haalde vierzigheid uit met een nichtje. Bij mij hebben ze ook wel eens wat geprobeerd, maar ik sloeg wel van mij af.'

Min of meer aan zijn lot overgelaten, liep hij veel weg en begon te drinken. Voor Leeuwestein is een dergelijke 'valse start' een bekend patroon. 'Door affectieve en pe-

momenteel in de strafgevangenis in Scheveningen. Cevdat Y., vader van de schietpartij in het Delfse café 't Koetsierje (zesmaal moord en/of doodslag), zit sinds 1983. De Chinese kok C.W.C. kreeg in 1989 levenslang wegens drie moorden en een doodslag (in 1987) op een Chinees gezin uit Rotterdam. Cevdat Y. en C.W.C. zitten in Norgervaren.

Onlangs werd het beroep op cassatie van de Amsterdammer E.S. verworpen. Hij kreeg levenslang omdat hij in 1992 bij een inbraak in Badhoevedorp in koelen bloede een man doodschoot en diens vrouw ernstig verwondde. In afwachting van een vaste stek wordt E.S. regelmatig overgeplaatst.

Naarmate een gedetineerde langer heeft gezeten, zijn gedrag als politief kan worden aangemerkt en de maatschappelijke aanpassing goed kan worden gerealiseerd, neemt de kans op gratie toe.

Zijn eerste behandelinstituut was Veldzicht in Avereest. 'Daar kreeg ik alleen werktherapie en dan werd gekeken hoe ik dat deed. Na zes jaar werd hij overgeplaatst naar Oldenkotte in Rekken. 'In hun ogen was ik krankzinnig, want ik kon niet over mijn probleem praten.'

Op het laatste wist hij zich geen raad meer met zijn gevoelens, zegt hij. 'Op weekendverlof pikte ik een zezjant meisje van de straat en ik gooide haar zo van een dijk. Ik ben naar beneden gerend en heb haar tegen een boom geschopt. Ik dacht dat ze dood was. Hij zwijgt even. 'En ik twijfel nog steeds of ze het wel heeft overleefd.'

Het vonnis luidde twaalf maanden en, als een soort dubbel slot op de deur, nog een keer tbs. 'Nu ging ik naar de Van Mesdagkliniek. Ondanks alles was ik opgelucht: eindelijk kon ik praten over iets dat ik had gedaan.' Zijn eerste tbs werd in 1970 opgeheven, de tweede werd echter keer op keer verlengd. Nu werd wel het hele arsenaal aan therapieën op hem uitgeprobeerd, maar niets sloeg aan en in 1983 werd hij overgeplaatst. Opnieuw naar Veldzicht.

Stap voor stap kreeg H. wat meer vrijheid om zich ook buiten de kliniek te bewegen. Maar in 1985 ging het weer mis. Naar eigen zeggen werd hij bedreigd door een man uit de buurt, die wilde dat hij drugs de kliniek binnen zou smokkelen. 'Na mijn weiniger om als koerier op te tre-

den, probeerde hij drie keer mij met zijn auto omver te rijden. Toen heb ik zijn dochtertje van vijf meegevoerd en haar vader gebeld: "Nog één keer en je ziet haar nooit meer terug." Ik heb haar niet aangeraakt. Ze kreeg zelfs een ijsje.'

Volgens de politie was er echter wel degelijk iets met het meisje gebeurd. Het Gerechtelijk Laboratorium ontdekte sperma in haar blouse en speeksel in haar slipje. Wegens 'ontuchtige handelingen' werd H. veroordeeld tot vier maanden. Omdat hij in Veldzicht niet meer met goed fatsoen naar buiten kon, werd H. teruggeplaatst naar de Van Mesdag.

MINI-SMEDERIJ
Die laatste verhuizing is al weer ruim zeven jaar geleden. Inmiddels wordt H. beschouwd als een verblijfspatiënt voor wie verdere behandeling zinloos is. 'Ze hebben mij afgeschreven. Op vaste tijden mag ik naar de arbeid, maar verder moet ik het zelf maar uitzoeken.'

Zijn dagen probeert hij te vullen met hobby's. Hij verzamelt videofilms - avontuur, horror en geweld, maar ook 'romantiek' - en is verslingerd aan mini-smederij. Verder heeft hij leren lezen en schrijven en werkt hij op de computer aan zijn levensverhaal. 'Ik heb al 650 vel.'

Op Zuid II wordt hij door zijn medebewoonders geduld. Het enige bezoek krijgt hij van zijn advocaat. Zijn ouders zijn overleden. Met één broer heeft hij nog sporadisch contact.

Drie keer per week mag hij onder begeleiding de stad in. 'Een beetje winkeltjes kijken en wat drinken in een café. Ach, je bent er even uit. Op de luchtplaats loop je tussen de psychoten. Die mensen zijn echt ziek. Alleen al hoe ze over vrouwen praten! Bang ben ik nooit geweest. Ik sla niet snel. Maar als ik kwaad word, sla ik door.'

De afgelopen jaren deed hij diverse zelfmoordpogingen, zegt hij. 'Twee keer met medicijnen en ik heb mijzelf met een mes in mijn arm gestoken. Het hele bed lag onder het bloed en ik moest naar het ziekenhuis.'

De dood houdt hem nog steeds bezig. Hij pakt een boek van zijn bureau: 'Waardig sterven', geschreven door Derek Humphry. Er valt een papertje uit, een zelfgeschreven recept. Zonder hapert lees hij het voor. 'Als je dit inneemt, ben je binnen twee uur dood. Of ik het wil? Om heel eerlijk te zeggen: ik weet het niet. Maar dit is ook geen leven.'

STRAKKE KAKEN
'Normaal bestaat ons werk uit perspectief bieden', zegt afdelingshoofd Jaap de Jong. 'Dat motiveert je. Maar het enige perspectief van Theo is dat hij hier tot sint-jut-temis zal blijven. Je weet dat hij het in zijn eenjige buiten niet redt. Van zichzelf heeft hij geen enkele structuur. Door die uitzichtloosheid heeft hij in de loop der jaren een hele serie begeleiders versleten.'

Theo staat bekend als *Einziger*. 'Elke ochtend komt hij met strakke kaken die cel uit. Een hoop gepraat en gesnauw om de spanning van de nacht te ontladen. Dat gaat wel eens vervelen.'

Sociotherapeut René Mulder is al weer een jaar of vijf zijn mentor. 'Steeds vraag ik mij af of het desijds hebben gekend. Nu zou hij jeugd-tbs hebben gekregen en automatisch op zijn 21ste zijn vrijgekomen: uitbehandeld of niet. Welke problemen komen voort uit zijn stoornis en welke zijn het gevolg van hospitalisatie? Er zou een plaats moeten komen waar je hem meer perspectief kunt bieden. Zo komen we niet verder.'

Jaap de Jong: 'Het vasthouden van mensen kan niet je einddoel zijn. Binnen ons systeem proberen wij hem een humaan leven te bieden. Maar of dat voor Theo voldoende is? Twee jaar geleden ontstond het idee om hem bij de technische dienst te laten werken. Hij heeft gouden handen. Het plan werd een paar keer aangepast, maar plotseling wilde Theo zelf ook niet meer. Steeds als het beter gaat, veroorzaakt hij een conflict. Alsof hij die vrijheid niet aankan en aan die conflicten zijn identiteit ontleent. Dat is zijn manier van overleven.'

Dat gevoel doortrekt je hele lijf. Toch is het op termijn niet uitgesloten dat H. onbegeleid de deur uit mag, zegt Leeuwestein. Om te onderzoeken of hij daarvoor in aanmerking komt, werd H. afgelopen zomer voor zes weken opgenomen in de Forensisch-Psychiatrische Kliniek (FPK) van Licht en Kracht in Assen. Volgens het eindrapport zijn de Van Mesdagkliniek en H. 'elkaar gevangen' en bestaat er 'te weinig wederzijds vertrouwen (...)' om de risico's goed te kunnen inschatten.

Het advies luidt: 'Of een chronisch verblijf in de Van Mesdagkliniek of een voorzichtige aanloop naar een beperkte resocialisatie in een andere forensisch-psychiatrische setting. Zelf voelt H. niets voor overplaatsing naar een andere kliniek: hij wil met ontslag. Anders moet ik elders weer helemaal opnieuw beginnen voor ze mij vertrouwen.'

VRIENDIN
Ook al dateert zijn laatste zedenmisdrijf van 1985, toch ging de rechtbank in juni akkoord met het advies van de kliniek om de tbs met twee jaar te verlengen. De duur van de maatregel was volgens de rechter 'niet proportioneel, gelet op de hardnekkigheid van (zijn) psychopathologie en zijn grote delictgevaarlijkheid'.

Na zich jarenlang op de zaak-H. te hebben stukgebeten, droeg zijn advocaat, mr Wijenberg, het dossier over aan mr Korvinus. Die is in hoger beroep gegaan tegen de verlenging en ziet nog wel degelijk perspectief. Ook H. heeft de moed nog niet opgegeven. Van oor tot oor glunderend: 'En ik heb een vriendin! In de FPK ben ik in contact gekomen met Tiny, een vrouwje van 35. Zij heeft net als ik vanaf haar jeugd in de ellende gezeten en heeft onlangs tbs gekregen omdat ze haar verdrinken van moord op een vriend. Door mijn jarenlange ervaring in de tbs kan ik met haar aan de slag. Soms lijk ik zelf wel een psychiater.'

Sinds de zomer schrijven ze elkaar veel. 'In Maastricht wilde ik bij haar op bezoek, maar de gevangenis gaf geen toestemming. Binnenkort krijg ik een foto van haar.'

In het FPK-rapport wordt zijn aandacht voor vrouwen 'sociaal gewenst gedrag' genoemd. En ook in de Van Mesdag heeft men ernstige twijfels. Briesend van woede zegt H.: 'Ze hebben mij zelfs al gewaarschuwd dat ik haar tweede slachtoffer word. Mijn aanstaande vrouw is niet de gemakkelijkste, maar ik ben er van overtuigd dat wij samen heel gelukkig kunnen worden. Niemand die ons nog scheidt. Van haar krijg ik de liefde die ik altijd heb gemist.'

'Je kunt beter drie mensen de nek omdraaien dan dat ze je voor pedofiel uitmaken'

Sociotherapeut René Mulder is al weer een jaar of vijf zijn mentor. 'Steeds vraag ik mij af of het desijds hebben gekend. Nu zou hij jeugd-tbs hebben gekregen en automatisch op zijn 21ste zijn vrijgekomen: uitbehandeld of niet. Welke problemen komen voort uit zijn stoornis en welke zijn het gevolg van hospitalisatie? Er zou een plaats moeten komen waar je hem meer perspectief kunt bieden. Zo komen we niet verder.'

Jaap de Jong: 'Het vasthouden van mensen kan niet je einddoel zijn. Binnen ons systeem proberen wij hem een humaan leven te bieden. Maar of dat voor Theo voldoende is? Twee jaar geleden ontstond het idee om hem bij de technische dienst te laten werken. Hij heeft gouden handen. Het plan werd een paar keer aangepast, maar plotseling wilde Theo zelf ook niet meer. Steeds als het beter gaat, veroorzaakt hij een conflict. Alsof hij die vrijheid niet aankan en aan die conflicten zijn identiteit ontleent. Dat is zijn manier van overleven.'

De omgang met H. is voor het personeel een zware belasting, erkent Leeuwestein. 'Je moet hem leren leven met zijn handicap en dat is moeilijk. Als hij tegenover mij zit, bekruip ook mij een gevoel van machteloosheid. Een mens die niet tot volwassenheid is gekomen. Die niet heeft kunnen waarmaken wat in potentie aanwezig is. Dat is de tragiek ten top.'

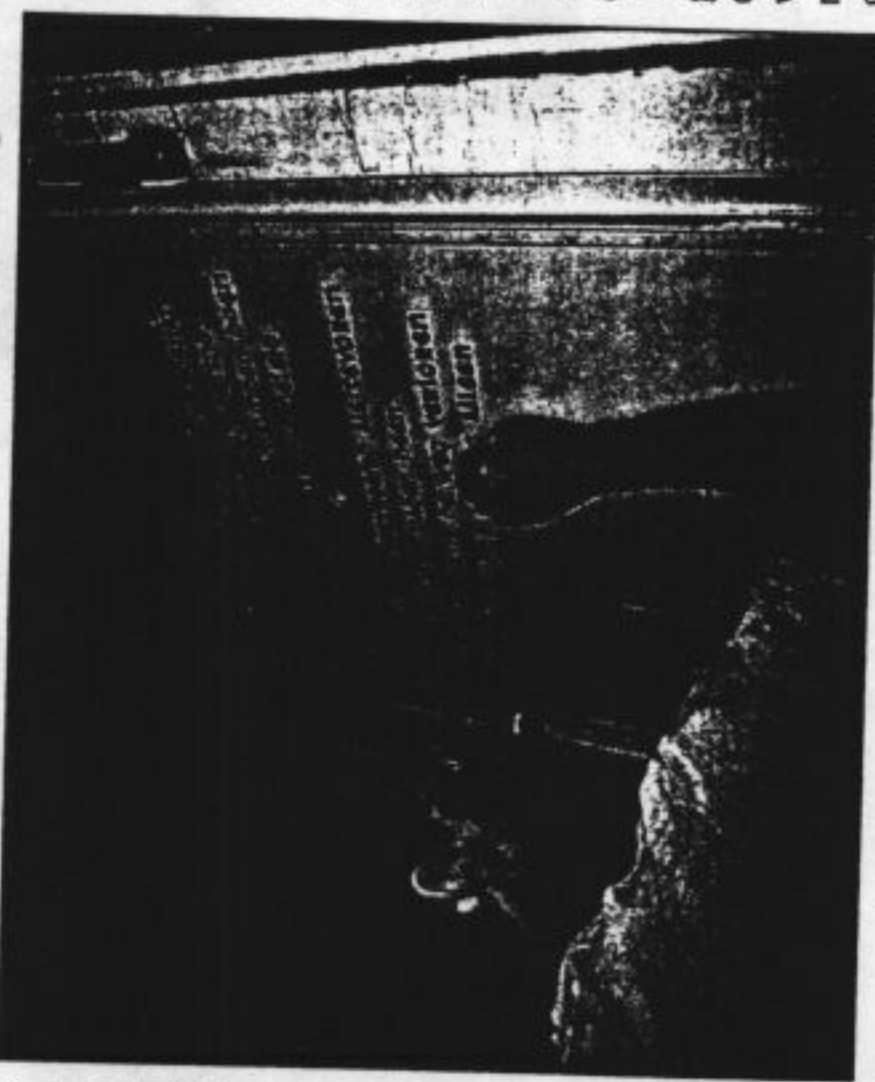

FOTO: RINUS DE HULSTER

DE criminaliteit is ook niet meer wat zij geweest is. Vroeger nam de verdachte aan wat de politie keurig in het proces-verbaal had opgeschreven. Tegenwoordig ligt dat anders. Criminelen proberen nu, door bij politie en justitie in te breken, zelf te bepalen welke informatie aan de rechter wordt voorgelegd.

Deze ontwikkeling laat zien dat het strafproces steeds meer van zijn oorspronkelijke functie dreigt te verliezen. Het strafgeding is allang niet meer het enige forum waar de rechtsstrijd wordt beslist. De werkelijke strijd vindt in een steeds vroeger stadium van het vooronderzoek plaats, in de pro-actieve fase wanneer er nog geen concrete verdediging bestaat. In de toekomst vindt daar de beslissende slag plaats en komt er geen rechter meer aan te pas.

Omdat de politie nu nog verantwoording pleegt af te leggen over het geheime onderzoek, wordt regelmatig de met behulp van bedenkelijke methoden verkregen infor-

matie 'wit-gewassen' alsof het dossier slechts op de voorgeschreven manier is samengesteld. De criminaliteit die zich realiseert dat zij door de pro-actieve opsporing op een informatie-achterstand wordt gezet, neemt haar toevlucht tot een steeds pro-actievare verdediging, zoals de Amsterdamse hoogleraar politierecht Naeyé het onlangs in zijn oratie uitdrukte.

Daarmee wordt bedoeld dat gefortuneerde criminelen contra-observaties organiseren, illegale telefoontaps plaatsen en inkiijk-inbraken plegen om zodoende de wapenwedloop in eigen voordeel te beslissen. De criminaliteit maakt op die manier gebruik van dezelfde methoden als de overheid hanteert bij de bestrijding ervan.

Bij deze vorm van criminele imitatie fungeert ook de leugen als een strategisch wapen. Als blijkt dat rechercheurs voor de rechter opzette-

CRIMINELE OVERHEID

VK 20-12

Tom Schalken

lijk verzwijgen hoe de politie te werk is gegaan of er zelfs niet voor terugschrikken om het proces-verbaal te vervalsen, waarom zouden criminelen zich dan ook niet een leugentje om bestwil permitteren? En zo zien we hoe soms pertinente onzin, meestal kort voor de zitting, via de media wordt 'witgewassen'.

Men hoeft voor dit soort criminele praktijken geen sympathie te hebben. Datzelfde moet dan ook gelden voor de politie wanneer zij zelf de meest vertrouwelijke informatie opzettelijk aan de openbaarheid prijsgeeft. In de IRT-affaire heeft zij bewust geheim materiaal naar de pers laten lekken om daarmee het gelijk in eigen zaak te bepleiten. Als de politie schending van de vertrouwelijkheid toelaatbaar acht om langs die weg de publiciteit ten eigen bate te manipuleren, waarom zouden

criminelen in zo'n lekkende maatschappij dan hun mond moeten houden?

Het begint erop te lijken dat tussen misdaad en misdaadbesteding zo langzamerhand een situatie van 'equality of arms' is bereikt. Gelijheid impliceert dat de ene partij niet over meer mogelijkheden mag beschikken dan de andere partij. Dat komt er in dit geval op neer dat, als het Openbaar Ministerie onrechtmatig verkregen informatie niet mag gebruiken, de advocatuur dat ook niet zou mogen.

Die opvatting werd op deze pagina verdedigd door de Maastrichtse hoogleraar Crombag. Daarmee zou voorkomen worden dat criminelen van hun eigen wandaden profiteren. Als die relatie met eigen strafbaar gedrag inderdaad kan worden gelegd, is dat een logisch argument.

Op grond van hetzelfde gelijkheidsprincipe zou het argument ook kunnen worden omgekeerd. Wat de advocatuur mag, is ook het Openbaar Ministerie toegestaan. Dat is even logisch.

Voor die zienswijze kan worden aangevoerd dat het gebruik van door diefstal verkregen informatie door de advocatuur nodig kan zijn om daarmee hogere belangen te dienen, in dit geval om aan te tonen dat de overheid zich niet aan de regels van de rechtsstaat houdt. De overheid kan daar tegenover stellen dat zij door overtreding van de rechtsregels een hoger belang diende, in dit geval om aan te tonen dat de georganiseerde criminaliteit een ondermijning van de rechtsstaat vormt.

Bij gelijkwaardigheid van partijen kan inderdaad zo worden geredeneerd. In het civiele proces heeft de Hoge Raad sedert 1987 aanvaard dat onrechtmatig verkregen informatie, behalve in bijzondere gevallen, tot het bewijs mag worden toegelaten. Wanneer er van twee onrechtmatige situaties sprake is, moet worden nagegaan welke onrechtmatigheid zwaarder weegt dan de andere.

Die afweging brengt ons bij de conclusie van het verhaal. Want het inbreken door de politie kan een ernstiger aantasting van de rechtsorde opleveren dan de inbraak die door een particulier wordt gepleegd. Zeker als het om geheime en buitengewettelijke operaties gaat in de strijd tegen het grootste staatsgevaar, de georganiseerde hasjhandel. Ook de evenredigheid tussen doel en middelen begint dan zoek te raken.

Er is maar één argument dat werkt. Dat is even triviaal als principieel. Door in te breken bewijst de crimineel eens te meer dat hij crimineel is. In een rechtsstaat moet de

Door cyberpolitie in de val gelokt

Pak 24/12

door PHIL REEVES

LOS ANGELES - Donnell Howard Hughes had zijn misdaad goed voorbereid. Wekenlang had de man, een pedofiel, elektronisch gecorrigeerd met Martin, een jongen van dertien. Ze vertelden elkaar verhalen en maakten grappen via een 'babbelbox' op de computer. Toen deed hij een voorstel waardoor hij van een opdringerige Internetter in een crimineel veranderde: "Laten we elkaar eens ontmoeten."

Hughes reed naar de afgesproken plek, de parkeerplaats van een restaurant ergens in Californië. Hij had een tas bij zich met condooms, seksattributen en een spel kaarten om strippoker mee te spelen. Maar toen hij uit de auto stapte, wachtte hem een nare verrassing: 'Martin' sloeg hem in de boeien.

Hughes, een 51-jarige verzekeringsagent, was in de val gelokt door cybercop Jim McMahon, een politiemans die langs de elektronische snelweg patrouilleert om alle vormen van computercriminaliteit te bestrijden. Zijn kleine team maakt deel uit van de politie van San Jose in Silicon Valley, het centrum van de Californische computerindustrie.

Op het ogenblik maken McMahon en zijn collega's jacht op twee mannen die voor een

miljoen dollar aan computerapparatuur hebben gestolen en de spullen tegen bodemprijzen te koop aanbieden via de prik-borden van Internet. Maar ze zoeken ook naar software-dieven, fraudeurs met credit-cards en pornografen en pedofielen zoals Hughes (die vijf jaar voorwaardelijk heeft gekregen).

"We hebben het altijd razend druk," zegt McMahon. Dit jaar heeft zijn team bijna driehonderd misdrijven opgelost. In sommige opzichten verschillen de cybercops weinig van andere Amerikaanse politiemensen, ook al is hun werk soms erg ingewikkeld.

McMahon heeft tijdens zijn werk met computers leren omgaan. Voordat hij bij de politie kwam, had hij een studie politologie en een opleiding tot personeelschef gevolgd. Andere politiemensen vinden zijn werk nogal saai, zegt hij, maar hij zit beslist niet de hele dag achter zijn bureau. En zonder zijn 9 Smith & Wesson gaat hij de deur niet uit.

"Op dit terrein krijg je met net zo veel geweld te maken als bij andere vormen van criminaliteit," zegt hij. "In de vier jaar dat ik bij het high tech-team zit, heb ik kalasjnikovs, uzi's, afgezaagde jachtgeweren en AR15's gezien. Je kunt het zo gek niet bedenken of we hebben het bij de hand gehad."

• Lees verder op pagina 4

Politie wil meer inzicht in zedenproblematiek

Nieuwsblad voor Huizen 1-12

HUIZEN - De politie Gooi en Vechtstreek wil volgend jaar meer inzicht krijgen in zedendelicten en zedenproblematiek in de regio. Het korps hoopt op grond van die informatie tot een plan van aanpak te komen, dat zich speciaal richt op deze vorm van ernstige criminaliteit.

Hoewel het aantal aangiften van zedendelicten in de regio jaarlijks toeneemt, ontbreekt bij het korps tot op heden een duidelijk beeld van de zedenproblematiek. Bij zedendelicten wordt gedacht aan openbare schennis, aanranding en ontucht met minderjarigen.

Uit de toename van het aantal aangiften durft de politie niet direct te concluderen dat er daadwerkelijk meer zedendelicten worden gepleegd. Het stijgende aantal aangiften komt volgens de politie ook doordat het fenomeen tegenwoordig meer bespreekbaar is geworden.

In 1991 werden bij de politie Gooi en Vechtstreek 109 zedendelicten gemeld. In 1992 kwamen 125 aangiften bij de politie binnen. Dit aantal liep in 1993 op tot 271.

Politie opent tiplijn voor burgers

ANP

ROTTERDAM

De regiopolitie Rotterdam-Rijnmond opent maandag een telefonische tiplijn. Burgers kunnen daar belangrijke informatie anoniem inspreken op een bandje. In de omgeving van 23 winkelcentra in het Rijnmondgebied zijn borden geplaatst met daarop het nummer van de tiplijn.

Volgens politiewoordvoerder A. Geelof bellen sommige mensen met waardevolle informatie liever niet direct naar de recherche. "Een politiemans gaat altijd op het puntje

van zijn stoel zitten en stelt meteen vragen. Dat schrikt mensen wel eens af. Nu kunnen zij op een bandje wat zeggen en eventueel hun telefoonnummer achterlaten."

In het najaar nam de politie een proef met een tiplijn in Rotterdam-Zuid. Het winkelcentrum Beijerlandse laan werd destijds geteisterd door roofovervallen. Geelof: "We hebben toen op een bandje bruikbare informatie ontvangen en die we anders nooit hadden gekregen."

De politie benadrukt dat de tiplijn alleen is bedoeld voor informatie over daders van geweldsmisdrijven.

Moderne criminelen sturen bombrieven per computer

Vervolg van pagina 1

Pak 24-12

De computerbedrijven in de Amerikaanse Silicon Valley worden soms voor miljoenen dollars bestolen, en daarbij gaat het niet alleen om apparatuur. Een paar jaar geleden greep het high-tech-team een oud-werknemer van Apple in de kraag die de gestolen source code van het 7.5-systeem te koop had aangeboden aan een ander bedrijf, Radius Corporation. Radius besloot de commerciële voordelen te laten voor wat ze waren en stapte naar de politie.

Volgens brigadier Jim McMahon speuren niet meer dan duizend mensen de duistere steegjes van Internet af naar criminele activiteiten. De helft daarvan zijn agenten van de federale, staats- en gemeentelijke politie, de andere helft zijn burgers, voornamelijk privé-detectives.

Maar naarmate de grenzen van de elektronische wereld vervagen, zijn steeds meer mensen en middelen nodig om de computercriminaliteit goed te kunnen bestrijden.

Het feit dat het team van McMahon het grootste in zijn soort is van de hele VS, afgezien van de FBI, toont wel aan hoe met weinig mensen de strijd te-

gen deze moderne vorm van misdaad moet worden gevoerd.

Daarom is het high-tech team met een eigen prikbord begonnen, Crime Bytes genaamd, waarop het publiek gevallen van computercriminaliteit kan melden, bijzonderheden kan lezen over lopende zaken en in de toekomst ook foto's van gezochte misdadigers en vermiste mensen kan bekijken.

"Ik ben een groot voorstander van de medewerking van het publiek. Als in een bepaald gebied duizenden mensen leven en werken, dan zijn dat duizenden paar oren en ogen. Die probeer ik in te schakelen," aldus McMahon.

Of dat genoeg zal zijn, moet nog blijken. De computercriminaliteit groeit met dezelfde snelheid als de technologie die ze gebruikt. Het weekblad Time schreef onlangs dat twee journalisten uit New York, Michelle Slatalla en Josh Quittner, een 'elektronische bombrief' hadden ontvangen. Ze hadden zo'n enorme hoeveelheid ongevraagde boodschappen in hun elektronische brievenbus gekregen, dat deze het begaf.

Ook hadden de daders ingebroken in de computers van telefoonmaatschappijen om de telefoon van het stel zo te herpro-

grammeren dat ze steeds als ze opnamen een bandje met schun-nigheden te horen kregen.

In de boodschappen in hun elektronische brievenbus, die waren ondertekend door het 'Internet Bevrijdingsfront', werd gefulmineerd tegen de 'kapitalistische zwijnen' die via Internet een 'overlopende pool van hebzucht' zouden hebben gemaakt.

McMahon en zijn team krijgen geregeld te maken met gevallen van wat hij vapourware-criminaliteit noemt: een moderne vorm van oplichting waarbij criminelen via Internet niet-bestaande producten te koop aanbieden en elektronisch geld incasseren.

"Via Internet of de openbare prikborden kun je mensen net zo hard te pakken nemen als wanneer je een pistool tegen hun hoofd houdt," zegt McMahon. "Als iemand je via Internet twintigduizend dollar lichter maakt, komt dat op hetzelfde neer als wanneer je het hem bij hem thuis komt afpakken."

Zoals iedere rechtgeaarde politiemans is brigadier McMahon voortdurend op zoek naar nieuwe informanten. "U zou me een groot plezier doen door mijn Internet-adres te vermelden."

Bij deze: sjpd@netcom.com.

Wie het aangeven van anderen uitlokt, begeeft zich stap voor stap in de richting van een verklikkers-maatschappij. **Pieter Ippel** en **Bart Crouwers** plaatsen deze waarschuwing bij het groeiende aantal klik- en klaaglijnen, waar burgers hun grieven kunnen uiten.

Het taboe op klikken moet blijven bestaan

STEEDS meer instanties gaan over tot het openen van een klik- of klaaglijn, waar het publiek terecht kan met klachten over vermeende misstanden of de wijze waarop men door een bepaalde instantie is behandeld. Een kliklijn staat daarbij niet alleen open voor problemen die men zelf ondervindt, maar biedt burgers ook de mogelijkheid anderen aan te geven. Deze ontwikkeling roept op z'n minst vragen op. Klagen staat misschien vrij, maar dat geldt niet voor klikken. De meeste ouders leren hun kinderen dat klikken niet hoort. Waarom eigenlijk?

De morele basis van dit vanzelfsprekende onderdeel in de opvoeding is niet zo gemakkelijk bloot te leggen. Maar het heeft alles te maken met een opvatting over samenleven die we allemaal delen maar zelden uitspreken: dat er een sfeer van vertrouwen moet bestaan en een zekere mate van open, eerlijke en waarachtige communicatie.

Jaren geleden is dit al eens treffend verwoord en bezongen door Adèle Bloemendaal: 'Als je mekaar niet meer vertrouwen kan, waar blijf je dan?' Cohesie in een maatschappij bestaat bij de gratie van de veronderstelling dat mensen elkaar niet bedriegen en dat niemand voortdurend het risico loopt dat hem een oor wordt aangenaaid.

Dat vertrouwen sluit kritiek niet uit zolang die direct wordt geuit. In veel gevallen heeft kritiek ook pas zin wanneer het samengaat met een bepaalde loyaliteit. Als er geen enkele band bestaat tussen de criticus en de bekritiseerde, zal die laatste slechts zijn schouders ophalen en zich weinig aan de inhoud van de kritiek gelegen laten liggen.

De socioloog Niklas Luhmann heeft eens gesteld dat het 'mechanisme' van vertrouwen de ingewikkeldheid van het sociale leven hanteerbaar maakt. Als mensen in het leven van alledag voortdurend vredeonderhandelingen zouden moeten aangaan en elkaar geloofsbrieven moeten overhandigen, valt de bodem onder het normale sociale verkeer uit.

Waar in een behoorlijke samenleving kritiek en debat horen, zal klikken die samenleving uiteindelijk op het spel. Klikken is familie van verraad en gedijt in een sfeer van wantrouwen en heimelijkheid. Omdat ouders meestal kiezen voor vertrouwen en voor een vredelevende samenleving is de boodschap aan hun kinderen: 'Je mag niet klikken.'

Maar wie de laatste tijd de kranten heeft gelezen, zal op de hoogte

zijn van de opkomst van klik- en klaaglijnen, waarbij het gebruik juist wordt gepropageerd of zelfs als nieuwe burgerdeugd wordt gepresenteerd. Is de weerzin tegen klikken aan het verdwijnen en is dat terecht?

Klikken moet een ondeugd blijven en (overheids)instanties moeten uiterst terughoudend zijn met het mobiliseren van de kliklust.

In willekeurige volgorde geven we hier een aantal voorbeelden van klik-innovaties die recent de publiciteit haalden. Enkele daarvan zijn nog in een voorbereidend stadium, andere zijn nog onderwerp van discussie: de kliklijn over (Turkse) afpersers bij de Amsterdamse politie; het voorstel voor een kliklijn van het GAK; het voorstel van de gemeente Utrecht voor het instellen van een kliklijn over illegale onderhuur; de klaaglijn over WAO-keuringen; de klaaglijn over werktijdoverschrijding in het vrachtwagenverkeer; de klaaglijn over fraude met EU-

uitkeringen; de kliklijn over sjoemellende vuilnismannen.

De indruk dat het om een geheel nieuw fenomeen is onjuist. De politie maakt sinds jaar en dag gebruik van al dan niet anonieme tips en bij zware delicten wordt de medewerking van het publiek uitdrukkelijk gevraagd.

Al heel lang is er bovendien een praktijk van boze bureaus die de sociale dienst of de woningcorporatie bellen met de melding dat er naast hen iets gebeurt dat niet door de beugel kan. Het gaat hier om informele arrangementen die, zoals veel van het functioneren van overheidsinstanties, achter de coulissen blijven.

WANNEER een afzonderlijke voorziening in het leven wordt geroepen, wordt echter een grote stap genomen: de formele en publieke aanvaarding van twijfelachtig handelen. De algemene regel is ons in-

ziens: geformaliseerde klikvoorzieningen zijn niet toelaatbaar.

Alvorens in te gaan op de argumenten die deze stelling kunnen ondersteunen, is het belangrijk het volgende onderscheid te maken. Klikken en klagen zijn allebei manieren om gebeurtenissen of handelingen die de betrokkene als slecht of onrechtvaardig beschouwt te bestrijden. Maar er is een belangrijk verschil. De klager richt zich direct tegen de veroorzaker van de gebeurtenis of tegen een handeling waar hij zelf last van ondervindt.

Klachtenregelingen bevestigden terecht dat degene tegen wie de klacht is ingebracht daarvan op de hoogte moet zijn en zijn eigen visie daar tegenover kan stellen: het beginsel van hoor en wederhoor. Klikken, daarentegen, gaat achter de rug van de 'dader' om en heeft betrekking op een handeling of praktijk die de klikker niet in eerste instantie zelf treft. Degene over wie het gaat heeft ook niet direct de

kans om het over hem opgeroepen beeld tegen te spreken of te corrigeren.

Klaaglijnen, waar mensen hun eigen problemen naar voren brengen of die bedoeld zijn om een algemene misstand in beeld te brengen, hebben dus een ander karakter dan klikfaciliteiten. Alleen in gevallen waarin de relatie tussen klager en aangeklaagde ernstig verstoord is of wanneer sprake is van dreigend geweld, is het verantwoord om de klacht buiten de tegenpartij om aan te kaarten. Bij klikken wordt de wederpartij direct omzeild.

Wie het aangeven van anderen uitlokt, begeeft zich stap voor stap in de richting van een verklikkers-maatschappij. Een situatie waarin burgers elkaars spinnen zijn is dan gevaarlijk dichtbij. Ervaringen in Oost-Europa en elders hebben duidelijk gemaakt hoe zo'n proces geleidelijk de verhoudingen tussen mensen aantast. Dat gevaar wordt alleen maar groter als het minder zichtbaar blijft, als het bestrijden van massaal klein kwaad - dat bovendien moeilijk te bewijzen valt - de inzet is.

En daar gaat het vaak om bij de huidige kliklijnen: relatief geringe fraudes, wonen zonder passende papieren, vuilnismannen die hun inkomen aanvullen door wat bij te klussen. Waar grove geweldsdelicten vrijwel unaniem worden afgewezen en aangifte mag of soms zelfs moet, ligt dat anders bij het oprekken van de regels van de verzorgingsstaat, al was het maar omdat bijna iedereen actief of passief deelneemt in het zwarte en grijze circuit. Het argument dat met kliklijnen een effectievere sociale controle kan worden bereikt is voos.

In een democratie moet je eisen stellen aan de kwaliteit van die sociale controle: die moet bij voorkeur direct zijn en niet heimelijk zijn weg vinden via anonieme en slordig opererende instanties.

Er zijn ook andere argumenten tegen formele klikkanalen. In een spraakmakende uitspraak over de door een buurman bespiede bijstandsmoeder keurde de Hoge Raad klikken af. Ook al werkte de buurman bij de Sociale Dienst, zijn inmenging in het gedrag van de buurvrouw ging volgens de rechter te ver.

De klikpraktijk staat ook op gespannen voet met de Wet persoonsregistraties, ook wel de privacywet

genoemd. Kliksignalen worden geregistreerd terwijl duidelijk is dat het om onvolledige, onzuivere en eenzijdige gegevens zijn. De achtergrond van klikken is vaak een al langer bestaande onenigheid tussen klikker en verklakte; een oude vete wordt 'via de band' uitgespeeld.

Het is de vraag of de Wet persoonsregistraties instanties toestaat gegevens te registreren waarvan de betrouwbaarheid allerminst zeker is en de wijze van verkrijging dubieus. In ieder geval zullen er goede waarborgen moeten bestaan om onjuistheden tegen te gaan en zullen de gegevens zorgvuldig getoetst moeten worden. Met een kliklijn wordt immers een zwarte lijst aangelegd die bepaalde mensen ten onrechte in hun reputatie en in hun belangen aantast.

Bij klaaglijnen moet duidelijk zijn wat de inzet is: gaat het om het oplossen van individuele problemen of om het verzamelen van gegevens om een beter inzicht te krijgen in de aard en omvang van een maatschappelijk probleem? Om dat laatste te bereiken is het openstellen van een klik- of klaaglijn niet de meest geëigende methode. En omdat klagen ongemerkt kan overgaan in klikken, moet ook de noodzaak van een klaaglijn voldoende aangevoeld worden.

HET is begrijpelijk dat in een heterogene, mobiele en anonieme maatschappij klik-

voorzieningen opbloeien. Tegenwicht en kritische toetsing zijn geboden. Er zijn tal van historische voorbeelden die illustreren hoe besmettelijk klikken is.

Klikken met overheidssteun maakt wantrouwen en verraad respectabel. Alleen als uiterste middel, bij ernstige problemen en wanneer andere methoden hebben gefaald kan het instellen van kliklijnen gerechtvaardigd zijn. Maar ook dan is het oppassen geblazen en moet voldoende waarborgen worden geschapen tegen misbruik van de verzamelde gegevens.

Niet alleen voor kinderen maar ook voor volwassenen geldt dat klikken niet mag. Het is geen burgerdeugd maar een ondeugd. Het taboe op klikken moet blijven bestaan.

Pieter Ippel en Bart Crouwers zijn werkzaam bij de Registratiekamer, het onafhankelijk overheidsorgaan voor privacybescherming.

Strafpleiter Boone verzet zich tegen dubieuze politiemethoden

'Roeren in de prut kan effectief zijn'

Verzwegen inblikoperaties door de politie, inbraken bij justitie door criminelen, het heeft volgens strafpleiter mr J. Boone alles met elkaar te maken. 'Tegenwoordig mag in het strafproces een deel van de waarheid achterwege blijven, of schimmig. Infiltraties en anonieme getuigen lijken volledig geaccepteerd. Dit stiekeme deel van de rechtsgang lokt een reactie uit.'

Van onze verslaggever **JK**
Jan Tromp
AMSTERDAM

De advocaat jubelt en gebruikt de woorden van de voetbalsupporter, ofschoon hij reeds 55 jaar is: 'Minister Sorgdrager is natuurlijk een kanjer. Ik heb haar meegemaakt als procureur-generaal, ook toen vond ik haar een kanjer. Ze houdt het hoofd koel, alleen al om die reden is ze een kanjer.'

De minister van Justitie neemt alleen nog genoegen met deugdelijk verkregen bewijs. Dat heeft ze begin deze week laten weten. Politicomen die hebben lopen sjoemelen bij de voorbereiding van strafzaken, hangt ontslag boven het hoofd.

Mr J. Boone: 'De vraag is of ze blijvend is opgewassen tegen de druk van de Nordholts, zal ik maar zeggen. Van de die-hards. Of ze niet zal wegglijden naar de flinkse kringen waarin Hirsch Ballin terecht is gekomen: wij zullen voor eens en voorgoed schoon schip maken, tweeduizend jaar misdadigheid is genoeg geweest.'

'Je ziet dat Winnie Sorgdrager heel nuchter is. Ze zegt: luister eens, een fout moeten we erkennen. En een fout moet consequenties hebben voor de zaak. Dan moet de staande magistratuur zich magistraal gedragen en het onheil over zichzelf afroepen. Want zo hoort het in behoorlijke rechtspleging. Echt, dat maakt haar tot een kanjer.'

Mr Jan Boone behoort tot het elitecorps van advocaten dat zich uitsluitend bezighoudt met strafzaken. Twintig, hooguit dertig strafpleiters zijn het die steevast de zwa-

re jongens verdedigen: fraudeurs, moordenaars en in toenemende mate drugsbaronnen. Je hebt de dynastie der Moszkowicz'en met godfather Max aan het hoofd en enkele zijner zonen als leerling, alsmede de naar het theater hakende Doedens en de stoff upperlip Hiddema. Je hebt de studieuzen Spong en zijn hooggeleerde kompaan Wladimiroff.

En dan is er Boone, van het hele stel misschien nog het meest het type van de straatvechter. Hij heeft de moordenaar van de beruchte drugsdealer Klaas Bruinsma verdedigd, van wie Boone nog altijd meent dat hij is veroordeeld op onhelder bewijs. Boone heeft zich met de tanden van de terrier vastgebeten in de opsporingsmethoden van het IRT-team, hetgeen uiteindelijk op het politieke toneel voerde naar de val van Hirsch Ballin en Van Thijn.

En op het ogenblik proberen hij

en Doedens voor het Amsterdamse hof vijf verdachten vrij te pleiten van internationale hasjhandel. Als een storm op een zomeraavond is het opgestoken, en ook hier is de verdigingslinie dat in de processtukken is gezwegen over inblikoperaties die de politie heeft uitgevoerd.

Boone heeft een brief gestuurd naar de vice-president van het hof met informatie over de werkelijke gang van zaken in het politie-onderzoek. Hij kan niet uitsluiten dat de stukken afkomstig zijn uit, zoals hij het formuleert, 'een dubieuze achtergrond'. Uit inbraak dus bij een vertegenwoordiger van justitie, vermoedelijk bij officier Valente. Hoe ver kun je gaan, als advocaat?

-Sorgdrager, de kanjer, heeft ook gezegd dat advocaten geen gebruik moeten maken van gestolen informatie.

Boone, voornamelijk gelaatstrekken, wakkere ogen: 'Daar moet ze zich volgens mij niet mee bemoeien. Ik vind dat niet zo verstandig. Een minister van Justitie moet daar buiten blijven. Zij zal zeker aanvaarden dat iedere advocaat gehouden is om de beste lijn van verdediging te vol-

gen. Daar hoort mijns inziens ook informatie bij die eventueel op dubieuze wijze is verkregen. Het belang van de cliënt geeft de advocaat geen keus. Dat is mijn standpunt. 'Als een cliënt met geheime informatie naar mij toe komt en zegt: dit heb ik zojuist gestolen, dan zal mijn antwoord zijn: vriend, daar moet je bij mij niet mee aankomen.'

-Maar zo achterlijk zijn uw cliënten niet.

'Precies. Ze laten me raden, ik heb hoogstens een vermoeden. Voor mij staat dan vast dat je de informatie gewoon moet gebruiken. Het belang van de cliënt staat voorop. Het eigen fatsoensgevoel van de advocaat, zijn ethiek moet daarvoor wijken. En als hij dat niet kan, moet hij de zaak neerleggen.'

'Nog steeds gaan de rechters ervan uit dat de politie deugt'

-In het alledaagse leven noemen we dat heling, dat wil zeggen: gebruik maken van gestolen goed.

'Ik weet niet of die redenering klopt. Zo'n helingsvraag moet dan maar elders worden behandeld. Die hoort geen deel uit te maken van de zaak die aan de orde is.'

'Een strafklacht tegen een advocaat vanwege heling zal opheldering moeten brengen. Het zou me niet verbazen als zo'n proces er binnenkort komt. Lijkt me prima. Dan mag de rechter uitmaken of wel of niet sprake is van heling.'

Politie observeert incest-slachtoffertjes in speciale ruimte

Utrecht eerste bureau met kinderverhoorkamer

(in de regio)

Van een onzer verslaggevers
Utrecht

De eerste speciale kinderverhoorkamer voor de regio Utrecht staat in het gloednieuwe politiebureau van het district Tolsteeg in Utrecht. De ruimte is bedoeld om mogelijke slachtoffertjes van incest te horen. Tot nu toe gebeurde dat in Amsterdam. Politiebureau Tolsteeg is gisteren van de Tolsteegbrug naar de Baden Powellweg verhuisd.

De speciale ruimte om kinderen te horen beschikt over lage krukjes, een schoolbord en speelgoed. De kamer is geschilderd in vriendelijke kleuren. In een van de muren zit een grote spiegelwand waarachter de rechercheurs van de mogelijke slachtoffertjes van ernstige zedendelicten kunnen observeren. De aparte kinderverhoorkamer is geschilderd in zachte, warme kleuren.

In het oude, markante politiebureau op de Tolsteegbrug blijven de stadswachten achter. Ook zal in het oude gebouw het Regionale Bureau Milieuzaken van de politie worden gehuisvest. Het oude pand is eigendom van de politie. Vorige week hebben de medewerkers van het bureau hun spulletjes ingepakt. Gisteren werden ze door verhuizers overgebracht naar het nieuwe bureau. Op het oude pand hangen allerlei verwijzingen naar het nieuwe bureau.

Het monument op de Tolsteegbrug voldoet niet meer aan de eisen en was te klein geworden voor de bijna 150 medewerkers. Volgens woordvoester F. Klaarenbeek

konden gasten niet meer fatsoenlijk ontvangen worden, werden vergaderingen buiten het eigen pand gepland en kon de milieuafdeling niet uit de voeten in het eigen bureau. Dat verandert nu allemaal met de ingebruikname van het veel grotere nieuwe pand. De ontvangthal is een stuk vriendelijker geworden. In de eerste gang zijn speciale aangiftekamers gekomen. Het bureau is verder afgesloten. In het oude Tolsteeg kon iedereen zomaar door het gebouw lo-

pen. In het nieuwe bureau zijn ook geen cellen meer, maar 'ophoudkamers' zoals ze genoemd worden. Niemand kan meer zijn roes uitslaan in het nieuwe bureau.

Opgepakte dronkaards worden naar bureau Paardenveld gebracht. De ophoudkamers in het nieuwe Tolsteeg hebben geen bedden meer. Slechts nog een bank die vast in de muur zit. Het bureau wordt op 11 februari officieel geopend. Die dag is het ook voor het publiek open.

- Rechter Willems van het Amsterdamse Hof heeft dat al een beetje uitgemaakt. Hij sprak onlangs over handelingen van advocaten die de rechtsstaat ondermijnen.

'Al dat gedoe over de rechtsstaat... Het is gezeur aan het worden. Het is niet waar dat de criminelen hier de macht hebben overgenomen, dat Nederland morgen in de Zuiderzee spoelt. Zo ver is het nog lang niet.

'Let eens op de gretigheid waarmee de politiek zich op de misdaad stort. De PvdA was de laatste die zich aansloot; alle grote politieke partijen hebben gedacht dat met criminaliteit stemmen zijn te winnen. Bij de verkiezingen van 1990 wierp men zich als een dwaas op het milieu, nu is de criminaliteit kennelijk aan de beurt.'

- Wat is de reden waarom criminelen geheime informatie gaan verzamelen?

'Het is een nieuwe trend die mijns inziens voortkomt uit het feit dat tegenwoordig in het strafproces een deel van de waarheid achterwege mag blijven, of schimmig. Infiltraties en anonieme getuigen lijken volledig geaccepteerd. Dit stickeme deel van de rechtsgang lokt een reactie uit.

'Je weet als verdachte dat wanneer je niets doet, je door de wc wordt getrokken. Het is niet onbegrijpelijk dat een verdachte, zeker als hij beschikt over grote sommen geld, zijn maatregelen treft.

'Ik denk dat het waarschijnlijk

nooit zo ver zou zijn gekomen als de rechters prudentier zouden omgaan met de regels van het strafproces en nieuwsgieriger zouden zijn in het zoeken naar de waarheid. Nu zijn de criminelen hun risico gaan zien: als ik voor het hekje sta en ik doe niks, word ik geslacht.

'Nog steeds gaan de rechters ervan uit dat de politie deugt. Je ziet dat ze die houding blijven volhouden. Als blijkt dat de politie niet deugt, noemen ze het een incident.'

- Behoort obstructie tot de kunst van uw vak?

'Ik stel vragen. Desnoods eendeloos. Ik heb geleerd dat wat niet helder is in het dossier, vermoedelijk stinkt. Dat is mijn uitgangspunt, mijn vaste lijn. Dan vraag ik opheldering. Maar obstructie in de zin van trainen en verzieken hoort niet tot het repertoire van middelen.'

- En roeren in de prut?

'Rocren in de prut kan heel effectief zijn. Soms moet het diffuse helder worden, soms moet het vaag blijven. Alles wordt bepaald door het belang van de cliënt.'

- Dat heeft nog maar weinig te maken met een oprechte speurtocht naar de waarheid.

'Luister nou eens. Je had eens Judge Bean uit de Lucky Luke. Judge Bean zei: "I am the law" en hij hing de man op. Toen dachten de mensen: dat is wel erg grof, wij gaan beschaving plegen. Er kwamen regels, zodat we de man voortaan be-

schaafd konden ophangen. Zo konden we weer rustig slapen. Toen kwamen er mensen die zeiden: wacht eens even, de regels die worden gebruikt om de man op te hangen, kunnen ook worden gebruikt om te voorkomen dat de man wordt opgehangen. Dat was echter de bedoeling niet. Want de man moet wel hangen. Een aantal mensen is weer slecht gaan slapen. Die willen Judge Bean terug.

'Bij de incest en de kinderlokker zie je dit verschijnsel in optima forma. Hang ze op, roept de gemeenschap. Als de advocaat het waagt om de beschavingsregels te hantieren die we met z'n allen hadden bedacht om lekker te kunnen slapen, wordt de advocaat tot schurk gemaakt die voorkomt dat de viezerik wordt opgehangen. Van zo'n opvatting hoeft je volgens mij als advocaat niet wakker te liggen. Je behoort er zelfs niet van wakker te liggen.'

- Is dat de kick van uw werk: één tegen allen?

'Natuurlijk is dat de kick. Voldoening is een beter woord. De man staat tegenover de meute. Jij bent de enige die hem van de galg kan redden. Als dat lukt, geeft het grote voldoening. A bad man can have a good case. Dat zeggen wij dan.'

Orde eist garanties bij dereguleren rechtshulp

Om de kosten enigszins calculeerbaar te maken, hebben rechtsbijstandverzekers volume-overeenkomsten gesloten met advocatenkantoren over zaken die worden uitbesteed. Zo heeft verzekeringmaatschappij ARAG contracten met dertig advocatenkantoren. Elk kantoor doet per jaar 125 zaken tegen het overeengekomen bedrag van 350 duizend gulden.

Rechtsbijstandverzekers betaalden het afgelopen jaar 48 miljoen gulden aan de advocatuur. Dit bedrag staat voor slechts 2,5 procent van het totaal aantal zaken dat door de verzekeraars werd afgehandeld, terwijl de 48 miljoen bijna 30 procent bedraagt van de totale schadelast voor de verzekeraars. De wetten 163 miljoen gulden.

De rechtsbijstandverzekers hebben driehonderd juristen in dienst; bij non-profit-organisaties houden 175 juristen zich met rechtshulp bezig.

ken van winst en op het zo laag mogelijk houden van de kosten. De kans bestaat dat de rechtsbijstandverzekeraar uit kostenoverweging bereid is tot een snelle schikking met de wederpartij, terwijl er voor de cliënt meer in zou kunnen zitten als de zaak helemaal wordt uitgeprocedeerd, aldus de zeggman van de orde.

Als het procesmonopolie van de advocatuur dan toch wordt doorbroken, zouden volgens de orde juristen/niet-advocaten ter waarborging van de onafhankelijkheid in dienst moeten treden bij een afzonderlijke stichting.

In de discussie over opheffing van het procesmonopolie speelt de hoogte van de advocatenarieven een belangrijke rol. Het basisuurtarief van een advocaat is 330 gulden; de prijs kan oplopen tot boven de 800 gulden. Juristen in dienstbetrekking kosten maximaal 200 gulden per uur.

Op grond van een in 1977 door de Orde van Advocaten vastgestelde verordening kunnen juristen die in loondienst zijn van een bedrijf of organisatie, niet worden ingeschreven op het *tabeleau*, de lijst van ingeschreven advocaten.

'De poorten van de balie staan wijd open. Maar als anderen dan advocaten wordt toegestaan te procederen, zullen er harde garanties moeten komen op het gebied van kwaliteit, ethisch normbesef en onafhankelijkheid', aldus een woordvoerder van de orde. De orde handhaaft echter haar bezwaar tegen het verlenen van procedureerbevoegdheid aan juristen in dienstbetrekking bij een ander bedrijf of instelling dan een advocatenkantoor.

'Het belang van de cliënt en dat van de werkgever lopen niet altijd parallel. Zo is bijvoorbeeld een rechtsbijstandverleent, gericht op het ma-

ANWB en consumentenorganisaties. Die instellingen dringen er gezamenlijk al jaren op aan het mogelijk te maken dat hun juristen hun cliënten of leden mogen bijstaan in een proces voor de rechter. Nu moeten verzekeraars en andere rechtshulpverlenende instellingen een beroep doen op de advocatuur zodra er een proces gevoerd moet worden bij een hogere rechter dan de kantonrechter.

De wet schrijft voor dat een partij zich in civielrechtelijke procedures voor rechtbank, gerechtshof en Hoge Raad moet laten vertegenwoordigen door een advocaat. Dat heet 'procureur stellen'. In een kort geding moet alleen de eisende partij procureur stellen; de gedaagde niet. In strafzaken kan een verdachte zich door een advocaat laten bijstaan, maar hij mag ook zijn eigen verdediging voeren. In het bestuursrecht bestaat geen verplichte

Van onze verslaggever VK 21-12

AMSTERDAM

De Nederlandse Orde van Advocaten zegt 'constructief te willen meedenken' over het plan van de ministers Wijers van Economische Zaken en Sorgdrager van Justitie om het procesmonopolie van advocaten op te heffen. Maar in feite komt het standpunt van de orde erop neer dat wie als procesvertegenwoordiger wil optreden, dan ook maar advocaat moet worden. Handhaving van de verplichte wijkelnering derhalve.

Het maandag door de bewindstuden gelanceerde dereguleringsplan houdt in dat ook andere rechtshulpverleners dan advocaten als vertegenwoordiger van partijen in een rechtszaak mogen optreden. Daarbij kan gedacht worden aan juristen die in dienst zijn van rechtsbijstandverzekers en van non-profit-instellingen als vakbonden, de

'Schengen' kan nu officieel beginnen

Van onze verslaggever
DEN HAAG

De problemen rond de software van het Schengen Informatie Systeem (SIS) zijn opgelost. Het systeem is deze week getest en goed bevonden. Hiermee lijkt het laatste beletsel voor de in werkingtreding van 'Schengen' uit de weg geruimd. De grenscontroles zullen per 26 maart formeel komen te vervallen.

Politieke en ambtelijke vertegenwoordigers van de bij het Schengen-verdrag aangesloten landen hebben dit donderdag afgesproken tijdens een bijeenkomst in Bonn. Vooral nog wordt alleen de personencontrole tussen België, Nederland, Luxemburg, Duitsland, Frankrijk, Spanje en Portugal opgeheven.

Over het verdwijnen van de grenscontrole met Italië en Griekenland wordt later besloten. De EU-landen Groot-Brittannië, Ierland en Denemarken doen niet mee aan het akkoord.

Een van de gevolgen van de inwerkingstelling van Schengen is dat buitenlanders die visumplichtig zijn

voor de Schengen-landen nu nog maar één visum nodig hebben voor het hele Schengen-gebied. Voor asielzoekers geldt dat zij slechts in één Schengen-lidstaat een asielverzoek kunnen indienen.

De invoering van het Schengen-verdrag verliep niet zonder problemen. Technische moeilijkheden bij de constructie van het centraal computersysteem SIS in Straatsburg, waar de gegevens van zo'n driehonderd landen moesten worden opgeslagen, veroorzaakten twee jaar vertraging.

Als compenserende maatregelen voor het wegvallen van de binnengrenzen gelden: verscherpt binnenslands vreemdelingtoezicht en versterking van de grenscontrole aan de buitengrenzen van het Schengen-gebied, waaronder luchthaven Schiphol. Voor inwoners van Schengen-landen geldt overigens wel dat ze hun paspoort mee moeten nemen op reis omdat de politieke identiteitscontroles kan uitvoeren.

Sinds 1985 wordt over het akkoord onderhandeld. De gesprekken werden gehouden in de Luxemburgse grensplaats Schengen.

19/12 Sekse-opvoedkundige controledienst (SOD)

NRC

Voor degenen die dit nog niet wisten: jongens en meisjes worden door de opvoeding gemaakt. Een onderzoek waarin men de ouders vanaf de geboorte in hun opvoedingsactiviteiten gevolgd heeft, heeft dit onmiskenbaar aangetoond. Komt er een jongen, dan wordt hij als een jongen behandeld, komt er een meisje dan wordt ze als een meisje behandeld. Licht dit zelfs voor een kritische socioloog voor de hand, de onderzoekster in kwestie weet temidden van deze vanzelfsprekendheden duidelijke sociale ongerechtigheden te signaleren, want: „Aan 'mannelijke' eigenschappen wordt een grotere waarde toegekend dan aan 'vrouwelijke' eigenschappen. De maatlat waarlangs de ontwikkeling van de kinderen wordt afgemeten, wordt overheerst door 'mannelijke' eigenschappen". En daardoor gaat de gelijkheidsideologie van de emancipatiebeweging de mist in. Want in de allerprilste levensfase wordt al een bijdrage geleverd aan sekspecifieke patronen. En dat is zelfs voor het paarse kabinet een misstand, want in het voorwoord wenst PvdA-fractievoorzitter Wallage (in het vorige kabinet nog staatssecretaris) dat onderzoekers dit probleem verder uitdiepen en er zo mogelijk oplossingen voor bieden. Ik zou dan willen voorstellen een en ander te organiseren in een Verenigde Naties-kader, want wie de berichtgeving over de geboorteproblematiek volgt, weet dat die voorkeur voor zonen internationaal is. Een mooie gelegenheid voor een Nederlands initiatief. Misschien kan minister Van Mierlo bij zijn volgende toespraak voor de VN-assembly daar even een voorstel voor doen. Mag hier dan alvast een breder kader worden aangeboden? Uit onderzoek van antropologen en biologen blijkt dat in de natuur in het algemeen, zowel bij dieren als bij mensen, de voorkeur wordt gegeven aan een zoon. Eerstgeborenen zijn dan ook meestal zonen. Volgens een deskundige komt dat bij mensen, doordat er in het begin van de echt heftig gecopuleerd wordt en dat zou gunstig zijn voor het mannelijke zaad, terwijl als de lol van het huwelijk er een beetje af is en een en ander nog maar zo nu en dan plaatsvindt, het vrouwelijke zaad meer kans krijgt. Bekend is, in dat verband, dat van het front terugkerende soldaten thuis op grote schaal mannen plegen te ver-

wekken. Een andere geleerde legt het accent op de plaats die het moment van het liefdesspel inneemt in de cyclus van de vrouw. In het begin ervan, meent hij, is de hormonale situatie gunstiger voor de zaadcellen die leiden tot de geboorte van een zoon. Veel en krachtig testosteron maakt dus zonen. Zekerheid hierover hebben we niet, maar er zijn wel een aantal interessante indicaties te signaleren. Zo krijgen dominante mannen en ook dominante vrouwen meer zonen dan dochters. Interessant is hier dat er ook een positieve correlatie is tussen het testosteronniveau van vrouwen en de nadruk die ze in het leven leggen op sociale status, volgens psychologen een mannelijke eigenschap. Wanneer het inderdaad om die hormoonspiegel zou draaien, dan is er wel een oplossing voor deze brandende kwestie. Uit onderzoek blijkt dat duikers, testpiloten, dominees en anaesthesisten eerder meisjes dan jongens verwekken. Het lijkt een wonderlijk span, maar op een of andere manier hebben al die beroepen een bepaalde invloed op de hormoonhuishouding. Misschien is hier iets te vinden waarmee de eerste plaats van de zonen aangetast kan worden. Blijft het gegeven dat jongens als jongens worden opgevoed en meisjes als meisjes. Laat dat in hemelsnaam zo blijven. Jongens houden toch van meisjes, omdat ze anders zijn, emotioneel, kwetsbaar, moederlijk, lacherig, huiselijk, romantisch en vul maar in. Of mag dat niet meer en krijgen aanstaande moeders en vaders straks van overheidswege een handboek uitgereikt, waarin precies staat aangegeven hoe hun kroost seksvrij dient te worden opgevoed. En dan komt er natuurlijk een sekse-opvoedkundige controledienst (SOD), waaraan maandelijks een voorgedrukt verslag dient te worden gestuurd. Speciaal opgeleide teams van pedagogen vallen dan steekproefgewijs bij ouders binnen om de opvoedkundige activiteiten in de huiskamer te controleren. Wie fouten maakt wordt gekort op zijn kinderbijslag, en onmiskenbaar seksisme kan leiden tot ontzetting uit de ouderlijke macht, waarna de kinderen uit huis worden geplaatst naar een emancipatorisch betrouwbaar gezin. Was dit misschien wat de heer Wallage voor ogen stond?

JAN GODSCHALK

Politiek correct taalgebruik: zeer elitair

Een mens van kleur met een fysieke uitdaging. Ofwel: een gehandicapte neger. Mocht je anno 1930 niet meer 'sneetje' zeggen als je boterham bedoelde en werd het woord 'gleuf' door de PTT vervangen door 'inwerp-opening', tegenwoordig is de bejaarde een 'oudere' en de monogool een 'mens met speciale mogelijkheden'. Politiek correct taalgebruik dus, zorgvuldig gekozen woorden waardoor niemand van de bedoelde groepering zich gekwetst kan voelen. Of bevoogdede gedoe van taalkundigen en politici, die zelf niet tot een minderheidsgroep behoren, maar wel het talig handelen willen reguleren? Deze vraag stelt Theo Uittenbogaard in de eerste aflevering van Mooie Woorden, een reeks taalprogramma's van de RVU. De serie gaat deze maand haar derde seizoen in. Vanwaar Uittenbogaards preoccupatie met taal? 'Ik ben dol op taal!', licht hij toe, 'Gewoon als consument. Toen de RVU mij opdroeg een taalprogramma te maken vroeg ik: Ja, maar waarover dan? Dat weet jij wel, zeiden ze, als het maar niet educatief is. Dat vond ik erg fijn van de RVU, dat het niet educatief hoefde te zijn.' Het vinden van geschikte onderwerpen bleek vervolgens geen probleem. Uittenbogaard had al snel door dat hele hordes taalwetenschappers zich over thema's als de puntkomma buigen en daar ook graag over vertellen. In de aflevering van vanavond komen ook weer de nodige deskundigen aan het woord. Tekstwetenschapper Teun van Dijk toont zich een groot voorstander van 'politiek correct'. Als we ons

taalgebruik aanpassen, dan zal onze mentaliteit ook veranderen, zo meent de hoogleraar. Linguïst Henk Verkuyl denkt daar anders over. Hij is van mening dat de politiek correcten de verkeerde ingang nemen; het rassenprobleem dient niet uitgevochten te worden op het niveau van de taal. Mensen moeten eerst hun houding veranderen, dan zal het taalgebruik zich vanzelf aanpassen. Uittenbogaard zelf vindt 'dat politiek correcte gedoe nogal vergezocht'. 'Waar het om gaat is wat er in je eigen hoofd zit,' zegt hij. 'Als je geen Turk mag zeggen van jezelf, dan ben je aan het discrimineren. Je bent je dan namelijk voortdurend bewust van de verschillen.' En: 'Er is toch ook geen agrarische lobby die zich sterk maakt tegen het gebruik van het woord boerenpummel?' Wat opvalt is dat er geen mensen uit minder-

heidsgroeperingen aan het woord komen. 'Dit soort issues gaan altijd over de hoofden van mensen heen,' legt Uittenbogaard uit. 'Politiek correct taalgebruik is tenslotte een zeer elitaire bezigheid. Ik heb het dan ook maar door blanke mannen laten uitvechten.' Sommigen zullen zich professor Teun van Dijk nog herinneren van de Mohammed Rasool-affaire, vier jaar geleden. Hij beschuldigde Gerrit Komrij er toen van het racistische pamflet 'De ondergang van Nederland' geschreven te hebben. In dit schotschrift waarschuwde de onbekende auteur voor de dreigende invloed van de Islam in Nederland. Van Dijk baseerde zijn beschuldiging op een aantal overeenkomsten in literaire stijl, thematiek en opvattingen tussen het pamflet en het werk van Komrij. Daarmee haalde hij zich niet alleen de woede van Komrij op de hals, maar kreeg hij vrijwel de gehele vaderlandse pers over zich heen. Komrij werd destijds wel in het gelijk gesteld door de rechter, maar heeft voornamelijk niet gedaan gekregen dat Van Dijk's leerstoel is opgeheven. In de aflevering van vanavond laat Uittenbogaard ook Komrij aan het woord ('Ik ben dol op negers. Mijn beste vrienden zijn negers. En vrouwen.'). 'Crypto-fascisten' noemt Komrij de politiek correcten, waarmee hij waarschijnlijk bedoelt dat zij ingewikkelde eufemismen gebruiken om aan te geven dat een bepaalde groepering 'anders' is. De keuze om Van Dijk en Komrij beiden te interviewen was een zeer bewuste. 'Dat leek me wel pikant,' zegt Uittenbogaard. 'Ik vond het destijds wel een gezellige literaire reid. En die twee samen in een programma over politiek correct taalgebruik en het dan niet over de kwestie Rasool hebben, dat vond ik erg chic.' (pam van der veen) **Nederland 3, 23.32-0.02 uur**

Japanse scholieren gearresteerd na pesterijen

Reuter VK 15-12 TOKYO

De Japanse politie heeft woensdag twee 17-jarige meisjes gearresteerd. Zij worden ervan verdacht een medescholiere zwaar te hebben mishandeld. Het incident had plaats op een middelbare school in Kitakata, in het noordoosten van Japan. De beide meisjes zouden de leiding hebben gehad bij de twee uur durende mishandeling van het slachtoffer. Ze spoorden andere scholieren aan het meisje te slaan en haar handen en haar te verbranden. In Japan is grote ophef ontstaan over pesterijen op scholen nadat enkele tieners in de afgelopen weken zelfmoord hebben gepleegd, omdat zij getreiterd, mishandeld en afgeperst werden door klasgenoten. De Japanse regering heeft opgeroepen tot maatregelen.

Weer zelfmoord Japanse tiener wegens pesterijen

AP VK 16-12 TOKYO

Voor de derde maal in nog geen drie weken heeft een Japanse tiener zelfmoord gepleegd omdat hij werd gepest door klasgenoten. Een vijftienjarige jongen verhing zich woensdag aan een boom in de buurt van zijn ouderlijk huis in Fukushima, op 240 kilometer ten noordoosten van Tokyo. 'Er waren er drie die mij steeds pestten', had de jongen in een afscheidsbrief geschreven. Dinsdag heeft de regering scholen opgedragen maatregelen te nemen tegen pesterijen op school.

Viertien was Chen, toen hij van huis wegliep. Op het Haagse Centraal Station waar hij rondhing, vroegen mannen hem vaak 'dingen'. Na een tijdje kreeg Chen door wat ze precies bedoelden. Toen hij eenmaal een keer met zo'n man was meegegaan begreep hij dat dit de manier was om snel veel geld te verdienen. Hij kwam terecht in de jongensprostitutie, werkte aanvankelijk in clubs, maar moest zijn werkterrein naar de straat verleggen toen hij verslaafd raakte. Chen is nu achttien en nog altijd dakloos, verslaafd en prostituee. In TV Nomaden neemt hij Minou Op den Velde mee naar plekken die voor hem belangrijk zijn of waren. Ze bezoeken Perron Nul in Rotterdam, café The Music Box in de Amsterdamse Paardenstraat, ontmoetingscentrum voor mannen en jongenshoeren, en Chens 'guru', een soort hulpverlenende vaderfiguur. Chen vertelt wat klanten bij hem zoeken, wat hij bij een klant zoekt, hoe hij in het werk beland is en hoe hij er weer uit denkt te komen. 'Jongensprostitutie is dit jaar een tijdje een kleine mediahype

geweest,' vertelt programma-
maakster Op den Velde. 'Ik heb er toen veel over gelezen en me gerealiseerd dat ik altijd als een argeleze burger door dat Centraal Station heb gewandeld. Daarom wilde ik iets met dit onderwerp doen.' Op den Velde heeft via de stichting Streetcornerwork contact ge-

Jongens uit 'de bis' 26-12

Wie het ook geen probleem vonden om breed uitgemeten op tv te komen zijn Fernando en Oliver. Zij vertellen hun verhaal in Hoerenjongens, een programma van Hank van Boststraten, dat de Humanistische Omroep Stichting dinsdagavond uitzendt. 'Hoerenjongens' geeft een totaal ander beeld van de jongensprostitutie dan de film van Op den Velde doet. 'Van Boststraten heeft de echte glamourboys geïnterviewd,' zegt Op den Velde. 'Zij bewegen zich in het homoculbcircuit, bezoeken elke dag de sportschool, reizen veel en zijn niet verslaafd. In mijn film gaat het veelal om jongens uit lagere sociale klassen die het pedofielen circuit bedienen. Die niet, zoals hun collega's van de escort, tweehonderd gulden per uur verdienen, maar vijftig of vijftientig. En die op hun tweeëntwintigste te oud zijn voor 'de bis' en dan voor een tienje een mannetje pijpen achter Amsterdam Centraal. De films laten als het ware de twee uiteinden van de jongensprostitutie zien.' (pam van der veen) **Ned 3, 19.58-20.33 uur**
(di) Ned 1, 18.57-19.30 uur

Vachss gebundeld VK 10-12

De Newyorkse advocaat Andrew Vachss voert in zijn dagelijkse praktijk strijd tegen Linderporno, pedofilie, kindermishandeling en snuff movies, waarin vrouwen echt gedood worden. In zijn boeken probeert hij zijn boodschap - er is veel mis in de wereld - bij een groter publiek over het voetlicht te krijgen. Dat hem aardig gelukt; thrillers zoals Flood, Trega en Blue Belle haalden flinke oplagen. Vachss, met ooglap voor het rechteroog, werd een graag geziene gast in praatprogramma's. Tussen de bedrijven door, schreef hij ook korte verhalen, voor bladen als The Armchair Detective, Ellery Queen's Mystery Magazine en Hardboiled Detective. De thema's verschilden niet van die van zijn 'echte' boeken, het zijn dezelfde bechten uit een onfrisse onderbuik. Ook is hij af en toe een hoofdrol voor een soort Burke, alleen heet de wrekende huurling er Cross. Een aantal van de verhalen is gebundeld in Born Bad. Ze vormen net zulke scinerende, maar ongemakkelijke lectuur als Vachss' romans. In een voorwoord meldt de auteur dat schrijven niet zijn werk is, het is 'the organic extension' van dat werk. En: 'I may not be a good writer, but I write for a good reason.' **RB**

Andrew Vachss: Born Bad. Montage Crime; import Van Ditar; 34,90.
ISBN 0 679 75336 2.

Au pair Par 15/12

WASHINGTON - De Amerikaanse regering heeft strikte regels voorgesteld voor au pairs en gastgezinnen. Het voorstel volgt na 'problemen voortvloeiend uit slecht antecedentenonderzoek van en toezicht op au pairs'. De problemen variëren van onervaren oppassen die worden belast met de volledige verzorging van een kind, tot seksueel misbruik van au pairs. Voorts is er de zaak van de Nederlandse Anna-Corina Peeze, die ervan wordt verdacht een baby zo door elkaar te hebben geschud dat hij aan hersenletsel overleed. In maart begint haar proces.

Pornografie in NRC Oekraïne bestraft

KIEV, 3 DEC. Op de vervaardiging of verspreiding van pornofilms staat in de Oekraïne voortaan een straf van vijf jaar of een boete van maximaal vijftig maal het wettelijk minimum-maandloon. Het Oekraïense parlement heeft deze week een daartoe strekkend wetsontwerp aanvaard. Films die, in de termen van het wetsontwerp, 'geweld propageren' kunnen worden bestraft met een straf van drie jaar of dertig minimum-maandsalarissen. In het Oekraï-

War was mit dem Sohn einer Angestellten? Wieder Kindersex-Vorwürfe gegen Michael Jackson

Michael Jackson soll schon wieder für die Sünden der Vergangenhelt blechen. Diesmal Schweigegeld an Jason Franca (heute 15), Sohn einer ein-stigen Haus-Angestellten. Anschuldigung wie gehabt: sexueller Mißbrauch. Erst vor 7 Monaten halte Jackson den 14-jährigen Jordan Chandler mit über 30 Millionen Mark zum Schweigen gebracht. Jasons Mutter sagte der Polizei, sie habe ihren Sohn „zusammen mit Jackson in einem dunklen Raum Ihrer Wohnung in Los Angeles gefunden“. Michaels Anwälte wissen: „Der Fall ist ernst. Michael will ein neues Album herausbringen, und dieser Fall könnte ihn seine letzten Fans kosten.“

BIL 17.12.94

ense parlement is een meerderheid van zetels in handen van conservatieve ex-communisten. De vaststelling van de strafmaat in maandsalarissen houdt verband met de hoge inflatie in deze Oost-europese staat. (AFP)